

Unimbɔti Nyɔŋkii Lanɣi gbɔŋku

Tibɔkilkaal

Isirayeel yab yaa nɛn jaaŋ Unimbɔti ilan in bi nɛn gaa ki nyɔŋki-uee ni bi kooŋ ki kpafi ki duu ŋmaŋ Inyɔŋki lanɣi gbɔŋku. Ŋwimmeem gbanti nɛn sa ilan yam ni bi bɔɔ tibɔkaal ki caa ga. Ŋwimmeem gbanti nɛn nyaŋ dilaataal ni imuŋku ili ni saalaa ni. Abɔyil nambab bin bi tinaa-bakal poon kii 10 (9) sa Greeki yab nɛn nɛn naati ki ti nambab biyyee ni. Bi daa gbintii kaaŋ-bi Kriisitoo nikitin aban din.

Kɔŋkɔnnee, bi cuu kugbɔŋu gbanti ki yakati ajancuku aŋmoo ni (1-41, 42-72, 73-89, 90-106, 107-150). Daafiidi lanɣi bi poon, Koora kitil lanɣi bi poon, Asaafi lanɣi bi poon, Tibɔtiil Lanɣi bi, bin jom Jeerusaleem ki jaaŋ Unimbɔtee lanɣi bi, ni ilan iba mun giti bi.

Ilan dilaataal ni saalku ni ŋubɔee, bi ŋmaŋ yilpu un di ŋmaŋ-iee ni alancil ŋin ni ŋi see ni tibɔkaal tin bi bɔɔ ki gaayee, ni ŋyunti ŋun bi maan ki ga-i inimbɔtijaam poonee ni kun di yi-ti ni bi ŋmaŋ-iee.

Ilan tikpil bi baa nyi alancil ŋin ni i see. Ama ti ŋun ki yakati ilan nee alancil tikpil:

1) Ilan in bi ga ki nyɔŋki ti-Dindaan u nɛn sa ukpaan ki ŋaŋ puee: 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149.

2) Tibɔtiil lanɣi in poon bi ŋmaŋ yii «Ti-Dindaan sa ubtee»: 47, 93, 96-99.

3) Bibɔtiil lanɣi an daka yii ŋwimmeem min bi mee ki ti ubɔti aa min ubɔti u-ba meeyee: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144.

4) Ilan in bi ga ki koo kunimbɔtidiinee: 15, 24.

5) Ilan in bin jom Jeerusaleemee gee. Isirayeel yab yaa nɛn ca ki ji bijijaakpaambi bita bin bi nɛn jin dibindi poonee, bi nɛn ga ilan gbanti ni. Jiŋaali gbanti di sa Dilakatil jiŋaaliu ni Nnyomu jiŋaaliu ni Tantib jiŋaaliu: 84, 91, 121, 122.

6) Siiyon lanɣi paka mpaan ŋun ka diyimɔɔl Unimbɔti lee bi man u-diiku Jeerusaleem tinkee: 46, 48, 76, 87, 132.

7) Ilan in bi ŋmaŋ ki soon tibɔti tibe du tibɔti tin Unimbɔti di usaraa-ŋal ubɔ aa ubonaatil ubɔ pu ki kpafi aa ki ti u-nib u-marabee: 14, 50, 53, 75, 81, 95.

8) Ilan in bi caa daka deededambee: 37, 49, 73, 78, 112, 127, 133. Bi ŋun ki du 1 ni 119 ki kuti.

9) Unimbɔti nibul yaa bi dinimbinaamandinee lanɣi soon deededambi

ni n kuunt ki yi Unimbɔti dinimbinaamandi yuntin puee ni: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137.

10) Agin ni p ee bi a-ba a-ba puee (disaandi ni mbɔga ni iween ni bi ni cuti unil ki cunni kuyunuee puee...) ŋun ki yanti deedeedan ni daan ki nyaab dijoondi Unimbɔti cee. Unil gindi ni yanti u daa gbaan puee lanɣi di wiiki: 5-7, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143.

11) Ijaam lanɣi sa in ni unil ga ki jaaŋ Unimbɔti u ni n fi-u aa u ni du u-kpiti ki pu-u puee ni: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118.

12) Ki kuntee, Unimbɔti niliu daka u-pɔpindi ni u-gbansɔŋin ilan in ni bi yi dimakal lanɣee poon ni: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139.

Yeesu ga Inyɔŋki lanɣi (Maar 14.26). U di i-pu ki daka binib (Maar 12.10, 12.36), ki du Ilan 118 ni 110 ki mee (Maar 15.34.) U du Ilan 22 ni 31 nyɔɔbuŋi ki daka Luuki 23.46 poon.

An yaa sa Inyɔŋki lanɣi poonaaa, Dipooŋkpikil gbanti tin kinee poonaaa, Dipoomponi poon ni an leeki Kriisitoo ni u-falaabi ki daka (Ilan 22 ni 69 bi Maat 27.34-48 poon ŋfunyom tikpil). U-fikititam ni Unimbɔti ni ti-u tinyool puee bi Ilan 16, 110 ni 118 poon. Peetroo mun soon ilan gbanti pu Atuun 2 ni 4. Bi soon Inyɔŋki lanɣi pu Dipoomponi poon an jiti ŋfunyom dilaataal pu.

Isirayeel yab ni Yeesu Kriisitoo yab bipekaabee (Atuun 4.24-26) ni du Inyɔŋki lanɣi ki mee. Yeesu u-ba mun ni du-i ki mee Unimbɔti. An puee a yaa bi kaaŋ kugbɔŋu nee, a bee yii a ŋun ki ka anyɔɔbun ŋin maanee ki duu mee Unimbɔti.

KUGBOMPEEPEEKAAU

(Ilan 1-41)

Nsan ŋun can unil nnaaminee

1 Unil un kaa foɔl binikpitib saŋkii, kaa dinfi bikpitinialiibi tabobilin, kaa ti kpafi ki kaa ni bibeeliliibee

bi mmɔnneee!

² Ama kun ti an niliu mmɔnnee di sa u ni ti-Dindaan marab, ki ni kaaŋ-bi ki dakafi bi-pu

ŋwiimpu ni kunyeeu.

³ Udaan bi kii busubu bun yu mbun canin, ki loon ŋyunti ŋun an maan bu loonee ni. Bu-faati pee som ŋma ni. Tin kamaa udaan gaaŋee buti-u ni.

⁴ Ama an kaa buti binikpitib min ba fi. Bin bi kii tifeel tin kubuŋu yontu ki feeŋee ni.

^a 1.3 Kpee Yeer 17.8.

- ⁵ Unimbɔti làá dāá sòòh kí kpò
binikpitib ɔti,
bikpitiŋaliibi kaa dāa cáá
mpaan
Unimbɔti nib bin sá
deedeedambee kansikin.
⁶ Di sá yii ti-Dindaan nyí
deedeedambi sàmbiyaamu,
ama nsan ŋun binikpitib dèe
càh ŋkúmin ní.

**Ubɔti un Unimbɔti
lēēyee pɔŋŋu**

- 2** ¹ Ba ŋá ní atimbun kpilib bí
bɔntí
kí já nì Unimbɔti nì ubɔti un u
lēēyee mín^b?
Bi nín bí bɔntí puee sá fám ní.
² Kitiŋ pu ɔtiibi bíi bōob
dikòndi,
biyidambi bíi sòòh kí kpāfi
kinyɔkɔ
kí já nì Unimbɔti nì ubɔti un u
lēēyee.
³ Bi bí ki lì yii:
«Yàntímaan tí tifi ikusaka in
bi dūu bóob-tee,
kí lēē bi-baaji kí fá!»
⁴ Ama ti-Dindaan un kā yilpu
u-beejal puee bí ki lāā-bi,
ti-Dindaan bí ki bèē-bi.
⁵ Niinee ní u sòòh nì bi u-ŋuul
poon,
ní ki fōo bi-pu mbum ní
bi-wunti bíi jiki.
⁶ Unimbɔti lí yii:
«Siiyɔn m-circir jool pu

- ní m kaañ ubɔti un m lēēyee.»
⁷ M làá lì tin ti-Dindaan sòòh,
u tükū-mi yii:
«Sii ubɔti, a sá m-jipɔɔn ní.
Dín nee man di màl-si^c.
⁸ A yaa bālifi-mi,
m làá dū atimbun ŋin kɔkɔ bí
kitiŋ puee
kí tī-si á nīn kíh ki yì,
ní kitiŋ kɔkɔwoooo á kpántí
a-yaka.
⁹ Mpɔn ŋun a làá nīn cáa
kpòotī-bee dāa pōō kii
tikútee ní,
ní á dāá nà-bi dúsi dusi kii
diboolee^d.»

- ¹⁰ Kɔŋkɔnnee bibotiibi, nīn sámaan
binib bin cáa iciinee!
Kitiŋ pu kpootiliibi,
ní yàntímaan bí sãŋki-ni.
¹¹ Ní jāammaan ti-Dindaan nì
kufaanŋu poon,
nīn faalmaan nì dijinjikil.
¹² Ní gbàammaan u-nimbiin,
an yaa kaa sá mín u làá gí
diŋuul,
ní kí nàañ-ni dicilpu niin!

Ama bin kɔkɔ sàh ki kó-uee bí
mmɔnneeee!

**M-Dindaan, binannanliibi
múkú m-pu**

- 3** ¹ Daafiidi di ŋmàñ nlan nee ŋyunti
ŋun u nīn sàh u-jipɔɔn un bi yū
Abisalomee^{ee}.

- ² M-Dindaan, m-nannanliibi
múkú m-pu tikpil!
Bin yíkii jáa nì mee wīkēeee!
³ Tikpil sòòh m-pu yii:
«Unimbɔti kaa làá fī-u!»
⁴ Ama sii m-Dindaanee,
sii di sá m-gbampɔɔl ki wún
m-pu.
Sii di tī-mi tinyool ní m yaa
còomēe m-yil gaañ.
⁵ M kúuñ ki yíin ti-Dindaan ú
jòoñ-mi,
ní u kíin-mi doooo u-circir
jool pu.
⁶ M kó ki dōoh ki gēēn áli ki
dāa finti,
di sá yii ti-Dindaan di wún
m-pu.
⁷ Maa fãŋkí binib kutukub
kutukub
bin mántii tú-mi kí já nì mee.
⁸ Yíkīm m-Dindaan! Fī-mi,
m-Nimbɔti!
Sii di yãŋkí m-nannanliibi
itampaf,
ní ki gbáa ki fúkul binikpitib
nyinŋi.
⁹ Ti-Dindaan, sii cee ní difiil
nyēēn,
biin a-nibul pu.

Unimbɔti, pīlifi m-wimmeem

- 4** ¹ Daafiidi di ŋmàñ nlan nee ki tī
bilanŋaaliibi kpiliu. Bi bɔɔ tibati
ní ki gā-ŋu.
² M yaa kúuñ ki yíin-see,
á fōo m-wimmeem,
Unimbɔti, sii di sòòh ki pò-mi!

- Ŋyunti ŋun dinimbinaamandi
jéeti m-puee,
sii di nyánti-mi.
Sō m-saai kí fōo m-wimmeem.
³ Oo, nimbi binib nee,
ni làá nīn sòòh ki bíil-mi yéè
kí tin cáá sãa ŋyunti ŋulɔŋu
ní?
Nimbi bin néēn ki kókól-mi
fám
ki sòòh tinyimɔmbɔtee?
⁴ Ama ní béēmaan yii
ti-Dindaan lēē
bin bí deedeeyee bí nīn sá
u-yab.
M yaa kúuñ ki yíin
ti-Dindaanee, u pīliffīn-mi.
⁵ Ni yaa gíi dijuulee,
ní taa ŋá ikpiti^g.
Ni yaa dō ni-dooŋu pu
kunyeuee,
ní dākafi kí ŋmíí díkí diki.
⁶ Ní ŋá saraabi min an máañee,
ní kí nīn máká ti-Dindaan pu.
⁷ Binib bí ki bālifi bi-ba yii:
«Ŋma di ŋūn kí yàntí tí ká
nnaam dee?
Ti-Dindaan, dākà-ti
a-lanŋanŋitiiku.»
⁸ A gbēēn m-pɔbil mmɔn,
mmɔn gbanti jítiñ bi nín yaa
cán bi-kpaajinti
ki nyūn bi-dafii bi bí mmɔn
ŋun poonee.
⁹ Ŋgbansɔŋfi poon ní m dòontí
ní kí pūtíi kpáaa gēēn,
di sá yii sii m-Dindaan baba
pu ní maa fãŋkí tiba.

^b 2.1 B. 1-2 kã Atuun 4.25-26.

^c 2.7 Kpèè Atuun 13.33, Eebru 1.5, 5.5.

^d 2.9 Dilee 2.26-27, 12.5, 19.15.

^{ee} 3.1 Kpèè 2 Sami 15-17.

^f 3.8 An dākà yii kí dátí bi-tafal.

^g 4.5 Kpèè Eef 4.26.

Ti-Dindaan, wún m-pu

5 ¹Daafiidi di ñmàñ nlan nee ki t̄t̄ bilangaaliibi kpiliu. Bi gà-ñu ki búñ awul ní.

²M-Dindaan, p̄lifi tin m b̄íi sòòn n̄i see, kpèè m-yalin̄kii.

³M-Nimbòtiun un sá m-bòtiuee, m yaa k̄uuntí ki ȳñi-see, á p̄lifin̄-mi.

M-Dindaan, sii ní m mèé.

⁴Ti-Dindaan, kutaafaauue, a gb̄il̄ m-noon pu. M k̄ítí m-ba á ñmā k̄í f̄ōō-mi, ní m k̄ín̄ ki k̄ā ki cí.

⁵Di sá yii a sá Unimbòti un ná ikp̄itee ní, ukp̄it̄ñal kaa k̄òò a-pu.

⁶Bilambidambi kaa ñūñ k̄í s̄útí k̄í p̄il̄-si, a ná bin k̄òkò ñáañ digangam tuuññee ní.

⁷Ti-Dindaan, a n̄àantí binyim̄ondambi, ní kaa ḡeet̄ñ̄ binikp̄oliibi n̄i biñmatin̄liibi.

⁸Ama a-neendi din a cáá m-puee w̄iikí tikp̄il, an pu ní m ñūñ k̄í k̄ó a-diikun.

M ñūñ k̄í gb̄àañ n̄i dibasintil poon a-circir k̄ñkooññu nyòkòpu k̄í j̄àañ-si.

⁹Ti-Dindaan, a-deedeu puee, n̄in̄ kp̄òt̄i-mi, kun puee m cáá binannanliibi tikp̄il.

T̄ant̄i a-saññu k̄í b̄il̄ m-nimbiin.

¹⁰Ibaam̄on kaa nyēē m-nannanliibi nyòm̄mun báà f̄īi, tin p̄ee k̄ā bi-p̄obil̄ij̄ poon bi d̄àkaf̄ee di sá b̄í b̄īil̄ bi-jutiibi.

Tibòti tin b̄í bi-neenee càñ binib dikaakulin, ní bi-nyunculiñ n̄in̄ t̄abit̄í k̄í sòòn t̄iñyee sá diñmatindi^{gb}.

¹¹Unimbòti, sòòn k̄í kp̄ò bi-bòti k̄í dáal̄ bi-tafal! Ȳant̄i b̄in̄ bi-ba n̄in̄ bónt̄i puee n̄i n̄àañ-bi!

J̄à-bi k̄í nȳant̄í a-nimbiin bi-kp̄it̄ii pu, kun puee bi j̄àà n̄i si.

¹²Ama bin k̄òkò s̄àn̄ ki k̄ó-see làá n̄in̄ f̄aal̄, bi làá n̄in̄ p̄ee gà ilan n̄i dip̄òp̄indi ní.

A làá n̄in̄ cí bin n̄eeñ-see ní b̄í n̄in̄ b̄í mm̄onni a-pu.

¹³Di sá yii sii ti-Dindaan di bīint̄í deedeedambi pu, ní u-ñanti m̄ant̄i t̄ú-bi k̄ii digbamp̄òlee.

Ti-Dindaan, taa sòòn k̄í kp̄ò m-bòti

6 ¹Daafiidi di ñmàñ nlan nee ki t̄t̄ bilangaaliibi kpiliu. Bi gà-ñu ki b̄òó tibati tin cáá ñm̄ii in̄iyyee ní.

²Ti-Dindaan, a ḡí m-pu diñjuul, ama á taa sòòn k̄í kp̄ò m-bòti, a f̄ōō m-pu mbum, ama á taa dáal̄ m-tafalⁱ.

³M-Dindaan, s̄ō m-saai, di sá yii maa ti cáá mp̄on. Cáañ-mi m-Dindaan, di sá yii m ȳòl̄.

⁴M-wunti k̄òkò b̄ii j̄ik̄i. Mimmee m-Dindaan, k̄í cáá s̄ā ñyunti ñul̄oñu ní?

⁵Ḡit̄in̄ k̄í f̄ī-mi k̄í líí, m-Dindaan. A-neeñkpaandi puee, f̄ī-mi.

⁶Di sá yii ditan̄kpiilinee, ubo kaa ti t̄eet̄í sii Unimbòti pu. ñma di ñūñ k̄í nȳòñk̄i-si niin? Báà ubo!

⁷M ȳalin̄k̄i ki tin kp̄áà ḡī. M-siim ȳant̄i kunyeeu kamaa m-dooñu s̄u, m-nyinnyim s̄òñk̄i m-yikuñkul.

⁸Maa ti w̄al̄ t̄ijan, m-nannanliibi n̄in̄ ȳant̄i m s̄ún̄ puee ñm̄ó k̄í b̄īil̄ m-nimbiliñ.

⁹S̄út̄iimaan k̄í w̄at̄i-mi, nimbi bikp̄it̄ñaliibee k̄òkò, di sá yii ti-Dindaan gb̄il̄ m-siim^j.

¹⁰Ti-Dindaan p̄lifi m-gbaamii, ti-Dindaan f̄ōō m-wimmeem.

¹¹Icoo làá cúú m-nannanliibi k̄òkò ní tifaandi n̄i gb̄í bi-p̄obil̄ij̄. K̄ii dinimbil̄ n̄in̄ k̄ábit̄i puee, m̄in̄ ní bi làá s̄àn̄ k̄í w̄at̄i-mi n̄i icoo!

Ti-Dindaan, sòòn k̄í p̄ò-mi

7 ¹Daafiidi di ḡā kunimbaau lan̄ñu nee. Kuusi un sá Beenjameen naakookunee pu ní u n̄in̄ ḡā-ñu ki t̄t̄ ti-Dindaan.

²Ti-Dindaan m-Nimbòtiun, sii ní m s̄àn̄ k̄í k̄ó, j̄òòñ-mi k̄í f̄ī-mi k̄í nȳant̄í bin j̄i-mee ñaan.

³An yaa kaa sá mimmee, k̄ii gb̄ikinti n̄in̄ cút̄í kuwan̄kuluu puee, m̄in̄ ní bi làá cúú-mi k̄í cáá búnt̄í

k̄í t̄ònt̄i laakin ubo kaa ti ñūñ k̄í f̄ī-mee.

⁴Ti-Dindaan m-Nimbòtiun, m yaa ñá tin kaa ñāñee, m yaa ñá ubo ikp̄iti,

⁵m yaa nȳán̄ m-b̄oo boon, àá m yaa f̄úk̄ul̄ un di ná-mi an kaa cáá taapuee,

⁶á ȳant̄i m-nannanliu n̄i j̄à k̄í cúú-mi, k̄í t̄ā-mi k̄í kp̄ò, ní k̄í t̄ā-mi k̄í ñm̄àliñk̄i ntamin.

⁷Ti-Dindaan, ȳik̄i n̄i a-ñuul poon! M-nannanliibi d̄ík̄i gb̄í, ȳik̄i j̄à n̄i bi, sii un là b̄í sòòn tibòti n̄i ibaam̄onee, t̄utuñ-mi.

⁸K̄óòñ binib k̄òkò k̄í kp̄āfi b̄í m̄ant̄í t̄ū-si, k̄āl̄ a-beejal pu yilpu k̄í j̄i bi-pu dibeel.

⁹Ti-Dindaan, sii di sòòn dinibul kamaa b̄oti, sòòn m-bòti k̄í p̄ò-mi, kun puee m sí deede ní kaa ñá tikp̄it̄il̄ tiba mun.

¹⁰Sii un di sá deede Nimbòtiuee,

^{gb} 5.10 Kpèè Room 3.13.

ⁱ 6.2 Kpèè 38.2.

^j 6.9 Kpèè Maat 7.23, Luuki 13.27.

sii un di nyí unil landokɔŋu nì
kun kā u-pɔbilinee,
kúntí bikpitinjalibi tunjkitin
kí yàntí án búttí deedeedaan^k.

- ¹¹ Unimbɔti di sá m-gbampɔɔl,
úh di fiil bin pɔbil bí diba nì
uee.
- ¹² Unimbɔti sá un sòon binib ɔti
nì ibaamɔnee,
ní ki ŋūh kí dàkà u-ŋuul
baabadal.
- ¹³ Binikpitib yaa kaa kpántì
bi-bee,
Unimbɔti làà lòn u-tàataajiki,
ní kí píí u-tɔbu kí cīttí-bi.
- ¹⁴ U bóntì u-janjawanti tin kùee,
ní ki dū u-piŋyi in fòol ŋŋmi
liblibee kí páaŋ.
- ¹⁵ Unikpiti nāantí isan in pu u
làà dī kí ŋá ikpítee,
ní kí cáá u nín làà ŋá pu kí ŋá
digaŋgamee pool,
ní kí dāá màal inyimɔn.
- ¹⁶ U gbìh mbòó kí bàà píí kí sāl
bin kínee
ní an dūu sāl úh u-ba.
- ¹⁷ Úh u-ba tunjkitin fātì gítì
u-pu,
tipɔmbɔti tin u bàà bóntì kí
cīttì bibee fātì líttì u-pu.
- ¹⁸ M làá jāam ti-Dindaan kun
puee u sá deedeedaan,
m làá gāa ilan kí nyɔŋkì
ti-Dindaan, Yilpu Fɔŋŋŋ
Nimbɔtiu.

Unimbɔti nyooti nì unil kpaanti

8 ¹Daafiidi di ŋmān nlan nee ki tī
bilangaaliibi kpiliu. Bi gā-ŋu ki
bòó Gaati yab beeku ní.

²Ti-Dindaan, ti-Dindaan,
bi wāl a nín sá ukpaan miŋyee
duulinya kɔkɔ poon.

A-yindi cáá tinyool kitin kɔkɔ
pu.

³A cáá campɔntib^{kp} nì
mbipɔmu nyɔŋkii
ní ki cáá jáà nì a-nannanliibi.
Bi-nyɔŋkii gbanti bí kii
digundee ní
a cáá pìintí bin jáà nì see
nyɔmmu.

⁴M yaa kpē kutagbɔŋu kun sii
a-ba náanee,
uŋmal nì iŋmalbijaa in a dūu
kāaŋ i-paanyi puee,

⁵m bālifi m-ba yii ba ní unil sá
ní a dàkafi u-pu mín?
Nisaaleen sá ba ní aa mō u-pu
mín?

⁶A náaŋ-u ki yāntì sii baba^m di
jítìh-u fihi,
ní ki dū tinyool nì jilma ki
cīkiŋ-u kii kibeefuuliyyee.

⁷A dū-u ki kāaŋ tin kɔkɔ a
náanee pu dibeel,
a dū tikɔkɔ ki ŋá u-taaji
taapuⁿ,

⁸tiwaŋkuti, inaa nì ipii nì
iŋoobu,
ki kpāaŋ gba ipeel,

⁹nì inoon nì ijɔm
nì tin kɔkɔ pée bí nnyiminee.

¹⁰Ti-Dindaan, ti-Dindaan,
duulinya kɔkɔnee,
bi wāl a nín sá ukpaan miŋyee
ní!

M làá nyɔŋkì m-Dindaan nì m-pɔbil kɔkɔ

9 ¹Daafiidi di ŋmān nlan nee ki tī
bilangaaliibi kpiliu.

²M làá nyɔŋkì sii m-Dindaan nì
m-pɔbil kɔkɔ,
m làá sòon a-maamaaci tuuŋŋi
ŋin a ŋee kɔkɔ pu.

³Kun ní a ŋee puee,
m làá nīn gā
ifaa nì dipɔɔpindi laŋyi.
Yilpu fɔŋŋŋ Nimbɔtiu,
m làá gāa ilan kí nyɔŋkì-si.

⁴M-nannanliibi fātì bi-boon,
bi gbéeti ki líttì kí kpī
a-nimbiin.

⁵Di sá yii a sòon m-ɔti kí
pòh-mi.
A kāl a-beejal pu kí sòon tibɔti
nì ibaamɔn.

⁶A sòon kí kūu atimbun ŋin
kaa nyí-see ɔti,
ní ki nāaŋ binikpitib.
A kúntì-bi múb kí nīn cá
jaanjaan.

⁷Taa ti wāl ti-nannanliibi,
kun puee baa ti pée bí ní.
A nāaŋ bi-timmu ní bi súntì
bi-pu kpataaa.

⁸Ama ti-Dindaan úh kā u-beejal
pu ní jaanjaan,

u bóntì u-beejal kí sòon
duulinya ɔti.

⁹Úh di kpòotì duulinya nì
ibaamɔn,
ní kí sòon binib ɔti deede.

¹⁰Ti-Dindaan sá kibalilaŋ ní kí
tī un bi wóbee,
ní kí sá kutaŋkpanaakoou
dinimbinaamandi yuntin
poon.

¹¹Bin nyí-si mbaamɔminee ní nīn
máká a-pu!
Di sá yii sii ti-Dindaan kaa
fātì a-boon kí tī bin
nyàaŋ-see!

¹²Gāamaan ilan kí nyɔŋkì
ti-Dindaan
un sá ubɔti Siiyɔn tinjinee.
Sòommaan u-tunnyaanŋi pu
kí tükù atimbun kɔkɔ nib.

¹³Unimbɔti dátì binikpòliibi
tafal,
ní kaa súntì bin bi kūyee pu.
Waa súntì bifalaadambi biilii
pu.

¹⁴M-Dindaan, sō m-saai!
Kpèè m-nannanliibi nín bí kí
sàantì-mi puee!
Fī-mi kí nyāntì ditaŋkpiilin,
¹⁵án nín làá ŋá pu m sīl
Jeerusaleem nib nimbiin
kí tükù-bi tin ní a ŋá kí tī-mi
ní m bí kí nyɔŋkì-see.
M làá nīn fāal kun puee a
fī-mi.

¹⁶Binib bin kaa nyí-see gbìh
mbòó kí bíl bi-nannanliibi
ní bīh bi-ba jéeti ŋu-poon,

^k 7.10 Kpèè Dilee 2.23.

^{kp} 8.3 Uyakatika nee giti ká Maat 21.16.

^l 8.5 Kpèè 144.3, Yoob 7.17.

^m 8.6 Biba dàkafi yii an sá Unimbɔti ní biba mun dàkafi yii an sá ituun.

ⁿ 8.7 B. 5-7. Eebru 2.6-8. – B. 7 Diny 1.28, 1 Kɔra 15.27, Eef 1.22.

kutaliŋgu kun bi pílee sàl bín
bi-ba^{ny}.

¹⁷ Ti-Dindaan dākā un ní u sée
ki sòon binib bōti nì ibaamōn.
U dù unikpiti taliŋku ní kí
fātí gíin kí sàl-u.

¹⁸ Bikpitiŋaliibee kōkō nì bin
kōkō súntí Unimbōti pu
kaa jáam-uee làá sīntí
ditaŋkpiilin.

¹⁹ Ama Unimbōti kpá kí súntí
ufalaadaan pu,
unandaan mun mákal kpá kí
jēetí nnyimin jaanjaan.

²⁰ Ti-Dindaan, yīkīm! Taa yàntí
nisaaleen n̄ pōkīn-si.
Cáaŋ binib bin kaa nyí-see
a-nimbiin kí sòon bi-bōti.

²¹ Ti-Dindaan, yàntí dinyoondi n̄
kó-bi,
yàntí bí béé yii bi sá nisaaleen
ní kí kúu.

Un bi wóbee wimmeem

10 ¹ Ti-Dindaan, ba pu ní a
dátīn-ti mīn?

(9) Ba pu ní dinimbinaamandi
yuntiŋunee a bāal ní?

² Bikpitiŋaliibi cáá dilambil ní
ki wób unandaan.
Yàntí bi-talinti tin bi pílee n̄
fātí sātī-bi.

³ Ukpitiŋal bí ki gā u-bindi
u-landōkōkpiti pu.
Unil un jīn u-jutiibi puee
tòó ti-Dindaan mbusu ki
bēel-u.

⁴ Ukpitiŋal nín yòontí u-ba
yilpu puee,
waa dū Unimbōti ki yíin tiba.
U nín dākafí puee di sá yii:
«Unimbōti kaa cáá mpōn
ŋubō.»

⁵ Tin kōkō u yaa pée ŋáaŋee
bútí-u ní.
Unimbōti bōsooŋyi kaa li-u tiba.
U-nannanliibi kaa bí tiban
u-cee.

⁶ U dākafí u-pōbilin ki lì yii:
«Tiba kaa làá ŋá-mi,
dinimbinaamandi diba kpá kí
kó-mi.»

⁷ U-nyōkō poon gbí mbusu nì
nnyimōn
nì tipōmbōti ŋma ní⁷,
u yáb kí sòon atuŋkpiti nì
mbusu bōti.

⁸ U nākantí ntiŋwaamu caŋin
ki kù maanyība dibalin.
U-nimbiliŋ pée cō uwōfi pu ní.

⁹ U náká u-balilaŋki ki cí kii
gbikintee.
U náká niin ki nyàaḅ
unandaan kí cúú.

U yaa cúú unandaanee ní ú
dū-u kí ŋá u-laaŋkun.

¹⁰ U-pōŋŋu yaa nyāŋkì
unandaanee puee,
ní ún n̄ líti,

¹¹ ní ú lì u-ban yii:
«Unimbōti tafal kaa bí tin m
ŋá nee pu,
u bīin u-nimbiin, waa pée wāl
tiba nì tiba.»

¹² Ti-Dindaan, yīkīm,

Unimbōti, yàntí falaa n̄ bà
bikpitiŋaliibi gbanti.
Taa súntí binandambi pu.
¹³ Ba pu ní ukpitiŋal bēel sii
Unimbōti
ki lì u-pōbilin yii:
«Aa làá yíin-mi ibeeyiin» ní?

¹⁴ A wāl tin kōkō bí jītée,
ki nyí binib bin bí digíndi nì
falaa poonee
ní ki bōntí kí tō bi-pōntooŋyi.
Un kaa cáá ubō n̄ tūtuñ-uee dù
u-ba ní kí ŋá a-ŋaan.
Sii di sá ditaŋkpiibil jōoŋliu.

¹⁵ Nāaŋ unikpiti pōŋŋu,
kí dáal u-tafal u-kpiti pu,
ní ú wāŋkì a-nimbiin!

¹⁶ Ti-Dindaan sá ubōti ní
jaanjaan,
bin kaa jáam-uee làá wāŋkì
u-tiŋki pu.

¹⁷ Ti-Dindaan, a píliŋ unandaan
wimmeem
ní kí tū-u kunyannyaau.
A kpòontí a-tafal

¹⁸ kí píliŋ ditaŋkpiibil nì un bi
sàantée biilii ki pò-bi,
án nín làá ŋá pu nisaaleen n̄
taa ti nín sá
tuutuutuu ki tī u-nijutee.

Ti-Dindaan pu ní m máká

11 ¹ Daafiidi di ŋmān nlan nee ki
tī bilangaaliibi kpiliu.

(10) Ti-Dindaan ní m sán ki kó,
kin mana ní ni gíti ŋūn kí
lì-mi yii:

«Sān malaa malaa kii
kinōmbiki nín ŋaān puee
kí n̄n cá ajoonni?»

²– Kpèè unikpiti píŋ butōbu
ki dū mpiin ki páaŋ
kí dáal kí yā unil un bí
deedeeyee dibōmbōndin.
³ Tiwan kōkō nyeel yaa bílee,
deedeedaan gíti cáá tilati kí
ŋá?

⁴– Ti-Dindaan bí u-circir diikun,
ti-Dindaan kā u-beejal pu
yilpu.

U-nimbiliŋ làaŋ binib kōkō pu
ní kí nyí tin bi ŋáaŋee kōkō.

⁵ Ti-Dindaan di sòon deedeedaan
nì unikpiti bōti,
u ná un nēeŋ tipōmbōtee tikpil.

⁶ U làá dū amōsiŋkoon nì
farwata ŋmiŋu
kí sītī unikpiti pu kii utaa nín
nì puee ní.
U làá dū ŋweel buŋku kun kōō
tikōkōee
ní kí dáal bi-tafal.

⁷ Ti-Dindaan sá deedeedaan
ní kí nēeŋ deedeē tuuŋŋi,
binib bin bí deedeeyee làá n̄n
bí u-nimbiin.

Unimbōti, tūtuñ a-nibul

12 ¹ Daafiidi di ŋmān nlan nee ki
tī bilangaaliibi kpiliu. Bi gā-ŋu
(11) ki bōs tibati tin cáá ŋmii iniiyee
ní.

² Ti-Dindaan, jōoŋ-ti! Di sá yii
deedeedambi kaa ti bí,
baa ti ŋūn ki ká bin pu bi ŋūn
kí n̄n máké.

³ Bi bí ki mōntí tōb,
bi cáá biibii nì nyōmálmal ki
ŋmātīn tōb.

⁴ Ti-Dindaan n̄ piin nnyōmu
mun sòon biibiyyee

^{ny} 9.16 Kpèè 7.16-17.

⁷ 10.7 Kpèè Room 3.14, dū ŋmāntí nì Maat 12.34.

nì alimbil ñin sòòn tilambibòti
⁵ ki lì yii: «Nì ti-limbiliŋ nee,
 kun ti yaa lèe, see tí ká,
 ti nín cáá nnyɔmu nee,
 ubɔ kaa ti ñūn kí tükù-ti kun
 ti máàn kí ñee.»

⁶ Ama ní ti-Dindaan bí yii:
 «Bi bí ki sàantí unandaan,
 ní ufalaadaan t́mínsí.
 An puee m làá dāān kí fī bin
 baa dū ki yíín binibee.»

⁷ Ti-Dindaan poonyi sá in pu ti
 ñūn kí nīn mákée ní,
 di sá yii i sá ibaamɔn kii tikúti
 tin bí tó kipaayin
 ñfunyɔm milulí tì nyáñ kaa ti
 cáá tǐjɔkɔndee ní.

⁸ Ti-Dindaan, ñúḃ unandaan,
 ní kí cīití-ti binikpitib nee
 cee.

⁹ Di sá binikpitib bí an kɔkɔ pu,
 ikpiti ní binib kíñ ki cáa ñm̀tì
 kii ñkpramee.

Unimbòti, á taa sùntí m-pu

13 ¹Daafiidi di ñm̀àn nlan nee ki
 tū bilangaaliibi kpiliu.

(12) ²Ti-Dindaan,
 a làá sùntí m-pu
 kí cáá s̄ā ñyunti ñulɔŋu ní?
 Kí nīn pée cáa cá jaanjaanaaa?
 A làá fātī a-kpaŋkpamboon kí
 tī-mi
 kí cáá s̄ā ñyunti ñulɔŋu ní?
³ M làá nīn bí dipɔɔbiildin,
 kunimbaau n̄ nīn gbí
 m-pɔbilin kutaa kamaa yéè
 kí cáá s̄ā ñyunti ñulɔŋu ní?

Bin ná-mee làá nīn jáà ki
 pɔɔkíñ-mi yéè kí cáá s̄ā
 ñyunti ñulɔŋu?

⁴ Ti-Dindaan, m-Nimbòti,
 kpèè kí fōō m-wimmeem.

Tī-mi mɔɔn, an yaa kaa sá
 mīn m làá gèèn kí taa ti
 fintí.

⁵ Taa yàntí bin ná-mee n̄ lì yii:
 «Ti ñúñ-u.»

Taa yàntí m̄ líti bin ná-mee n̄
 ñm̄a kí nīn fāal̄.

⁶ M làá nīn máká a-neendi din
 kaa sátée pu.

M-pɔbil làá nīn bí mmɔnni
 a-fiil pu.

M làá gāā ilan kí nyɔŋki sii
 m-Dindaan

tiŋan tin a ñá ki tī-mee pu.

Atuŋkpiti ñin binib ñáánee

(Kpèè Ilan 53)

14 ¹Daafiidi di ñm̀àn nlan nee ki
 tū bilangaaliibi kpiliu.

(13) Ugbaan di lì u-ban yii:
 «Unimbòti ubɔ kaa bí^{m̄}!»

Baa pée nyí tiba ní ki ñááñ
 ntimbiil tuuŋŋi,
 ubɔ kaa pée bí ki ñááñ tin
 kítèe.

² Doooo yilpu ní Unimbòti
 gbóoñ ki kpēē binib
 kí kpèè ubɔ yaa bí ki cáá iciin
 ki nyàab Unimbòti.

³ Bi-kɔkɔ wáŋki, ugàntil kpá ki
 ñááñ tin kítèe,
 baa ubɔ kaa bí ki ñááñ tin
 ñānee,
 baa uniseen, an kpá^{oo}.

⁴ «Bikpitiŋaliibi nee kɔkɔ kaa
 kalin nyí níii?
 Bi mùul m-nibul ki jīn,
 ní kaa pée jáár-mi jaanjaan.»

⁵ Unimbòti làá kòñ-bi
 dinyoondin,
 di sá yii u bí u-nib bin yú nì u
 deedeeyee cee.

⁶ «Ni gbàà ki kpìtì unandaan
 mákal,
 ama ti-Dindaan wún u-pu.»

⁷ Ñma làá nyānní doooo Siiyɔn
 kí fī Isirayeel ní?
 Unimbòti yaa láa fātī gíñní
 u-nib bin bi n̄n cúú
 kuyunuee,
 Jaakɔb naantiibi làá dāā nīn
 fāal̄,
 Isirayeel yab làá dāā nīn bí
 mmɔnni.

Kun Unimbòti bàlifí tí ñee

15 ¹Daafiidi di ñm̀àn nlan nee.
 Ti-Dindaan, ñma di ñūn kí
 (14) kàl̄ a-circir kɔŋkoonŋun?

Ñma di ñūn kí nīn kóò
 Siiyɔn, a-circir jool pu?

² Ní ti-Dindaan kíí yii:

«Asee unil un còom̄
 disaŋkimm̄ntiil,
 ki ñááñ tin ñāñ,
 ki sòòn u-pɔbil poon
 baamɔnyi,

³ kaa kúnfí u-jutiibi boon,
 kaa ñááñ u-bɔ tikpitiil,
 ní kaa s̄i u-nabikee.

⁴ Waa dū bin kaa fáatiñ
 Unimbòtee ki yíín tiba,

ama u tì bin tó ti-Dindaanee
 jilma.

U yaa pōoñ kí ñá tibee,
 waa kpántí,
 báá dipoondi gbanti yaa làá
 kòñ-u digíñdin.

⁵ U yaa p̄innì ubɔ animbilee,
 waa ká ki cí udaan n̄ dāā
 téen-u kí páañ.

Waa fōol̄ tiwampɔkaal kí sòòn
 kí kpò maanyiiba bōti.

«Binib bin bí mimmee kpá kí
 líti.»

Fookii n̄ dimákal

16 ¹Daafiidi di ñm̀àn nlan nee.
 Wún m-pu Unimbòti,
 (15) di sá yii sii ní m s̄āñ
 kí kó.

² M bíi tükù m-Dindaan yii:
 «Sii di sá man Dindaan.»
 Tiwamm̄ntiil tin kɔkɔ m
 cááyee nyānní a-cee ní.

³ Deedeedambi bin bí Isirayeel
 tiŋkinee,

bīn di sá bikpaambi tiŋman,
 ní bi-bōti mōñ-mi tikpil.

⁴ Ama bin bīn ki nyàab awaa
 jòoñdee,
 bi nyàab agìñ ní ki kútí bi-ba
 pu.

Man kaa làá dū fatiku kí fá
 awaa gbanti,
 m kpá kí pútí ñi-yiŋŋi gba.

⁵ Ti-Dindaan, sii di sá m-fakal³,
 sii di tì-mi tin kɔkɔ lóò-mee,
 m-foolboonwu ká a-ŋaan ní.

^{m̄} 14.1 kpèè 10.4, 6, 11, 13, 36.2, 94.7, Yeer 5.12.

^{oo} 14.3 B. 1-3: kpèè Room 3.10-12.

³ 16.5 sii di sá m-fakal: an dàkà yii duulinya kɔkɔ poonee, dijandi din man lēeyee di sá ti-Dindaan.

- ⁶ A nín ñmāntì pu ki tī-mee fáatì-mi, tiŋman dijandi din a tī-mee ñān tikpil.
- ⁷ M nyóŋkí ti-Dindaan un di sáŋkí-mee, kunyeeuee, m-landɔkɔjaatiŋu kpáafi-mi.
- ⁸ M-nimbikpeeru pée cɔ́ ti-Dindaan pu ní, kun puee u bí m-ŋaŋgiiliŋu pú ní tiba kaa ñūn kí cìŋkí-mi.
- ⁹ An pu ní m-pɔbil piìh ní m fàal, m bí ŋgbansɔŋfin.
- ¹⁰ Di sá yii aa làà dū-mi kí fá ŋkúm n̄ yòòh-maaa, kaa làà tí yàntì man, a-deedee tɔntɔnliu n̄ kó ditaŋkpiilin^p.
- ¹¹ Sii di dākà-mi dimaŋfal sàmbiki, m yaa bí a-nimbiinee, m-pɔbil sòm ní. A yaa bí ki kól-mee, m cáá mmɔn ŋun kaa kúntée ní^r.

**Pilifiñ-mi, m-Dindaan,
m bíi mée-si á pò-mi ní**

- 17** ¹Daafiidi wimmeem.
(16) Pilifiñ-mi, m-Dindaan,
m bíi mée-si á pò-mi ní.
Kpòòh a-tafal kí pilifi
m-wimmeem
mín nyánní dipɔmɔntiilinee.
² Sòòh m-bɔti kí pò-mi,
a nyí ibaamɔn laŋki.

- ³ A kpēē m-pɔbil poon, kí dómíñ m-cee kunyeeu kí cɔŋkí-mi, kaa ká tikpitił tiba m-ni. M lēē m-pɔbilin yii maa làà dū m-nyɔkɔ kí sòòh kí ñá ikpiti,
- ⁴ kii bin kíñee nín ñáań puee. M tɔ́ a-marab kaa dī bin ñáań tipɔmbɔtee saŋgu.
- ⁵ M pée tàkā n̄san ŋun a cātèe poon ní, m-taal kaa ñātì kí nyáń ŋu-poon.
- ⁶ Unimbɔti, sii ní m kūuntí kí yū, di sá yii a làà kíf-mi, kpòòh a-tafal kí pilifi tin m làà sòòhee.
- ⁷ Dākà a-nib dineeŋkpaandi din a cáá bi-puee, sii un fiil bin kɔkɔwoooo sáń bi-nannanliibi kí kòò-see.
- ⁸ Ŋúb-mi kii sii a-ba nimbibulee, dū-mi kí bál a-feeŋyi taapu^s
- ⁹ binikpitib bin là kí nàań-mee nì m-nannanliibi bin mántii tú-mi kí là kí kpò-mee n̄ taa ká-mi.

- ¹⁰ Bi cáá nnimbinaakulim kaa sūh isaa, ní kí cáá bi-nyɔmmu kí sòòh tilambibɔti.
- ¹¹ Bi tà kí kíbiti-mi, bi kpáaa mántii tú-mi. Bi pée cɔŋkí-mi kí nyàab ŋyuntimɔnti kí kùl-mi kí yā kitiŋ ní.

- ¹² Bi bí kii digbikintipɔmbil din bónti kí cí kí cúú upeel kí tòntèe ní, a lì kii upeecuncuti un náká kí cée.
- ¹³ Yíkìm, m-Dindaan! Já kí pɔɔkiñ bin ná-mee. Dū a-janjajiki kí fū-mi kí nyánti binikpitib ŋaan.
- ¹⁴ Ti-Dindaan, dū a-ŋal pɔŋgu kí jà-bi kí nyánti binib kansikin. Jà-bi kí nyánti binib kansikin nì duulinyan. Dū ditafadaaldi din a bónti kí síiñ-bee kí nyuntì-bi, bi-biyaamu mun n̄ nyò kí díki kí kíń kí tī mu mun biyaamu.
- ¹⁵ Ama man jandi púee, m làá n̄n bí a-nimbiin kun puee maa cáá dibɔkpil diba m-ni. M yaa láa fintèe, m-pɔbil làá sòŋkí kun puee m bí laakin a bée.

Daafidi jajil laŋgu

(Kpèè 2 Sami 22.1-51)

18 ¹Nlan nee sá ki tū bilangaa-liibi kpiliu ní. Ti-Dindaan (17) tɔntɔnliu Daafiidi di dū nlan nee nyɔɔbuŋgi kí gāa kí nyóŋkí ti-Dindaan ŋyunti ŋun ní ti-Dindaan nyánti-u u-nannanliibi kɔkɔ nì ubɔti Saayuul ŋaane.

² U bí yii:
M-Dindaan, m nééñ-si,
sii di tìl-mi mpɔn.

³ Ti-Dindaan di sá man taŋkpanaakooku,

- úh di sá man guŋkpaandi lɔkɔl nì man fiiliu. U sá man Nimbɔtiu ní kí sá ntaŋkpalɔkɔ ŋun poon m sáń kí kódyee. Úh di sá man gbampɔɔl ní kí sá man jajil pɔŋgu, ti-Dindaan di sá man balilaŋki.
- ⁴ Tí nyóŋkí ti-Dindaan! M kúuñ kí yíiñ ti-Dindaan ní u yánti m jáń kí pɔɔkiñ m-nannanliibi.
- ⁵ Ŋkúm kusakai n̄n fiñ-mi, dinàandi nyiŋgbeeŋgu n̄n yòòh-mi kí dódò,
- ⁶ ditaŋkpiilin laaŋku n̄n mántii tú-mi, ní ŋkúm talinti píł kí dō m-nimbiin.
- ⁷ M kúuñ kí yíiñ ti-Dindaan m-nimbinaamandi poon. M fáá mbiil m-Nimbɔtiu n̄ jòòh-mi. U gbil m-need pu doooo u-diikun ní m-kunjuuntii kó u-tafalin.

- ⁸ Niinee ní kitiŋ fōò dijinjikil kí cìŋkí, ní ajoon nyeel cìŋkí, kun puee Unimbɔti gí diŋuul.
- ⁹ Ŋŋminyim n̄n nyēē u-manfataabuŋyin, ní aŋmilimbil ŋin nàantée nì amɔsiŋkoon nyēē u-nyɔkɔn.
- ¹⁰ Ní u cúú kutagbɔŋu kí cáti ní kí kpákatíñ, ní ditagbandi din bòñee bí u-taari taapu.
- ¹¹ U jóm kí kál keerubimbi pu kí ñáań,

^p 16.10 Kpèè Atuun 13.35.

^r 16.11 bí ki kól-mee àa a-ŋaŋgiil púee: ŋaŋgiil pú n̄n sá tinyool paŋgu ní, kpèè 45.10, 110.1. – B. 8-11 gíti ká Atuun 2.25-28.

^s 17.8 Unimbɔti feeyi in wúñee botee: kpèè 36.8, 61.5, 63.8, dūú ñmāntì n̄ 1 Bib 6.23-29.

- ní ki dū kubuŋu ki kpántì
ifeen ki kíh̄ ki dàñ.
- ¹² Dìbɔmbɔndi ní u dūu biìh̄ u-ba
pu,
ní atagban ñin gbìfi nnyim gbí
ñi-poonee mǎntìi tú-u.
- ¹³ Ñwalifi n̄n bí u-nimbiin,
ní atagban jītí ki sá
ataanyĩnkumbil n̄n
amɔsiŋkoon.
- ¹⁴ Ti-Dindaan sòoñní doooo
yilpu kii ntaateenteenee,
Yilpu Fɔŋŋŋ Nimbɔtiu yǎntì bi
gbìl̄ u-nyɔkɔ pu.
- ¹⁵ U tó u-piiŋyi ní u-nannanliibi
yàl̄,
ní u utaa ñmɔ́ ki ñmíntì bi-pu
ní bi sǎh̄ ki kátì.
- ¹⁶ Ti-Dindaan tǎā ki bíikì
u-nannanliibi pu,
ní ki fōo bi-pu diŋuul,
an pu ní tiŋku poon nyim
fóotì,
ní kitij̄ nyeel cúu biitì ki dō.
- ¹⁷ Ní ti-Dindaan kǎl̄ doooo yilpu
ki tǎntì u-ŋal
ki cúú-mi ki nyántì inyĩŋfi
taapu.
- ¹⁸ U fōo-mi m-nannanliu un
pōȳyee ñaan,
m-pulincɔntiibi bin pōɔh̄-mee
ñaan.
- ¹⁹ M-nimbinaamandi dal ní bi
dómíñ ki jáñ n̄n mi,
ama ti-Dindaan dómíñ ki
tíkìh̄-mi.
- ²⁰ U nyántì-mi digíndin ki t̄i-mi
dibatɔl̄.
U f̄i-mi, kun puee u néeñ-mi.
- ²¹ Ti-Dindaan di pǎñ-mi,
- kun puee m ñá tin bí
deedeeyee.
U biìh̄ m-pu kun puee tikpiti
tiba kaa táká m-ŋal.
- ²² M nóó ti-Dindaan saŋŋu n̄n
mbaamɔn,
ní kaa fǎtì mboon ki t̄i
m-Nimbɔtiu.
- ²³ M ñúǎ ti-Dindaan marab kɔkɔ,
kaa fǎtì m-kpaŋkpamboon ki
t̄i u-bɔkpaŋŋi.
- ²⁴ Waa ká m-pu tiba kí wòoh̄-mi,
ní m pɔɔh̄ m-ba kí taa ñá
ikpiti.
- ²⁵ An pu ní ti-Dindaan pǎñ-mi,
kun puee m ñá tin bí
deedeeyee,
ní u nyí mun yii m-ŋalii kaa
táká ikpiti.
- ²⁶ Ti-Dindaan, bin nóó-si n̄n
dipɔbil dibee,
a sí n̄n bi n̄n dipɔbil diba mun
ní.
Bin bí deedeeyee,
a sí n̄n bi n̄n deedeé ní.
- ²⁷ A ñáañ bin pɔbilij̄ piìh̄ee
tiŋan,
ama ní ki dákà bikpitiŋaliibi
yii a nyíh̄-bi.
- ²⁸ Di sá yii a fiil̄ dinibul din
s̄intiñ di-ba taapuee,
ama ní ki s̄intiñ bilambidambi
taapu.
- ²⁹ Ti-Dindaan, sii di ñmíntí
m-saŋŋu kii ñwalifee,
sii di ñmíntí-mi ní
m-bɔmbɔndi ñ wǎŋkì.
- ³⁰ M ñūh̄ kí já n̄n dijanjakitil̄,
kun puee a t̄utuñ-mi.
M ñūh̄ kí yùkū kí lákátì agun
ñin bi mán ki tú kitij̄ee,

- kun puee man Nimbɔtiu bí
m-cee.
- ³¹ Tin kɔkɔ Unimbɔti ñáañee
ñǎñ,
ní unil ñūh̄ kí n̄n mǎká
u-nyɔɔbundi pu.
U sá digbampɔɔl ní ki t̄i bin
kɔkɔ sǎñ ki kóò-uee.
- ³² Di sá yii ñma di sá Unimbɔti,
an yaa kaa sá ti-Dindaan?
Ñma di sá timbi
taŋkpanaakooku,
an yaa kaa sá ti-Nimbɔtiu?
- ³³ Úñ di sá Unimbɔti un t̄i-mi
mpɔnee,
ní ki cáti nsammɔnti ki t̄i-mi
m còom̄.
- ³⁴ U yǎntì m-taŋŋi yáb̄ m sǎñ kii
ucaŋkpalimee,
ní ki yǎntì m̄ j̄om̄ kí tókɔñ
ajoon pu tiba á taa ñá-mi.
- ³⁵ Waa bífi-mi bi n̄n jáñ puee
ñmanij̄ma,
ama u yǎntì m̄ ñmǎ kí dáál̄
butɔbu
bun bi dū tasa kúti ki pílee.
- ³⁶ Ti-Dindaan, a t̄i-mi
digbampɔɔl din fiil̄-mee,
ní a-ŋaŋgiil̄ t̄ikí-mi,
ní a n̄n t̄ut̄uñ-mi puee yǎntì
m nyáñ diyindi.
- ³⁷ Sii puee m ñūh̄ kí dàat̄i malaa
malaa,
ní maa tà ki pántì.
- ³⁸ M j̄i m-nannanliibi ní kí
cúú-bi,
m yaa kaa n̄añ-bi maa fǎt̄i
m-boon.
- ³⁹ Ní m̄ p̄ɔfi p̄ɔfi-bi ní baa ti ñūh̄
kí yíkì,
ní ki kíh̄ ki dō m-taŋŋi taapu
filfil̄.
- ⁴⁰ A t̄i-mi mpɔn m̄ já kujaau,
ní ki dù bin yíkì jáñ n̄n mee ki
ñáañ m-taŋŋi taapu.
- ⁴¹ A yǎntì m-nannanliibi sǎñ
kukunsaŋu,
ní ki n̄añt̄i bin ná-mee.
- ⁴² Bi k̄uunt̄i ki nyàab̄ dijòoñdi,
ní ubɔ kpá kí f̄i-bi.
Bi k̄uun̄ ki yíiñ ti-Dindaan
gba,
ama waa kíí-bi.
- ⁴³ M jáñ ki pɔk̄iñ-bi ki n̄añ-bi
d̄usi dusi
kii ñkɔŋkɔm̄ min kubuŋu
yòont̄ee,
ki ñat̄i-bi ki f̄eeñ kii nsanni
kpatee.
- ⁴⁴ A f̄i-mi ki nyántì anibul ñin
nib n̄n yíkì kí jáñ n̄n mee
ñaan,
ní ki dū-mi ki ñá atimbun
yidaaŋwu.
Anibul ñin maa n̄n nyée
kpántì
m-naacimbi ki t̄uñ ditundi ki
t̄i-mi.
- ⁴⁵ M tin p̄ee lì yii m wàat̄i
m-nyɔkɔ kí sòoh̄ee,
binaacimbee t̄at̄i gbāañ
m-nimbiin ki kíh̄ ki tó-mi.
- ⁴⁶ Bi-wunti k̄uú,
ní bi nyēēñ bi-balilaŋki poon
tiwun j̄ikì.
- ⁴⁷ Ti-Dindaan bí dimaŋfalín!

^t 18.39 Á dū a-taal kí tókɔñ a-nannanliu pu àá ú n̄n dō a-taŋŋi taapuee n̄n dákà yii a jáñ ki pɔk̄iñ-u s̄kɔ s̄kɔ, kp̄èè Joos 10.24, Yees 51.23.

- Tí nyōŋkimaan
m-taŋkpanaakooku!
Tí pàkàmaan Unimbōti un di
sá m-fiiliuee!
⁴⁸ Unimbōti tútuñ-mi m jáń ki
pówkiñ m-nannanliibi,
ní ki dū atimbun ki nǎ m-taanj
taapu.
⁴⁹ U fī-mi ki nyánti
m-nannanliibi ŋaan.
Tiŋman u yánti m jáń ki
pówkiñ bin jáà nì mee,
ní ki fī-mi ki nyánti tipōmbōti
dambi ŋaan.
⁵⁰ An pu ní, m-Dindaan, m làá
nyōŋkì-si atimbun kansikin,
ní kí gāā ilan kí pàkà a-yindi^u.
⁵¹ Unimbōti tìl u-bōtiu ajajil ŋin
sá akpaanee.
U dàkà ubōti un ún u-ba
lēēyee
nì Daafiidi nì u-naantiibi
dineenkpaaandi
kí nīn cáa cá jaanjaan.

Unimbōti nyooti nì u-marab

- 19** ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki
tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(18) ²Yilpu sōon-ti Unimbōti
nyooti pu,
ní kutagbōŋu lèekī tin u ŋee ki
dàkà-ti.
³ ŋwiin kamaa sōon Unimbōti
nyooti pu
ki nàatī ŋwiin ŋun dī-ŋuee,
ní kunyeeu kamaa mun būsī
kaa gbèentī
ki tükù kunyeeu kun dī-kuee.
⁴ An kaa sá isoon poon, kaa tí
sá nì anyōobun mun,

^u 18.50 Kpèè Room 15.9.

^w 19.5 B. 5 nīn kí puee kà Room 10.18.

- ditaŋal mun kaa tí gbìl
bi-nyōkō pu.
⁵ Ama tin bi lèe bàñ kitiŋ kōkō,
ní tibōti tin bi sōoñee mun
bàñ kitiŋgbeennyōkō^w.
Unimbōti gāā tanti yilpu ki tī
ŋwiin ŋú nīn kōd.
⁶ ŋwiin nyēē kii unimpucaan
cal
nīn nyēēñ u-diikun kutaafaau
puee ní,
a li kii an nīn mōñ un sán
kpaŋkpakantiku taatandee ú
sāñ puee.
⁷ ŋu yíkí kutagbōŋu gbeennyōkō
kiba
ní kí yīñ kí tin dōon kin kíñee,
tiba kaa ŋūñ kí sāñ kí nyā
ŋu-tuntunŋkun.

*

- ⁸ Ti-Dindaan marab ŋāñ ní,
bi tìl-ti dimaŋfapōndi.
Ti ŋūñ kí nīn māká tin
ti-Dindaan sōon ki síñee
pu,
tīñ di tìl ugbaan iciin.
⁹ Ti-Dindaan bōkpaanji tēēñ ní,
ŋi tìl unil pōbil mmōn.
Ti-Dindaan marab wāl ní bóiii,
bi tìl unil dinimbiŋubitil ní.
¹⁰ An ŋāñ binib í nīn jáam
ti-Dindaan,
bi làá nīn jáam-u ní kí nīn cá
jaanjaan.
Ti-Dindaan marab sá ibaamōn
ní,
marab gbanti kōkō sá deedee
marab ní.

- ¹¹ Ti-Dindaan marab cáá
kunyam-poo ki jítiñ
sindaariya,
ki jítiñ gba sindaariyamōnti
tikpil,
ki mō ki jítiñ tisiil,
ki mō ki jítiñ gba kisikampiŋ
siiti
tin bi dáá ŋmāamee.
¹² Kí kūtèe, bíñ di dàkà man
a-tōntōnliu.
M yaa ŋúb-bee, m fōol
tiwammōntiil ní.
¹³ ŋma di ŋūñ kí béé yii u yīnti?
M-Dindaan, dū m-kpiti in pu
maa nyéee kí pō-mi.
¹⁴ Kàkatī ikpiti in m nyí ki ŋee kí
wàatī-mi,
taa yánti í jī m-pu dibeel.
Niinee maa làá yīntiñ-si kí fōo
dibōkpil.
¹⁵ Yánti m-nyōobuŋi nì
m-landōkoi í nīn fáatiñ-si.
M-Dindaan, sii di sá
m-taŋkpanaakooku nì
m-fiiliu.

Dijajil wimmeem

- 20** ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee
ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(19) ² Ti-Dindaan í fōo
a-wimmeem
dinimbinaamandi yuntiŋu
poon.
Jaakōb Nimbōtiu u-ba í wún
a-pu.
³ Ú nyānní u-circir kōŋkooŋun
kí dáá tútuñ-si,
ú nyānní Siyōn jool pu kí dáá
jōon-si.

- ⁴ Ú fōo a-saraabi kōkō,
a-saraawōkaabi mun í fáatiñ-u.
⁵ Ú tī-si kun fáati a-pōbilee,
ní kí yánti tin a bónti kí ŋee í
bútī-si.
⁶ Ú yánti tí faal a-jajil pu,
ní tí fáá sámbu kí nyōŋkì
ti-Nimbōtiu,
ti-Dindaan í tī-si tin kōkō a
yaa bālifèe.
⁷ Kōŋkōnnee, m bēe yii
ti-Dindaan tìl
ubōti un ní ún u-ba lēēyee
dijajil.
Doooo u-circir beel poon ní u
fōol u-wimmeem,
ní kí cáá u-pōŋkpaanŋu ki tìl-u
ajajikpaan.
⁸ Biba māká bi-janjatōrōkub pu,
ní biba mun māká bi-taamui
pu,
ama timbee, ti-Dindaan
ti-Nimbōtiu yindi pu ní ti
māká.
⁹ Bíñ wunti làá kpú ní bí lítí,
ama timbee, ti làá nīn yú
dicancaal ní ki pōō.

- ¹⁰ Ti-Dindaan, tī ubōti dijajil,
ti yaa kúuñ kí yīñ-uee,
ú kí-ti.

Tí jāam ti-Dindaan dijajil din u tī-tee pu

- 21** ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki
tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(20) ² Ti-Dindaan, ubōti bí
dipōpindin a-pōŋu
pu.
U bí ki faal dijajil din ní
a tī-uee pu.

- ³ A tī-u kun fáati-uee,
aa fātì a-boon ki tī tin u
bālifi-see.
- ⁴ Di sá a fōō-u ní ki biñ u-pu,
a dū sindaariya beefuuliiki ki
cíkiñ-u.
- ⁵ U mēē-si yii á tī-u dimañfal ní
a tī-u,
a tī-u dimañfal din kaa cáá
dikúntilee.
- ⁶ Binib nyóngkí-u kun puee a
tútuñ-u,
a tī-u tinyool nì diyindi.
- ⁷ A-biindi bí u-pu kí nīn cá
jaanjaan,
ní a nín bí u-cee puee tìl-u
mmɔn.
- ⁸ Di sá yii ubɔti máká
ti-Dindaan pu ní,
ní Yilpu Fóngɔɔ Nimɔtiu
neɔkpaandi ɔúb-u waa
ciŋkí.
- ⁹ Ubɔti, a làá cúú a-nannanliibi
kɔkɔ,
a kpá kí lántí bin ná-see.
- ¹⁰ A yaa péé páañné,
a làá nàañ-bi kii kipaai
ɔmiɔuee ní.
Ti-Dindaan làá dū-bi kí nái
u-ɔuul poon,
ní ɔɔmi í wà-bi múb.
- ¹¹ A làá céetí bi-naantiibi kitɔɔ pu,
ní kí kúntí bi-niboolii binib
kansikin.
- ¹² Báà bi yaa dákafi kí ɔá-si
tikpiti,
ní ki yaa bónti kí já nì saaa,
baa làá ɔmá kí ɔá-si tiba.

- ¹³ A làá tō-bi a-piinyi,
ní kí yàntí bí sàñ.
- ¹⁴ Ti-Dindaan, dàkà
a-pɔŋkpaɔɔɔ.
Ti làá gāa ilan kí nyɔŋki-si
a-pɔŋɔ pu.

Deedeedaan falaau nì u-mákal

22 ¹ *Daafidi di ɔmāñ nlan nee ki
tī bilangaaliibi kpiliu.*

(21) ² M-Nimɔtiu, m-Nimɔtiu,
ba ɔá ní a dū-mi ki
fáɔ?

M gbán ibiil ki tin gī,
ama difiil dáá gbíntii dátiiñ-mi.

³ M-Nimɔtiu, m kúuñ ki yíiñ-si
ɔwiimpu,
ama ní aa kí-mi.
M yíiñ-si kunyeu mun,
ama ní kaa ká diɔŋfil.

⁴ Too, sii mun di sá circirdaanee,
a ká a-beejal pu ní Isirayeel
nyɔŋkí-si.

⁵ Sii pu ní ti-baabi nìn máká,
bi nìn máká a-pu ní a fiil-bi.

⁶ Bi nìn kúuntí ki yí-si ní a fiil-bi,
bi nìn dù bi-mákal kí páañ
a-pu ní icoo kaa jīñ-bi.

⁷ Ama mamee, m kpánti kii
ujilɔkpaamee ní,
maa ti sá nil.
Binib sí-mi ní báà ɔma
kpéé-mi fám.

⁸ Un yaa péé ká-mee bèē-mi ní,
bi dōtí bi-nyunculiŋ ní ki
gbákafi bi-yiliŋ ki lì yii^a:

- ⁹ «Kéè u bí yii u máká
ti-Dindaan pu naa!
Too, ti-Dindaan n̄ fi-u tí kpéè.
Ti-Dindaan yaa nééñ-uee,
ú jòoñ-u tí kpéè!»
- ¹⁰ Sii di nyántiiñ-mi m-na poon,
ní ki lōō-mi m-na taanji pu.
- ¹¹ Bi nín péé māl-mee, sii ɔaan
ní m bí.
Kí wàatí bí māl-mi muee,
sii di nìn péé sá m-Nimɔtiu.
- ¹² Nín bí ki kóí-mi,
di sá dinimbinaamandi kaa
dátiiñ-mi,
ní ubɔ mun kpá kí jòoñ-mi.
- ¹³ M-nannanliibi tikpil mántii
gón-mi kii inajaayee,
Baasan tiŋki najakpaanji
mántii tú-mi.
- ¹⁴ Bi wāañ bi-nyɔmmu bàaa
m-pu,
a lì kii gbikintib di cúú tinan
ki làá tòntēe.
- ¹⁵ M kpánti kii nnyimee ní ki
pùuñ,
m-taanji kpñ maa ti ɔñh kí síl,
m-pɔbil dūnti m-poon kii
nsikampimuee.
- ¹⁶ M-neen kún kii dikàlee,
ní m-limbil dūu nákan m-neen.
A dū-mi ki síiñ nnyinjúm
saŋɔ pu.
- ¹⁷ M-nannanliibi bin bí kii
ibooyee mántii gón-mi,
digangam dambi dikitimɔndi
mántii tú-mi,
bi sāa ki cíl m-ɔalii nì m-taanji.

- ¹⁸ M dúnti ki kíñ akpab ɔma,
ní m-nannanliibi kpéé-mi ciii.
- ¹⁹ Bi dū m-wampeenkaati ki
yákatì,
ní ki tó m-bɔkutifɔkɔl pu kasi^c.
- ²⁰ Ama sii m-Dindaan,
á taa nín dátiiñ-mi,
sii un tìl-mi mɔonee,
dāañ malaa kí jòoñ-mi.
- ²¹ Taa yànti m-nannanliibi n̄ dū
bi-tàataajimmu kí kpò-mi.
Fi-mi kí nyánti iboo nee
ɔaan.
- ²² Fi-mi kí nyánti gbikinti
nyɔmmun,
kí nyánti-mi upɔɔnaa yinjin.

A fōō m-wimmeem.
- ²³ M làá sòoñ a-yindi pu kí tükù
m-nabiyaamu,
m làá nyɔŋkí-si samaa
kansikin^d.
- ²⁴ Nimbi bin tó ti-Dindaan ki
jáañ-uee, ní nyɔŋkí-u!
Nimbi Jaakɔb naantiibi kɔkɔ,
ní tī-u tinyool!
Nimbi Isirayeel yab kɔkɔ,
ní fāŋkí-u.
- ²⁵ Di sá yii waa dū unandaan ki
fá u-nandaŋku poon,
kaa tí fātì u-kpaŋkpamboon ki
tī-u,
ama unandaan yaa kúuñ ki
yíiñ-uee,
u píliññ-u ní.
- ²⁶ Samaa kɔkɔ kansikinee,
m làá nyɔŋkí-si

^Y 22.2 Yeesu sòoñ kii biyakatikaabi bili nee nín kí puee ndɔpuntikaa pu Maat 27.46,
Maar 15.34.

^a 22.8 Kpéè Maat 27.39, Maar 15.29. Dūu ɔmānti nì ilan 109.25.

^b 22.9 Kpéè Maat 27.43.

^c 22.19 Kpéè Maat 27.35, Maar 15.24, Luuki 23.34, Yoow 19.24.

^d 22.23 Uyakatika nee ká Eebru 2.12.

kun ní a ɲée pu.

Bin tó-si ki jáań-see nimbiin
ní m làá ɲá saraabi bin m n̄n
p̄oòñ yii
m làá ɲá kí t̄i-see.

²⁷ Unandaan làá j̄i ní kí díkí,
bin nyàab̄ ti-Dindaanee làá
nȳɔ̄ɲkì-u.
Unimb̄oti n̄ t̄i-ni
mman̄faf̄ɔ̄kɔn.

²⁸ Atimbun ɲin k̄ɔk̄ɔ bí kitiɲ puee
làá téetí ti-Dindaan pu ní kí
f̄at̄í ḡit̄i u-cee,
ní anibul k̄ɔk̄ɔwoooo nib
n̄ d̄áá gb̄aañ u-nimbiin kí
j̄aam̄-u.

²⁹ Di sá yii ti-Dindaan di yì dibeel,
ní ki j̄iñ atimbun k̄ɔk̄ɔ pu
dibeel.

³⁰ Kitiɲ pu gaajab làá j̄i kí díkí ní
kí gb̄aañ u-nimbiin.
Bin taan̄i j̄oòñ ɲfal puee k̄ɔk̄ɔ
làá gb̄aañ u-nimbiin,
ki kp̄aañ un mun kaa ti làá
ɲm̄átée.

³¹ Bi-naantiibi làá d̄áá j̄aam̄-u,
bi làá d̄áá s̄oòñ ti-Dindaan pu
kí t̄ùk̄ù bin d̄áá b̄ín ki d̄oòñee.

³² Bi làá d̄áá m̄aafi bin baa láá
m̄àlee
tin ti-Dindaan ɲá ki f̄i u-nibee.

Ti-Dindaan di kp̄aá-mi

23 ¹Daafiidi di ɲm̄ań nlan nee.
Ti-Dindaan di kp̄aá-mi,
(22) an pu ní b̄aá tiba kaa
lóotí-mi.

² U yànt̄i m d̄ò kum̄ɔs̄ɔɲu pu,
ní ki cáñ-mi mbun ɲun poon
nnyim s̄òm filfilee^{ee}.

³ U p̄ònt̄i m-p̄ɔɲɲu,
u kp̄òot̄i-mi ki tàkant̄i nsan
ɲun tèeñee poon,
u-yindi pu ní u ɲáañ m̄iñ.

⁴ B̄aá m yaa c̄oòm ɲk̄úm
tantakal poonaaa,
maa f̄ańk̄í tiba, kun puee,
sii ti-Dindaan bí m-cee.
N̄d̄ɔ ɲun a cáa kp̄aá-mee di
kp̄òot̄i-mi,
ní a-kpand̄ɔɲu t̄íkí-mi.

⁵ M-nannanliibi nimbiin ní a
ɲáañ-mi tican.
A yàant̄i m-yil pu talaalu kí
ɲá-mi aat̄uùf̄,
ní kí gb̄eèñ m-yunȳkaaku án
gb̄í p̄úm.

⁶ M nyí yii a-ɲanti n̄ a-neendi
làá n̄n p̄ee bí m-cee ní
m-man̄fal wiinyi k̄ɔk̄ɔ poon,
ní m̄ n̄n k̄òd̄ sii,
ti-Dindaan diikun
kí n̄n cá jaanjaan.

Unimb̄oti sá ub̄otikpaan

24 ¹Daafiidi di ɲm̄ań nlan nee.
Ti-Dindaan di yì kitiɲ n̄
(23) tin k̄ɔk̄ɔ bí ki-puee,
ùñ di tí yì duulinya n̄ binib
bin bí u-nee.

² Di sá yii ùñ di náañ kitiɲ ki
t̄ɔk̄òñ tin̄kub pu,
ní ki ɲúb-kì gb̄ińgbim inyĩfi
pu.

³ – ɲma di cáá nsan kí j̄òm
ti-Dindaan jool pu ní?
ɲma di cáá nsan kí k̄ó u-circir
diikun?

⁴ – See un kaa cáá u-ɲalii ki t̄uñ
atuɲkpiti,
kaa d̄akafi iland̄ɔk̄ɔkpiti
u-p̄ɔbilin^{gb},
kaa dù u-ba kí líf̄ n̄ awaa,
ní kaa p̄ut̄i kí m̄ònt̄i u-jutee.

⁵ Ti-Dindaan làá biñ udaan boon.
Unimb̄oti u-fiiliu di làá l̄ē
u-m̄ɔɲɲu.

⁶ Binib bin nyàab̄ ti-Dindaan
ki n̄ó Jaak̄ob̄ Nim̄b̄ot̄iuee n̄n
bí puee dee.

⁷ Mpunȳɔmu, piit̄i kí w̄aam̄maan!
Cannaaku punuubi,
piit̄i kí w̄aam̄maan
tinyool b̄ot̄iu n̄ k̄ónní!

⁸ – ɲma di sá tinyool b̄ot̄iu ní?
An sá ti-Dindaan up̄ɔl n̄
ubaatandaan,
ti-Dindaan ujan̄k̄pil.

⁹ Mpunȳɔmu, piit̄i kí w̄aam̄maan!
Cannaaku punuubi,
piit̄i kí w̄aam̄maan
tinyool b̄ot̄iu n̄ k̄ónní!

¹⁰ – ɲma di sá tinyool b̄ot̄iu ní?
– Bijanjaliibi Dindaan,
ùñ di sá tinyool b̄ot̄iu.

Oo m-Nimb̄ot̄iu, sii pu ní m m̄áká

25 ¹Daafiidi di ɲm̄ań nlan nee.
M-Dindaan, m f̄at̄i m-ba
(24) ki túl-si.

² M-Nimb̄ot̄iu, sii pu ní m
m̄áká, taa yànt̄i icoo n̄
cúú-mi,

kí taa yànt̄i m-nannanliibi n̄ já
kí p̄ɔk̄iñ-mi.

³ Á taa p̄ee yànt̄i icoo n̄ cúú
bin d̄u bi-mákal ki p̄aañ
a-puee.

Ama icoo n̄ j̄i bin jáà n̄ see, bí
gb̄int̄i n̄ in̄anj̄kulim.

⁴ M-Dindaan, yànt̄i m̄ b̄éé
a-saɲɲu,
d̄ak̄à-mi min a là m̄ n̄n b̄éé.

⁵ Kp̄òot̄i-mi a-baam̄ɔɲyi poon kí
d̄ak̄à-mi.

Di sá yii sii di sá Unimb̄oti un
fiil-mee,
sii pu ní m m̄áká baabadal.

⁶ Ti-Dindaan,
téetí yii doooo cannaaku
ní a sá Unimb̄oti un poon m̄
ki cáá dineeɲkpaandee.

⁷ Taa ti téetí m-ȳint̄itam n̄
m-kpitii
in m ɲá m-naacimp̄ont̄inee pu.
A-neeɲkpaandi n̄ a-ɲanti
puee,
á téetí m-pu, m-Dindaan.

⁸ Ti-Dindaan ɲāñ ní ki bí deedeé,
an pu ní u d̄ak̄à ukpitiɲal nsan
ɲun u máañ kí d̄ē.

⁹ U kp̄òot̄i bin s̄intiñ bi-ba
taapuee
bí n̄n ɲáañ tin bí deedeeyee,
ní ki d̄ak̄à-bi u-saɲɲu.

¹⁰ Tin k̄ɔk̄ɔ ti-Dindaan ɲáañee
sá dineendi n̄ ibaam̄ɔn ɲma ní
ki t̄i bin ɲúb u-poondi ki t̄ó
u-marabee.

¹¹ Ti-Dindaan, a-yindi puee,
d̄u m-kpitii kí p̄ɔ-mi,

^{ee} 23.2 Kp̄èè Dilee 7.17.

^f 23.5 Yeesu s̄oòñ dikoobil gbanti pu Luuki 7.46 poon, d̄u ɲm̄ant̄i n̄ ilan 92.11, 133.2,
Uciɲ 9.8.

^g 24.1 Kp̄èè 1 Kora 10.26.

^{gb} 24.4 iland̄ɔk̄ɔkpiti u-p̄ɔbilin: kp̄èè Maat 5.8

- di sá yii i wīkí tikpil.
¹² Unil yaa bí ní ki fàŋkí
 ti-Dindaanee,
 ti-Dindaan dākà-u nsan ŋun u
 máaŋ kí nóóyee ní.
¹³ An niliuee làá nīn bí mmōnni,
 ní u-nibooliŋu n̄ dāá fōō kitij
 kí nīn kīn̄ ki yì.
¹⁴ Bin fàŋkí ti-Dindaanee sá
 u-bɔɔbi ní,
 ní u yànti bi béetí u-poondi.
¹⁵ M-nimbikpeeru pée cɔ
 ti-Dindaan pu ní,
 di sá yii ún̄ di nyānti m-taangi
 kulaanŋu kun nīn sāl-mee
 poon.
¹⁶ Fātī a-nimbiin kí túl-mi kí sō
 m-saai, m-Dindaan,
 kun puee m bí m-baba ki gbí
 falaa.
¹⁷ Kunimbaau gbí m-pɔbilin,
 nyānti-mi m-gìŋŋi poon.
¹⁸ Kpèè m-falaau nì
 m-nimbinaamandi,
 ní kí dū m-kpiti kɔkɔ kí
 pɔ-mi.
¹⁹ Kpèè m-nannanliibi nīn wīkí
 puee,
 bi ná-mi ní an kaa cáá bí lì.
²⁰ Nīn wún m-pu kí fī-mi.
 Taa yànti icoo n̄ jī-mi,
 di sá yii sii ní m sàh̄ ki kó.
²¹ Tibulcin nì tin bí deedeeyee n̄
 fī-mi,
 kun puee m máká a-pu ní.
²² Unimbɔti, dā a-nib Isirayeel
 yab kí lí!
 Fī-bi kí nyānti bi-gìŋŋi kɔkɔ
 poon.

**Maanyiibadaan bí
 kūuntí ki yī Unimbɔti**

- 26** ¹Daafiidi di ŋmān̄ nlan nee.
 M-Dindaan, sòon̄ kí pò-mi,
 (25) di sá yii m ŋaán̄ tin bí
 deedeeyee,
 ní m máká sii m-Dindaan pu
 kaa gùgufi.
² Cɔŋki-mi, m-Dindaan,
 cɔŋki-mi.
 Cɔŋki m-landɔkɔi nì m-pɔbil.
³ Di sá yii maa pée suntu
 a-neeŋkpaandi din a cáá
 m-puee pu,
 a-baamɔŋyi di kpòotī-mi.
⁴ Man nì binyimɔndambi kaa
 kpáfí ki kàal̄,
 man nì mpoonnyoon dambi
 kaa cáá nnyɔɔpee.
⁵ Maa là kí wāl diganŋam
 dambi kitil,
 ní kaa kàal̄ binikpitib ce.
⁶ M-Dindaan, m fínti m-ŋalii kí
 dākà yii m sá maanyiiba,
 ki còom̄ ki mǎnti nsaraafan,
⁷ ki gā ilan ki jáam̄-si,
 ní ki sòon̄ atunŋkpaan ŋin kɔkɔ
 a ŋee pu.
⁸ M-Dindaan, m nēn̄ kí nīn bí
 a-diikun,
 laakin a lèekī a-nyooti ki
 dākèe.
⁹ Á taa nàan̄-mi kii a nín làá
 nàan̄ binikpitib puee,
 kí taa kpò-mi kii a nín làá kpò
 binikpòliibi puee.
¹⁰ Bi bónti kí tō atunŋkpi,

- ní tiwan tin bi làá dū ŋéeb̄
 binib nyɔmmuee gbí
 bi-ŋaan.
¹¹ Ama mamee, baa kǎnti tikpiti
 tiba m-pu.
 Sō m-saai ní kí fī-mi.
¹² M còom̄ nsan ŋun cáá
 dimákalee pu.
 Laakin samaa yaa kpáfèe,
 niin ní m làá nyɔŋkì
 ti-Dindaan.
**M yaa bí ti-Dindaan ceeyee,
 maa fàŋkí tiba**
27 ¹Daafiidi di ŋmān̄ nlan nee.
 (26) Ti-Dindaan di sá
 m-walifiŋu nì m-fiiliu,
 kin ŋma ní m làá gíti fàŋkí?
 Ti-Dindaan di wún m-pu,
 kin ŋma di ŋūn̄ kí fàan̄-mi?
² Binikpitib yaa lúun̄-mi kí
 cúu-mi kí tontēe,
 bīn̄ m-nannanliibi nì bin kaa
 là kí wāl-mi gbantee
 di làá gbéetí ní kí líti.
³ Dijanjakitil yaa mǎnti tú-mi,
 m-pɔbil kpá kí bīl̄.
 Báa m-nannanliibi yaa bii jáa
 nì mi,
 m làá nīn gbínti máká
 ti-Dindaan pu.
⁴ Kuwambambaantiiu ní m mēe
 ti-Dindaan,
 ní kuwambambaantiiu gbanti
 ní m pée là:
 n̄ nīn kòò ti-Dindaan diikun
 m-manŋfal wiŋyi kɔkɔ
 poon,
 kí ŋmā kí nīn pée kpèe
 ti-Dindaan nyaanŋku,

- ní kí nyàab̄ kí béé-u
 u-kɔŋkooŋŋun.
⁵ Dinimbinaamandi wiŋŋuee,
 u làá dū-mi kí bál̄
 u-balilarŋkin.
 U làá dū-mi kí bál̄ u-tantiu
 poon poon,
 ní kí dū-mi kí tókɔn̄
 ditanŋkpafɔkɔl pu yilpu
 yilpu.
⁶ Niin ní m làá nīn kpèe
 m-nannanliibi
 bin mǎnti tú-mee m-yil gáan̄.
 M làá fáa ŋwiliili kí ŋá saraabi
 u-tantiun,
 ní kí gā ilan in mōee kí
 nyɔŋkì ti-Dindaan.
⁷ Ti-Dindaan, m yaa kūuntí ki
 yī-see,
 á sō m-saai kí kii-mi.
⁸ M dākafi a nín lī puee yii:
 «Nyàab̄maan-mi!»
 Too m-Dindaan, m nyàab̄-si.
⁹ Taa fātī a-boon kí tū-mi!
 Taa gbāfi man a-tɔntɔnliu nì
 diŋuul.
 Sii di sá m-jòonliu,
 taa yànti-mi, taa dū-mi kí fá,
 Unimbɔti, m-fiiliu.
¹⁰ Báa m-baa nì m-na yaa dū-mi
 kí fá,
 sii m-Dindaan làá fōō-mi.
¹¹ M-Dindaan, dākà-mi a-saŋŋu.
 M-nannanliibi puee,
 kpòotī-mi kí tàkañ nsammonti
 pu.
¹² Taa dū-mi kí líin̄
 m-nannanliibi,
 di sá yii nnyimɔn seeradambi

ⁱ 25.13 fōō kitij kí nīn kīn̄ ki yì: kpèè Maat 5.5.

^j 27.10 Kpèè Yeese 49.15.

yíki jáà nì mi ki sòòn nì
tininjati.

¹³ M cáá dimákal yii m làá nīn bí
kí ká
ti-Dindaan ṅanti binifoobi
tiṅkin.

¹⁴ – Nīn máká ti-Dindaan pu.
Póòn a-ba kí ká dipòbil.
Nīn máká ti-Dindaan pu.

Unil un wál ṅkúmee wimmeem

28 ¹Daafiidi di ṅmān nlan nee.
Sii m-Dindaan ní m
(27) kūuntí ki yī.

M-taṅkanaakooku,
taa kpáá a-tafaliṅ!
Di sá yii a yaa ṅmí kaa kí-mee,
m làá nīn náān nì un sīntī
ditaṅkpiilinee dee.

² Á pīlifi m-gbaamii
ṅyunti ṅun m yaa bíi kūuntí ki
yī-si,
ki yòontí m-ṅalii yilpu
ki túl circir kōṅkooṅṅu watil
púee^k.

³ Taa náān-mi kii a nín làá náān
binikpitib,
áá bikpitiṅaliibi puee.
Bi sòòn nì bi-jutiibi
kinyòomwòoi,
ama ní ikpiti gbí bi-pòbiliṅ
poon.

⁴ Dáál bi-tafal kí nóó nì tin bi
ṅée,
kí nóó nì bi-tuṅkpitiṅ.
Dáál bi-tafal bi-tuṅṅṅi pu,
pà-bi tipaal tin máān-bee^{kp}.

⁵ Di sá yii baa fātii tó ti-Dindaan
tuṅṅṅi,
atuun ṅin u dū u-ṅalii ki túnee.
An puee ti-Dindaan n náān-bi
kí taa ti yànti bí yīki.

⁶ Bí nyōṅki ti-Dindaan,
di sá yii u pīlifi m-gbaamii.

⁷ Ti-Dindaan di sá m-balilaṅki
nì m-gbampòol.
M dū m-mákal ki páān u-pu,
ní u tútuñ-mi ní m bí
dipòpindin.
M làá gāā ilan kí nyōṅki-u.

⁸ Ti-Dindaan di sá u-nibul pōṅṅu,
úñ di wún ubòti un u lēēyee
pu ní ki fiil-u.

⁹ Ti-Dindaan, fiī a-nib kí biīn
a-nibooliṅu boon.
Nīn sá un kpáá-bee kí nīn
kpèé-bi baabadal.

Ti-Dindaan sòon ditaadundin

29 ¹Daafiidi di ṅmān nlan nee.
Nimbi ituun,
(28) ní nyōṅkimaan
ti-Dindaan,

sòommaan u-nyooti nì
u-pōṅṅu pu.

² Nyōṅkimaan ti-Dindaan kí tī
u-yindi tinyool.

Ní bdoṁmaan ti-Dindaan
nimbiin

ṅyunti ṅun u yaa lēē u nín bí
circir puee ki dākēe.

³ Bi gbìl ti-Dindaan neen pu
inyiṅfi pu.

Unimbòti tinyooltaan sòòn kii
ditaadundee ní,
ti-Dindaan cáá inyiṅfikpaan
pu mpòn.

⁴ Ti-Dindaan yaa sòònee,
u dākà u-pōṅṅu ní,
ti-Dindaan yaa sòònee,
u dākà u-kpaanti ní.

⁵ Ti-Dindaan yaa sòònee,
seedir sufii kófí ní,
ti-Dindaan kófí Leebanōn
seedir sufii.

⁶ U yànti Leebanōn jool yùkufi
kii dinajapòmbilee,
ní Eermōn jool yùkufi kii
kupòoun najapòmbilee.

⁷ Ti-Dindaan sòòn ní ṅmilimbil
nyēē.

⁸ Ti-Dindaan yaa sòònee,
kuteeu cìṅkī ní,
ti-Dindaan yànti Kadeesi teeku
cìṅkī.

⁹ Ti-Dindaan yaa sòònee,
seeni sufii cìṅkī ní,
ní kubambaṅṅun sufii faati
gbátí.

Bàà ṅma lì ti-Dindaan diikun
yii:

«Bí nyōṅki Unimbòti.»

¹⁰ Nnyiṅbeen yuntiṅuee,
ti-Dindaan nìn pée ká
dibeel ní,
ti-Dindaan sá ubòti ní kí nīn
cá jaanjaan.

¹¹ Ti-Dindaan làá tī u-nibul
mpòn,

u làá biīn u-nibul pu bí nīn bí
ṅgbansōṅfin.

Ti-Dindaan, a tī-mi dimaṅfal
30 ¹Daafiidi di ṅmān nlan nee.
Bi gāā-ṅu ki dū kunimbòtidii
(29) ki sù Unimbòti ní.

² M-Dindaan, m làá
nyōṅki-si, di sá yii
a fiī-mi,

ní kaa yànti m-nannanliibi
ṅúb-mi ki bèel ki lāā.

³ Ti-Dindaan m-Nimbòti,
m fáá mbiil á jòon-mi ní a
cáān-mi.

⁴ M-Dindaan, a nyántiṅ m-naṅki
ditaṅkpiilin.
M bàà sīntī dikaakulin,
ama ní a fātii tī-mi dimaṅfal.

⁵ Nimbi bin kòkò sá ti-Dindaan
nibee,
ní gāāmaan ilan kí nyōṅki-u.
Ní jāāmmaan-u kí lì yii u sá
circirdaan.

⁶ Ti-Dindaan ṅuul kaa súnki
unil pu,
ama u-ṅanti tīn pée bí u-pu ní
kí tin sāā u-kúm dal.
Kujoouee, an sá nsiiim,
ama kutaafaauee ní an sá
mmōn.

⁷ ṅyunti ṅun m nìn bí tiba kaa
páb-mee,
m nìn lì yii:
«Tiba pée kpá kí ṅá-mi.»

⁸ A-ṅanti puee, m-Dindaan,
a nìn wún m-pu kii
dijookpaandee.

^k 28.2 ki yòontí m-ṅalii yilpu: an nìn sá kudaṅṅu kun dākà yii unil bí mèè Unimbòti Isirayeel
yab yuntiṅuee ní (Eesi 9.5, Neey 8.6), kpèè ilan 63.5, 134.2, 1 Bib 8.22, Yeēs 1.15, 1 Tiim 2.8.
^{kp} 28.4 Kpèè Dilee 22.12.

^l 29.9 Bi gíti ṅūñ kí nàatí yii: upeeman un cáá dipoolee làtí ní.

- Ama a dāa fāti a-boon ki
tī-mee, ní dinyoondi kó-mi.
⁹ Ti-Dindaan, sii ní m kúuñ ki
yííñ,
m gbāam̄ sii m-Dindaan ní.
¹⁰ M yaa kp̄iyaaa, m yaa nín
sint̄i ditaŋkpiilinaaa,
ba ní a làá páatí?
Bin kp̄i ki kpánti ntamee gíti
ŋūñ kí nyōŋki-saaa?
Bi gíti ŋūñ kí sòòñ a-deedeu
puɔɔɔ?
¹¹ P̄ilifi m-Dindaan, s̄o m-saai,
jòoñ-mi, m-Dindaan!»
¹² A yānti m-kpisilaŋyi kpánti
ifaal ŋool.
A lēe kutukub bin m pēeyee,
ki dū diŋjaabokutil ki
pēeñ-mi.
¹³ An pu ní m làá nìn gà ilan ki
nyōŋkí-si kí taa gbēeñ.
M-Dindaan m-Nimbōtiu, m làá
nìn pée jáam̄-si ní baabadal.

M-Dindaan, sii ní m sán ki kó

- 31** ¹ Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki
tī bilan̄gaaliibi kp̄iliu.
(30) ² M-Dindaan, sii ní
m sán ki kó,
taa yānti icoo n̄ jī-mi dalba
dalba!
A nín sá deedeedaan puee,
fī-mi.
³ Kp̄oñ a-tafal m-watil pú!
Dāá fī-mi malaa.
Nín sá m-taŋkpanaakooku,
kibalilaŋ kin fīl-mee.
⁴ Sii di sá m-taŋkpanaakooku nì
m-balilaŋki.

- A-yindi puee, nín dākà-mi
nsan kí nìn kp̄oñ-mi.
⁵ Nyānti-mi kulaaŋŋu kun bi
p̄il-mee poon,
di sá yii sii di sá m-balilaŋki.
⁶ M dū m-ba ki ŋá a-ŋaan ní^m,
fī-mi ti-Dindaan, ibaam̄on
Nimbōtiu.
⁷ M ná bin tōot̄i awaa ŋin kaa
bí tibanee.
Mamee, ti-Dindaan pu ní m
máká.
⁸ M làá nìn fàal̄ ní kí nìn bí
mm̄onni a-ŋanti pu,
di sá yii a ká m-falaa
ní ki bée dinimbinaamandi
din poon m bée.
⁹ Aa dū-mi ki ŋá unannanli
ŋaan.
A yōoñ-mi ki síiñ m-taŋji pu
ní ki yānti m tó m-ba.
¹⁰ S̄o m-saai, ti-Dindaan,
di sá yii m bí
dinimbinaamandin.
Kunimbaau ŋm̄ó kí bíl̄
m-nimbiliŋ
nì m-naŋki nì m-wunti k̄ok̄o.
¹¹ M-man̄fal wiŋyi làá kúnti
kunimbaau poon ní,
abin ŋin kíñ-mee làá kúnti
diniindi digbál poon ní.
M-kpiti puee, maa ti cáá mp̄on,
an ŋm̄ó kí bíl̄ m-kpabiŋ.
¹² M-nannanliibi sí-mi,
ní m-k̄oŋk̄onaat̄o b̄ kint̄i.
Bin nyí-mee f̄aŋkí-mi.
Bi yaa wál-mi m páaann̄ee bi
sán-mi ní.

- ¹³ Bi s̄unt̄i m-pu kii unil un
kp̄iye n̄,
m kpánti kii tiwan tin bi dūu
fée ní.
¹⁴ M gb̄il̄ tibokp̄itil tin binib sòoñ
m-puee,
dinyoondi m̄ant̄i tú-mi an
k̄ok̄o puⁿ.
Bi kp̄afi kinyok̄o m-pu,
bi bónti kí lēe m-man̄fal.
¹⁵ Ama mamee, m máká sii
ti-Dindaan pu ní.
M l̄i yii: «Sii di sá
m-Nimbōtiu.»
¹⁶ M-man̄fal wiŋyi k̄ok̄o bí a-ŋaan.
Fī-mi m-nannanliibi nì bin k̄a
m-puee ŋaan.
¹⁷ Dākà man a-t̄ont̄onliu
a-laŋŋaŋf̄itiiku.
A-neeŋkpaandi puee, fī-mi.
¹⁸ Ti-Dindaan, m yaa bí k̄uunt̄i
ki yī-see,
á taa yānti icoo n̄ jī-mi!
Ama á yānti icoo n̄ cúu
binikp̄itib,
bí nìn ŋm̄í f̄oŋf̄oŋ díkí diki ki
sint̄i ditaŋkpiilin.
¹⁹ Yānti binyim̄ondambi gbanti n̄
kpánti bim̄oŋmiimbi,
bíñ bilambidambi bin yòont̄i
bi-ba yilpu,
ki sòoñ ki bíl̄ deedeedaanee.
²⁰ Tiŋan tin a bónti ki síiñ bin
f̄aŋkí-see w̄ikéeee!
A ŋáañ bin sán ki kóð-see
tiŋan gbanti binib k̄ok̄o
nimbiin ní.
²¹ A cáá-bi ki b̄aal̄ laakin ní sii
a-ba bée

- bí nìn dát̄iñ tin binib bí bónti
bi-puee.
A cáá-bi ki b̄aal̄ a-balilaŋki
bí nìn dát̄iñ binib siibiliŋ.
²² Tí nyōŋk̄imaan ti-Dindaan!
Di sá yii u dākà-mi
u-neeŋkpaandi
ŋyunti ŋun ní m-nannanliibi
nìn m̄ant̄i tú-mi
kii bijanjaliibi nìn m̄ant̄i kí tū
kitiŋ kí já n̄ k̄i puee.
²³ M-p̄obil nìn bíl̄ ní m l̄i yii:
«A f̄ati a-boon ki tī-mi dee!»
Ama a gb̄il̄ m-gbaam̄ii pu
ŋyunti ŋun m fáá mbiil̄ ki
yííñ-see.
²⁴ Nín néer̄maan ti-Dindaan,
nimbi bin sá u-yabee.
Ti-Dindaan mót̄i bin f̄oń-u ki
kíyee pu,
ama ní ki dát̄i ulambidaan
tafal min máañee.
²⁵ Ní p̄oŋmmaan ni-ba kí ká
dip̄obil,
nimbi bin k̄ok̄o máká
ti-Dindaan puee.

**Unil un ká u-kpiti p̄tamee
bí mm̄onneeee!**

- 32** ¹ Daafiidi di ŋmāñ nlan nee.
(31) Unil un Unimbōti dū
u-ȳintitam ki pú-u,
ní ki p̄iti u-kpitiyee bí
mm̄onneeee!
² Unil un Unimbōti kaa ti l̄i yii
u ŋá ikpiti,
ní udaan kaa cáá mili mili
p̄obilee bí mm̄onneeee^{ny}!

^m 31.6 M dū m-ba ki ŋá a-ŋaan. Yeesu mun sòoñ m̄iñ nd̄opuntikaa pu Luuki 23.46 poon.

ⁿ 31.14 Kp̄èè Yeer 6.25, 20.3,10, 46.5, 49.29.

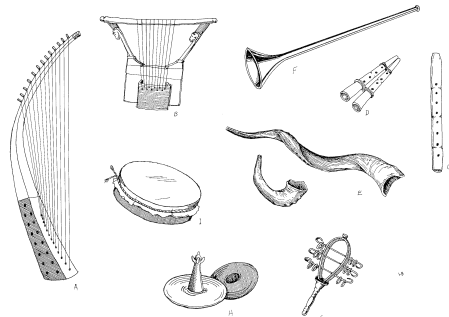
^{ny} 32.2 Kp̄èè Room 4.7-8.

- ³ M nín nìn ñmí kaa biiti
m-kpitii puee,
m nìn sùn ní baabadal ní an
ñmó ki biil m-kpabiñ.
- ⁴ Di sá yii ñwiimpu nì kunyeeuee,
a-ñal nìn nyī m-pu ki dátí
m-tafal,
ní m kūrú kii dipeel pu wiinñu
nín gbàà busubu pu
bu-kpiimi ñ fóotí puee.
- ⁵ Niinee ní m biiti m-kpitii pu
ki tükū-si,
maa bál-si m-yintitam.
M lī m-ban yii:
«M làá biiti m-kpitii pu kí
tükù m-Dindaan»,
ní a cúú m-kpitii nyinñu ki
nyīkiti m-pu.
- ⁶ An pu ní deedeedaan kamaa
máañ kí mèè-si
agín yuntiñu poon.
Bàà dinimbinaamandi yaa yíki
u-pu kii nnyinñbeenee,
an kaa làá ñá-u tiba.
- ⁷ Sii di sá m-balilañki,
sii di móti m-pu agín yuntiñu
poon.
A yānti binib bin māntii
tú-mee gà ifaal lanñi a nín
fiī-mee pu.
- ⁸ M làá tī-si dinyil ní kí dākà-si
nsan ñun a máañ kí dēe.
M làá sãñki-si, ní m-nimbiliñ ñ
nīn bá a-pu.
- ⁹ Taa nín sá ugbaan kii utaamu
áá umamboonee.
Tiwanñkuti gbantee,
tikúti nì ññmii
ní bi dūú kpàl ti-nyõmmu kí
ñmā kí kpòotí-ti.

- ¹⁰ Unikpiti làá jī falaa tikpil,
ama ti-Dindaan ñanti māntii
tú un máká u-puee ní.
- ¹¹ Nimbi deedeedambee,
an nīn mōñ-ni,
ní nīn fàal ti-Dindaan pu.
Nimbi bin pòbil bí diba nì
Unimbõtee,
ní fáá ñwiliili kí nīn fàal.

Tí nyõñki Unimbõti un náañ-tee

- 33** ¹Deedeedambi,
(32) nīn fàalmaan
ti-Dindaan pu.
An máañ bin pòbil bí diba nì
Unimbõtee ñ nyõñki-u.
- ² Bõðmaan kubeeu kí jãañ
ti-Dindaan,
bõðmaan ñmii saalaa beeku kí
nyõñki-u.
- ³ Gãamaan nlampõõn kí
nyõñki-u,
bõðmaan tibõõkaal
mmõntiimin kí fáá ñwiliili.
- ⁴ Di sá yii ti-Dindaan bõti tèñ ní,
bi ñūñ kí nīn máká u-tuunñi
kõkõ pu.
- ⁵ U nēñ tin sá deedee nì
mboombee.

Tibõõkaal (33.3)

- Ti-Dindaan ñanti gbí kitiñ kòkò.
- ⁶ Ti-Dindaan nyõõbundi ní u
dūu náañ kutagbõñu,
ní ki sòõñ ní tin kòkò bí
ku-puee nyáñ.
- ⁷ U kóõñ amõõ nyim ki kpáfi
dibõõbaantiil,
ní ki cúú tiñku nyinñkpaammi
ki kpáafi.
- ⁸ Kitiñ kòkò nib ñ fãñki
ti-Dindaan,
duulinya nib kòkò ñ nīn tó-u.
- ⁹ Úñ di sòõñ ní an ñá u nín lī
puee,
úñ di tī mara ní tiwan kòkò
nyáñ.
- ¹⁰ Ti-Dindaan yānti tin atimbun
nib bàà bõnti kí ñée ñá fám.
U kpiti tin bi bàà dākafi kí ñée.
- ¹¹ Tin ti-Dindaan bõnti kí ñée bí
ní kí nīn cá jaanjaan,
ní tin u dākafi kí ñée bí kí nīn
cá abin abin.
- ¹² Ditimbundi din Nimbõtiu sá
ti-Dindaanee bí
mmõnneee!
Dinibul din u lēe dí nīn sá
u-gaajawantee bí mmõnni!
- ¹³ Ti-Dindaan bín doooo yilpu
ní ki kpèè ki wál binib kòkò.
- ¹⁴ U kãñ u-beejal pu ní u-nimbil
làañ
bin kòkò bí kitiñ puee pu.
- ¹⁵ Úñ di náañ bi-kòkò pòbil,
u nyí tin bi ñáañee kòkò.
- ¹⁶ An kaa sá ubõti janjaliibi nín
põõyee pu ní u kãnti dijajil,

- kaa tí sá ubaatandaan kpabil
pu ní u jáà ki pòkñ
u-nannanliu.
- ¹⁷ Kujaa u taamui kaa tii dijajil,
i-põñkpaanñu kaa fiil.
- ¹⁸ Ama ti-Dindaan nimbil bá bin
fãñki-uee,
nì bin máká u-neeñkpaandee
pu.
- ¹⁹ U fiil-bi ñkúm ñaan
ní ki kpĩnti-bi ñkùm yuntiñu.
- ²⁰ Timbee, ti máká ti-Dindaan pu
ní.
Úñ di tútùñ-ti ní ki sá-ti
digbampõõl.
- ²¹ Úñ di yì-ti ní ti cáá dipõõpindi,
ní ti máká u-circir yindi pu.
- ²² Ti-Dindaan, yãnti
a-neeñkpaandi ñ nīn bí ti-pu
kii timbi nín máká a-pu puee.

Ti-Dindaan puee maa ti fãñki tiba

- 34** ¹Ñyunti ñun Daafiidi ñá kii u
(33) sá ugbaan ubõti Abimeeleeki
nimbiñ ùñ jññ-u ki nyánti u
buntèe ní u ñmãñ nlan nee.
- ² M làá nyõñki ti-Dindaan
ñyunti kamaa,
u-nyõñkii làá nīn pée kã
m-nyõkõn ní.
- ³ Ti-Dindaan pu ní m làá nīn fàal.
Bin sãntiñ bi-ba taapuee ñ
piliñ kí nīn fàal.
- ⁴ Kütimaan m-pu tí lī yii u sá
ukpaan.
Cãmaan dicilpuee tí yòõñ
u-yindi yilpu.
- ⁵ M mēē ti-Dindaan ní u kí-mi,

- u fī-mi ki nyánti tin m fàŋkée
kɔkɔ poon.
- ⁶ Bin kpèè u-watil púee bí
dipɔɔpindin,
icoo pée gíti kpá kí jī-bi.
- ⁷ Unandaan fáá mbiil ní
ti-Dindaan gbìl,
ní ki fī-u ki nyánti u-gìŋŋi
kɔkɔ poon.
- ⁸ Ti-Dindaan tuuŋyi mǎntii tú
bin fàŋkí-uee,
ní ki fīl-bi.
- ⁹ Ní dáań kí kpèè ti-Dindaan
nín ŋān puee^{ŋm}.
Un sǎn ki kɔ-uee bí
mmɔnneeee!
- ¹⁰ Ní fàŋkímaan ti-Dindaan,
nimbi bin sá u-yabee,
di sá yii tiba kaa lóotí bin
fàŋkí-uee.
- ¹¹ Tijin ŋūn kí lóó
digbikintipɔmbil ŋkùm ní
cúú-dì,
ama tiba kaa lóotí bin nyààb
ti-Dindaanee.
- ¹² M-biyaamu, dāammaan kí
pīlifi-mi,
m làá dākà-ni ní nīn fàŋkí
ti-Dindaan.
- ¹³ A là kí nīn bí dimaŋfalinaaa?
A là mmaŋfafɔkɔn kí nīn bí
mmɔnnaaa?
- ¹⁴ Cúú a-limbil kí taa sòòn
tibɔkpitil,
kí ŋúb a-nyɔkɔ kí taa mɔntì.
- ¹⁵ Fàtī a-boon kí tīi ikpiti,
kí ŋá tījan,

- nyààb ŋgbansɔŋfi kí nīn ŋúb
an píkí.
- ¹⁶ Ti-Dindaan nimbil lààn
deedeedambi pu,
ní u-tafal gbàkā ki pīlifi bi-biilii.
- ¹⁷ Ama ti-Dindaan kaa gèetīn
bikpitiŋaliibi^{oo},
u làá kpītī bi-yiŋŋi kitin pu.
- ¹⁸ Deedeedambi yaa gbán ibiil kí
yíín ti-Dindaanee,
u gbìl ní ki nyánti-bi bi-gìŋŋi
kɔkɔ poon.
- ¹⁹ Ti-Dindaan bí ki pīlīn bin
pɔbiliŋ bíilee,
ní ki fīl bin kaa ti cáá
dimákalee[?].
- ²⁰ Deedeedaan kóò agiń tikpil
poon,
ama ti-Dindaan di nyánti-u
ŋi-kɔkɔ poon.
- ²¹ Ti-Dindaan wún u-kpabiŋ
kɔkɔ pu,
báà dibaba kaa wīp.
- ²² Unikpiti kpiti di làá kpò-u,
Unimbɔti làá dáal bin ná
deedeedambee tafal.
- ²³ Ti-Dindaan fīl u-tɔntɔnliibi,
dibɔkpil diba kaa ti dō ki cí
bin sǎn ki kɔ-uee.

**Maanyiibadaan un bi cáń
ibɔsoonee gbaamii**

- 35** ¹Daafidi di ŋmǎn nlan nee.
(34) Ti-Dindaan, nīn ná bin
ná-mee,
kí já nì bin jáà nì mee.
- ² Yòòń agbampɔɔ kiwaai nì
dikpaandi,

- kí dáań kí jòòń-mi.
- ³ Yòòń kikpaŋ nì kicɔkɔ kí kintí
bin bí jì-mee.
Tùkù-mi yii: «Man di làá fī-si».
- ⁴ Bin nyààb kí kpò-mee,
yàntī icoo ní cúú-bi bí fá
bi-jilimau!
Bin dākafi m-pu tikpitilee, yàntī
bí tūlifi bi-boon nì icoo.
- ⁵ Yàntī ti-Dindaan tuuŋŋu yaa
bī bi-boon ki jì-bee,
bí nīn bí kii tifeel tin kubuŋu
yòontí ki féénee.
- ⁶ Ti-Dindaan tuuŋŋu yaa bí
jì-bee,
bi-saŋŋu ní kpánti dibɔmbɔndi
nì dijonjɔndi.
- ⁷ Maa ŋá tiba ní bi gbīn mbòó ki
dū kulaaŋŋu ki pīl yilpu,
maa ŋá tiba ní bi gbīn mbòó
m-pu.
- ⁸ Yàntī nnaabukpaan ŋubɔ ní
jèetí bi-pu dicilpu dicilpu!
Yàntī kulaaŋŋu kun bi pílee ní
fàtī sǎl-bi,
ní nnaabukpaanee ní nàań-bi.
- ⁹ Niinee m làá dāá fàal
ti-Dindaan pu,
án làá dāá nīn mɔn-mi, kun
puee u fī-mi.
- ¹⁰ M làá lì nì m-pɔbil kɔkɔ yii:
«Ti-Dindaan, ŋma di bí kii
sisee?
Sii un fīl uwɔfi un pɔɔn-uee
ŋaan,
ní ki fīl unandaan nì
ufalaadaan un mùul-uee
ŋaane.»

- ¹¹ Nnyimɔn seeradambi yíkii kǎl
m-pu
ki bàlifi-mi tibɔti tin pu maa
kpáaa nyée.
- ¹² M yaa ŋá-bi tījanee, tikpitil ní
bi dù kí téen-mi,
bi-kɔkɔ dū-mi kí fá.
- ¹³ Bi nín nìn būnee, m nìn dū
kutuku ní ki pēen
kí dākà m-nimbaaku.
M nìn bōòb kinyɔkɔ
ní ki mèé kaa gbèentí,
- ¹⁴ a lì kii m-bɔɔ àà m-nabiki yaa
būn m nín ŋáań puee.
M nìn còom ní ki tī ní ki sūn
kii m-na di kpīyee.
- ¹⁵ Ama ŋyunti ŋun m lítèe,
bīn mǎntii tú-mi ní ki fàal.
Bi mǎntii tú-mi kí já nì mi.
Binicambi bin maa nyée kúnfi
m-boon kaa gbèentí.
- ¹⁶ Bi bèel-mi ní kaa gbèentí,
ní ki gbiiiti bi-nyinŋi m-pu.
- ¹⁷ Ti-Dindaan, a làá nīn kǎ ki
kpèé
kí cáá sǎa ŋyunti ŋulɔŋu ní?
Fī-mi kí nyánti
dinimbinaamandi nee poon,
kí nyánti agbikintipɔmbil nee
ŋaan.
- ¹⁸ M làá jāam-si samaa kansikin,
diniwul kansikinee,
m làá nyɔŋki-si.
- ¹⁹ Taa yàntī bin ná-mi fámee ní
nīn fàal m-pu.
Taa yàntī bin kaa là kí wǎl-mee
ní nīn kábítí tɔb ki lǎa^r.

^{ŋm} 34.9 Dūú ŋmǎnti nì 1 Peet 2.3.

^{oo} 34.17 B. 13-17 fàtī kǎ 1 Peet 3.10-12.

[?] 34.19 Kpèè Yees 57.15, Ilan 51.19.

^P 34.21 B. 21 nín kúnti puee kǎ Yoow 19.36.

^r 35.19 Dūú ŋmǎnti nì 69.5, Yoow 15.25.

- ²⁰ Di sá yii baa sòòn nì unil
ngbansɔŋfi poon,
ama bi kúnfi binib bin bí
ngbansɔŋfin kitij nee puee
boon ní.
- ²¹ Bi wāaṅ bi-nyɔmmu bàaa
m-pu
ki lī yii:
«Ti-nimbil baasii ká-u ní!»
- ²² Ama sii ti-Dindaan ká
tin jítèe,
taa nín ká ki ḡmí.
Ti-Dindaan, taa nín dátiṅ-mi.
- ²³ Yíkì kí sòòn kí pò-mi,
m-Nimbɔtiu,
yíkì kí mɔ̀ti m-pu, m-Dindaan.
- ²⁴ A-deedeu puee,
pò-mi ti-Dindaan,
m-Nimbɔtiu, taa yàntī bí nīn
fàal m-pu.
- ²⁵ Taa yàntī bí lī bi-pɔ̀bilin yii:
«Toooo! ti nín là puee sèèe,»
kí taa yàntī bí lī yii:
«Ti dū-u ki ná.»
- ²⁶ Yàntī icoo ṅ cúú bin kɔ̀kɔ
fàal m-nimbinaamandi
poonee!
Yàntī icoo ṅ kɔ̀ bin dàkafi yii
bi jítiṅ-mee bí fá bi-jilimau.
- ²⁷ Ama yàntī bin là ká ká yii bi
pòṅ-mee
ṅ nīn bí mmɔ̀n nì dipɔ̀pindin.
Yàntī bí nīn lī ki bùsī yii:
«Ti-Dindaan sá ukpaan.
An mɔ̀ṅ-u ú ḡá u-tɔ̀ntɔ̀nliu
tiṅan.»
- ²⁸ M làá nīn sòòn a-deedeu
pu,
ní kí nīn nyɔ̀ḡkí-si baabadal.

- Sii cee ní dimaṅfal nyánní**
- 36** ¹Ti-Dindaan tɔ̀ntɔ̀nliu Daafiidi
di ḡmàṅ nlan nee ki tī bilaj-
(35) gaaliibi kpiliu.
² M téetí ukpitiṅal
nyɔ̀ɔ̀bunḡkpitij pu,
úṅ ceeyee, á nīn fàḡkí
Unimbɔtee kaa cáá taapu.
- ³ Di sá yii u cáṅ u-ba
ḡkpaamin,
an puee waa ḡṅṅ ká ká ikpiti
iba u-ni ká nīn ná-i.
- ⁴ Ikpiti nì inyimɔ̀n nyɔ̀ɔ̀bunḡḡ
ḡma di nyēē u-nyɔ̀kɔ̀n,
waa ti nyí tin bi yī tiṅan
diṅálee.
- ⁵ U yaa dɔ̀ u-dooḡu puee,
tibɔ̀kpitiṅ ḡma ní u dàkafi.
U tàkà nsanḡkpitij pu,
waa yíití ikpiti.
- ⁶ Ti-Dindaan, a-neeḡkpaandi tin
bàṅ kutagbɔ̀ḡu,
a-baamɔ̀ḡyi tin tūu atagban.
- ⁷ A-deedeu fɔ̀kò ki jíti ajoofɔ̀kò
pu,
ní a nín sòòn binib bɔ̀ti nì
ibaamɔ̀n puee
nyóò kii nnyimbuunḡkpaanee.
Ti-Dindaan, a fiil binib nì
tiwanḡkuti.
- ⁸ Unimbɔti, a-neeḡkpaandi cáá
kunyampooueeee!
Binib sáṅ ki kóò a-feenḡyi
boonḡu taapu.
- ⁹ A gbēentí-bi a-diikun
gaajawanti,
ní ki yàntī bi nyù a-ḡanti tin
pùub kii mbunee.
- ¹⁰ Sii di tī tiwan tin kɔ̀kɔ bée
dimaṅfal,
a-walḡiṅun ní ti kántí ḡwalifi.

- ¹¹ Nín gbínti nìkì ki nēēn bin
nyí-see,
ní kí nīn ḡáaṅ bin pɔ̀bilij bí
diba nì see tiṅan.
- ¹² Taa yàntī ulambidaan ṅ kónní
m-pu,
kí taa yàntī unikpiti ṅ jà-mi ṅ
sāṅ.
- ¹³ Kpèè, bin ḡáaṅ ikpatee líti.
Bíṅ di dɔ̀ kaa ti ḡṅṅ ká yíkèe.
- Nín máká ti-Dindaan pu**
- 37** ¹Daafiidi di ḡmàṅ nlan nee.
(36) Taa ḡí binikpitij pu
diṅuul,
taa nín cáá bikpitiṅaliibi pu
nnimbítaataam.
- ² Di sá yii an kaa làá sūḡkì bi
làá yóí kii timoolee,
bi làá kpā kii timɔ̀sɔ̀n nín kōō
puee.

- ³ Nín máká ti-Dindaan pu ká nīn
ḡáaṅ tiṅan,
mimmee a làá kàl kitij nee pu
nì ḡgbansɔ̀ḡfi.
- ⁴ An nīn mɔ̀ṅ-si ti-Dindaan pu,
ní ú tī-si kun a-pɔ̀bil fáatèe.
- ⁵ Dū a-bɔ̀ti kɔ̀kɔ ká ḡá
ti-Dindaan ḡaan,
nín máká u-pu,
u làá ḡá ká tī-si.
- ⁶ U làá yàntī a-deedeu ṅ nyā ká
páaṅ kii ḡwiinee,
ní binib ṅ ká a-baamɔ̀ḡyi
kuwiḡkaḡu pu.
- ⁷ ḡmíí fɔ̀ḡfɔ̀ḡ ti-Dindaan
nimbiin ká nīn máká u-pu.

- Taa ḡí unil un an bítèe
nì un mùulee pu diṅuul.
- ⁸ Yàntī diṅuul, fá mbum.
Taa ḡí diṅuul,
án làá yàntī á ḡá ikpiti.
- ⁹ Di sá yii Unimbɔti làá kpò ká
céetí bikpitiṅaliibi,
ama bin máká ti-Dindaan
puee di làá fōō
kitij kin u pōòṅ-bee ká nīn kīṅ
ki yì.
- ¹⁰ An kīṅ fiil unikpiti kaa ti làá
nīn bí.
A làá dáá nyāab laakin u nīn
bée, ama kaa làá ti ká-u.
- ¹¹ Ama bin sīntiṅ bi-ba taapuee
làá dáá fōō kitij ká nīn kīṅ
ki yì^s,
ní ká nīn bí ḡgbansɔ̀ḡfin
mmɔ̀m.
- ¹² Unikpiti dàkafi deedeedaan pu
tibɔ̀kpitiṅ
ní ki gbíití u-pu anyin.
- ¹³ Ama ní ti-Dindaan lāa-u,
di sá yii ḡwiin ḡun u làá dáal
u-tafalee tóobiṅ.
- ¹⁴ Binikpitij dáal ká fɔ̀fi
ntàataajimu ká píí bi-tɔ̀fi
kí kpò unandaan nì
ufalaadaan,
kí lànti bin ḡáaṅ tin bí
deedeeyee.
- ¹⁵ Ama bíṅ bi-ba jimmu di làá
fàtíí sāa bi-pɔ̀bilij,
ní bi-tɔ̀fi ṅ kōfi.
- ¹⁶ Fiil un deedeedaan cááyee sòṅ

^s 37.11 Kpèè Maat 5.5.

- tigaajati tin binikpitib tikpil cááyee.
- ¹⁷ Di sá yii binikpitib pɔŋɔ l àá nàaŋ,
ama ti-Dindaan di tíkí deedeedambi.
- ¹⁸ Ti-Dindaan di nyí bin sí nì u deedeeyee wiŋyi,
ní kitiŋ kin bi fōō difakalee làá nīn bí ki cá talku.
- ¹⁹ Dinimbinaamandi yuntiŋuee, icoo kaa làá jī-bi,
ŋkùm mun yuntiŋuee, bi làá ká kí jī kí díkí.
- ²⁰ Tiŋman, binikpitib làá kpú kí céetí,
ti-Dindaan nannanliibi làá nīn bí
kii kumooun supumpukumee ní.
Bi làá wāŋkì, bi làá wāŋkì kii nnyiimee.
- ²¹ Unikpiti pìntí ní kaa tēentí,
ama deedeedaan ùh poon mō ní u tìi.
- ²² Bin boon ti-Dindaan bīiŋee di dāa yì kitiŋ,
ama u làá dāá kúntí bin u tó mbusuee.
- ²³ Unil un bimbim fáatìh
ti-Dindaanee,
u yàntí udaan cōom ní kaa fāŋkí tiba.
- ²⁴ Báà udaan yaa gbéetì, waa làá lítí,
di sá yii ti-Dindaan ŋúb u-ŋal.
- ²⁵ M nīn sá unaacimpɔɔn ní kɔŋkɔnnee ki púl,
- ama maa láá pée ká
ti-Dindaan dū deedeedaan
ki fá,
àá udaan biyaamu bí ki mēē
tijin ki jīh.
- ²⁶ Baabadalee, ùh sūh binib saai
ní ki pìntí,
ní u-biyaamu sá dibiindi.
- ²⁷ Fàtī a-boon kí tī ikpiti kí ŋá
tiŋan,
ní kí kàl kitiŋ nee pu kí nīn cá
jaanjaan.
- ²⁸ Di sá yii ti-Dindaan néen bí nīn
sòh binib bɔti nì ibaamɔn,
ní kaa féen bin sí nì u
deedeeyee.
- U cí-bi ní baabadal,
ama u làá kúntí binikpitib
nibooliŋu.
- ²⁹ Deedeedambi làá dāá fōō kitiŋ
kí nīn yì,
ní kí kàl ki-pu kí nīn cá
jaanjaan.
- ³⁰ Deedeedaan nyɔkɔn ní iciin
nyɔɔbuŋŋi nyēē,
ní u-limbil sòh binib bɔti nì
ibaamɔn.
- ³¹ Unimbɔti marab ká u-pɔbilin,
u kpá kí tāā kí pántí.
- ³² Binikpitib cɔŋkí deedeedaan,
ní ki nyàab kí kpò-u.
- ³³ Ama ti-Dindaan kaa làá dū-u
kí ŋá bi-ŋaan.
Bi yaa tí bīi sòh u-bɔtaaa, waa
làá yàntí bí kpò u-bɔti.
- ³⁴ Nīn máká ti-Dindaan pu kí nīn
nóó u-saŋɔ.

- U làá yòh-si yilpu á fōō kitiŋ
nee kí nīn kīh ki yì,
ní kí ká u nīn làá kúntí
unikpiti puee.
- ³⁵ M ká unikpiti ubɔ cáá u-pɔŋɔ
ki fàantí binib,
u nīn wīh kii busukpaambuee
ní.
- ³⁶ Ama m jíti niinee, waa ti bí.
M nyàab-u, ama maa ti ká-u.
- ³⁷ Dáaŋ ubulcindaan,
kpèè deedeedaan.
An niliuee kúntí ŋgbansɔŋfin ní.
- ³⁸ Ama Unimbɔti làá kúntí
pɔɔgaatib dicilpu,
ní kí kpò kí céetí binikpitib
naantiibi.
- ³⁹ Deedeedambi fiil nyēē
ti-Dindaan cee ní.
Dinimbinaamandi yuntiŋuee,
ùh ní bi sán ki kòò.
- ⁴⁰ Ti-Dindaan di tútùh-bi ní ki
jòh-bi.
U nyántí-bi binikpitib ŋaan ní
ki fiil-bi,
kun puee bi sán ki kó-u.
- Ubuŋli un di bée
u-yìntitamee wimmeem**
- 38** ¹Daafidi di ŋmān nlan nee
kí nīn tēetí Unimbɔti pu.
- (37) ²Ti-Dindaan, taa wòh-mi
nì diŋuul,
taa dū mbum kí dáal m-tafal.
- ³ A dū a-piŋyi ki yá-mi,
ní ki dū a-ŋal ki fáa-mi ki lúkú.
- ⁴ A-ŋuul puee m-wunti kaa ti
pōō,
- m-kpitii puee m-kpabiŋ kaa ti
pōō.
- ⁵ Di sá yii m-kpitii kpúkú ki jíti
m-yil pu,
i nyìh m-pu kii diwāŋgul din
nyìmee ní.
- ⁶ M-gbaandi puee,
m-buuyi sūu ki núu.
- ⁷ M-weeyi nyī-mi ki bōh
taapu taapu,
baabadalee m cōom
kunimbaaun ní.
- ⁸ Di sá yii m-wunti píl
kpaŋkpam,
ní m-wunti kaa ti pōō báa fiii.
- ⁹ Maa ti cáá mɔn ní an
nùkū-mi púsi pusi.
M-pɔbil kó kunimbaaun ní m
yáliŋkí.
- ¹⁰ M-Dindaan, kun m lèe dō
a-nimbiin,
a nyí m-yaliŋkii.
- ¹¹ M-pɔbil máfí, mɔn kaa ti bí-mi,
m-nimbiliŋ gba kaa ti wál tiŋan.
- ¹² M-bɔɔbi nì man nì bin nōotée
kīh ki sán-mi m-buuyi pu.
M-dicaŋkun yab gba kaa ti là
kí sútí kí píl-mi.
- ¹³ Bin là kí kpò-mee pūl-mi
titalindi.
Bin nyàab-mi tikpitilee sòh
ki mōtī púntí-mi,
ní ki cáá m-pu disambiil
baabadal.
- ¹⁴ Ama mamee, m kpánti kii
utafakpaafuee ní,
maa gbìl tiba.

- M kpántì kii umuunee ní, maa gàtì tiba.
- ¹⁵ Tiŋman m kpántì kii unil un kaa gbìlee ní, unil un kaa cáá kinyɔkɔ kɔ́ gàtì tibe.
- ¹⁶ Ama sii pu ní m máká, ti-Dindaan, sii ti-Dindaan m-Nimbɔtiu di làá kɔ́.
- ¹⁷ Di sá m mēē yii: «M yaa gbéetii lítèe, á taa yàntì bí n̄n fàal kɔ́ jī m-pu dinyandi».
- ¹⁸ Too man di làá lítée, ní m-wàlifii dáá gbíntii bí m-ni.
- ¹⁹ M b̄itì m-yìntitam pu, m-kpitií fàantí-mi.
- ²⁰ M-nannanliibi cáá laafiya ki cáá mpɔn, bin ná-mi an kaa cáá taapuee w̄ikí tikpil.
- ²¹ Bi cáá ikpiti ki pà tiŋan tin m ŋáań-bee, kun puee bi wòon-mi yii m pá tiŋan boon.
- ²² Ti-Dindaan, taa dū-mi kɔ́ fá, m-Nimbɔtiu, taa n̄n dátiih-mi.
- ²³ Ŋá malaa kɔ́ dāá jòon-mi, ti-Dindaan, m-fiiliu.

Unil maŋfal wiŋyi kaa náań

39 ¹Daafiidi di ŋmāń nlan nee ki t̄i bilanŋaaliibi kpiliu (38) Jeedutun.

² M n̄n l̄i yii:

«M làá n̄n nȳn m-ba m-bimbim poon

- kɔ́ taa sòon tiba kɔ́ ŋá ikpiti. M làá táb m-nyɔkɔ kɔ́ taa l̄i tiba
- nyunti ŋun ní binikpitib bí ki kɔ́l-mee.»
- ³ M táb m-nyɔkɔ ní ki ŋmí, m ȳi kaa pée sòon tiba. Ama ní m-wàlifii m̄t̄i kútí,
- ⁴ ní m-pɔbil píł kpaŋkpa m-poon. An gítii lákati ki k̄n ki sèt̄i-mi kii ŋŋmee ní m dāa wāań m-nyɔkɔ kɔ́ sòon.
- ⁵ Ti-Dindaan, yàntì m bée m-maŋfal wiŋyi n̄n làá kúntí puee, yàntì m bée iwiin in k̄n-mi m̄ dūú kàl kitiŋ nee puee, kɔ́ yàntì m bée m-maŋfal wiŋyi n̄n kaa pée náań puee.
- ⁶ Kpèè, iwiin in a t̄i-mi m̄ dūú kàl kitiŋ puee bí kii diŋaantil waanŋuee ní. M-maŋfal wiŋyi kaa pée sá a-cee tiba. Tiŋman, unifoo kamaa bí kii kubuŋuee ní.
- ⁷ Tiŋman, unil cá ní ki gítii kii kujiliŋuee! U n̄n pée b̄in ki nyàab tin kɔ́kɔee sá kubuŋu ní. U nyàab tigaajati ki kp̄ukuntí, ama waa nyí un làá dāá jī-tèe.
- ⁸ Mimmee, m-Dindaan, ba ní m̄ n̄n gítii k̄a kɔ́ kɔ́? M máká sii pu ní.
- ⁹ F̄i-mi kɔ́ nyāntí m-kpitií kɔ́kɔn,

- taa yàntì bigbaambi n̄ lā-mi.
- ¹⁰ M táb m-nyɔkɔ, maa ti làá wāań-kì, di sá yii sii di yāntì m bí falaa nee poont̄.
- ¹¹ Gbèen kɔ́ taa ti fáá-mi, a-ŋaŋkuliŋ làá yàntì m̄ kpú dee.
- ¹² A wòon unil ní ki dátí u-tafal u-kpitií pu. Kii dikoosibil n̄n ŋmóò disubil puee, m̄n ní a bíl tin udaan néeŋee. Tiŋman, unil sá ba, an yaa kaa sá kubuŋu.
- ¹³ Ti-Dindaan, p̄ilifi m-wimmeem n̄ m-biilii, kpòon a-tafal kɔ́ p̄ilifi m-siim. Di sá yii m sá unikɔkaa ní a-cee, m sá unicaan ní kii m-naanjab kɔ́kɔ n̄n n̄n sá puee.
- ¹⁴ Yàntì m̄ ŋuŋfi f̄i kɔ́ ká tilaal kɔ́ wāt̄i ní m̄ búntí kɔ́ kpántí un kpá nee.

Tí nyɔŋkɔ Unimbɔti

(B. 14-18. kpèè 70.2-6)

- 40** ¹Daafiidi di ŋmāń nlan nee ki t̄i bilanŋaaliibi kpiliu. (39) ²M dū m-mákal kɔ́kɔ ki p̄ań ti-Dindaan pu, ní u t̄int̄in ki p̄ilifi m-biilii.
- ³ U dáal-mi kɔ́ nyāntì ŋkú m boonŋun, u dáal-mi kɔ́ nyāntì tikpati tin nyóoyee poon. U yáati-mi kɔ́ tókɔn ditanŋkpal pu,

- m yaa còom̄ee maa ti f̄aŋkí.
- ⁴ U dū n̄lampɔon ki ŋá m-nyɔkɔn m̄ gāa kɔ́ nyɔŋkɔ ūn ti-Nimbɔtiu. Binib tikpil làá ká ní kɔ́ f̄aŋkí, ní kɔ́ n̄n k̄n ki máká ti-Dindaan pu.
- ⁵ Unil un máká ti-Dindaan pu, kaa f̄at̄i bilambidambi binyimɔndambee puee bí mm̄nneeee!
- ⁶ Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, a-maamaaci tuuŋŋi ŋin a ŋá kɔ́ t̄i-mee w̄ikéeee! Aa cáá juti. A bónti tiwan tikpil kɔ́ t̄i-ti. Maa làá ŋmā kɔ́ sòon tin kɔ́kɔ a ŋée, kun puee t̄i w̄ikí tikpil.
- ⁷ An kaa sá kuwanŋkuluu saraau àá tijimpin saraau ní a là^u, kaa tí sá saraawɔkaa àá ikpiti p̄ɔtam saraau ní a b̄alifi. Ama a t̄i-mi atafal m̄ p̄ilifih-si.
- ⁸ An pu ní m bí yii: «M sèè, m dòon a-cee. Kugbɔŋu poonee bi ŋmān tin m máań kɔ́ ŋée.»
- ⁹ M-Nimbɔtiu, an m̄on-mi m̄ ŋá min fáatih-see, m kp̄aáf a-marab m-pɔbilin.
- ¹⁰ Samaa kpafikpaandi poonee, m sòon a-deedeue pu. Kpèè maa ŋūn kɔ́ ŋmèè kɔ́ taa sòon, ti-Dindaan, sii a-ba nyí m̄n.
- ¹¹ Maa dū a-deedeue ki b̄al m-pɔbilin,

^t 39.10 Kpèè Iyal 3.25-29,37.

^u 40.7 kuwanŋkuluu saraau àá tijin saraau: kpèè 50.8-10, Oosee 6.6, Amoo 5.22.

- m sòòñ a-baamɔ̃yi nì a-fiil pu.
Maa dū a-neeŋkpaandi nì a-baamɔ̃yi ki bál samaa kpafikpaandi poon.
- ¹² M-Dindaan, á taa kàkati a-poommɔ̃ŋu kí wàati-mi, yànti a-neeŋkpaandi nì a-baamɔ̃yi n̄ n̄n pée wún m-pu.
- *
- ¹³ Agìñ tikpil lúuñ-mi ajan kòkò pu, m-kpitiì m̄anti gíb-mi ní maa ti wál.
I wíikí ki jítiñ m-yikpiti, ní m-wunti yòti.
- ¹⁴ Ti-Dindaan, m gbàam̄-si, fii-mi!
Ti-Dindaan, dáá jòón-mi malaa.
- ¹⁵ Bin nyàab kí lēē m-manfalee, kòñ bi-kòkò icoo dicilpu!
Bin m yaa bí agìñ poon an mōñ-bee,
yànti bí sàñ kí fá bi-nyooti!
- ¹⁶ Nàan bin bèel-mi ki lāyee, bi-cooi n̄ n̄n dī-bi!
- ¹⁷ Ama yànti bin kòkò nyàab-see
n̄ n̄n bí mmōñni ki fàal.
Yànti bin néen̄ sii,
ufiilee n̄ n̄n pée lì yii:
«Ti-Dindaan sá ukpaaneeee!»
- ¹⁸ Mamee, m sá ufalaadaan nì unandaan ní.
Ti-Dindaan, taa súnti m-pu.
Sii di sá m-jòónliu nì m-fiiliu, m-Nimbōtiu, taa tàan̄.

Ubunli ubo wimmeem

- 41** ¹Daafiidi di ñmāñ nlan nee ki t̄i bilangaaliibi kpiliu.
(40) ²Unil un dākafi ufalaadaan puee bí mmōñneeee!
Digìndi wiñŋu dalee,
ti-Dindaan làá fii-u.
- ³ Ti-Dindaan làá wún u-pu ní kí t̄i-u dimañfal.
U làá yànti ú n̄n bí mmōñni kitij pu.
Waa làá dū-u kí ñá u-nannanliibi ñaan.
- ⁴ U yaa dō mbunlidoo pu,
ti-Dindaan làá tíkiñ-u.
U làá cúú mbunlidooyee
kí kpánti ngbampɔ̃n dooŋu.
- ⁵ Mamee, m l̄i yii: «Ti-Dindaan, sō m-saai kí cáan̄-mi, di sá yii m ȳintiñ-si.»
- ⁶ M-nannanliibi sòòñ m-pu tibòkpitiì ki lì yii:
«Ba dal ní u làá kpú bí súnti u-pu ní?»
- ⁷ Bi-kansikin ubo yaa dómín kí m̄anti m-puee,
u dākafi m-pu tibòkpitiì ñma ní.
U kpáafi tibòkpitiì u-pòbilin,
ní u yaa nyán mmōñkee,
u cáa sòòñ.
- ⁸ Bin kòkò ná-mee cáá m-bōti ki lókòfí ki tükù tɔb,
bi dākafi m-pu tin kaa pée ñāñee ñma ní.
- ⁹ Bi lì yii: «An sá kuweenkpiiu kubò di cúú-u.
Laakin u dō nee, waa ti làá ñmā kí yiki.»

- ¹⁰ Áli gba m-bōmōnti un pu m máká
u j̄iñ m-jintee f̄atiì bí j̄áà nì mi^w.
- ¹¹ Ama sii m-Dindaan, sō m-saai kí f̄atiì t̄i-mi ngbampɔ̃n,
m̄ tō m-nannanliibi ipōntoon.
- ¹² Kun m dūu bée yii
m fáatiñ-see di sá
m-nannanliibi kaa jíñ m-pu dinyandi.
- ¹³ A tútuñ-mi ki cáan̄-mi,
ní ki yànti m bí a-nimbiin kí n̄n cá jaanjaan.
- *
- ¹⁴ Tí nyōñkì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbōtiu!
Tí nyōñkì-u kōñkōñnee kí n̄n cá jaanjaan!
Ameeni, án lafun ñá m̄iñ!

KUGBONLILITIUI (Ilan 42–72)

M-mákal bí Unimbōtin ní

- 42** ¹Koora dicankun yab di ñmāñ nlan nee ki t̄i bilangaaliibi
(41) kpiliu.
²Kii upeeman di tíkì ki f̄efi ki nyàab mbun nyim puee,
m̄iñ ní ma mun tíkì ki f̄efi ki nyàab-si, Unimbōti.
- ³ Kii nnyinnyoo nín cúti unil u nyàab nnyim puee,
m̄iñ ní m nyàab sii dimañfal Nimbōtiu.

- Ba dal ní m làá ñmā kí kó kunimbōtidiin,
kí yūl Unimbōti nimbiin ní?
- ⁴ M-nyinnyim di kpánti m-jinti ñwiimpu nì kunyeeu,
di sá yii bi bàlifi-mi kaa gbèenti yii: «A-Nimbōtiuee baasii bí la ní?»
- ⁵ Niinee ní án kó m-pòbilin ní m̄ t̄et̄i doooyee pu,
ñyunti ñun samaa yaa n̄n bí j̄iñaal poon,
m l̄i bi-nyōkòpu tí tin kó kunimbōtidiin,
ki gá ilan ki nyōñkì Unimbōti nì ifaalee.
- ⁶ «Ba pu ní m bí kunimbaaun m̄iñ?
Ba pu ní m yáliñkì nì m-ba m̄iñ?»
M làá n̄n máká Unimbōti pu.
Tijman m làá n̄n bí ki nyōñkì-u,
ùñ di sá m-fiiliu nì m-Nimbōtiu.

- ⁷ M-Nimbōtiu, m-pòbil bíil,
an pu ní m t̄et̄i a-pu doooo dimwɔl Jɔɔdan tijkin nì Eermōn nì Miiseeyaar jooñŋi yilpu.
- ⁸ A yànti inyñfi s̄iti ki gá kuwoou,
ní tinyñgban t̄iba cāabiñ ti-juti.
T̄i n̄n líti ki p̄uub puee,
t̄i dōñ ki biinti m-pu.
- ⁹ ñwiimpuee, ti-Dindaan dākà-mi u-neeŋkpaandi,

^w 41.10 Uyakatikaa nee dijandi k̄a Maar 14.18, Yoow 13.18, Maat 26.23, Luuki 22.21.

ní kunyeeuee, m gà ilan ki
nyóŋkí-u,
ki mée Unimbóti un tii-mi
dimanɔfalee.

¹⁰ M tükü Unimbóti un sá
m-tanɔkanaakookuee yii:
«Ba pu ní a suntu m-pu?
Ba pu ní m nín bí kunimbaaun
m-nannanliibi wóɔb-mi?»

¹¹ M-nannanliibi nǎ-mi tiweendi
ki tin bǎn m-kpabiŋ.
Bi síi-mi ní ki bǎlifí-mi
baabadal yii:
«A-Nimbótiuee bí la?»

¹² «Ba pu ní m bí kunimbaaun
mín,
ba pu ní m yálinɔkí nì m-ba
mín?»

M làá nín máká Unimbóti pu.
Tinman m làá nín bí ki
nyóŋkí-u,
ún di sá m-fiiliu nì m-Nimbóti.

43 ¹Unimbóti, sòon m-bóti kí
pò-mi,
(42) mōti m-pu binib bin kaa
nyí-si nee cee.

Fī-mi kí nyántí
binyimɔndambi nì
binikpɔliibi nee ŋaan.

² Unimbóti, sii ní m sǎn ki kó.
Ba pu ní a dū-mi ki fá?
Ba pu ní m nín bí kunimbaaun
m-nannanliibi wóɔb-mi?

³ Yántí m wǎl a-walfiŋu nì
a-baamɔŋyi,
í kpòotí-mi kí cunnì a-circir
jool pu,
kí cáá-mi kí bǎnnì a-circir
kɔŋkooŋŋun.

⁴ Niinee ní m suntu kí pīl sii
Unimbóti saraafaŋŋu,

sii Unimbóti un yántí m bí
dipɔɔŋkpaandinee.
M làá bǔɔ kubeeu kí nyóŋkí-si,
Unimbóti, m-Nimbóti.

⁵ «Ba pu ní m bí kunimbaaun
mín,
ba pu ní m yálinɔkí nì m-ba
mín?»

M làá nín máká Unimbóti pu.
Tinman m làá nín bí ki
nyóŋkí-u,
ún di sá m-fiiliu nì m-Nimbóti.

Ti-Dindaan, taa dū-ti kí fá talku

44 ¹Koora dicanɔkun yab di ŋmǎn
nlan nee ki tī bilanɔgaaliibi
(43) kpiliu.

² Unimbóti, ti-tafal gbīl ní
ti-baabi mun máafi-ti
atuŋkpaan ŋin ní a nín nǎ
bi-yuntiŋu,
iyunti in jítèe poonee.

³ A nín dū a-pɔŋkpaanŋu ki jīn
atimbun
ní ki dū ti-baabi ki kǎan.
A nín dáál anibul tafal
ní ki yántí an búti ti-baabi.

⁴ An kaa sá bi-janjawanti ní bi
nín dūu ján ki fōo kitiŋ,
kaa tí sá bi-pɔŋŋu pu ní bi nín
ká dijajil.

Ama an nín sá a-pɔŋŋu nì
a-kpabil pu,
nì a-bítam bi-cee, di sá yii
bi-bóti nín mōn-si.

⁵ Sii di sá m-Bóti nì
m-Nimbóti,
tī mara ní a-nibul n ká dijajil.

⁶ Sii pu ní ti jáà ki póɔkín
ti-nannanliibi,

a-yindi pu ní ti tà ki máti bin
dòon ki jáà nì tee.

⁷ Maa máká m-tɔbu pu,
an kaa tí sá m-tàataajiki di
tii-mi dijajil.

⁸ Sii di fiil-ti ti-nannanliibi ŋaan,
ní ki kōntí bin ná-tee icoo.

⁹ Ti làá nín gà ilan ki nyóŋkí sii
Unimbóti baabadal,
ní kí nín jáam-si kí taa gbèen.

¹⁰ Kɔŋkɔnnee,
a dū-ti ki fá ki kón-ti icoo.
Aa ti linti ti-janjakitiŋ nyɔkɔpu.

¹¹ A yántí taa ŋúu ki síl
ti-nannanliibi nimbiin,
ní bi dómín ki fúkúl-ti pílpil.

¹² A dū-ti ki tī kii ipii in bi cáh
kí kpòee,
a yántí ti yàl ki tin kóon
nnicantimun.

¹³ A dū a-nib ki nyáfi tilèel,
kaa kpáaa nyàab kí ká ipaati
poon.

¹⁴ A yántí ti-kɔŋkɔnaatɔb sí-ti,
ní bin mǎntii tú-tee bèel-ti ki
lǎa.

¹⁵ A yántí atimbun ŋin kínee cáá
ti-bóti ki gà ilan,
ní bi bèel-ti ki gbákafi bi-yiliŋ.

¹⁶ Baabadalee, m-naabuŋu di dō
m-nimbiin m wǎl,
ní maa ti ŋùn kí yáatí m-yil
icoo pu.

¹⁷ M gbīl bi bèel-ti ki síi-ti.
M wǎl unannanli nín bí ki tō
ipɔntoon puee.

¹⁸ Tin bí nee kɔkɔ bǎan-ti,
ama taa suntu a-pu,

kaa tí fāti ti-boon ki tī
a-poondi.

¹⁹ Taa fāti ti-kpaŋkpamboon ki
tī-saaa,
kaa yintiñ a-marab mun.

²⁰ Ama a jīn-ti ki tó laakin
jiŋkpaabi kóoyee,
ki dū dibɔmbɔŋkpaandi ki bīin
ti-pu.

²¹ Ti yaa nín suntu ti-Nimbóti
pu
ní kí mēe awaa abee,

²² sii Unimbóti kaa bǎa
béetí-tǎaa,
sii un di nyí ti-pɔbiling
bɔɔŋŋee?

²³ Sii ti-Dindaan pu ní ti tūŋkí
ŋkúm baabadal,
ní bi nǎan-ti kii ipii in bi cáh
kí kpòee.

²⁴ Ti-Dindaan, fintí! Ba pu ní a
dō ki gèen ní?
Yikim, taa dū-ti kí fá kí nín cá
jaanjaan!

²⁵ Ba pu ní a dū a-nimbiin ki
bál-ti
ki suntu ti-falaau nì bi nín
wóɔb-ti puee mín?

²⁶ Di sá yii ti dō ntamin ki filiñ,
ki cib kitiŋ.

²⁷ Yikim, dáá jòon-ti!
A-neenɔkpaandi puee,
dáá fī-ti kí líí.

Ubóti nimpucanti lanɔ

45 ¹Koora dicanɔkun yab di ŋmǎn
nlan nee ki tī bilanɔgaaliibi
(44) kpiliu. Bi bǔɔ kubeeu ní ki
gǎ-ŋu. Dineendi lanɔ.

- ² Anyɔɔbunnyaan di gbí m-pɔ̀bilin.
M làá gāā nlam̄m̄nti kí tī ubɔ̀ti tinyool.
M-nyɔ̀kɔ̀ n̄ n̄n yá̀b̄ kí gāā nlan kii ugbaŋŋmal un yá̀bee ŋmamɔ̀wŋŋuee.
- ³ Sii di ŋān̄ ki jítìn̄ binib kɔ̀kɔ̀, a nyí isoon.
An pu ní Unimbɔ̀ti bīn̄ a-boon kí n̄n cá jaanjaan.
- ⁴ Ubaatandaan, yòon̄ a-gbajau kí gbìn̄.
An di sá a-nyooti n̄ a-kpaanti daaŋku.
- ⁵ Jàkà n̄ kunyaŋŋu kí m̄òtì ibaam̄on̄ n̄ dibasintil n̄ deede e pu.
A-ŋaŋgiil n̄ dàkà a-tuuŋŋi ŋin sá maamaaci tuuŋŋee.
- ⁶ A-piŋyi còm̄ tiŋan, – i sàatì ki kòd̄ sii ubɔ̀ti nannanliibi pɔ̀bilij̄ poon.
Atimbun nib làá lítì a-taaji taapu.
- ⁷ Unimbɔ̀ti, a-beel bí ní ki cá jaanjaan.
A jīn̄ a-beel n̄ deede e ní.
- ⁸ A n̄eéŋ tin bí deedeeyee ní ki ná tin kaa ŋān̄ee,
an pu ní Unimbɔ̀ti, a-Nimbɔ̀tiu^a lēē-si, ki sītì a-pu dipɔ̀pindi kpm̄ a jítìn̄ a-jutiibi kɔ̀kɔ̀.
- ⁹ A-wampeeŋkaati kɔ̀kɔ̀ s̄f̄i miiri
n̄ disaaweendi n̄ kasiya talaalub ní,
ní a-bɔ̀tinaakooku kun bi dū
- kunti nyiŋŋi ki nákan̄ nákan̄ee poonee,
bi b̄òs̄ tibati ki gà ilan in t̄i-si dipɔ̀pindee.
- ¹⁰ Ubɔ̀ti sapɔ̀mbi bí ki ŋú́b̄ a-wanleeeŋkaati,
ní ubɔ̀ti nimpuu yú a-ŋaŋgiil pú
ki lá sindaariyam̄nti wanléeeŋkaati.
- ¹¹ Pilifi m-bisal, kpèè kí kpòon̄ a-tafal kí p̄ilifi.
Súntí a-nibooliŋu n̄ a-baa dicaŋku yab pu.
- ¹² Yàntì a-nyaan̄ku n̄ fáat̄in̄ ubɔ̀ti! Ún̄ di kíŋ ki sá a-dindaan, gbàan̄ u-nimbiin.
- ¹³ Tiir yab bin sá bigaajakpaambee làá dāá p̄-si tiwan á n̄n kíŋ ki là-bi.
- ¹⁴ Ubɔ̀ti b̄ɔ̀on̄ di kòd̄n̄ n̄ tinyookpaandee,
sindaariya ní bi dū nyūntì u-bɔ̀kutil.
- ¹⁵ Dibɔ̀kutil din u p̄ēyee cáá inyiŋfi kutuku pu,
ní bi cān̄-u ubɔ̀ti cee.
Bisapɔ̀mbi bin pá u-boon ki tútúŋ-uee
mun kónn̄i a-cee.
- ¹⁶ N̄i mm̄on̄ n̄ ifaal ní bi k̄ont̄i-bi ubɔ̀ti naakooku poon.
- ¹⁷ Ubɔ̀ti, a-jipɔ̀mbi làá dāá f̄ō a-naanjab yil kí k̄al̄ dibeel,
a làá dāá yàntì bí kpántì kitiŋ kɔ̀kɔ̀ pu abɔ̀tibil.

^a 45.8 B. 7-8 f̄at̄i k̄a Eebru 1.8-9, ní niinee an sòon̄ Yeesu Kriisitoo pu ní.

- ¹⁸ M làá yàntì bí n̄n t̄eetì a-yindi pu abin abin.
Niinee báà ŋma làá n̄n nyóŋkì-si kí taa gbèeñ.

Ti-Dindaan bí ti-cee

46 ¹Koora dicaŋkun yab laŋgaa-kpiliu laŋŋu, bi gà-ŋu n̄i (45) kineejaka ní.

- ² Unimbɔ̀ti di sá timbi balilaŋki n̄ ti-pɔ̀ŋŋu, dinimbinaamandi yuntiŋuee, u p̄e bí ní kí jòon̄-ti.
- ³ An pu ní taa f̄aŋkì tiba, báà kitiŋ yaa bí c̄ŋk̄āaa, ajoin yaa bí kp̄ikitì ki lítì tiŋkunaanaa,
- ⁴ tiŋku nyiŋgbanti yaa yāŋkì tɔ̀b ki ŋāan̄ kuwoou ajoin c̄ŋk̄i.

- ⁵ Mbun ŋubɔ̀ bí ki cāabiñ dipɔ̀pindi Unimbɔ̀ti tiŋkin, laakin sá Yilpu F̄òŋŋ Nimbɔ̀tiu circir k̄ŋkooŋŋu p̄āayee.

- ⁶ Unimbɔ̀ti bí kitiŋ gbantin, tiba kpá kí ŋá-kì, kutaa tin p̄e l̄i yii ku wúnt̄ee, Unimbɔ̀ti bí kí jòon̄-kì.

- ⁷ Atimbun kó fikil fikil poon, abee c̄ŋk̄i, Unimbɔ̀ti t̄eéŋ ní kitiŋ dūnt̄i.

- ⁸ Unimbɔ̀ti Mpɔ̀ŋkɔ̀daan bí ti-cee, Jaakɔ̀b Nimbɔ̀tiu di sá timbi balilaŋki.

- ⁹ Dāá kp̄èemaan tin ti-Dindaan ŋ̄ee,

- maamaaci tuuŋŋi ŋin ní u ŋá kitiŋ puee.
- ¹⁰ U yàntì tijátì gbèentì duulinya k̄ɔ̀kɔ̀n, u k̄ófi it̄ɔ̀fi, ki nyiit̄i ki gífi ŋkpamu, ní ki t̄ut̄i agbampɔ̀ ŋŋmi.

- ¹¹ Ti-Dindaan t̄eéŋ yii: «Gbèem̄maan kujaauee! Béemaan yii man di sá Unimbɔ̀ti! Man di jīn̄ atimbun pu dibeel, man di jīn̄ kitiŋ kɔ̀kɔ̀ pu dibeel.»
- ¹² Unimbɔ̀ti Mpɔ̀ŋkɔ̀daan bí ti-cee, Jaakɔ̀b Nimbɔ̀tiu di sá timbi balilaŋki.

Kp̄āafimaan abaal kí tī ti-Dindaan Ubɔ̀tikpaan

47 ¹Koora dicaŋkun yab di gāā nlan nee. (46) ²Anibul kɔ̀kɔ̀ nib,

- kp̄āafimaan abaal, fáamaan ŋwiliili kí nyóŋkì Unimbɔ̀ti n̄ ifaal.

- ³ Di sá yii ti-Dindaan, Yilpu F̄òŋŋ Nimbɔ̀tiu sá kuwambiiu ní. U sá ubɔ̀tikpaan ní kitiŋ kɔ̀kɔ̀ pu.

- ⁴ U s̄int̄i anibul ki ŋá ti-taapu, u dū atimbun ki ŋá ti-taaji taapu.

- ⁵ U lēē ti-fakal ki t̄i-ti^b, kun t̄i Jaakɔ̀b un u n̄eénee mm̄onee.

^b 47.5 ti-fakal sá kitiŋ kin Unimbɔ̀ti n̄n p̄oon̄ kí t̄i Isirayeel yabee ní.

- ⁶ Bi n̄n bí ki fátí iwiliili ní
Unimbòti n̄n jóm̄ Siiyɔn
jool pu,
bi bí ki búh̄ iyin ní ti-Dindaan
n̄n jóm̄.
- ⁷ Gāāmaan ilan kí nyɔ̄ŋkì
Unimbòti, nyɔ̄ŋkìmaan-u!
Gāāmaan ilan kí nyɔ̄ŋkì
ti-bòti, nyɔ̄ŋkìmaan-u!
- ⁸ Di sá yii Unimbòti di sá kitiŋ
kɔkɔ bɔti.
- Gāāmaan ilan in m̄ɔee kí
nyɔ̄ŋkì-u.
- ⁹ Unimbòti di j̄n̄ atimbun pu
dibeel,
Unimbòti k̄a u-circir beejal pu.
- ¹⁰ Anibul bɔtibiliŋ kpáfí n̄i
Abraam Nimbòti u nibul.
Di sá yii Unimbòti di cáá
bibòtiibi
bin wún̄ kitiŋ puee pu mpɔn.
Úh̄ di tók̄ tikɔkɔ pu.

Ubòtikpaan tiŋki

- 48** ¹Nlan. *Koora dicɔŋkun yab
lan̄ju.*
- (47) ²Ti-Dindaan sá ukpaan
ní ki máān̄ bí nyɔ̄ŋkì-u
úh̄ ti-Nimbòti u tiŋkin,
u-circir jool pu.
- ³ Di ŋān̄ ki f̄k̄d̄ ní ki t̄i kitiŋ
kɔkɔ mmɔn.
Ŋgan pú kúnti kuntee, Siiyɔn
jool dee, ubòtikpaan tiŋki^c.
- ⁴ Siiyɔn guŋŋi poonee,
bi nyí Unimbòti n̄n sá
bi-balilaŋkee.
- ⁵ Kpèè, bibòtiibi n̄n kóōn̄ ki
kpáfí,

- bi còom̄ dicilpu ki cá kí já n̄i
Siiyɔn tiŋki.
- ⁶ Ama ŋyunti ŋun bi ká
ti-Dindaanee,
ní an ŋá-bi bitii.
Bi f̄aŋkì ní ki s̄ān̄ ki k̄at̄i.
- ⁷ Dibòbil pu niin ní bi-wunti kp̄i,
a li kii unimpu un k̄a
imatijween puee.
- ⁸ A li kii ŋwiin̄ nyalaŋki
pú buŋku
n̄n wiil̄ Taarsiisi meelab puee.
- ⁹ Tin ti gb̄il̄ bi sòōnee
lafun sá tin ti ká
ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan
tiŋkinee,
an d̄ak̄a yii ti-Nimbòti u tiŋkin.
Unimbòti di ŋúb̄-kì kí n̄n cá
jaanjaan.
- ¹⁰ Unimbòti, ti téetí
a-neeŋkpaandi pu a-diiku poon.
- ¹¹ Unimbòti, kii a-yindi n̄n gb̄it̄i
ki tin s̄āa kitiŋ gbeennyɔkɔ
puee,
m̄in̄ ní a-nyɔ̄ŋkii mun gb̄it̄i.
Deedee gb̄i a-ŋaŋgiilin.
- ¹² Siiyɔn jool bí f̄āal̄,
Juuda timmu bí mm̄ɔnni
a-bɔsooŋyi pu.
- ¹³ Còom̄maan kí mànt̄i t̄u Siiyɔn
jool,
k̄aam̄maan u-gunlɔkɔŋi.
- ¹⁴ Kpèèmaan digundi din bi má̄n̄
ki tú-dèe,
k̄aam̄maan di-bòtinaakòti
kí d̄āa d̄uú m̄aafi bin baa láá
m̄alèe

- ¹⁵ yii Unimbòti gbanti di sá
ti-Nimbòti u kí n̄n cá
jaanjaan.
Úh̄ di làá n̄n kpòot̄i-ti ŋyunti
kamaa.

Unil yaa kp̄i, waa kp̄aant̄i t̄iba

49 ¹*Koora dicɔŋkun yab di gāā
nlan nee ki t̄i bilan̄gaaliibi
(48) kp̄iliu.*

- ² Anibul kɔkɔ n̄ p̄ilifi tin bí
nee,
duulinya kɔkɔ nib n̄ kpòōn̄
bi-tafaliŋ kí p̄ilifi,
³ binifantantiibi n̄i binikpaambi,
bigaajab n̄i bisoodambi kɔkɔ:
⁴ m̄ làá sòōn̄ iciin nyɔ̄ɔbuŋŋi,
tin k̄a m-pòbilin m̄ d̄akafèe
cáá taapu.
- ⁵ M̄ kp̄ōōn̄ m-tafal ki p̄ilifi
dilaŋkpandi,
m̄ làá b̄d̄d̄ m-beeku kí l̄èè
m-pɔɔŋŋu taapu kí d̄ak̄a.
- ⁶ Ba pu ní m̄ n̄n f̄aŋkì iwiŋkpiti
dal,
ŋyunti ŋun m-nannanliibi
m̄ant̄i t̄u-mee?
- ⁷ Bi mák̄a bi-gaajati pu,
ní ki yòont̄i bi-ba yilpu
bi-gaajati n̄n w̄iikì puee
pu.
- ⁸ Ama báà unil mun kaa ŋūh̄
kí d̄ā Unimbòti cee u-juti
maŋfal,
àá kí p̄ā úh̄ u-ba maŋfal pu.
- ⁹ Báà unil yaa t̄i pu kí d̄ā
u-maŋfalee,
d̄i làá d̄ā p̄ee kúnt̄i ní kí n̄n
cá jaanjaan.

- ¹⁰ Unil ŋūh̄ kí n̄n bí jaanjaan
kí taa kp̄u dalba dalbaaa?
- ¹¹ Ti ká ki ḡit̄i k̄a! Biciŋf̄itiibi
kúù,
ní bigbaambi n̄i biwaatiibi
mun kúù,
ní kí búnt̄i kí yànt̄i bi-gaajati
ní biba n̄ d̄ā yòōn̄.
- ¹² Min kamaa bi d̄u bi-yiŋŋi ki
pú bi-tampaanyee,
dikaakul di làá n̄n sá
bi-dumpui kí n̄n cá
jaanjaan,
ní bí n̄n kòd̄ niin kí n̄n cá
abin abin.
- ¹³ Unil nyooti kaa làá ŋm̄a kí
yànt̄i ú taa kp̄u,
u làá p̄ee kp̄u kii
kuwaŋkuluuee ní.
- ¹⁴ Kpèè bin mák̄a bi-ba puee
kúnt̄itam dee,
n̄i bin pá bi-boon ki néen̄ bi
n̄n sòōn̄ puee.
- ¹⁵ Bi téek̄i-bi ki c̄ān̄ ditaŋkpiilin
kii ipiiyee,
ŋkú m̄ di làá n̄n kp̄āa-bi.
– Kutaafaauee, deedeedambi
làá n̄n t̄a-bi, –
ní bi-nyaan̄ku n̄ w̄aŋkì
ditaŋkpiilin,
ní bí n̄n kíh̄ ki dát̄i
bi-dumpui.
- ¹⁶ Ama Unimbòti làá d̄a m-naŋki
kí nyànt̄i ditaŋkpiilin,
tiŋman, u làá f̄i-mi.
- ¹⁷ Ubɔ yaa kp̄ant̄i ugaajee,
án taa kó-si
nnimb̄itaataam,
báà u-gaajati gbanti yaa m̄òt̄i
wiint̄i ki cá.

^c 48.3 *ngan pú*, kpèè Yeas 14.13 n̄i tin bi ŋm̄ān̄ kugbɔŋu faaku taapuee. - *ubòtikpaan tiŋki*:
kpèè Maat 5.35.

- ¹⁸ Di sá yii u yaa kp̄ñi, waa làá kpáañ báà tiba^d
ní u-nyooti kaa làá táá-u kí kó dikaakulin.
- ¹⁹ Ŋyunti ŋun u n̄n dáá bí dimañfalinee, u n̄n pàkà u-ba ki lì yii:
«Bi nyóŋkí-si, di sá yii an búti-si tikòkò poon!»
- ²⁰ U làá cùú ñǎ̄ u-naanjab ditan̄kpiilin,
bíñ bin gíti kpá kí ká ŋwalifi dalba dalbee.
- ²¹ Unil n̄n u-nyooti kòkòee, u yaa kaa gbìl taapuee, u làá kpú kii kuwan̄kuluuee ní.

Unimbòti páaǎní kí sòòn kitiŋ kòkò b̄ti

- 50** ¹Asaafi^{ee} di ñmàñ nlan nee. Unimbòti M̄p̄ŋkòdaan, (49) ti-Dindaan sòòn, u yíin kitiŋ kòkò tibuul, kí yòòn ŋwìin nyalaŋki pú kí cáá s̄ā ŋu-jeetilaŋki.
- ² Doooo Siiyɔn, kitinnyaan̄ji poon ní Unimbòti páaǎní ŋwalifi m̄ant̄ii tú-u.
- ³ Ti-Nimbòti u ñ dāañ kí taa n̄n ñmí!
- Ŋŋmi ŋun fòol̄ bilbilee l̄i u-nyòkòpu, ní kubun̄kpaan̄ŋu m̄ant̄ii tú-u.
- ⁴ Unimbòti yíin kutagb̄ŋu kun dàñ yilpu nee,

- n̄n kitiŋ bí dāá kp̄èè u n̄n làá sòòn u-niboolii b̄ti puee.
- ⁵ U bí yii: «Kóoñmaan bin yú n̄n mi deedeeyee kí kp̄afi, bin ñá saraa ki p̄t̄i ki p̄oòn dipoondi n̄n mee!»
- ⁶ Kutagb̄ŋu sòòn Unimbòti deedeeu pu, di sá yii Unimbòti u-ba di sòòn binib b̄ti!
- ⁷ M-nibul p̄ilifi, m làá sòòn, Isirayeel, m làá sòòn kí kp̄ò a-b̄ti, man di sá Unimbòti, a-Nimbòti.
- ⁸ M làá wòòn-si, ama an kaa n̄n sá a-saraabi pu, di sá yii a p̄ee ñáañ-mi bisaraawòkaabi ní baabadal.
- ⁹ Maa làá l̄ēe unaja a-dumpuɔɔ, kaa làá tí l̄ēe ñɔɔja a-naabakakun.
- ¹⁰ Di sá yii man di yì kupɔɔun peelii n̄n ajoin kutukub kutukub pu peelii.
- ¹¹ M nyí inoon in kòkò bí ajoin puee, man di tí yì kumooun peelii kòkò.
- ¹² Ŋkùm yaa bàà cáá-mee, an kaa sá sii ní m làá tükù, di sá yii duulinya n̄n tin kòkò bí u-poonee, man di yì.
- ¹³ M ñmòò inajaa nantaa, ñɔɔjaa fatikuu ní m nyù ní?
- ¹⁴ Ijaam ñ n̄n sá saraa un a làá ñá kí t̄i man Unimbòtee,

- ní kí ñá a n̄n p̄oòn yii a làá ñá puee
kí t̄i man Yilpu F̄óŋŋ Nimbòti.
- ¹⁵ Niinee a yaa kó dinimbinaamandin ní ki yíin-mee, m làá f̄i-si ní á nyòŋkì-mi.
- ¹⁶ Ama Unimbòti bí tükù unikpiti yii:
«Ba pu ní a sòòn ki b̄s̄i m-marab?
Ba pu ní a sòòn m-poondi pu?»
- ¹⁷ Sii ná m-dàkatam ní ki féen̄ m-marab.
- ¹⁸ A yaa ká unaayuuyee ní u-b̄ti m̄ñ-si, sii n̄n bilaakpaadambi di kpáfí ki kàal.
- ¹⁹ A yānti a-nyòkò sòòn tibòkp̄itil, ní a-limbil sòòn tinyimòmbòti.
- ²⁰ A yaa kàlee, a-juti b̄ti ñma ní a sòòn, ní ki cāab̄ a-nabiki kiŋkiŋ disambiil.
- ²¹ Kp̄èè kun ní a ñáañ ki là ñ n̄n ñm̄ee.
A dàkafi yii m bí kii siyee n̄fi?
M làá wòòn-si ní kí b̄it̄i a-tun̄kpit̄iŋ kòkò pu kí bí a-nimbiin.»
- ²² Nimbi bin s̄unt̄i man Unimbòti puee, ní gb̄lmaan tib̄ti gbanti taapu!
An yaa kaa sá m̄in̄, m làá t̄ònt̄i-ni, ní ubò dāa kpá kí f̄i-ni.
- ²³ Un cáá ijaam ki ñáañ-mi saraayee, ùn̄ di t̄i-mi tinyool.
Udaan d̄i nsan ŋun poon m làá yānti
ú ká man Unimbòti fiilee dee.

M-Nimbòti, dū m-kpitii kí p̄-mi

51 ¹Daafiidi di ñmàñ nlan nee ki t̄i bilangaaliibi kp̄iliu. (50) ²Daafiidi d̄oòn n̄n Urii n̄mpuu Batiseeba ní Unimbòti b̄naati-liu Naatan c̄ut̄i u-cee ki sòòn n̄n uf. Ŋyunti gbanti ní u gāñ nlan nee.

- ³ Unimbòti, a-neer̄kpaandi puee, á s̄ō m-saai. Sii un poon m̄o tikpilee, p̄it̄i m-ȳintitam.
- ⁴ F̄int̄i-mi kí nyānt̄i m-kpitiin ñ nyā dāndan, ní kí p̄it̄i m-ȳintitam kí ñá-mi circir.
- ⁵ Di sá yii m nyí m n̄n ȳintiñ-see, m-kpitii d̄ō m-nimbiin ní baabadal.
- ⁶ Sii baba n̄n a-baba ní m ȳintiñ, di sá yii m ñá tin kaa ñāñ a-ceeyee.
M̄in̄ puee báà a yaa sòòn m-b̄taaaa, a cáá nsan, a yaa sòòn ki k̄ū m-b̄taaaa, a cáá mbaam̄ɔŋ.
- ⁷ Tiŋman, ikpitin ní bi m̄al̄-mi, m-na n̄n cáá m-poolee, m sá unikpiti ní.
- ⁸ Tiŋman, min kamaa a dū ibaam̄ɔn ki b̄al̄ dibòmbòndinee,

^d 49.18 Kp̄èè 1 Tiim 6.7.

^{ee} 50.1 1 Kroo 6.16-17, 24, 25.1, 2 Kroo 35.15 poonee, Asaafi n̄n sá bilangaaliibi ní biwambòoliibi bin n̄n bí kunimbòtidiinee kp̄iliu ubò ní Daafiidi yunt̄iŋu. Eeman mun n̄n k̄ut̄i u-pu (kp̄èè Ilan 88.1 n̄n tin bi ñmàñ kugb̄ŋu faaku taapuee.) Asaafi lan̄ji iba mun di sá 73-83.

^f 51.2 Kp̄èè 2 Sami 11-12.

^g 51.6 Uyakatika nee n̄n k̄unt̄i puee ḡit̄i k̄a Room 3.4.

tibɔbalkaal gbanti poon ní a dákà-mi iciin.

- ⁹ Dū kifaapibiki kin bi yī isɔpee^g kí yààñ m-kpitii pu m̄ nīn bí circir, fàl-mi, ní m̄ nīn kīn ki pīn kánkan.
- ¹⁰ Yàntī m̄ gbīl mm̄n nì dipɔpindi m-ni, ní akpab ŋin a nān dúsi dusee n̄ yīkì kí nīn ŋōō.
- ¹¹ Fàtī a-boon kí tī m-kpitii, pítí m-yintitam kɔkɔ.
- ¹² Unimbɔti, náan dipɔbil din bí circiree kí tī-mi, dū ŋfam min pɔɔñee kí ŋá m-niⁱ.
- ¹³ Taa dū-mi kí fá, kí taa fàtī fōō a-circir Fam m-cee.
- ¹⁴ Fàtī tī-mi mm̄n ŋun bí a-fiil poonee, ní nlam̄m̄ntiim fam n̄ nīn tíkí-mi.
- ¹⁵ M làá dákà bikpitiŋaliibi a-saŋŋu, ní ikpitidambi n̄ fàtī gítin a-cee.
- ¹⁶ M-Nimbɔtiu, Unimbɔti m-fiiliu, fī-mi nnikpaakoon bɔkpilin ní m̄ gāā ilan mp̄n kí sòon a-deedeu pu.
- ¹⁷ Ti-Dindaan, tábití m-nyunculiŋ ní m̄ dū m-nyɔkɔ kí gāā ilan kí nyɔŋkí-si.

- ¹⁸ Di sá yī a yaa là saraabi, m bàà ŋáan kí tī-si. Bisaraawɔkaabi gba kaa fáatiñ-si.
- ¹⁹ Saraa un di fáatiñ Unimbɔtee di sá dipɔbil din sītiñ di-ba taapuee. Unimbɔti, aa fàtī a-boon kí tī dipɔbil din sītiñ di-ba kɔkɔee.
- ²⁰ Án nīn mōñ-si á ŋá Siiyɔn tiŋki tiŋan, fàtī m̄ digundi kí tū Jeerusaleem.
- ²¹ Niinee a làá fōō deede saraabi, nì bisaraawɔkaabi kɔkɔ. Ŋyunti gbantee ti làá dū inajaa kí ŋá saraa nsaraafan pu.

Taa nīn māká a-gaajati pu
52 ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(51) ²Ueedoomja Dooweegi nīn cūti tūkū Sayuul yīi: «Daafiidi cūti Ayimeeleeki cee.»

- ³ Ubaatandaan, ba pu ní a yòontí a-ba a-kpitii pu mīn? Unimbɔti ŋanti bí ní baabadal.
- ⁴ A-limbil sòon ki bóntí min a làá ŋá ikpatee, di jītí kii bɔlfi un bi lóon̄ee, ní ki yáb ki sòon tinyim̄mbɔti.
- ⁵ A nēēn tikpitiil kí jítin tiŋan, ní ki nēēn nnyim̄n ki jítin mbaam̄n.
- ⁶ A nēēn kí sòon kí bīl unil, a-limbil ŋmātīn binib ŋma ní.

^g 51.9 kifaapibiki kin bi yī isɔpee, kpèè Akoo 14.4 nì tin bi ŋmāñ kugbɔŋu faaku taapuee.

ⁱ 51.12 Kpèè Eesee 36.26.

- ⁷ Unimbɔti u-ba di làá nān-si múb, u làá dáal-si kí nyāntí a-diikun, ní kí lēē-si binifoobi tiŋki pu.
- ⁸ Deedeedambi làá dāá ká ní kí fāŋkì, ní kí dāá nīn lāā ki lì yīi:
- ⁹ «Kpèè ubaatandaan un kaa nīn sán ki kó Unimbɔti, ama ní ki nīn māká u-gaajati pu, ki dákafī yīi u pōyee sèé!»
- ¹⁰ Ama mamee, m bí kii òliifi subu bun túkúee ní Unimbɔti diikun. Unimbɔti neeŋkpaandi pu ní m māká kí nīn cá jaanjaan.
- ¹¹ M làá nīn pée nyɔŋkí-si ní kí taa gbēēn kun ní a ŋée pu. M làá nīn māká a-yindi pu bin yú nì si deedeeyee nimbiin, di sá yīi an ŋāñ mīn. M làá nyɔŋkí-si deedeedambi nimbiin.

Ubo bí ki nyàab Unimbɔtaaa?

(Kpèè Ilan 14)

- 53** ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(52) ²Bigbaambi lì bi-ban yīi: «Unimbɔti kpá!»
 Bi gáatì ní ki ŋáan ntimbiil tuuŋŋi, bi-kansikin ubo kaa pée ŋáan tin kítèe.
- ³ Doooo yilpu ní Unimbɔti gbóon kí kpèē binib,

^j 53.4 Kpèè Room 3.10-12.

^k 54.2 Kpèè 1 Sami 23.19-28, 26.1.

- kí kpèè ubo yaa bí ki cáá iciin ki nyàab Unimbɔti.
- ⁴ Bi-kɔkɔ wāŋkì, ugāntil kpá ki ŋáan tin kítèe, báa ubo kaa bí ki ŋáan tin ŋāñee, báa uniseen, an kpá ní.
- ⁵ «Bikpitiŋaliibi nee kalin sá bigbaambi níi? Bi mùul m-nibul ki jīn, ní kaa pée jáam̄-mi dalba dalba.»
- ⁶ Niinee ní bi fāŋkì bi-wunti bí jìkì, bīn bin kaa nīn fāŋkì ki kée, di sá yīi Unimbɔti làá yàan u-nibul nannanliibi kpabiŋ. Bi làá kó icoon, di sá yīi Unimbɔti dū-bi ki fá.
- ⁷ Ŋma làá nyānní doooo Siiyɔn kí fī Isirayeel ní? Unimbɔti yaa láa fàtī giñnì u-nib bin bi nīn cúú kuyunuee, Jaakɔb naantiibi làá dāá nīn fāal, Isirayeel yab làá dāá nīn bí mm̄n̄ni.

Unimbɔti, fī-mi kí nyāntí m-nannanliibi ŋaan

- 54** ¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu. Bi **(53)** bɔɔ tibati ní ki gā-ŋu. ²Siifi yab nīn cūti tūkū Sayuul yīi Daafiidi cūti bál bi-cee.
³ Unimbɔti, a-yindi puee, fī-mi.

Dū a-pɔŋɔ kɪ sòòh m-bɔti kɪ
pò-mi.

⁴ Unimbɔti, pɪlɪfɪ m-wimmeem,
kpòòh a-tafal kɪ pɪlɪfɪ tɪbɔti tin
nyèèh m-nyɔkɔnee.

⁵ Binicambi bíi jáà nì mi
ní bin néèh tipɔmbɔtee bíi
nyààh kɪ kpò-mi.
An nibee kaa dū Unimbɔti kɪ
yííh tiba.

⁶ Kpèè, Unimbɔti di sá
m-jòòlíu,
ti-Dindaan di sá un tíkí-mee.

⁷ Yànti bin còhki-mee kpitii n̄
gítí bi-pu!
A-baamɔnyi puee, nààh-bi.

⁸ Ti-Dindaan, m làá ɔ́ saraabi
kɪ t̄i-si n̄ dipɔbil diba.
M làá nyɔhki a-yindi,
di sá yii a ɔ́hā.

⁹ A f̄i-mi kɪ nyánti
dinimbinaamandi kamaa
poon,
ní m-nimbil ká m-nannanliibi
lítitam.

Unil un u-bɔɔ nyán u-boonee wimmeem

55 ¹ Daafiidi di ɔ́mān nlan nee kɪ
t̄i bilanɔgaliibi kpiliu. Bi bɔɔ
(54) tibatí ní kɪ gā-ɔ́.

² Unimbɔti, pɪlɪfɪ
m-wimmeem,
m yaa bíi gbàam-see, á taa f̄at̄i
a-boon kɪ t̄i-mi.

³ Pɪlɪfɪ-mi kɪ kɪf-mi.
Maa ti nyí tin poon m bée ní
m bí kɪ yálinɔkɪ

⁴ m-nannanliibi nín sòòh puee,
nì bitɔhfitiibi nín wɔ̀b-mi puee.

Di sá yii bi cáá aɔ́n kɪ tòò
m-pu,
ní kɪ jáà nì mi nì diɔ́uul.

⁵ M-pɔbil máfí
ní ɔ́kúh nyoondi cúú-mi.

⁶ Kufaaɔŋɔ cúú-mi m bíi jikì,
ní m-wunti dūu kp̄i.

⁷ Niinee ní m l̄i m-ban yii:
«M kánti la dibeenanjil feɔɔyi!
M bàà làá ɔ́hāh kɪ cúú n̄n bíh
laaba.

⁸ Tinman, m bàà làá cù
ndandati,
kɪ tin n̄n kóò kuteeun.

⁹ M bàà làá ɔ́ malaa kɪ ká
kibalilaɔ,
kɪ n̄n dát̄iñ kubunɔkpaanɔŋɔ
nee.»

¹⁰ Ti-Dindaan, kɔ̀h-bi fikil fikil
poon,
kɪ yànti bi-limbiliɔ n̄ nyɔhfi.

Di sá yii m ká tipɔmbɔti n̄
kunikɔɔhkpɔkɔu kitiɔ nee
poon.

¹¹ Bi tókó digundi yilpu kɪ còòh
kɪ mànti ɔ́wiimpu n̄ kunyeeu.
Kitiɔ ki-ba poonee,
an sá diganɔam n̄
dinimbinaamandi ní,

¹² nnikpaakoon bí kɪ-poon.
Ki-sampaambi kaa lóotí
tipɔmbɔti n̄ dikiildi.

¹³ An yaa bàà sá m-nannanliu di
bíi sí-mi,
m bàà ɔ́hāh kɪ ɔ́mèè.
An yaa sá m-pulincɔnti di
kpèè kɪ siɔ́k̄iñ-mi,
m bàà búnti kɪ wàat̄i-u.

¹⁴ Ama an sá sii, m-nabiki,

m-bɔɔmɔnti, unil un man n̄ u
tāatée!

¹⁵ Ti n̄n sòòh ní an m̄o
ní kɪ n̄n còòh dicilpu mín
kunimbɔtidiin.

¹⁶ Yànti m-nannanliibi n̄ kpú
ɔ́kúntuntukum!
Bí n̄n wāl n̄ bi-nimbiliɔ ní kɪ
s̄int̄i ditaɔkpiilin,
di sá yii ntoom bí bi-dumpui
kɪ bí bi-pɔbiliɔn.

¹⁷ Mamee, Unimbɔti ní m ȳi,
ní ún ti-Dindaan di làá f̄i-mi.

¹⁸ Kutaafaa n̄ ɔ́wiimpu n̄
kujoou,
m yálinɔkɪ kɪ fát̄i diniindi.

Ama u gb̄il m-noon pu,
¹⁹ kɪ f̄i-mi kɪ wún m-pu
ɔ́yunti ɔ́un bi n̄n bíi jáà n̄
mee,
di sá yii m-nannanliibi n̄n
w̄iikí m-pu.

²⁰ Unimbɔti n̄ p̄ilɪf̄i-mi kɪ
s̄int̄iñ-bi taapu,
ún un sá ubɔti kɪ n̄n cá
jaanjaanee!

Baa làá kpánti bi-ba,
baa f̄anɔkɪ Unimbɔti.

²¹ M-bɔɔmɔnti gbanti jáà n̄
u-bɔɔbi ní,
waa tó dipoondi din
u pòòhnee.

²² U-nyɔkɔ m̄o kii tisiilee ní,
ama ní u-poon tū kát̄i kati.
U-nyɔɔbunɔɔni m̄èèh kii
dikpaundee ní,
ama kɪ j̄it̄i kii kitáataajikee.

²³ Túutí a-wanɔul kɪ dūú tún
ti-Dindaan^{kp},
u làá tík̄iñ-si,
u kpá kɪ yànti tiba n̄ c̄iɔ́k̄i
deedeedaan.

²⁴ Ama sii Unimbɔti, a làá yànti
binib gbanti n̄ s̄int̄i
ditaɔkpiilin.
Nnikpaakoon dambi n̄
binyimɔndambi nee
kaa làá bà bi-wiɔɔni dijandi
gba.
Ama mamee, sii pu ní m
máká.

M máká Unimbɔti pu ní kaa f̄anɔkɪ tiba

56 ¹ Fiilistii yab n̄n cúú Daafiidi
Gaati tinɔkinee, boon ní u
(55) ɔ́mān nlan nee kɪ t̄i bilan-
gaaliibi kpiliu. Bi gā-ɔ́u kii
dibeenanjil n̄n s̄iñh̄i ndan puee n̄l.

² Unimbɔti, s̄o m-saai,
di sá yii bi k̄a m-pu,
ɔ́wiin kamaa, bi jáà n̄ mi kɪ
wɔ̀b-mi.

³ M-nannanliibi k̄a m-pu
baabadal.
Bin bí kɪ jáà n̄ mee w̄iikí
tikpil.

⁴ Ama ɔ́yunti ɔ́un kufaaɔŋɔ yaa
cúú-mee,
m dù m-mákal kɪ páah sii pu
ní.

⁵ M nyɔhki Unimbɔti
u-nyɔɔbundi pu,
m máká u-pu ní kaa f̄anɔkɪ
tiba.

^{kp} 55.23 Kpèè Peet 1 5.7.

^l 56.1 Daafiidi Gaati tinɔkinee: kpèè 1 Sami 21.11-16.

- Ba ní nisaaleen ḡũn kí ḡá-mi?
- ⁶ ḡwiin kamaayee, bi cútí
m-nyɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ki kpántí,
bi péee dákafí m-pu tikpiti
ḡma ní.
- ⁷ Bi bāal ki cɔŋkí-mi
ní ki kpèe tin kɔkɔ m ḡáanee
ki péee nyàab kí lēe m-manfal.
- ⁸ Atunƙpiti nee puee, bi làa
ḡmátáaa?
- Unimbɔti, a-ḡuul n fáa binib
nee kí lúkú!
- ⁹ A kàañ ḡfunyɔm min m sáñee.
Tíkiñ m-nyinnyim kí ḡá
a-lookun.
Aa kàañ-mì ki ḡá
a-gbɔŋkunaanaa?
- ¹⁰ ḡwiin ḡun m làa dāá yíin-see,
m-nannanliibi làa dāá fátí gítí
bi-boon.
Tin m nyée di sá yii Unimbɔti
bí m-jandi pú.
- ¹¹ M nyɔŋkí Unimbɔti tin u
sòñee pu,
m nyɔŋkí ti-Dindaan
u-nyɔɔɔɔɔɔɔɔ pu.
- ¹² M máká Unimbɔti pu ní kaa
fàŋkí tiba.
Ba ní unil ḡũn kí ḡá-mi?
- ¹³ Unimbɔti, m nín pòon-si puee,
m làa ḡá míñ.
M làa ḡá ijaam saraau kí tī-si.
- ¹⁴ Di sá yii a fī-mi kí nyánti
ḡkúmin,
kaa yānti m líti.
Míñ puee, m làa nīn còom̄
Unimbɔti nimbiin

ḡwalifi ḡun ḡmíntí binifoobee
poon.

Yilpu fɔŋŋ Nimbɔtiu ní m yī

(B. 8-12. kpèe 108.2-6)

57 ¹Daafiidi nín sán ki kó ntaŋkpa-
lɔkɔn ki ḡmátí Sayuul ḡaane
(56) ní u gāa nlan nee ki tū bilan-
gaaliibi kpiliu^m.

² Sō m-saai, Unimbɔti sō m-saai,
di sá yii sii ní m sán ki kó.
A-feenyi boonḡu taapu ní m
sán ki kó

kí nīn cí dinimbinaamandi nee
n jītí.

³ Yilpu fɔŋŋ Nimbɔtiu ní m yī,
Unimbɔti un làa ḡá tikɔkɔ kí
tī-mee.

⁴ U làa tīin-mi difiil doooo
yilpu,
u làa yānti icoo n cúú un ká
m-puee.
Unimbɔti làa dákà-mi
u-neeŋkpaandi nì
u-deedeu.

⁵ M dō binib bin bí kii
gbikintib bin ḡmòò binibee
kansikin ní.
Bi-nyiyi còm kii ḡkparamu nì
ipiinee ní,
ní bi-limbiliŋ jītí kii bɔlfee.

⁶ Unimbɔti, a sá ukpaan ki jitiñ
kutagbɔŋu,
yānti a-nyooti n gbí kitiŋ
kɔkɔ!

⁷ Bi dū kulaanḡu ki píí m-saḡu
pu,

maa ti cáá dimákal.
Bi gbīn mbòò ki píí-mi,
ama bíñ bi-ba di jéeti
ḡu-poon.

⁸ M cáá dimákal, Unimbɔti,
m lafun baasii cáá dimákal ní,
m làa gāa nlan kí nyɔŋki-si.

⁹ M-naŋki, finti,
iḡmii saalaa beeku sanḡuu,
fintīmaanee,
m làa péen kutaa kí finti.

¹⁰ Ti-Dindaan, m làa nyɔŋki-si
anibul kansikin,
m làa gāa ilan kí pàkà-si
atimbun kansikin.

¹¹ Di sá yii a-neeŋkpaandi tūtū
kutagbɔŋu,
ní a-deedeu sātī atagban.

¹² Unimbɔti, a sá ukpaan ki jitiñ
kutagbɔŋu,
yānti a-nyooti n gbí kitiŋ kɔkɔ!

Unimbɔti di sá un sòon binib botee

58 ¹Daafiidi di ḡmān nlan nee
(57) gā-ḡu nì nneen ḡun sá «Taa
yānti bí bīlee...» ní.

² Tiŋman, ni yaa sòñee,
ibaamɔn ḡmí ní.
Nnibiyaamu,
ni sòon binib bɔti
deedeede?

³ Aayee! Ni péee nyí ní ki ḡáañ
ikpiti,
nimbi ni-ba di ḡáañ tipɔmbɔti
kitiŋ pu.

⁴ Binikpitib péee sá bikpitib
doooo bi-na poon ní,
bi tin péee lì yii bi màal-bee, bi
kí bi bí mɔntí.

⁵ Bi cáá tilool kii ukoobuee ní.
Bi bí kii ukoowaati un kpáá
u-tafaliŋ,

⁶ kaa píliŋ ikoobu lanḡaaliu
lanḡuⁿ,
áá ukpaŋkpanti un bíñ tiŋanee.

⁷ Unimbɔti, gbá kí wūkuł
bi-nyiyi bi-nyɔmmun,
ti-Dindaan, gbá kí fúkutí
agbikintipɔmbil gbanti
nyiyi.

⁸ Yānti bí wāŋkí kii nnyim min
dō ki pūbeee!
Yānti bi-piinyi in bi tóoyee n
kpánti ipincal.

⁹ Bí nīn bí kii yaaweel un còom̄
ki kōò ki céee!
Bí taa wāl ḡwiin kii kibiki kin
bi màl kaa yòñee!

¹⁰ Kí wātī bi-bjanaakuŋi n
wīin kí ḡá akpaanee,
kunaakpaabuŋu kubɔ n dāá
yòñ-ḡi,
bāa ḡi yaa dá láa sòmāaa,
ḡi yaa kūñāaa, an kaa páb.

¹¹ Deedeedaan yaa láa ká
Unimbɔti bí dátí
binikpitib tafalee,
án làa dāá mɔkɔkiñ-u ní ú dāá
fintí u-taani bi-fatikuu
poon.

¹² Binib làa dāá lì yii:
«Deedeedaan lafun cáá
tipaal.

^m 57.1 Sayuul ḡaan ntaŋkpalɔkɔn: kpèe 1 Sami 22.1-2, 24.1-9, dū ḡmānti nì Ilan 142.1.

ⁿ 58.6 Ntimu mubɔ poonee, binib biba cáá ikoobu pɔŋḡu ní. Bi bōò tibɔkaal, ki gā ilan ní ki ḡōò ní ukoobu n yòl kaa ti ḡũn kí ḡá tiba.

Tiṅman, Unimbṓti ubṓ lafun
bí kitiṅ nee pu ki sòòh
binib ḃṓti.»

**M-Nimbṓtiu, fīi-mi kí nyāntí
m-nannanliibi ḡaan**

59 ¹Daafiidi di ḡmān nlan nee
(58) ki tī bilanḡaaliibi kpiliu. Bi
gà-ḡu nì mneen ḡun sá «Taa
yāntī bí bīlee...» ní. Saayuuł
nìn tú binib bí cù Daafiidi dumpu kí
kpèè yīi u yaa bée, bí kpḡ-u^{ny}.

²Unimbṓti, fīi-mi kí nyāntí
m-nannanliibi ḡaan,
wún m-pu bin jáà nì mee í taa
ḡmā kí ḡá-mi tiba.

³Fīi-mi kí nyāntí binikpitib nee
ḡaan,
fīi-mi binikpṓliibi nee ḡaan.

⁴Kpèè! Bi cí kí lēē m-manḡfal,
bin pṓyee bí jáà nì mi.
Ma mun kaa ḡá ikpiti ibaaa,
kaa tí yīnti mun, ti-Dindaan!

⁵Maa ḡá tikpitil tiba, ama bi
sán kí cùú bṓntí kí cīití-mi.

Fīntī! Dāān m-cee kí kpèè.

⁶Sii ti-Dindaan, Unimbṓti
Mṓḡḡkṓdaan, Isirayeel
Nimbṓtiuee,
fīntī kí dáal atimbun nee kṓkṓ
tafal.

Taa sṓ bin nyēē bi-bṓḃbi
boḡyi nee saai.

⁷Bi fātīi ḡítīn kujoou kamaa
ki mùuñ kii ibooyee,
ní ki còom̄ ki màntī kitiṅ.

⁸Ntoonam di ḡbí bi-nyṓmmun,

ní bi-nyṓḃbuṅḡi bí kii
kitàataajikee.
Bi dākafī bi-ni yīi:
«ḡma di làá ḡbīl?»

⁹Ama sii ti-Dindaan,
a bí ní ki lāā-bi,
a bèel atimbun nee kṓkṓ nib.

¹⁰Sii ní m kpèé, man pṓḡḡu.
Unimbṓti di sá man
taṅkpanaakooku.

¹¹Man Nimbṓtiu néēn-mi ní ki
làá dāā fīi-mi.
Man Nimbṓtiu làá yāntī
í jī m-nannanliibi pu
dinyandi.

¹²Taa nāān-bi kṓḡkṓnnee,
an yaa kaa sá mīñ, m-nibul làá
súntí a-jajil pu.
Dū a-pṓḡḡu kí ḡbāfī-bi kí fá
ní kí sintī-bi taapu,
ti-Dindaan, ti-ḡbampṓl.

¹³Bi yaa péé kí isoonee,
ikpiti ḡma di nyēē
bi-nyṓmmun,
yāntī bi-lambil í kpántí kii
kutaḡṅṅuee kí sāl-bi,
kun puee bi tòṓ mbusu ki
mṓntí inyimṓn!

¹⁴Nāān-bi a-ḡuul poon,
kpḡ kí céetī-bi múb ubṓ í taa
ti kíñ.
Yāntī bí bée yīi Unimbṓti di sá
Jaakṓb ḃṓtiu
kí cáá sāā kitiṅ kúntilaṅki.

¹⁵Bi fātīi ḡítīn kujoou kamaa
ki mùuñ kii ibooyee,
ní ki còom̄ ki màntī kitiṅ.

¹⁶Bi còom̄ ki nyāāb kun ní bi làá
jēe,
ní bi yaa kaa jín ki díkéé,
ní bí kíí ki bíi ḡbṓól.

¹⁷Ama mamee, m làá nīn gà ilan
ki pākà a-pṓḡḡu,
m làá nīn gà ilan kutaafaau ki
lì yīi: «A ḡāñ,»
di sá yīi sii di sá
m-taṅkpanaakooku,
dinimbinaamandi yuntiṅuee,
sii Unimbṓti ní m sán ki
kòḡ.

¹⁸Sii un sá m-pṓḡḡuee, m làá
nīn nyṓḡkí-si.
Man taṅkpanaakooku di sá
Unimbṓti,
Unimbṓti ḡbanti di néēn-mi.

**Unimbṓti,
pīlifi a-nibul kuṅkuuntii**

(B. 7-14. kpèè 108.7-14)

60 ¹Daafiidi di ḡmān nlan nee
(59) ki tī bilanḡaaliibi kpiliu bí
ní ki gā-dākà. Bi bṓṓ kubeeu
ní ki gā-ḡu. ²Daafiidi cūtīi jáñ
nì Aram yab bin kòḡ Meesoopootamii
nì Sooba timmune. Bi nín kūnné,
Joowaab fātīi ḡítī ki kūū Eedoom yab
binib kutukub saalaa nì bili ḡḡyaam
tantakalin^y. Niinee ní Daafiidi lī yīi:

³Unimbṓti, a dū-ti ki fá,
ki yānti ti yāl.
Mīn kamaa a ḡí ti-pu
diṅuulee, fātīi tī-ti mṓn.

⁴A yānti kitiṅ cīṅkì ki fáá
iwèēñ,

fātīi ḡéeb̄ ki-wèēḡyi,
di sá yīi kàa ti yú ki pṓṓ.
⁵A yānti a-nibul jín falaa tikpil,
a yānti ti nyūñ ndaam min
pṓṓyee^{ḡm}.

⁶A tīi bin fāṅkí-see kudaanḡu
bí sān
ipiin í taa cúú-bi.
⁷Dū a-pṓḡḡkpaanḡu kí fīi-ti kí
fṓṓ ti-wimmeem,
án nín làá ḡá pu a-nib bin a
néēñee í ká difiilee.

⁸Unimbṓti sòòh u-circir diiku
poon.
M jáñ kí jín! M làá yàkatī
Siikeem tiṅki,
ní kí ḡmāntī Sukooti tantakal.
⁹Man di yì Galaadi, man di tí
yì Manasee mun.
Eefiraayim di sá man
janjafuuliiki,
ní Juuda sá m-beel pṓḡḡu.

¹⁰Moowaab sá kusampeeu kun
poon m fūlee ní.
M tákatī m-naatakal ki lúkú
Eedoom tiṅki pu^{oo},
m fátī dijajil kuṅkuuntii
Fiiliistii tiṅki pu.

¹¹ḡma di làá cūnni-mi kitiṅ kin
bi máñ digundi ki túee
poon ní?
ḡma di làá cūnni-mi Eedoom
tiṅkin,

¹²an kaa sá sii Unimbṓti un di
dū-ti ki fá,
kaa ti cēentí ti-janjakitiṅeeee?
¹³Dāā tūtuñ-ti tí já nì unannanli,

^{ny} 59.1 Kpèè 1 Sami 19.11-13.

^y 60.2 Kpèè 2 Sami 8.3-14, 1 Kroo 18.12.

^{ḡm} 60.5 Ibosoon in bí mimmee ḃṓtee, kpèè 75.9, Yees 17, 22, Yeer 25.15-29.

^{oo} 60.10 m tákatī m-naatakal ki lúkú ... dākà yīi man di yì Eedoom tiṅki.

di sá yii unil tütuntam sá fám ní.

¹⁴ Unimböti yaa bí ti-ceeyee, ti làá já kí jī, ùh di làá tāā kí mātí ti-nannanliibi.

M bàà là kí nīn kóò ti-Dindaan diikun baabadal

61 ¹Daafiidi di ñmāñ nlan nee ki tū bilangaaliibi kpiliu. Bi (60) b̄óó kubeeu ní ki gā-ñu.

²Unimböti, pīlifi m-biilii, kpòòñ a-tafal kí pīlifi m-wimmeem.

³ Doooo kitiñ gbeenñyókò, ñyunti ñun m-pöbil bíllee, m kúuñ ki yíñ-si á jòóñ-mi. Cáá-mi kí cunnì ditanjpal din f̄kò maa ñuñ kí bà nee cee.

⁴ Di sá yii sii ní m sán ki kóò, a sá digunlókòl din p̄óyee ní m-nannanliibi nimbiin.

⁵ M bàà là kí nīn kóò a-circir kəŋkooŋŋun baabadal, ní kí ká kibalilañ a-feenyi taapu.

⁶ Unimböti, sii di gb̄l m-pooŋyi, ní ki tī bin f̄aŋkí a-yindee kun bi lèe.

⁷ Kūtì uböti mmanjafakòn, yàntì ú kàl kitiñ pu doo kí yúntí tikpil tikpil!

⁸ Ú nīn pée ká dibeel pu ki cá jaanjaan a-nimbiin. Yàntì a-neeŋkpaandi nì a-baaməŋyi n̄ nīn wún u-pu.

⁹ Niinee m làá nīn gā ilan baabadal ki nyóŋkí-si,

ní kí nīn ñúb m-pooŋyi baabadal.

M yaa pīlīñ Unimbötee, m-pöbil sòñ ní

62 ¹Daafiidi di ñmāñ nlan nee ki tū bilangaaliibi kpiliu.

(61) ² Unimböti cee ní m kántí dipɔɔsɔŋkil.

U-cee ní m-fiil nyēēñ.

³ Úh di sá m-taŋkpanaakooku nì m-fiil.

U sá m-balilaŋki, tiba kpá kí c̄ŋkì-mi.

⁴ Kí cáá s̄ā ñyunti ñuləŋu ní ni làá kpāfi kí lùkù unibaanti kí líi-u kii digundi din wāntèe, àá kunaabakau kun bí lítée ní?

⁵ Tinyool paanŋu ñun pu u bée pu ní ni bí ki m̄ò kí kpákatí-u. Kun pée m̄ñ-nee di sá inyiməñ.

Ni m̄é kinyókəñ fám ní ki biintí, ama ni-pöbilij poonee, ni tòó mbusu.

⁶ Unimböti cee ní m kántí dipɔɔsɔŋkil, u-cee ní m-mákal nyēēñ.

⁷ Úh di sá m-taŋkpanaakooku nì m-fiil.

U sá m-balilaŋki, tiba kpá kí c̄ŋkì-mi.

⁸ Unimböti di fiil-mi ki t̄i-mi tinyool.

Úh di sá m-taŋkpanaakooku nì laakin m sán ki kóòyee.

⁹ Nimbi m-nibul, nīñ mākámaan u-pu ñyunti kamaa! Dūmaan tin páb-nee kí bíl u-nimbiin. Unimböti ní ti sán ki kóò.

¹⁰ Unil sá kii kubuŋuee ní, bikpaambee, ñwaamueeee, ubò kaa bí tiban. Dū bi-kəkò kí páañ saniya pu kí ñmāntí, bi-nyijñijñu kaa làá bà kufoou nyijñijñu gba.

¹¹ Taa nīñ mākámaan tipömböti pu, kí taa nīñ māká tiwan tin ni fikē pu. Báà ni-gaajati yaa bí wīntáaa, ní taa nīñ māká ti-pu.

¹² Unimböti sòñ tiböti tiba, u sòñ tiböliliitiil tiba mun m gb̄l, yii: «Unimböti di yì mpəñ.»

¹³ Sii ti-Dindaan di cáá dineŋkpaandi, ní ki pà báà ñma u-tuunji paati³.

A-ŋanti jítiñ dimaŋfal

63 ¹Ñyunti ñun Daafiidi n̄n bí Juuda teekunee ní u ñmāñ (62) nlan nee^p.

² Unimböti, sii di sá m-Nimbötiu! M baasii nyàab-si ní. Kii nnyinnyoo nín cútí unil u nyàab nnyim puee,

m̄ñ ní m nyàab-si. M f̄eefi ki nyàab-si, kii kitiñ kin kūñ búkú buku, nnyim kpá ki-puee ní. ³ M nyàab-si a-kəŋkooŋŋun, ki pée nyàab kí w̄al a-pəŋŋu n̄ a-nyooti. ⁴ Di sá yii a-ŋanti jítiñ dimaŋfal, an puee m làá nyōŋkì-si. ⁵ M làá nīn jáam̄-si m-maŋfal wiijñijñu kəkò poon, ní kí nīn yòontí m-ŋalii yilpur kí m̄é-si. ⁶ M làá jī tijimm̄ontiiil kí díkí, ní kí gāā ilan n̄ dipɔɔpindi kí nyōŋkì-si.

⁷ M yaa d̄o m-dooŋu puee, m téetí a-pu, ní ki m̄é-si kunyaməŋu kəkò.

⁸ Di sá yii sii di jòóñ-mi, ní m gāā ilan n̄ dipɔɔpindi a-feenyi boonŋu taapu. ⁹ M dū m-ba kəkò kí nákañ-si, ní a-ŋaŋgiil tíkí-mi.

¹⁰ Án n̄aāñ bin nyàab kí lēe m-maŋfalee! Bí sintí taapu ditanjkiilil!

¹¹ Yàntí bí kp̄-bi kujaa u poon, bí kpántí sinsijñkub jinti!

¹² Uböti n̄ nīn f̄aàl Unimböti pu! Bin ȳñ Unimböti yindi ki p̄t̄ee n̄ nyōŋkì-u, di sá yii u làá p̄iñ binyiməndambi nyəmmu.

³ 62.13 Kpèè Yeer 17.10, Yoob 34.11, Maat 16.27, Room 2.6, Dilee 2.23.

^p 63.1 Kpèè 1 Sami 23.14, 24.2.

^r 63.5 Kpèè 28.2 n̄ tin bi ñmāñ kugbəŋu faaku taapuee.

**Unimbɔti làá dáál bin sòòn
ki bííl binibee tafal**

64 ¹*Daafidi di ñmàn nlan nee
ki tū bilangaaliibi kpiliu.*

(63) ²Unimbɔti, piliifi m-yaliŋkii.

Fii-mi kí nyántí unannanli
u m fàŋkée ñaan.

³ Fii-mi kí nyántí binikipitib nín
bíí bóntí m-pu puee,
nì bikpitigaliibi nín bí kpáfi
m-pu miŋyee poon.

⁴ Bi-limbiliŋ jítí kii bólfée,
ní bi-nyɔɔbuŋŋi cáá tilool
kii ilɔpiinee.

⁵ Bi bāal kí tō deedeedaan
mpiin.
Bi tòó-u dicilpu niin, kaa fàŋkí
tiba.

⁶ Bi tii tɔb kunyannyaau
bi-tuŋkpitiŋ poon,
ki sòòn titalindi tin bi làá píí
dibalinee pu
yii: «Ŋma di làá wāl?»

⁷ Bi bóntí atuŋkpiti ñin bi làá
ñée.
Bi lì yii: «Ti bóntí ti-tundi nee
tiŋan:
ubɔ kaa ñūn kí béé kun kā
unil pɔbilinee!»

⁸ Ama Unimbɔti làá tō-bi u-piŋyi.
Dicilpu niinee,
bi fōō tiweendi.

⁹ Bín bi-ba nyɔɔbuŋŋi di fātii
gítí bi-pu.
Bin kɔkɔ làá dáá ká-bee dāa
gàatí bi-yiliŋ ní.

¹⁰ Báà ñma làá dáá fàŋkí.
Binib làá dáá māafi tin
Unimbɔti ñée,
ní kí dáá gbíl tin u ñée taapu.

¹¹ Deedeedambi ñ nīn fàal
ti-Dindaan pu,
bí sàh kí kó-u,
ní bin kɔkɔ pɔbil bí diba nì
Unimbɔtee ñ nyɔŋkí-u.

Unimbɔti, a máaŋ inyɔŋki

65 ¹*Daafidi di ñmàn nlan nee ki
tū bilangaaliibi kpiliu. Nlan.*

(64) ²Unimbɔti un bí Siiyɔn

tiŋkinee,
an máaŋ tí nyɔŋkí-si,
ní kí ñá min ti pōon-see.

³ Di sá yii a fòol binib
wimmeem.
Unil kamaa ddoñ a-cee.

⁴ M-kpitii nyimih-mi,
ama a cáá ti-kpitii kɔkɔ ki
pūh-ti.

⁵ Unil un a lēē ki yíin ú dāaŋ
a-ceeyee bí mmɔnneee!
Udaan làá nīn kòò
a-kɔŋkooŋŋun.

Ti làá dáá fōō tiwammontiil
tin bí a-diikunee,
circir wanti tin bí
a-kɔŋkooŋŋunee.

⁶ Unimbɔti ti-fiiliu,
a sá deedeedaan,
a cáá maamaaci tuuŋŋi ki fòol
ti-wimmeem.

Kitiŋ kɔkɔ pu nib
nì tiŋkub bin bíí ndandatee
máká sii pu ní.

⁷ Nì a-pɔŋŋu ní a dūu báaŋ
ajoon ní ñi bá ki pōō,
kun puee a dū mɔn ki gbīh
a-caŋ kii gbajee.

⁸ A pèefi tiŋkub wooku,
ki pèefi bi-nyingbanti fuuku,
nì inibool kuŋkuuntii.

⁹ A-maamaaci tuŋkpaanŋi ñin a
ñée puee,
duulinya nib kɔkɔ fàŋkí.
A yàntí ñwiin nyalanŋi pú nì
ñwiin jeetilanŋi pú
timmu kūuntí nì dipɔɔpindi.

¹⁰ A kpèé kitiŋ, ki sòŋkí-kí
ntaanyim,
ki gbèeh-kí tigaajati.
Unimbɔti, nnyim gbí a-buŋŋu,
a yàntí kitiŋ lòon tikpaajin
tiŋan,
min ní a bóntí-kèe dee.

¹¹ A yàntí ki-pɔŋyi,
ki kpátí ki-tannaapikiŋ,
ki yàntí utaa nì ki sòŋkí-kí,
ní ki tii iwambool mɔn í nyā.

¹² A yàntí dibindi kúntí tiŋan
laakin kamaa a yaa jítèe,
digbíl pùub ní.

¹³ Kuteeu pu naakpaapɔku mun
cáá tigaajati tibaantiil ní,
ní mmɔn mǎntii tú ñgbantamu.

¹⁴ Tiwanŋkuti kpátii gbí
kunaakpaapɔun,
ní tikpaajin bīi atantaka pu,
tikɔkɔ kūuntí nì mmɔn ki gá
ilan.

Tí nyɔŋkí Unimbɔti ufiil

66 ¹*Bilangaaliibi kpiliu lanŋu.
Nlan.*

(65) Kitiŋ pu kɔkɔ nib, fáamaan
ñwiliili kí nyɔŋkí
Unimbɔti.

² Gāamaan ilan kí nyɔŋkí
u-yindi,
dūmaan inyɔŋki lanŋi kí tī-u
tinyool.

³ Ní lì Unimbɔti yii: «A-tuuŋŋi
sá maamaaceeee!»
A-pɔŋŋu nín sá ñkpaan puee,
a-nannanliibi pàkà-si.

⁴ Kitiŋ pu nib kɔkɔ gbàantí
a-nimbiin ki jáaŋ-si.
Bi gá ilan ki nyɔŋkí-si,
bi gá ilan ki nyɔŋkí a-yindi.

⁵ Dāá kpèemaan tin Unimbɔti
ñée,
u-tuuŋŋi kòntí binib dinyoondi.

⁶ U yàntí tiŋku fòotí ki kpántí
kitiŋkuliŋŋi,
binib dūtí dimɔɔl ñkulimmi.

An puee tí fàal tin u ñá nee pu.

⁷ Nì dibaatandi ní u jīh dibeel
kí cá talku.
U kpèé ki wāl atimbun kɔkɔ.
Bin jáà nì uee ñ taa nín yòontí
bi-ba yilpu!

⁸ Anibul kɔkɔ,
jāammaan ti-Nimbɔtiu,
nyɔŋkimaan-u mɔn mɔn.
⁹ Ūh di yàntí ti bí dimanŋfalin
ní kaa yàntí ti-taanŋi ñātí.

¹⁰ Unimbɔti, a còŋkí-ti ki kpèē.
A còŋkí-ti ki kpèē kii bi nín
ñáaŋ sindaariya ñgmin
kí còŋkí-u kí kpèē puee ní,
mín ní a còŋkí-ti.

¹¹ A cáá-ti ki kòh kulaanŋun,
a dū awanŋul ñin nyimnee ki
tūh-ti.

¹² A yàntí bitanŋkaliibi dū
itaamu kí tāa ti-yiliŋ pu kí
jítí.
Ti kó ñgmi nì nnyimin,

⁵ 65.10 Eesee 47, Joow 4.8, Saka 14.8.

^t 66.6 Kpèè 74.15, 78.13, 106.9, 114.3,5, Disa 14.16,21-22, Joos 3.15-16, Yees 44.27, 50.2.

ama a nyánti-ti ki kón digbíl
poon.

¹³ M làá cáán bisaraawɔkaabi
a-diikun,
m làá ná tin m pòon yii m làá
ná kí tī-see.

¹⁴ M làá cáán tin nìn nyán
m-nyɔkɔn
nyunti nun m nìn bí
dinimbinaamandinee kí
tī-si.

¹⁵ M làá dū tiwanjuti tin cáá
ɲkpamee
kí ná saraawɔkaa kí tī-si.
M làá dū ipijaa kí ná saraa kí
wà ɲɲmi,
m làá dū inajaa nì ɲɔjaa kí ná
saraa.

¹⁶ Nimbi bin kɔkɔ fàŋkí
Unimbɔtee, dáá pīlifimaan,
m làá māafi-ni tin ní u ná kí
tī-mee.

¹⁷ M fáá mbiil ki yíín-u,
ní ki kíí ki bí nyɔŋkí-u.

¹⁸ M yaa bàà cáá ilandɔkɔkpiti
m-nee,
ti-Dindaan kaa bàà pīlifíin-mi.

¹⁹ Ama Unimbɔti pīlifíin-mi,
u kpòon u-tafal ki pīlifi
m-wimmeem.

²⁰ Tí jāam Unimbɔti,
kun puee waa fāti u-boon ki
tī m-wimmeem,
ní kaa ɲmīnti-mi u-ɲanɲkpaanti.

Anibul kɔkɔ n nyɔŋkí-si

67 ¹ *Bilangaaliibi kpiliu lanɲu. Bi
bɔ́ɔ́ tibati ní ki gà-ɲu. Nlan.*
(66) ² Unimbɔti, sɔ́ ti-saai kí biin
ti-pu.

Bútí ti-pu nimbiiin,

³ án nín làá ná pu binib n bée
kitiŋ pu min a lèe,
ní atimbun kɔkɔ n bée yii a sá
ufiil.

⁴ Unimbɔti, anibul n nyɔŋkí-si,
anibul kɔkɔ n kpāfi kí
nyɔŋkí-si!

⁵ Atimbun kɔkɔ n gāa ilan nì
dipɔɔpindi,
di sá yii a sòon binib ɔti nì
mbaamɔn ní,
ní ki kpòotí atimbun ɲin kɔkɔ
bí kitiŋ puee.

⁶ Unimbɔti, anibul n nyɔŋkí-si,
anibul kɔkɔ n kpāfi kí
nyɔŋkí-si!

⁷ Kitiŋ lòn tikpaajin,
Unimbɔti, ti-Nimbɔtiu n biin
ti-pu!

⁸ Unimbɔti n biin ti-pu,
ní kitiŋ kɔkɔ pu nib n fàŋkí-u!

Unimbɔti ujajil lanɲu

68 ¹ *Daafiidi di ɲmān nlan nee
ki tī bilangaaliibi kpiliu.*
(67) *Nlan.*

² Unimbɔti n yīkí
u-nannanliibi n yāl,
bin ná-uee n sān u-nimbiiin.

³ Kii ɲɲminyim nín wāŋkí puee,
yāntí bí wāŋkí mín,
kii kisikampiŋ nín dùntí
ɲɲmin puee,
mín ní an nàantí binikpitib
Unimbɔti nimbiiin.

⁴ Ama ní deedeedambi bí
mmɔnni,
bi fāal Unimbɔti nimbiiin, ní ki
bí dipɔɔpindin!

⁵ Gāamaan ilan kí tī Unimbɔti,

gāamaan ilan kí nyɔŋkí
u-yindi,
cátimaan nsan kí tī un kā
u-janjatɔrɔkuu
pu ki páanní atagbannee^u.
U-yindi di sá ti-Dindaan,
nín fāalmaan u-nimbiiin!

⁶ Unimbɔti un di kòd u-circir
kɔŋkooŋɲunee
sá atanɲkpīibil baa nì un mótí
bikpiipoobi puee ní.

⁷ Unimbɔti di tī un kaa cáá
ubɔee kudicaŋu,
ní ki tī bisarkadambi mmɔn
nì dibatɔl.
Ama bin jáa nì Unimbɔtee kòd
kitiŋkuliŋɲi pu ní.

⁸ Unimbɔti, ɲyunti nun a nìn
nyán ki līnti a-nibul
nyɔkɔpuee,
ɲyunti nun a nìn dū a-ba ki bíl
kuteeu puee,

⁹ kitiŋ nìn cīŋkí ní kutagɔŋu
còotí^w

Unimbɔti un sá Siinaayi jool
Nimbɔtiuee nimbiiin,
Unimbɔti un sá Isirayeel
Nimbɔtiuee nimbiiin.

¹⁰ Unimbɔti, a nìn yānti utaa nìn
tiŋan pu,
a-nibul nìn gī ní a fāti tī-dì
mpɔn.

¹¹ A-tiŋki pu ní a-nib kāl,
a-ɲanti poonee, Unimbɔti,
a bónti mpaan gbanti ki tī
bifalaadambi.

¹² Ti-Dindaan tī mara,

^u 68.5 páanní atagbannee: kpèè B. 34, Ditee 33.26, Yees 19.1, Ilan 18.10.

^w 68.9 Kpèè Disa 19.18.

ní binimpoobi bin sòon
tibɔmɔntiilee dūu ná
dikitikpaandi.

¹³ Bibɔtiibi nì bi-janjakitiŋi sán
sán,
ní binimpoobi bin kíŋ
mmɔŋkee yākatí tin bi sán
ki fée.

¹⁴ Ni dáá gbínti dɔ
kunaabakaunaaa?

Animbil kúti náká náká
dibeejanjil feenyi pu,
ní sindaariyasoon náká náká
di-kuti pu.

¹⁵ ɲyunti nun Unimbɔti
Mpɔŋkɔdaan nìn bí jì ki
yāantí bibɔtiibee,
ntaayim nìn bí líti Saalmɔn
jool pu.

¹⁶ Baasan jool sá Unimbɔti jool ní,
Baasan jool sá dijool din cáá
yilpu kúnti kúnti wīkée.

¹⁷ Kin ba pu ní sii, dijool din cáá
yilpu kúnti kúnti wīkée
ɲáan dijool din Unimbɔti
lēe kí nīn kòd di-puee
ipoompoon?

Tiŋman, Unimbɔti làá nīn kòd
niin ní talku.

¹⁸ Unimbɔti cáá janjatɔrɔkub
kutukub kutukub
cutimaanyi.

Ti-Dindaan bí bi-kansikin,
Siinaayi jool din bí circir
lankee pu.

¹⁹ Ti-Dindaan Unimbɔti,
a jóm yilpu niin kí nīn kòd.

A cúú binib bi kíñ ki sá
bisarkadambi.
Binib cáañ-si tiwampɔkaal,
ki kpáañ bin kaa tó-see.

²⁰ Tí jāam̄ ti-Dindaan ŋwiin
kamaa!
U sá Unimbɔti ti-fiiliu un tūntí
ti-gíñji ki tìi-tee ní.

²¹ Ti-Nimbɔtiu sá Unimbɔti un
fiilee ní.
Úñ ti-Dindaan Unimbɔti di cáá
mpɔn
kí fīi-ti kí nyāntí ŋkúmin.

²² Ama Unimbɔti làá wìlì
u-nannanliibi yiliñ,
nì bin tú tiyikpifɔkɔl ki sá
binikpɔliibee yañ.

²³ Ti-Dindaan bí yii:
«M làá yòòñní-bi Baasan
jool pu kí gíiñní,
m làá nyāntí-bi dimwɔl taapu
kí gíiñní,
²⁴ án nín làá ḡá pu á còòm fatiku
poon,
ní a-booì ñ ḡmɔ a-nannanliibi
nantee.»

²⁵ Unimbɔti, ti ká binib nín
còòm ki pàkà-si puee.
M-Nimbɔtiu, m-bɔtiu bi còòm
ki kòd a-kɔŋkooŋŋun.

²⁶ Bilanḡaaliibi lī, ní
biwambɔliibi lūŋkì,
ní bisapɔmbi bí kansikin ki
cákáff cancakantib.

²⁷ Ní jāam̄maan Unimbɔti
ni-kooŋyi poon,
nimbi bin nyeeŋu sá Isirayeelee,
ní jāam̄ ti-Dindaan.

²⁸ Upeepeekaa di sá Beenjameen,
ujipɔŋjoolkaa naakooku,

ní Juuda bɔtibiliñ ḡin pēē
abɔkuti ḡin bi gbáñee ñ
páañ,
ní Sabulɔn nì Neefitalii
bɔtibiliñ ñ lūŋkì.

²⁹ Unimbɔti, dākà a-pɔŋŋu,
Unimbɔti, dākà a-baatandi,
sii un di tūñ atunḡpaan ki
tīi-tee.

³⁰ A-diiku kun bí Jeerusaleemee
puee,
bibɔtiibi làá dāá cáañ-si
bi-wampɔkaati.

³¹ Kpàtì tikatin wanḡkuluku pu,
inajaa nacaŋkpuŋku pu,
kí kpáañ anibul ḡin bí kii
anabil nee pu.
Bi gbàantí ki tìi-si animbil kúti.
Gbá kí yàañ anibul ḡin néēñ
kujaau nee.

³² Bikàliñkpaambi nyánní
Eejipiti ki dómíñ,
Eetiyoopii yab tānti bi-ḡalii ki
túl Unimbɔti watil pú.

³³ Kitiñ pu beenji, gāāmaan ilan
kí nyɔŋkì Unimbɔti,
nyɔŋkìmaan ti-Dindaan

³⁴ un jàkāñ doooo cannaaku
tagbɔŋku yilpuee.
Pilifimaan, u tátiñ mpɔmpɔn.

³⁵ Sòòmmaan Unimbɔti pɔŋŋu
pu.
U jīñ Isirayeel pu dibeel,
ní u-pɔŋŋu bí atagbanni.

³⁶ Unimbɔti, a cáá tifaandi
a-circir kɔŋkooŋŋun.
An sá Isirayeel Nimbɔtiu
di tìi u-nibul dikpabil nì
mpɔn.

Tí nyɔŋkì Unimbɔti!

Unimbɔti, m néēñ a-diiku

69 ¹Daafiidi di ḡmāñ nlan nee
ki tū bilanḡaaliibi kpiliu. Bi
(68) bɔs̄ tibati ní ki gà-ŋu.
²Unimbɔti, fīi-mi,
nnyim jóm̄ ki sāa m-neen.
³M nín sinti tikpatin taapu
taapu,
ní m-taanji kaa gbèetì kitiñ.
M bí nnyim min nyòòyee
poon,
ní nnyinjil bí yòontí-mi.
⁴M gbáñ ibiil ki tin gū,
m-neen sééé.
M nín ká ki kpèè a-saŋŋu pú
puee
yānti m-nimbiliñ gū.
⁵Bin péee ná-mi fámeey
wīkí ki jítiñ m-yil pu yikpiti.
M-nannanliibi tūntí-mi
abɔgabil,
ní bi lafun cáá mpɔn kí
nàañ-mi.
Tin maa yūñee ní bí bí yii m̄
nyàab kí téēñ.

⁶Unimbɔti, a nyí m-gbaandi pu,
ní m-yìntitam kaa likì a-cee.

⁷Ti-Dindaan Unimbɔti
Mpɔŋkɔdaan,
taa yànti man puee, icoo ñ
cúú bin máká a-puee.
Isirayeel Nimbɔtiu,
taa yànti man puee,
bí s̄i bin nyàab-see.

⁸Di sá yii sii pu ní bi s̄i-mi,
ní m-yil tū kaa yáatí.

⁹M kpánti m-nabiyaamu cee
unicaan,
ní man nì bin pēē dinabiilee
kaa ti nyí-mi.

¹⁰Dineendi din m cáá
a-diiku puee
fòol m-pɔbilin liblib kii
ŋŋmee.
Asiibil ḡin bi s̄i-see fātī gítiñ
man pu ní^a.

¹¹M sún ki bóob kinyɔkɔ,
ama ní binib s̄i-mi.

¹²M dū kutuku ki péēñ kí dākà
m-nimbaaku,
ní m-bɔti kpánti nlan bi gá.

¹³Kpacantib puɔɔɔ, man bɔti ní
bi sòòñ,
áli gba bidanyɔgbiliibi gá-mi
ilan.

¹⁴Ama mamee, sii ti-Dindaan ní
m bí mēé,
ŋyunti nee ní a máañ kí
p̄lifin-mi.
Unimbɔti, a-ḡanti wīkí tikpil,
kí-mi, di sá yii sii di sá difiil
tiŋman pu.

¹⁵Nyāntí-mi tikpati nee poon m̄
taa múl.
Nyāntí-mi bin ná-mee ḡaan,
nì mbúun nee poon.

¹⁶Taa yànti nnyinjil nee ñ
yòòñ-maaa,
mbúun nee ñ dū-mi kí nááaaa,
dikaakul nee mun ñ dūú biñ
m-pu.

¹⁷Ti-Dindaan kí-mi, di sá yii
a-neeŋkpaandi ḡāñ.
A-poommɔŋŋu puee,
fātī a-ba kí túl-mi.

^y 69.5 fámeey: kpèè 35.19. - Uyakatika nee nín kí puee ká Yoow 15.25.

^a 69.10 Uyakatika nee ká Yoow 2.17 nì Room 15.3.

- ¹⁸ Taa fàtī a-boon kí tī man
a-tɔntɔnliu.
M bí dinimbinaamandin,
kíí-mi malaa.
¹⁹ Sútí kí pīl-mi kí fī-mi.
M-nannanliibi puee, fī-mi.
- ²⁰ A nyí bi nín sīí-mee,
a nyí m-cooi nì bi nín sòòh ki
bīl-mi puee,
a nyí m-nannanliibi kɔkɔ.
²¹ Asiibil bīl m-pɔbil
ní m dūu kpánti ubunli.
M bàà cí ubo n sō m-saai,
ama bàà ubo kaa dómín.
M bàà nyààb ubo n ñmées-mi
kaa ká.
²² Bi dū ndabiim ki ñá m-jinti
poon,
ní nnyinnyoo yaa cáá-mee, bi
tī-mi ndaam min gámee^b.
- ²³ Bi-jiŋaalib jinti n kpántí-bi
kutaliŋu,
ní kí kpántí bin bi yíínee
kpaalaa!
²⁴ Bi-nimbiliŋ n jòb kí taa ti nín
wāl.
Bí nīn pée bōo baabadal^c.
²⁵ Kpáatí a-bum kí sītí bi-pu,
kí yàntí a-ŋuul n jà kí cúú-bi.
²⁶ Bi-kɔŋkooŋyí n kpántí adigbun
ubo n taa ti kó bi-diiŋjin^d,
²⁷ kun puee bi sààh un tafal a
dáálee,
ní ki sòòh bin a tī tiweendee
falaau pu.
²⁸ Gíiñ bi-kpitií kɔkɔ kí tún-bi,

- taa pée dūú pō-bi.
²⁹ Pítí bi-yiŋŋi binifoobi
gbɔŋkun^{ee},
taa kààh-bi kí kūtí
deedeedambi pu.
- ³⁰ Ama mamee m sá unandaan
ki bí jīh falaa,
a-jòòndí làá wún m-pu,
Unimbɔti.
³¹ M làá gāā nlan kí nyɔŋkí-si,
ní kí jāām-si kí lì yii a sá
ukpaan.
³² Tīn fáatiñ sii, ti-Dindaan ki
jítíñ unaa,
ki jítíñ unaja nì iyin nì
titafuŋfukul.
³³ Bin sīntiñ bi-ba taapuee làá ká
mīn ní kí nīn fàal.
«Nimbi bin nyààb Unimbɔtee,
nimbi di yì mmaŋfafɔkɔn!
³⁴ Di sá yii ti-Dindaan pīlīfīñ
bifalaadambi,
waa féén u-yab, ŋyunti ŋun bi
yaa bí sarkanee.
³⁵ Kutagbɔŋu nì kitinŋ,
nyɔŋkimaan-u,
ki kpáàh tiŋkub nì tin kɔkɔ bí
bi-poonee.
³⁶ Di sá Unimbɔti làá fī Siiyɔn
jool,
ní kí fàtī mā Juuda timmu.
U-nib làá dāá fōo-mu kí nīn
kīn ki kóò.
³⁷ U-tɔntɔnliibi biyaamu làá dāá
fōo-mu difakal,
ní bin kɔkɔ nées ti-Dindaanee
n dāá nīn kóò niin.»

^b 69.22 Kpèè Maat 27.48, Maar 15.36, Yoow 19.28-29.

^c 69.24 Kpèè Room 11.9-10.

^d 69.26 Uyakatika nēe ká Atuun 1.20 ní niinee, an sòòh nì Juudasi pu.

^{ee} 69.29 binifoobi gbɔŋkun àà dimaŋfal gbɔŋku: kpèè Fiil 4.3, Dilee 13.8, 17.8, 20.12,15, 21.27, Disa 32.32-33, Dani 12.1, Luuki 10.20.

**Dāá jòòñ-mi malaa,
ti-Dindaan**

(Kpèè Ilan 40.14-18)

70 ¹Daafiidi di ñmāñ nlan nēe
ki tī bilanŋgaaliibi kpiliu kí
(69) tēetí Unimbɔti pu.

² Unimbɔti, fī-mi,

dāá jòòñ-mi malaa!

³ Bin nyààb kí lēē m-maŋfalee,
kòh-bi icoo!

Bin nyààb-mi tikpitilee,
bí gítí bi-boon kí fá bi-nyooti!

⁴ Bin bin bèel-mi ki lāyēe,
yàntí bí gítí bi-boon nì icoo!

⁵ Ama yàntí bin kɔkɔ nyààb-see
n nīn bí mmɔnni ki fàal.

Yàntí bin nées sii ufiilee n nīn
pée lì yii:

«Unimbɔti sá ukpaaneeee!»

⁶ Mamee, m sá ufalaadaan nì
unandaan ní.

Dāāh m-cee malaa, Unimbɔti!
Sii di sá m-jòòñliu nì m-fiiliu.

M-Dindaan, taa taañ!

Ti-Dindaan, taa fá-mi

71 ¹Ti-Dindaan, sii ní m sàh
ki kó,

(70) taa yàntí icoo n cúú-mi
dalba dalba.

² Fī-mi kí wún m-pu a-deedeu
poon.

Kpòòh a-tafal m-watil pú,
ní kí fī-mi.

³ Nīn sá kutaŋkpanaakoou
kun m làá nīn sán ki kóò

ŋyunti kamaayee.

A lēē yii a làá fī-mi.

Tiŋman, a sá

m-taŋkpanaakooku nì
m-balilaŋki!

⁴ M-Nimbɔtiu,
fī-mi binikpitib ŋaan,
nyántí-mi binikpɔliibi nì bin
dàkà tipɔmbɔtee ŋaan.

⁵ Ti-Dindaan Unimbɔti,
sii pu ní m máká,
doooo m-naacimpɔntin ní m
máká a-pu.

⁶ Dalinŋin bi māl-mee,
sii pu ní m báká,
sii di nyántíñ-mi m-na poon.
Sii ní m làá nīn pée nyɔŋkí.

⁷ M nīn sá ŋabika ki tī binib
tikpil,
ama sii ní m sàh ki kó.

⁸ A-nyɔŋkii di pée gbí
m-nyɔkɔn,
ní m sòòh a-nyooti pu iwiin
kɔkɔ.

⁹ M-puti poon nēe, taa fá-mi,
m-pɔŋŋu nín bātí nēe,
taa fàtī a-boon kí tī-mi.

¹⁰ M-nannanliibi sòòh m-pu,
bin cɔŋkí-mee kpáfí kinyɔkɔ
m-pu.

¹¹ Bi lì yii: «Unimbɔti dū-u ki fá,
jàmaan kí cúú-u,
ubo kpá ki làá fī-u!»

¹² Unimbɔti, taa nīn dátíñ-mi,
m-Nimbɔtiu, dāá jòòñ-mi
malaa.

¹³ Bin kókol-mee,
yàntí icoo n cúú-bi án
nāāh-bi!

Bin nyààb-mi tikpitilee,
yàntí icoo n cúú-bi bí fá
bi-nyooti!

¹⁴ Mamee, m làá nīn pée máká
a-pu ní,
m làá nīn pée gā ilan ní ki
nyɔŋkí-si.

¹⁵ M-nyɔkɔ làá nīn sòòh
a-deedeu nì a-fiil pu
baabadal,
di sá yii maa ḡūn kí kàaḡ
a-ḡanti gbanti.
¹⁶ Ti-Dindaan Unimbɔti, m làá
sòòh a-tuḡkpaḡḡi pu,
m làá tétí yii sii baba di sá
deedeedaan.

¹⁷ Unimbɔti, doooo
m-naacimpɔntin ní a
dākā-mi,
ní m sòòh a-maamaaci tuuḡḡi
pu ki dāa sāa dīn.
¹⁸ Kɔḡkɔnnee m nín púl
m-yikpiti píil nee,
Unimbɔti, taa fá-mi.
Niinee m làá ḡmā kí sòòh
a-tuḡkpaḡḡi pu kí tükù
binipɔmbi,
ní kí sòòh a-pɔḡḡu pu kí tükù
bin làá páanní bi-boonee.
¹⁹ Unimbɔti, binib sòòh
a-deedeu pu kitiḡ kɔkɔ pu.
Sii un di ḡá atuḡkpaanee,
ḡma bí kii siiyee?
²⁰ A yānti m kánti
dinimbinaamandi nì aḡiḡ,
ama a làá fātíí tī-mi dimaḡfal.
A làá dáal-mi kí nyāntí taapu
ditaḡkpiilin.
²¹ A làá tí fātíí ḡméesè-mi,
ní kí ḡiḡ m-nyooti kí tī-mi.
²² Man làá bɔ̀̀d̀̀ kubeeu kí
nyɔḡkɔ-si,
m-Nimbɔtiu, m làá nyɔḡkɔ-si
a-deedeu pu.
M làá bɔ̀̀d̀̀ kubeeu kí pàkà-si,
Isirayeel deede Nimbɔtiu!

²³ M-nyunculiḡ làá tábití m gāa
ilan kí nyɔḡkɔ-si,
m làá nīn tátí mɔn ki fàal,
di sá yii a fī-mi.
²⁴ Baabadalee, m-limbil làá nīn
sòòh a-deedeu pu,
di sá yii icoo cúú
bin nyàab-mi tikpitilee bi-yiliḡ
tīnti.

Unimbɔti n̄ biīn ubɔti boon

72 ¹ *Saloomɔn di ḡmān nlan nee.*
(71) Unimbɔti, yānti ubɔti
n̄ nín sòòh binib ɔti
kii siiyee,
kí tī ubɔti jipɔɔn a-deedeu.
² Ú nīn kpòtí a-nibul nì deede
ní kí nīn sòòh biwɔfib ɔti nì
ibaamɔn.
³ Deede puee, ajoin nì
ḡgbantamu
n̄ cáaḡ a-nibul ḡgbansɔḡfi.
⁴ Ubɔti n̄ sòòh kí pò dinibul
wɔfib,
ú nīn sá bifalaadambi fiiliu
ní kí nà bin wɔb-bee!
⁵ ḡwiīn nì uḡmal yaa làá nīn
pée bí ki ḡmíntée,
binib làá nīn pée fāḡkí-si ní
kí nīn cá jaanjaan!
⁶ Ú kpákatiḡ kii utaa nín nì
kusaau puee,
kii utaa nín nì tikpil ki sòḡkí
kitiḡ puee!
⁷ An b́tí deedeedaan u-maḡfal
wiḡyi poon
ní digbíl n̄ nīn bí kí cáa sāa
daliḡkin uḡmal kaa ti làá nīn
bée.

⁸ Ú jī dibeel kí yòòh tiḡku ubɔ
kí cáa sāa un kíneeḡ,
ní kí yòòh Eefiraati mɔl kí
cáa sāa kitiḡ gbeennyɔkɔ!
⁹ Bin kòd kuteeunee làá dāa
gbāaḡ u-nimbiin,
ní u-nannanliibi n̄ dāa ḡmó
ntam.
¹⁰ Taarsiisi tiḡki nì ntimu mun
nnyim mānti t́ee ɔtiibi
làá dāa cáaḡ-u tiwampɔkaal,
Sabaa nì Seeba timmu ɔtiibi
làá dāa pà lampoo kí tī-u.
¹¹ Bibɔtiibi kɔkɔ làá dāa gbāaḡ
u-nimbiin,
atimbun kɔkɔ làá dāa nīn bí
u-taapu.
¹² Di sá yii u làá dāa fī u-wɔfi un
gbāa ibiilee,
ní kí dāa fī unandaan un kaa
cáa ubɔ n̄ t́tuḡ-uee.
¹³ U làá dāa s̄ u-wɔfi nì
ufalaadaan saai,
u làá dāa fī bifalaadambi
maḡfal.
¹⁴ U làá dāa fī-bi kí nyāntí
diwɔbil nì tipɔmbɔtin,
di sá bi-maḡfal cáa
kunyampoou u-nimbiin.
¹⁵ Ubɔti n̄ ká mmaḡfafɔkɔn!
Bi làá dāa tī-u Sabaa tiḡki
sindaariyau.
Bi làá dāa nīn mée ki t̄i-u
ḡyunti kamaa,
ní kí nīn mée baabadal yii
Unimbɔti n̄ biīn u-boon!
¹⁶ Kitiḡ n̄ lòòh tiḡan,
tikpaajin n̄ biīn ajoin pu

kí nīn cáa abil kii Leebanɔn
jool puee,
ní binib n̄ gbí kitiḡin kii
kusaau mɔsɔḡkuee.
¹⁷ Ubɔti yindi n̄ nīn bí ki cá
jaanjaan,
u-yindi n̄ nīn bí kii ḡwiīn nín
bí pu jaanjaanee!
Binib n̄ nīn cáa u-yindi
ki mée ki biintí tɔb pu,
ní atimbun kɔkɔ nib n̄ lì yii u
bí mmɔnni.
¹⁸ Tí nyɔḡkɔ ti-Dindaan
Unimbɔti, Isirayeel
Nimbɔtiu,
úḡ baba di ḡaaḡ maamaacib.
¹⁹ Tí nyɔḡkɔ u-yindi din cáa
tinyoolee kí nīn cá
jaanjaan!
U-nyooti n̄ gbí kitiḡ kɔkɔ pu!
An ḡá m̄n, an lafun ḡá m̄n.

²⁰ Jeesee jipɔɔn Daafiidi
wimmeem nín kúntí
laakiyee s̄.

KUGBONTATAATIU (Ilan 73–89)

Ba pu ní an b́tí unikpiti ní?
73 ¹ *Asaafi di ḡmān nlan nee.*
(72) Tiḡman, Unimbɔti ḡān ki
tī Isirayeel,
u ḡān ki tī bin pɔbil bí diba
nì uee.
² Ama fiī di pée kpá m̄ bàā tāa
kí lántí,
pɔpɔnaajuba, m ḡātí ki líti ki
dòd.

- ³ Di sá yii m nín ká an búti
bilambidambi puee,
ní m kíñ ki cáá binikpitib
gbanti pu nnimbitaataam.
- ⁴ Tiba kaa péé páb-bi áli bi-kúm
dal,
ní bi bí gbàlgbal ki cáá laafiya.
- ⁵ Bín kaa jìh falaa kii bin kíñee
nín jìh puee,
agìjìkpaan ñin jéetí binib puee
kaa gbèetì-bi.
- ⁶ An pu ní dibayoondi kpántì-bi
tiwanléenkaal,
ní tipòmbòti kpántì
tiwampeenkaal bi cáa
pèentí.
- ⁷ Bi-nimbiin sá ñkpaam ñma ní,
tin bi dàkafi bi-pòbilinee gíti
lákati.
- ⁸ Bi bèel binib ní ki sòon
tibòkpiti ñma.
Bi yòontí bi-ba yilpu ní ki bóntí
ki wòb bin kíñee.
- ⁹ Bi wàantí bi-nyòmmu kí já nì
Unimbòti,
ní bi-limbiliñ sòon tikòkò kitiñ
pu.
- ¹⁰ An pu ní Unimbòti nib fàti
bi-ba ki túl bi-watil pú,
ní ki fòol bi-nyòwbuñji ki nyù
kii nnyimee.
- ¹¹ Bi lì yii: «Mana ní Unimbòti làa
béé?
Yilpu fòññ Nimbòtiu péé nyí
tin bí jítéee?»
- ¹² Kpèèmaan binikpitib gbanti,
tiba kaa péé páb-bi ní an
bútì-bi ki kútí.
- ¹³ Mimmee m péé ñá m-pòbil circir
ki fíntì m-ñalii kí dàkà yii m
sá maanyiba fám deeyaa!
- ¹⁴ Falaa bà-mi baabadal,

- ní m bí ditafadaaldin
kutaafaau kamaa.
- ¹⁵ Báa m yaa bàà bí yii:
«M làa sòon kii bíñ nín sòon
pueeyaaa,»
m nyán a-nibul boon dee.
- ¹⁶ Ní m dākafi kí gbìl taapu,
ama ní m ká yii an pòs m-cee.
- ¹⁷ See m nín kó kunimbòtidiinee
ní m gbìl tin dō ki cí
binikpitibee taapu.
- ¹⁸ Tinman, a làa dū-bi kí tókón
dijonjón di pu,
ní kí yàntì bí lítí kí nàań.
- ¹⁹ Ba ní an nàań-bi dicilpu
dicilpu mimmee!
An dōò bi-pu dee, dinyoondi
nàań-bi!
- ²⁰ Ti-Dindaan, a yaa yíkèe,
bi làa wāñki kii unil nín dāmintí
pu kí fíntì kí sùntéé ní.
- ²¹ Ñyuntèe, m-pòbil nìn bí
ntuntunni
ní m-poon kaam nìn còtì.
- ²² M nìn sá ugbaan ní kaa gbìl
báa tiba taapu,
m nìn bí kii kuwanjuluuee ní
a-cee.
- ²³ Nì mín kòkòee, m péé bí a-cee
ní.
A cúu m-ñanjiil,
²⁴ kí dàkà-mi nsan ñun m máań
ki nóoyee,
ní boonee á dāá fōō-mi nì
tinyool.
- ²⁵ Ñma ní m làa nín cáá yilpu
beelin?
M nín bí a-cee nee, ba ní m
gíti là kitiñ pu?

- ²⁶ M-wunti nì m-pòbil ñhùn kí bóń,
ama Unimbòti di sá m-tañkpal
din pòoyee,
ní ki sá m-fakal kí nín cáa cá
jaanjaan.
- ²⁷ Di sá yii bin kòkò fàti bi-boon
ki tī-see làa kpú kí céetí,
a làa nàań bin kaa yú nì si
deedeeyee.
- ²⁸ Ama kun tìl-mi mmònee di sá
m nín bí ki piliñ Unimbòti.
Ti-Dindaan Unimbòti, m sáñ
ki kó-si ní
kí ñmā kí sòon a-tuunji pu.

Unimbòti, fī Isirayeel a-nibul

74 ¹Asaafi^{gb} di ñmāñ nlan nee.
Unimbòti, ba pu ní a dū-ti
(73) kí fá talku?

Ba pu ní a-ñuul dàñ
a-picañkpuñku kun a
kpàáyee pu mín?

² Taa sùntí a-nibul din a dá
doooo ñkilkaaminee,
kunaakoou kun ní a fī ku sá
a-yòkuee,
Siiyon jool din a nìn dūu ñá
a-konkooñjuee pu.

³ Còomìn kí dāá kpèè adigbuñkati
ñin dō doooo jaanjaan nee,
unannanli gbáñ kí bíl tikòkò
Circir kōñkooñjun.

⁴ A-nannanliibi fáá dijajil wiliilii
a-circir kōñkooñjun.
Bi dū bi-jajil ñaabiki ki sàkañ
niin.

⁵ Bi náań nì bidògaaliibi bin bí
kubambanjon

- ki gà isufi nì ncòkòmuee.
- ⁶ Tiwan tin bi dū idò ki kpítèe,
bi dū ncòkòmu nì akújal ki
gbáñ ki wíil kòkò.
- ⁷ Bi sēē a-circir kōñkooñju ññmi.
Bi gbáñ ki wī a-diiku,
ki kòh-ku tijòkòndi.
- ⁸ Bi lī bi-pòbilin yii:
«Tí nàańmaan-bi dicilpu.»
Bi wūñ ipaan in kòkò bí kitiñ
nee poon
bi kpáfí ki jáam sii Unimbòtee.
- ⁹ Taa ti wāl a-bítam daanti,
bibònaatiliibi gíti kpá,
ní ti-kansikin ubò mun kaa nyí
daliñkin ní tìh gbanti kòkò làa
kúntéé.
- ¹⁰ Unimbòti, kí cáá sàa ñyunti
ñulòñju
ní a-nannanliibi làa nín bí ki
lāa-si ní?
Mimmee bi làa nín péé bí ki
kpèè a-yindi fám mín ki
cáa?
- ¹¹ Ba pu ní a kòon a-ñal, a-ñanjiil?
Tàntì-ñu kí kpò kí céetì-bi!
- ¹² Ama sii Unimbòti un
sá m-bòtiu doooo
ñkilkaaminee,
a fī-ti ñfunyòm kupaau kitiñ
pu.
- ¹³ A dū a-pōñju ki yākatì tinju
nyim mili,
ki fáá ki mátì tipeebilindi tin
bí nnyiminee yiliñ.
- ¹⁴ A gbáñ ki wī kupeebiliñju
Leefiyatan yil
ní ki dū ku-wunti ki tī
kuteeun peeli ñmó.

^{gb} 74.1 Asaafi: kpèè 50.1 nì tin bi ñmāñ kugbòñu faaku taapuee.

- ¹⁵ Sii di cáti nsan ki tī inyimbul
nì mbùmbiyaamu,
sii di yānti ibuŋkpaan in nyim
kaa fóotée fóoti.
- ¹⁶ Sii di yì ŋwiimpu,
ní ki yì kunyeeu mun,
sii di kāaŋ uŋmal nì ŋwiin
i-paanyì pu.
- ¹⁷ Sii di yóoŋ kitiŋ kpaanyɔmmu
kɔkɔ,
sii di tí náaŋ dipeel nì kuseeu.
- ¹⁸ Ti-Dindaan, téetí yii unannanli
bíi lāa-si,
dinibul din nib sá bigbaambi
nee bíi kpèé a-yindi fám.
- ¹⁹ Taa dū a-nanjilⁱ nanjki kí líiŋ
upeecuncuti,
taa súntí a-nandambi pu talku.
- ²⁰ Téetí a-poondi pu,
di sá yii tipɔmbɔti gbí kitiŋ nee
saŋkaŋkpiliŋ laakin
dibɔmbɔndi bée.
- ²¹ Taa ti yānti icoo í cúú un bi
wɔ́bee,
ama yānti ufalaadaan nì
unandaan í nyɔŋkì a-yindi!
- ²² Yìkìŋ Unimbɔti, mɔ̀ti a-ba pu.
Á taa súntí tiniyool nee nín
sìi-si baabadal puee.
- ²³ Á taa súntí a-nannanliibi
kuŋkuuntii pu,
á taa súntí bin jáà nì see
tantatii in kaa kúntée pu.

Unimbɔti di sá ubɔsoonli

- 75** ¹Asaafi^j di ŋmān nlan nee ki
tī bilanŋaaliibi kpiliu.
(74) ²Ti nyɔŋkì-si, Unimbɔti,
ti nyɔŋkì-si,

ti báakí ki lì a nín sá ukpaan
puee,
binib sòoŋ a-maamaaci tuuŋŋi
pu.

- ³ Unimbɔti bí yii: «Ŋyunti ŋun
m síiŋee yaa láa bàŋee,
m láa dáá sòoŋ binib ɔ̀ti nì
ibaamɔn.
- ⁴ Kitiŋ yaa cìŋkì ki kpáaŋ tin
kɔkɔ kóò ki-puee,
man di ŋúb ki-jaantalkub an
píkí.»
- ⁵ M tükù bilambidambi yii:
«Taa ti nín lámintímaan!»
ní ki tükù binikpitib yii:
«Ní taa nín còom ni-yiliŋ
gáaŋ.
- ⁶ Ní taa nín còom ni-yiliŋ gáaŋ
yilpu yilpu,
ní taa nín sòoŋ ki yòontí ni-ba
yilpu.
- ⁷ Aayee, an kaa sá ŋwiin
nyalaŋki pú
àà ŋwiin jeetilaŋki pú àà
kuteeun
ní tikpaandi nyēēŋ.
- ⁸ Di sá yii Unimbɔti di sòoŋ
binib ɔ̀ti,
ki sɔ̀nti ubɔ taapu ní ki yòontí
un kíŋee yilpu.»

- ⁹ Ti-Dindaan ŋúb u-ŋaan
binikpitib ɔ̀sooŋyì yuku,
ndaam mín bi tɔ̀ dinyaalee ká
ku-poon.
U bātì-mì ki tī kitiŋ pu
nikpitib kɔkɔ bí nyɔ̀,
bi láa nyɔ̀-mì kí kpáaŋ
tidakpati kɔkɔ.

- ¹⁰ Mamee, m láa sòoŋ kí taa
gbèēŋ,
m láa nín gá ilan ki nyɔŋkì
Jaakɔb Nimbɔti.
- ¹¹ Unimbɔti bí yii:
«M láa yānti binikpitib
yiliŋ í nín tī,
ama ní deedeedaan yil í nín
gáaŋ.»

Unimbɔti yānti kujaau gbèēŋ Siiyɔn jool pu

76 ¹Asaafi^k di ŋmān nlan nee ki
tī bilanŋaaliibi kpiliu. Bi ɔ̀ɔ̀
(75) tibati ní ki gá-ŋu. Nlan.

²Unimbɔti yānti binib béè-u
Juuda tiŋkin.

U-yindi sá dikpaandi Isirayeel
tiŋkin.

³ Saleem^{kp} tiŋkin ní u-tantiu bí,
u-kɔŋkooŋŋu bí Siiyɔn jool pu
ní.

⁴ Niin ní u kófi ipiin in fòol
ŋŋmee
nì agbampɔ̀ nì ntàataajimu,
ní ki yānti kujaau gbèēŋ.

⁵ A jìl ki ŋān tikpil,
ajoon ŋin a ján ki fōoyee pu.

⁶ Bi fúkúl bijanjaliibi bin cáá
dipɔ̀bilee wanti pílpil,
bi gèēŋ kaa ti finti,
bibaatandambi gbanti kɔkɔ
ŋalii kpî^l.

⁷ Jaakɔb Nimbɔti, a nín tāa ki
bíikèe,
bitanjakaliibi nì itaamu wunti
kpî ní.

⁸ Sii di sá kuwambiiu.

- A yaa gíi diŋuulee,
ŋma di ŋūh kí yūl a-nimbiin?
⁹ Doooo yilpu ní a yānti bi gbìl
a nín sòoŋ binib ɔ̀ti puee.
Kitiŋ pu nib fāŋkì ní kí ŋmīl
díki diki,
¹⁰ ŋyunti ŋun ní sii Unimbɔti
yaa yíki ki bíi sòoŋ binib
ɔ̀ti,
kí fī bin sá binandambi kitiŋ
puee.
- ¹¹ Ibaamɔnee, binib ŋuul sá
inyɔŋki lanjii ní ki tī-si,
ní a dù bin gbínti diŋuul
gbantinee ki gbìh a-caŋ kii
dambalee.

- ¹² Pòommaan ti-Dindaan
ni-Nimbɔtiu ipoon,
ní kí ŋá kii ni nín pòoŋ puee.
Nimbi bin kɔkɔ mǎntii
tú-uee,
ní cáammaan ni-wampɔ̀kaati
kí tī Unimbɔti un cáá
tifaandee.
- ¹³ U sɔ̀nti abɔtibil ŋin cáá
dilambilee taapu,
ní ki yānti kitiŋ pu ɔ̀tiibi
fāŋkì-u yókó yókó.

Agìŋ poonee, m téetí a-tuŋkpaanŋi pu

- 77** ¹Asaafi^k di ŋmān nlan nee
(76) ki tī bilanŋaaliibi
kpiliu Yeedutun.
² Unimbɔti ní m kūuntí
mpɔn ki yīl,
Unimbɔti ní m yīl ní u láa
pìlifìŋ-mi.

ⁱ 74.19 a-nanjil an dākà yii Isirayeel nibul.

^j 75.1 Asaafi kpèè 50.1 nì tin bi ŋmān kugbɔŋu faaku taapuee.

^k 76.1, 77.1 Asaafi: kpèè 50.1 nì tin bi ŋmān kugbɔŋu faaku taapuee.

^{kp} 76.3 Saleem: Jeerusaleem yindi ní bi gūuti ki yīl mín, kpèè Diny 14.18.

^l 76.6 Dūu ŋmānti nì 2 Bib 19.35.

- ³ M yaa bí dinimbinaamandi poonee, ti-Dindaan ní m nyàáb.
Kunyeuee, m yòontí m-ɲalii ki túl u-watil pú kaa gí, ní kaa kíikí bí ɲméesè-mi.
- ⁴ M yaa téetì Unimbòti puee ní m yálinḡki, m yaa bíi dàkafée ní m-fam tifi.
- ⁵ Ti-Dindaan, aa kíikí m ɲúb ní kaa nín gèeñ, inaatuu kó-mi ní maa ti nyí tin m làá sòoñee.
- ⁶ M dàkafí iyunti in jítèe pu, abin ɲin jítì boon boonee pu.
- ⁷ M téetí m-laḡḡu pu kunyeuee, m dàkafí m-pòbilitin ní ki bàlifí m-ba yii:
- ⁸ «Ti-Dindaan làá dū-ti kí fá talku níii?
Waa ti làá péee dàkà-ti u-laḡḡaḡḡfíitiikuwòwò?
- ⁹ U-neeḡkpaandi din u cááyeee wánḡki jaanjaan níii?
Waa ti làá sòoñ kí nín cá jaanjaan níii?
- ¹⁰ Unimbòti kalin súntì kí sō ti-saai níii?
Diḡḡuul kalin fōō u-poommɔḡḡu paḡḡu níii?»
- ¹¹ Ní m bí ki lì yii:
«Tin wù-mee di sá yii Yilpu fónḡḡ Nimbòtiu kaa ti tútúñ-ti nì u-ḡaḡḡiil.»
- ¹² Ti-Dindaan, m téetí a-tuḡḡḡi pu.
Tiḡḡman, m téetí a-maamaaci tuḡḡḡi ɲin a nìn ɲáañee pu.

- ¹³ M dàkafí tin ní a ɲée kòkò pu, m dàkafí a-tuḡḡkpaḡḡḡi pu.
- ¹⁴ Unimbòti, a-tuḡḡḡi bí circir ní, unimbòti ulòu di sá ukpaan kii sii Unimbòti?
- ¹⁵ A sá Unimbòti un ɲáañ maamaacibee ní, a dàkà anibul ɲin kíñee a-pòḡḡḡu.
- ¹⁶ A dū a-ḡal pòḡḡḡu ki dá a-nibul ki líi,
Jaakòb nì Jooseefi naantiibi.
- ¹⁷ Unimbòti, inyinḡfi wál-si, inyinḡfi wál-si ní ki fāḡḡki, ní tiḡḡku taapu taapu mun cīḡḡki.
- ¹⁸ Atagban yāntì ɲi-nyim còol, kutagbòḡḡu yāntì bi gbìl ku-neen pu,
ní a-piḡḡyi^m ɲáañ an kòkò pu.
- ¹⁹ A-taadundi nìn gà kuwoou ki màntì,
utaa nìn ɲmòò ki ɲmíntí duulinya,
ní kitinḡ fāḡḡki ki cīḡḡki.
- ²⁰ Tiḡḡkun ní a cáti a-saḡḡḡu, ní ki cōom ki jítì nnyim min nyóoyee poonⁿ,
ní ubò kaa ká a-tabòbilitin.
- ²¹ A nìn dī Mooyiisi nì Aaròḡn pu ki kpòotì a-nibul kupicaḡḡkpuḡḡuee.

Isirayeel yab ní taa súntì tin jítì bi-puee pu

78 ¹Asaafi^{ny} di ɲmàñ nlan nee. M-nibul, pīlifí m-dàkatam (77) tiḡḡan,
kpòoñ a-tafal kí pīlifí tin m cáá kí tükù-see.

- ² M làá dū tibòḡḡmantikaal kí sòoñ,
m làá sòoñ tin jítì ki bí dibalinee pu^ḡ.
- ³ Kun ti gbìl ki nyée,
kun ti-baabi nìn máafi-tee,
- ⁴ taa làá dūú bál ti-biyaamu, ama ti làá máafi bin làá páañ ti-boonee
kun pu bi máañ kí nyòḡḡki ti-Dindaanee.
Ti làá máafi-bi u-pòḡḡḡu nì u-maamaaci tuḡḡḡi ɲin u ɲée.
- ⁵ U tī Jaakòb naantiibi abòkpa, u yóoñ marab Isirayeel tiḡḡkin. U nìn tī ti-baabi mara yii bí dū tibòti gbanti kí dàkà bi-biyaamu.
- ⁶ An yaa ɲá mimmee,
bin làá páanní boonee, mbiyaamu mun bi làá dáá màalèe
làá dáá yíkì kí béé-ti kí dūú nàatì bín bi-ba biyaamu.
- ⁷ Mimmee bi làá dū bi-mákal kí páañ Unimbòti pu,
kí taa súntí u-tuḡḡkpaḡḡḡi pu ní kí nìn tó u-marab.
- ⁸ Niinee baa làá nìn bí kii bi-naanjab
bin pòbilitin nìn pōō bi-yilinḡ gáatèe.
Bi-pòbilitin kaa nìn bí diba nì Unimbòti
ní baa nìn péee máká u-pu.

- ⁹ Eefiraayim yab nìn bàl abaatan ki tòò ipiin,
nì mìn kòkòee bi sàñ ki kátì kujaaun.
- ¹⁰ Di sá yii baa nìn ɲúb Unimbòti poondi,
bi nìn yí kaa tó u-marab.
- ¹¹ Bi nìn súntì u-tuḡḡkpaḡḡḡi nì u-maamaaci tuḡḡḡi ɲin u nìn ɲá ki dàkà-bee pu.
- ¹² Bi-naanjab nimbiin ní u nìn ɲá maamaacib^{ḡm}
Eejipiti tiḡḡkin, Soowan satin.
- ¹³ U nìn cáti nšan tiḡḡkun bi cōom ki jítì,
u nìn yāntì nnyim gāa digundi^{oo}.
- ¹⁴ U nìn dū ditagbandi ki kpòotì-bi ɲwiimpu,
ní ki dū ɲḡmi walifinḡu ki kpòotì-bi kunyeuee^ḡ.
- ¹⁵ U nìn búkutì atanḡkpee kuteeun nnyim nyán ki pùub tikpil tikpil ní bi nyūñ.
- ¹⁶ U yāntì kibùmbiki nyán ditaḡḡkpalin
ní nnyim pùub kii ibuḡḡkpaanee^ḡ.
- ¹⁷ Ama bi nìn péee gbíntii yíntiñ-u,
ní ki jáá nì Yilpu Fónḡḡ Nimbòtiu kuteeun.
- ¹⁸ Bi nìn lēē bi-pòbilitin kí cōḡḡki Unimbòti kí kpèè
ní kí bàlifí-u ú tī-bi tijin tin fáatiñ-bee.

^m 77.18 ipiin dàkà doo utaa nín ɲmòò puee ní, kpèè 18.15, 144.6.

ⁿ 77.20 Diḡḡandi nee sòoñ Isirayeel yab nín dūtì Tikati mōol puee ní (Disa 14-15).

^{ny} 78.1 Asaafi: kpèè 50.1 nì tin bi ɲmàñ kugbòḡḡu faaku taapuee.

^ḡ 78.2 Kpèè Maat 13.35.

^{ḡm} 78.12 maamaacib: kpèè Disa 7.8–12.32.

^{oo} 78.13 Disa 14.21-22.

^ḡ 78.14 Disa 13.21-22.

^p 78.16 B. 15-16. Disa 17.1-7, Dikà 20.2-13.

- ¹⁹ Bi nìn nyán Unimbɔti pu ki lī yii:
«Unimbɔti lafun nūn
kí tī-ti tijin kuteeu nee poon
tí jāaa?»
- ²⁰ Tiŋman u fáá ditaŋkpal
nnyim nyán ki pùub tikpil.
Ama u nūn kí tī u-nibul tijin
bí jī,
kí tī-bi tinan bí ŋmáá?»
- ²¹ Ti-Dindaan nín gbīl anyɔɔbun
gbantee ní u gíi diŋuul.
U nìn gíi Jaakɔb naantiibi pu
diŋuul,
u nìn fōō Isirayeel yab gbanti
pu mbum.
- ²² Di sá yii baa nìn fōō Unimbɔti
ki kíi,
baa nìn máká u-pu yii u làá
ŋmā kí fī-bi.
- ²³ U nìn tī kutagbɔŋu kun dàn
nee mara,
ní ki cúú yilpu punuubi ki pīiti.
- ²⁴ U nìn yānti maana nyánní
yilpu ki líti
kii utaa nín nì puee bi jín,
u nìn tī-bi yilpu jinti^r.
- ²⁵ Báà ŋma nìn jín Unimbɔti
tuuŋyi jinti,
u nìn tī-bi tijin bi jín ki díki.
- ²⁶ U nìn yānti ŋwiin nyalanŋi pú
buŋku jíti yilpu,
u nìn dū u-pɔŋŋu ki cáan ŋgiil
pú buŋku.
- ²⁷ U nìn yānti tinan nyánní yilpu
ki líti kii utaa nín nì puee,
ki wīiki tikpil kii ntamee.
Inoon nìn líti ki wīiki tikpil kii
tiŋku gbandi bulee.

^r 78.24 Kpèè Yoow 6.31.

^s 78.31 B. 18-31. kpèè Disa 16.2-15, Dikà 11.4-23,31-34.

- ²⁸ U nìn yānti i líti bi-naapaal
kansikin,
ki māntii tú bi-kɔŋkooŋyi.
- ²⁹ Bi nìn jín ki díki tiŋan,
di sá yii ti-Dindaan nìn tī-bi
kun bi lèe.
- ³⁰ Baa nìn dá láá jín ki bál,
tijin nìn dáá gbí bi-nyɔkɔn,
³¹ ní Unimbɔti ŋuul jéeti bi-pu.
U nìn kūu bi-kansikin bin cáá
dikpabílee,
ní ki lúkufi Isirayeel nipɔmbi^s.
- ³² Nì mín kɔkɔe,
bi nìn gbínti yintīn-u.
Baa nìn máká u-maamaaci
tuuŋŋi pu.
- ³³ Niinee ní u kúnti bi-manfal
wiŋŋi kii kubuŋuee,
ki yānti bi-biŋŋi kúnti
dinyoondin.
- ³⁴ Unimbɔti yaa nìn bíi kù-bee ní
bi kíi ki nyàab-u.
Bi nìn kpánti bi-ba ní ki nyàab
u-jòndi.
- ³⁵ Bi nìn téetí yii Unimbɔti di sá
bi-taŋkpanaakooku,
yii Yilpu Fɔŋŋ Nimbɔtiu di sá
bi-fiiliu.
- ³⁶ Ama bi nìn cáá bi-nyɔmmu ki
ŋmàtīn-u,
bi nìn cáá bi-limbiliŋ ki mɔnti-u.
- ³⁷ Bi-pɔbil kaa nìn bí diba nì u,
baa nìn fōō u-poondi ki kíi.
- ³⁸ Ama Unimbɔti ún poon nìn
pée mɔ ní,
u nìn cáá bi-kpitii ki pūn-bi,
kaa nìn nànti-bi.
Iyunti tikpílee, u nìn cúti u-ba
u-ŋuul poon,

- kaa nìn fōō mbum tikpil.
- ³⁹ Waa nìn súnti yii bi sá binib
nì nniwuŋban,
bi sá kubuŋu kun cá kaa ti
gítiŋee.
- ⁴⁰ Miŋa pu ní baa nìn ján nì u
kuteeun,
kaa nìn táká-u laakin binib
kaa kóoyee!
- ⁴¹ Bi nìn pée cɔŋkí Unimbɔti ní,
ki nìn kɔnti Isirayeel Nimbɔtiu
Circirdaan kunimbaau.
- ⁴² Baa nìn téetí tin u nìn ŋá ki
tī-bi
ŋwiin ŋun u nìn fī-bi ki
nyánti unannanli ŋanee.
- ⁴³ U nìn ŋá maamaaci tuuŋŋi
Eejipiti tiŋkin,
u nìn ŋá maamaaci tuuŋŋi
Soowan tiŋkin.
- ⁴⁴ U nìn yānti bi-buŋyi nyim
kpánti fatiku,
baa nìn gíti nūn kí nyè
bi-bùmbiyaamu nyim^t.
- ⁴⁵ U nìn dū isii in júntee ki tó
bi-pu i nyūn bi-fatikuu,
ki dū kpaabi ki tó bi-pu bi bíil
tikɔkɔ^u.
- ⁴⁶ U nìn dū bi-kpaajinti ki líi nì
inaakitoon,
ki dū bi nín túndi ditundi ki ká
tiŋyee ki líi nì inaaki^w.
- ⁴⁷ U nìn yānti ataanyinŋkumbil
líti ki bíil bi-fiinyi sati,
ní ki yānti utaaŋa nīn ki bíil
Siikoomɔɔr sufii.

^t 78.44 Disa 7.14-25.

^u 78.45 isii in júntee: Disa 8.16-28. - kpaabi: Disa 7.26-8.11.

^w 78.46 Disa 10.1-20.

^y 78.51 Kaam Eejipiti tiŋki ní bi gíti yī míi.

^a 78.52 Disa 13.17-22.

^b 78.53 Disa 14.26-28.

- ⁴⁸ U nìn yānti ataanyinŋkumbil
kūu bi-naai nì bi-pīi,
ki yānti utaa tó ki kūu
bi-waŋkuti.
- ⁴⁹ Kí kúntee ní Unimbɔti dū
u-ŋuukpaandi
nì u-bum nì dinimbinaamandi
ki tó bi-pu
kii nnaabu tuuŋyee.
- ⁵⁰ U nìn gíti cúú u-ba u-ŋuul
poon,
kaa nìn fī-bi ki nyánti ŋkúm
ŋaan,
ama u nìn dū-bi ki líi nì bílbi
kúm ní.
- ⁵¹ U nìn kūu Eejipiti yab
jipɔŋkpiilib kɔkɔ,
u nìn kūu Kaam naantiibi
biseebiyaamu bi-tantibin.
- ⁵² Boonee, u nìn nyánti u-nibul
kii kupicanŋkpuŋuee,
u nìn péeti-bi ki cūnni
kuteeun kii apibílee^a.
- ⁵³ U nìn kpòoti-bi ŋgbansɔŋfin ní
baa nìn fāŋki,
ŋyunti ŋun nnyim nìn gbí
ki léen bi-nannanliibi
puee^b.
- ⁵⁴ Mīn boonee ní u cáá-bi ki kón
u-circir tiŋkin,
dijool din u dū ún u-ba pɔŋŋu
ki fōoyee.
- ⁵⁵ U nìn jīn atimbun ŋin nib kòò
niinee ki wāati-bi,
ki nìn dū kitiŋ ki yākatī-bi an
kpánti bi-fakal.

- U nìn fōō Kanaan yab tiŋki ní
ki dū Isirayeel naakoti ki
kāa^c.
- ⁵⁶ Ama bi nìn cōŋki Yilpu Fōŋŋŋ
Nimbōtiu,
ki nìn ján nì u, ní kaa tó
u-bōkpaan^d.
- ⁵⁷ Bi nìn fātì bi-boon ki tī-u
ki nyán u-boon kii bi-naanjab
nín nìn ḡá puee.
Kii butōbu bun ḡi ki gbàkēe,
baa ḡūn kí nīn cáá bi-pu
dimákal.
- ⁵⁸ Bi nìn mán iwaatootipaan
ḡgbantamu pu
ki gbítì ti-Dindaan ḡuul.
Bi nìn dū bi-waanḡ ḡin bi kpítèe
ki kōñ-u ipoompoon.
- ⁵⁹ Unimbōti nìn ká mīn ní ki ḡí
diḡuul,
u nìn dū Isirayeel ki fá kōkō.
- ⁶⁰ U nìn dū u-kōŋkooŋḡu ḡun bí
Siiloo tiŋkinee,
tanti un bi nìn ḡā-u ú nīn kóò
binib kansikinee ki fá^{ee}.
- ⁶¹ U nìn dū u-pōŋḡu ki lfi nì
kuyuḡu,
ki dū u-nyaanḡu ki ḡá
binannanliibi ḡaan^f.
- ⁶² U nìn yāntì bi dū kitàataajiki
ki kūu u-nibul,
u nìn ḡí binib bin sá u-yabee
pu diḡuul.
- ⁶³ ḡḡmi wūn bi-naacimpōmbi,
baa ti gā bisapōmbi ilan^g.
- ⁶⁴ Bi nìn dū ntàataajimu ki kūu
bi-saraañaliibi

- ní bi-kpiipoobi kaa ḡā
ikpiisilan ki sún.
- ⁶⁵ Niinee ti-Dindaan cúu fintì kii
unil un ḡēēee,
a li kii ubaatandaan un nyūn
ndaam ní an nyāati-uee.
- ⁶⁶ U fáá u-nannanliibi bi-boon pú,
ní ki kōñ-bi icoo kí nīn cáá cá
jaanjaan.
- ⁶⁷ U nìn dū Jooseefi dicanḡu ki
fá,
kaa nìn lēē Eefiraayim
naakooku,
- ⁶⁸ ama Juuda naakooku ní u lēē,
Siyyōn jool din u nēēee.
- ⁶⁹ U mán u-Circir kōŋkooŋḡu
nīn kii yilpuee,
u mán-ḡu ḡú nīn bí ki cá
jaanjaan kii kitiḡee.
- ⁷⁰ U nìn lēē u-tōntōnliu Daafiidi,
kunaabakaun ní u nìn lēēn-u.
- ⁷¹ Ipii boon ní u páatiñ-u ki cáañ
ki dū-u ki kpánti un kpáá
u-nibul Jaakōb naantiibee,
dinibul din di sá u-yalee^{gb}.
- ⁷² Daafiidi nìn kpāa-bi nì dipōbil
diba,
ki nìn dū dinyil ki kpōtì-bi.

Unimbōti,

fī a-nibul Isirayeel yab

- 79** ¹Asaafi di ḡmāñ nlan nee.
(78) Unimbōti, binicambi
dōmīn ki gbáb ki biñ
a-tiŋki pu,

- bi kōñ a-circir diiku tiŋkōndi,
bi yāntì Jeerusaleem kpánti
adigbuḡkati ḡmaⁱ.
- ² Bi dū a-tōntōnliibi bin bi
kūuyee wunti
ki tī inoon in ḡaān kutaa
puee í jī,
bin sí nì si deedeeyee di
kpánti ipeel jinti.
- ³ Bi kpáati bin bi kūuyee
fatikuu ki fá kii nnyimee,
ki māntii tú Jeerusaleem tiŋki,
ní baa ti kpáa cáá ubō ní
síb-bi^j.
- ⁴ A yāntì ti-kōŋkōnaatōb sī-ti,
ní bin māntii tú-tee bèel-ti ki
lāa.
- ⁵ Ti-Dindaan, kí cáá sāa ḡyunti
ḡulōḡu
ní diḡuul din a ḡí jaanjaan
nee làá gbēēñ,
a-bum min fōol liblib kii ḡḡmi
nee làá gbēēñ ní?
- ⁶ Kpáati a-bum kí sītì atimbun
ḡin kaa nyí-see pu,
abee ḡin poon baa jáam-see pu.
- ⁷ Di sá yii, ḡi tōntì Jaakōb
naantiibi,
ki bíil bi-tiŋki.
- ⁸ Taa téetì ti-baabi kpitii pu kí
dáal ti-tafal,
á yāntì a-saasōl ní lītì
ti-nyōkōpu malaa,
di sá yii ti-wunti kōkō kpñ.
- ⁹ Unimbōti ti-fiilliu,
a-yindi nyooti puee,

- dāá jōōñ-ti.
Fī-ti kí dū ti-kpitii kí pō-ti
a-yindi pu.
- ¹⁰ Ba pu ní a làá yāntì atimbun ní
lì yii:
«Bi-Nimbōtiuee bí la ní^k?»
Yāntì atimbun ní béé a nín làá
tō
a-tōntōnliibi kúm pōntoḡyi
puee ti-nimbil ní ká!
- ¹¹ Yāntì bisarkadambi timinsii ní
bāñ-si.
Dū a-ḡal pōḡḡu kí fī binib bin
an sá yii bi lēē kí kpḡee.
- ¹² Ti-Dindaan, téēñ anibul ḡin
māntii tú-tee,
asiibil ḡin ní bi sī-see
ḡfunyōm miluli pu.
- ¹³ Ama timbi bin sá a-nibulee,
kupicanḡkpuḡu kun ní a
kpáayee,
ti làá nīn pēe gā ilan ní ki
nyōŋkí-si,
kí nīn jáam-si abin abin.

Sii un kpáa Isirayeel yabee, pīlifi!

80 ¹Asaafi^{kp} di ḡmāñ nlan nee
(79) ki tī bilanḡaaliibi kpiliu. Bi
bōḡ kubeeu ní ki gā-ḡu.

²Sii un kpáa Isirayeel yabee,
pīlifi.

Sii un kpōtì Jooseefi
naantiibi kii
kupicanḡkpuḡuee,
sii un bí keerubimbi kansikinee,

^c 78.55 Bi nín yākatì kitiḡ puee: kpèè Joos 11.16-23, 18.10.

^d 78.56 Bibo 2.11-15.

^{ee} 78.60 Joos 18.1, Yeer 7.12-14, 26.6.

^f 78.61 u-pōŋḡu nì u-nyaanḡu dākà Dipooni dakaau ní. - Kpèè 1 Sami 4.4-22.

^g 78.63 An sá ilan in bi nìn gā animpucanḡbiilinee ní, Ilan 1-8.

^{gb} 78.71 B. 70-71. kpèè 1 Sami 11-13, 2 Sami 7.8, 1 Kroo 17.7.

ⁱ 79.1 Asaafi kpèè 50.1 nì tin bi ḡmāñ kugbōḡu faaku taapuee. - Jeerusaleem kpánti
adigbuḡkati ḡma botee: kpèè 2 Bib 25.8-10, 2 Kroo 36.17-19, Yeer 52.12-14.

^j 79.3 Binib ní kpú kí taa ká ubō ní síb-bee nīn sá nnaabukpaan ḡubo ní, kpèè Yeer 14.16,

Uciḡ 6.3, dūu ḡmāntì nì Yeer 36.30.

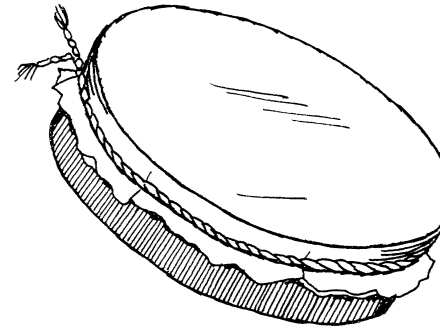
^k 79.10 Kpèè 42.4, 11, Miiika 7.10, Mala 2.17.

^{kp} 80.1 Asaafi kpèè 50.1 nì tin bi ḡmāñ kugbōḡu faaku taapuee.

- lēē a-ba kí dākà.
³ Eefiraayiim nì Beenjameen
 nì Manasee naakòti
 nimbiinee,
 nyàati a-pɔŋɔ kí dāān kí fī-ti.
⁴ Unimbòti, fàtīí gíiñnì-ti,
 búti ti-pu nnimbiin ní tí ká
 difiil.
⁵ Ti-Dindaan, Unimbòti
 Mpɔŋkɔdaan,
 kí cáá sǎā ɔyunti ɔulɔɔ ní
 a-nibul wimmeem
 làá nīn kɔntí-si diɔuul ní?
⁶ Nnyinnyim di kpánti bi-jinti,
 a ɔmánti nnyinnyim tikpil kí
 tī-bi bi nyūñ.
⁷ A yānti ti-puee, bin mǎntii
 tú-tee bíi jáà,
 ní ti-nannanliibi bí ki lǎā-ti.
⁸ Unimbòti Mpɔŋkɔdaan, fàtīí
 gíiñnì-ti,
 búti ti-pu nnimbiin ní tí ká
 difiil.
⁹ A cóotiñ fiinyi subu Eejipiti
 tiŋkin^l,
 ní ki jīñ atimbun ki dū-bu ki
 cóoñ.
¹⁰ A ɔtāti ki tānti kitij ki tī-bu,
 ní bu báān inyaan ki kpátì ki
 gbí kitij nee kɔkɔ.
¹¹ Bu-boonɔɔ bīi ajoin pu,
 ní bu-paŋɔ bīi seedir
 sukpaŋkpaŋyi pu.
¹² Bu tó bu-paŋɔ ki tin bàñ
 Meediiteerane tiŋkuu,
 ní bu-pambiyaamu tin bàñ
 Eefiraati mɔɔl.

- ¹³ Ba pu ní a yānti digundi din
 mǎntii tú-buee bǎti bǎti ki
 líti,
 ní bisanjitiliibi kɔkɔ kiti
 bu-biliŋ?
¹⁴ Kubambaŋɔun gbeetiu
 ɔfí-bu,
 ní ipeel ɔmóò-bu.
¹⁵ Unimbòti Mpɔŋkɔdaan,
 fàtīí gítiñ!
 Gbóoñ doooo yilpu kí kpèè tin
 bíi jítée.
 Dǎá fīi bufiinyisubu gbanti,
¹⁶ busubu bun ní sii a-ba cóoñee,
 – a-jipɔɔn un ní a tīi mpɔñee.
¹⁷ Bi sēē-bu ɔɔmi ki gǎā-bu ki
 lúkú.
 Tǎā kí bīiki ní bí kpú kí céetí.
¹⁸ Dū a-ɔal kí páān unil un bí
 a-ɔaŋgiil púee pu,
 kinibiki kin ní a tīi mpɔñee
 pu.
¹⁹ Niinee taa ti làá sútí kí
 wǎati-si.
 Yǎnti tí nīn bí dimaŋfalin ní kí
 nīn nyóŋkí-si.
²⁰ Ti-Dindaan, Unimbòti
 Mpɔŋkɔdaan, fàtīí gíiñnì-ti.
 Búti ti-pu nnimbiin ní tí ká
 difiil.

81 ¹Asaafi^m di ɔmǎn nlan nee ki
 tīi bilaŋgaaliibi kpiliu. Bi gà-ɔu
 (80) nì Gaati yab beeku ní.
²Fáámaan iwiliili kí
 tīi Unimbòti un sǎ
 ti-pɔŋɔuee,

Kigangar (81.3)

- Ditaadundi poon ní m nīn
 kí-si.
 M nīn cóŋki-si Meeriiba nyim
 caŋinⁿ.
⁹ M-nibul, pílifin-mi, m làá
 kpāafi-si.
 Isirayeel, a yaa bàà làá
 pílifin-mi!
¹⁰ Aa máān kí nīn cáá
 unimbòticaan ubɔ a-cee!
 Á máān kí gbāān
 unimbòticaan ubɔ taapu kí
 jāam-u!
¹¹ Di sǎ yii man di sǎ a-Dindaan
 a-Nimbòti
 un di nyántiñ-si Eejipiti
 tiŋkinee^{ny}.
 Wǎān a-nyɔkɔ bàāa ní m
 gbéēn-kì.
¹² Ama m-nibul kaa nīn pílifi
 m-nyɔkɔ,
 Isirayeel kaa nīn là m-bòti.
¹³ Niinee ní m dū-bi ki líiñ
 bi-pɔɔgbifiŋɔ
 bí nīn ɔāān bí nīn là puee.
¹⁴ M-nibul yaa bàà nīn pílifin-mi,
 Isirayeel yab yaa bàà nīn nóó
 m-saŋɔ,
¹⁵ án kaa bàà làá sūŋki ní m sinti
 bi-nannanliibi taapu,
 ní kí bàà já nì bi-pulincontii.
¹⁶ Man ni-Dindaan nannanliibi
 bàà làá gbāān
 m-nimbiin kí nīn kíñ ki tó-mi,
 ní an nīn kíñ ki bí-bi míñ ki cá
 jaanjaan.
¹⁷ M làá dū tijimmontiil kí kpíiñ
 Isirayeel yab,
- kúummaan nì dipɔɔpindi kí
 nyóŋkí Jaakɔb Nimbòti.
³ Tóoŋmaan nlan, bòðmaan
 ɔgaŋgamu,
 bòðmaan kubeeu nì saŋgu án
 nīn mɔ.
⁴ Búŋmaan ɔyin uŋmapɔɔn
 jiŋaaliu wiŋɔɔ,
 nì uŋmal yaa jómee jiŋaaliu
 wiŋɔɔ.
⁵ Di sǎ yii dibɔkpaal ní an sǎ ki
 tīi Isirayeel yab,
 Jaakɔb Nimbòti nín yóoñ bí
 nīn ɔāān puee dee.
⁶ U yóoñ Jooseefi naantiibi mara,
 ɔyunti ɔun u nyáñ kí já nì
 Eejipiti tiŋkee.
 – M gbīi nneen ɔun maa nyée
 sòoñ nì mi yii:
⁷ M túuti-si ditúndi din a túee,
 m fōo-si diwaŋgul din nyim ki
 kǎ a-ɔaane.
⁸ ɔyunti ɔun a nīn bí
 dinimbinaamandinee,
 a nīn kúuñ ki yíiñ-mi ní m
 fīi-si.

^l 80.9 Bí dū fiinyi subu kí ɔmánti Unimbòti nibulee, kpèè Yees 5.1-7, Eesee 15.1-8,
 Yoow 15.1-10.

^m 81.1 Asaafi kpèè 50.1 nì tin bi ɔmǎn kugbɔɔ faaku taapuee.

ⁿ 81.8 Meeriiba: Disa 17.1-7, Dikà 20.1-13.

^{ny} 81.11 B. 10-11: kpèè Disa 20.2-3, Ditee 5.5-6.

ní kí tī-bi ditaŋkpalin siiti bí
ŋmó kí díkí.

**Unimbɔti sòòh binib
bɔti nì ibaamɔn**

82 ¹Asaafi^ŋ di ŋmàñ nlan nee.
(81) Unimbɔti yáatì yúl yilpu
kpafilin,

inimbɔti kansikin, ki sòòh
binib bɔti yii:

² «Kí cáá sǎa ŋyunti ŋulɔŋu ní
ni làá nān pò gandi,
kí nān tì dibɔkpil dambi
ibaamɔn ní?»

³ Sòòhmaan uwɔfi nì
ditaŋkpiibil bɔti deede,
kí sòòh unandaan nì
ufalaadaan bɔti nì
ibaamɔn.

⁴ Fīīmaan uwɔfi nì usoodaan,
fīīmaan-bi kí nyāntí binikpitib
ŋaan.

⁵ «Baa nyí kaa gbìl tibɔti taapu
mun.
Bi còom dibɔmbɔndin ní.
An di yì-tì ní kitiŋ nyeel cīŋkí.

⁶ Man nìn lī yii ni sá inimbɔti
ní^{ŋm},
yii ni-kɔkɔ sá Yilpu Fóŋŋŋ
Nimbɔtiu jipɔmbi ní.

⁷ Ama ni làá kpú kii
binifantiibee ní,
ni làá kúntí kii abɔtibilee ní.»

⁸ Yìkìm, Unimbɔti! Sòòh
duulinya bɔti,
di sá yii sii di yì atimbun
kɔkɔ.

**Binannanliibi mǎntii
tú Unimbɔti nibul**

83 ¹Asaafi^ŋ di ŋmàñ nlan nee.
(82) ²Unimbɔti, taa péee ŋùŋfi
báà fiìi,

taa nīn kā ki ŋmí kaa bíi
ŋáaŋ tiba.

³ Kpèè a-nannanliibi cáá bi-ba
ki yāŋkí an kɔkɔ pu,
bin ná-see bíi gántí ayil.

⁴ Bi bíi bɔntí kí ŋá a-nibul
tikpitil,
bi kpáfí kinyɔkɔ kí ŋá bin pu
aa mōee tikpitil.

⁵ Bi bíi lī yii: «Dǎammaan tí
kúntí bi-timbundi,
bí taa ti téetí dalba dalba
Isirayeel pu!»

⁶ Bi sòòh ki ŋá kinyɔɔbaantii,
bi ŋá mpèé kí já nì si.

⁷ An sá Eedoom yab nì
Isimaayeel yab,
Moowaab yab nì Agaar
naantiibi,

⁸ Geebaal yab nì Amɔn yab nì
Amaleeki yab,
Fiiliistii yab ní kí kùtì bin kòò
Tiir tiŋkinee.

⁹ Ki kpáaŋ Asuur yab kùtì bi-pu,
kí tütun Looti yab.

¹⁰ ŋá-bi kii a nín nìn ŋá Madiyan
yab puee,
kii a nín nìn ŋá Siseela nì
Jabiini Kiison buŋŋun
puee.

¹¹ A nìn nǎaŋ-bi Eeni-Dɔɔr,
ní bi wütì ki tī kitiŋ
ntiŋkpam.

¹² ŋá bi-bɔtibiliŋ kii a nín nìn ŋá
Ooreeb nì Seeb puee,
ní kí ŋá bi-kpilib kii a nín nìn
ŋá Seeba nì Saalmuuna
puee.

¹³ Binib gbanti di nìn lī yii:
«Tí fōomaan Unimbɔti
nakpaapɔku.»

¹⁴ M-Nimbɔtiu, yàntí bí kpántí
ntam
min kunaakpaabuŋgu
yòontée,
áá tifeel tin kubuŋu yòontí ki
féénee.

¹⁵ Kii ŋŋmi nín wù kupɔɔ puee,
kii aŋmilimbil nín fòol ajoin
pu puee,

¹⁶ dū a-buŋku kí já-bi,
dū a-buŋkpaanŋku kí fàaŋ-bi.

¹⁷ Ti-Dindaan, yàntí icoo nì
cúú-bi,
án nín làá ŋá pu ní bí
nyàab-see!

¹⁸ Yàntí icoo nì dinyoondi nì nān
táa-bi ki cá talku,
bí fá bi-jilimau kí kpú!

¹⁹ Yàntí bí béé yii sii ní bi yī
ti-Dindaan,
sii un baba sá Yilpu Fóŋŋŋ
Nimbɔtiu kitiŋ kɔkɔ puee!

**Bin cá kí jāam
Unimbɔtee laŋgu**

84 ¹Koora yab di ŋmàñ nlan
(83) ²nee ki tī bilangaaliibi kpiliu.
Bi gá-ŋu nì Gaati yab beeku ní.

² Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan,
a nééŋ a-kɔŋkooŋyeeee!

³ M-naŋki bíi fèefi ki nyàab
kí nān bí a-cindin.

M làá gǎa ilan nì m-pɔbil kɔkɔ
kí tī dimaŋfal Nimbɔtiu.

⁴ Ti-Dindaan Unimbɔti
Mpɔŋkɔdaan,
m-bɔtiu nì m-Nimbɔtiu,
a-saraafaŋyi caŋinee,
seer kántí laakin u làá kóee,
ní kikoosiyaakpaai kántí
ki-diiku kí kpàa
ki-biyaamu.

⁵ Bin kòò a-diikun
ki nyóŋkí-si kaa gbèentée
bí mmɔnneeee!

⁶ Bin kántí bi-pɔŋgu a-cee,
ki lēē bi-pobilin kí cù
Jeerusaleem kí jāam-see
bí mmɔnni!

⁷ Bi yaa còom ki jītí Baka suffi
tantakalinee,
bi yàntí an kpántí inyimbul
ŋma ní,
ní ukpaasiitaa nì gbéèŋ-dì
anyimbɔbil.

⁸ Bi yaa còom ki céee ní bi mòtī
kántí mpɔn,
ní kí tin nyā Unimbɔti nimbiin
Siyyɔn jool pu.

⁹ Ti-Dindaan Unimbɔti
Mpɔŋkɔdaan,
pīlifi m-wimmeem.
Jaakɔb Nimbɔtiu, kpòon
a-tafal kí pīlifi-mi.

¹⁰ Unimbɔti, kpèè un di sá
ti-gbampɔlee^{oo},
bútí un a lēyee pu nmimbiin.

¹¹ M nān bí a-diikun ŋwiin ŋubɔ
sòñ m nān bí laaba fām iwiin
kutuku.

^ŋ 82.1, 83.1 Asaafi kpèè 50.1 nì tin bi ŋmàñ kugbɔŋu faaku taapuee.

^{ŋm} 82.6 Yeesu sòòh dijandi nee pu Yoow 10.34.

^{oo} 84.10 Bi giti ŋūh kí nàatī yii Unimbɔti un di sá ti-gbampɔlee.

M lēē kí nīn bí m-Nimbōtiu
diiku punyɔkɔpu,
mīn sōh m nīn kòd binikpitib
dumpui.

¹²Di sá yii ti-Dindaan Unimbōti
di sá ŋwīn nì Digbampɔɔl.
Ti-Dindaan dākà
kulanḡḡanḡfitiū ní ki tì
tinyool.

Bin maḡfal pu baa kāntí
tikpitił tibeə,
waa ḡmīntī-bi nnaam.

¹³Ti-Dindaan Mɔɔḡkɔdaan,
unil un māká a-puee bí
mmɔnneee!

Ti-Dindaan sòon ḡgbansɔḡfi pu

85 ¹Koora dicarḡkun yab di ḡmān
nlan nee ki tī bilanḡaaliibi
(84) kpiliu.

²Ti-Dindaan,
a dākà a-tiḡki a-neendi,
a fātī ḡiīn ní Jaakɔb naantiibi
bin nīn bí kuyunuee.

³A píti a-nibul yīntitam,
a dū di-kpitiī kɔkɔ ki pú-dì.

⁴A nīn nīn ḡí ti-pu diḡuul
diḡyee kúntì,
a páatì ti-pu mbum min a nīn
fōō ti-puee.

⁵Unimbōti ti-Fiiliu, fātī ḡiīn ní-ti,
kúntí diḡuul din a ḡí ti-puee.

⁶A làá ḡí ti-pu diḡuul kí nīn cá
jaanjaanaaa?
A-bum kaa bí ki làá gbèē
dalba dalbaaa?

⁷Kèè a làá fātī tī timbi a-nibul
dimarḡfal,
kí yāntī tí fātī nīn fāal
a-pueeee?

⁸Ti-Dindaan, yāntī tí ká
a-neeḡkpaandi,
ní kí tī-ti a-fiil.

⁹M làá pīlifi tin ti-Dindaan
Unimbōti sòonee,
di sá u bí yii u làá tī u-nibul,
nì bin sí nì u deedeeyee
ḡgbansɔḡfi,
ama bí taa ti fātī ḡí
digbaandin.

¹⁰Tiḡman u-fiil kaa ti dátīn bin
fāḡkí-uee,
ní tinyool làá nīn bí ti-tiḡkin.

¹¹Tiḡan nì ibaamɔn làá kpāfi,
ní deede nì ḡgbansɔḡfi n̄ kpāl
tɔb.

¹²Ibaamɔn làá nyān ní kitiḡin kii
iwamboolee
ní deede n̄ nyān ní yilpu kí
kpākatiīn.

¹³Ti-Dindaan di lafun tì tin
ḡānee,
ní ti-tiḡki lòn tikpaajin.

¹⁴Deede lī ti-Dindaan nyɔkɔpu,
ní ki ḡātī nsan ḡun pu u
còonee.

M-nimbinaamandi poonee, m kūuntí ki yī-si

86 ¹Daafiidi wimmeem.
(85) Ti-Dindaan, kpòon
a- tafal kí pīlifi n̄-mi,
fōō m-wimmeem, di sá
yii m sá unandaan nì
ufalaadaan ní.

²Wún m-pu di sá yii m sá
deedeedaan,
sii m-Nimbōtiu,
fī man a-tɔntɔnliu
un di māká a-puee.

³Ti-Dindaan, sō m-saai,
di sá yii sii ní m kūuntí ki yī
baabadal.

⁴Ti-Dindaan, sii ní m fātī m-ba
ki túl,
m gbāam-si ní, fātī tī man
a-tɔntɔnliu mmɔn.

⁵Di sá yii sii ti-Dindaan ḡān ní
ki pūn ikpiti,
a-neendi wīkí ki tī bin
yī-see.

⁶Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí
pīlifi m-wimmeem!
Pīlifi m-gbaamii.

⁷M-nimbinaamandi poonee,
m kūuntí ki yī-si,
kun puee a fōō m-wimmeem.

⁸Ti-Dindaan, inimbōti
kansikinee, ubɔ kaa bí kii
siyee,
ubɔ kaa ḡún ki ḡá tin a ḡá
nee.

⁹Atimbun ḡin kɔkɔ a náanee
làá dāan kí gbāan sii
ti-Dindaan nimbiin,
ní kí nyɔḡki a-yindi².

¹⁰Di sá yii a sá ukpaan ní ki
ḡāan maamaaci tuuḡḡi,
sii baba di sá Unimbōti!

¹¹Ti-Dindaan, dākà-mi a-sarḡu,
ní m̄ còom a-baamɔḡḡu poon.
Yāntī m̄ nīn fāḡkí-si nì m-pɔbil
kɔkɔ.

¹²Ti-Dindaan m-Nimbōtiu, m làá
nīn nyɔḡkí-si nì m-pɔbil
kɔkɔ,
ní kí nīn pée tī-si tinyool
baabadal.

¹³Di sá yii a-neendi wīkí m-pu,

a fī m-naḡki ki nyāntīn
ditanḡpiilin.

¹⁴Unimbōti, bilambidambi jáa nì
mi,
bin neēn tipɔmbɔtee dikitił
nyāb kí kpɔ-mi,
baa pée dū-si ki yīn tiba.

¹⁵Ama sii ti-Dindaanee,
a sá Unimbōti un poon m̄ ki
cáá kulanḡḡanḡfitiūee ní,
aa ḡí diḡuul malaa, ní
a-neendi wīkí tikpilkú ní
a sá deedeedaan.

¹⁶Fātī a-ba kí túl-mi kí sō
m-saai,
tī man a-tɔntɔnliu a-pɔḡḡu,
fī man un sá a-tɔntɔnliu
jipɔonee.

¹⁷Tī-mi a-ḡanti daaḡku
bin ná-mee n̄ ká ní icoo n̄
cúú-bi.
Di sá yii sii ti-Dindaan di
jòon-mi ki ḡmēntí-mi.

Anibul kɔkɔ nyeḡu di sá Siyɔn tiḡki

87 ¹Koora dicarḡkun yab di ḡmān
nlan nee. Nlan.

(86) Ti-Dindaan mán Siyɔn tiḡki
ki tɔkɔn circir joḡḡi pu.

²U neēn-kì ki jítīn
Isirayeel timmu mun kínee
kɔkɔ.

³Unimbōti tiḡki,
tinyool bōti ḡma ní u sòon a-pu.

⁴M yaa làá kàan anibul ḡin
nyí-mee,

² 86.9 Uyakatikaa nee ḡí ká Dilee 15.4.

kpèè Eejipiti nì Babiloon yab,
Fiiliistii nì Tiir nì Eetiyoopii
nib kùtì poon.

Niin ní bi màl-bi.

⁵ Ama bi làá dāá sòòh Siiyɔn pu
yii:

«Bi màl unil kamaa niin ní,
Yilpu fɔŋŋ Nimbɔtiu di tū-ki
mpɔn.»

⁶ Ti-Dindaan làá dāá kààh
anibul kɔkɔ,

kí ŋmà yii: «Bi màl
ŋmɔŋŋmɔkɔ Siiyɔn tiŋkin.»

⁷ Bilanŋaaliibi nì biŋɔliibi lì yii:
«M-nyeeŋŋu kɔkɔ bí a-ni ní.»

Maa ti dátìh ñkúm

88 ¹ *Koora dicanŋkun yab di ŋmān
nlan nee ki tū bilanŋaaliibi
(87) kpiliu. Eeman un sá Seera
naantiuue di dākā nlan gbanti.*

² Ti-Dindaan Unimbɔti m-Fiiliu,
m kūuntí ki yí-si ŋwiimpu nì
kunyeeu.

³ Yànti m-wimmeem nì bàñ-si,
kpòòh a-tafal kí pílifi
m-gbaamii.

⁴ Di sá yii agín ŋma poon ní m
bí,
ní maa ti dátìh ñkúm.

⁵ Bi kààh-mi ki kútí bin bí
dikaakulinee pu ní,
m bí kii unil un wuntin mpɔn
dódyee.

⁶ M-paanyu kíh ki bí bitaŋkpiibi
kansikin ní,

m kpánti kii bin bi kūu bi dō
dikaakulinee ní,
aa ti téetí bín pu,
di sá yii aa ti ŋáaŋ tiba kí
tī-bi.

⁷ A dū-mi ki bí dikaakulin
taapu taapu,
laakin dibɔmbɔŋkpaandi bée.

⁸ A-ŋuul nyíh m-pu,
a dū a-nyingbanti kɔkɔ ki léeh
m-pu.

⁹ A jìh bin m nyée ki wāati-mi,
m kíh ki cáá-bi titantan ní.
M kpánti usarkadaan ní,
maa ti ŋūh kí nyā.

¹⁰ Falaa ŋmɔ ki bíh m-nimbiliŋ.
Baabadalee, m kūuntí ki yí-si
ní, m-Dindaan,
m yòontí m-ŋalii yilpu ki túl
a-watil pu^p.

¹¹ Bitanŋkpiibi ní a làá ŋá
maamaacib kí tīi?
Bin dō bi-ŋalii puee làá yíkì kí
nyŋŋki-saaa?

¹² Dikaakulin ní unil ŋūh kí sòòh
a-neeŋkpaandi puɔɔ,
ditaŋkpiilin ní u ŋūh kí sòòh
a-deedee pu ní?

¹³ Ŋma nyí a-maamaacib pu
dibɔmbɔndi gbanti poon?
Ŋma nyí a-deedee tuuŋŋi pu
binib bin pu bi súntèe
tiŋkin?

¹⁴ Ama mamee, sii ti-Dindaan ní
m gbáa ibiil ki yí,
kutaafaauuee, m-wimmeem bàñ
a-nimbiin.

¹⁵ Ti-Dindaan, ba pu ní a dū-mi
ki fá,
kaa ti là kí wāl-mi ní?

¹⁶ Doooo m-biyatin ní m gbí
falaa kaa dátìh ñkúm,
a kòh-mi dinyoondin ní maa ti
nyí tin poon m bée.

¹⁷ A-ŋuul din fòol liblibee jíti
m-pu,
a-nyoondi nāaŋ-mi kɔkɔ.

¹⁸ Dì mǎntii tú-mi baabadal kii
nnyimee,
di mǎntii tú-mi an kɔkɔ pu.

¹⁹ A yānti m-bɔɔbi nì m-jutiibi
dū-mi ki fá.
Dibɔmbɔndi baba di kíh ki
nyí-mi.

Ti-Dindaan, tin kɔkɔ a nìh pòòh Daafiidee bí la?

89 ¹ *Eetan un sá Seera naantiuue
di dākā nlan nee.*
(88) ² Ti-Dindaan, a-ŋanti puee,
m làá nīh gā ilan ki
nyŋŋki-si baabadal,
m làá sòòh kí yànti binib nì
béé a-baamɔnyi kí nīh cá
jaanjaan.

³ Di sá m lī yii:
«A-ŋanti bí ní baabadal,
a dū a-baamɔnyi ki ŋá yilpu
ní.»

⁴ A lī yii: «M pūti ki pòòh un m
lēeyee dipoondi,
m pūti ki tūkū m-tɔntɔnliu
Daafiidi yii:

⁵ A-naantiibi kansikin ubɔ làá
nīh pée sá ubɔti ní,

m làá tī a-beel mpɔn dí nīh bí
ki cá jaanjaan^s.»

⁶ Yilpu tuuŋŋi nyŋŋki
a-maamaaci tuuŋŋi,
nì a-baamɔnyi circirdambi
kpaŋŋin.

⁷ Ti-Dindaan, ŋma sá a-juti
yilpu?
Si nì ŋma náaŋ inimbɔti
kansikin?

⁸ Unimbɔti, circirdambi kpaŋŋi
poonee,
bi fāŋki-si ní yóko yoko.
A sá kuwambiiu ki jítiŋ bin
kɔkɔ mǎntii tú-see.

⁹ Ti-Dindaan Unimbɔti
Mpɔŋkɔdaan,
ŋma di cáá mpɔn kii siiyee?
A-baamɔnyi mǎntii tú-si.

¹⁰ Sii di cáá tiŋku un cáá
dilambilee pu mpɔn,
u-nyingbanti yaa yíkèe, sii di
yànti tí dòòh soooo.

¹¹ Sii di nān Raab^t kupeebiliŋŋu
kun a kūyee,
nì a-kpabil ní a dūu gbáñ ki
yāaŋ a-nannanliibi.

¹² Sii di yì yilpu, sii di yì kitiŋ
mun,
sii di tí náaŋ duulinya nì tin
kɔkɔ bí u-puee.

¹³ Sii di náaŋ ŋgan pú nì ŋgiil
pú,
Tabɔɔr nì Eermɔn jooŋŋi gā
ilan ki nyŋŋki a-yindi.

¹⁴ Sii di yì ŋŋal ŋun cáá mpɔnee,
ŋŋaŋgiil ŋun a yòòh yilpu kí
dākā a-kpabilee.

^p 88.10 Kpèè 28.2 nì tin bi ŋmān kugbɔŋu faaku taapuee.

^t 88.12 ditaŋkpiilin: kpèè 6.5, 30.10, 115.17, Yees 38.18, Eesee 32.21-30. Dūu ŋmānti
nì Atuun 2.24-32.

^s 89.5 Kpèè 2 Sami 7.12-16, 1 Kroo 17.11-14, Ilan 132.11-12, Atuun 2.30.

^t 89.11 Raab: Babiloon yab maam poonee, Raab gbanti sá ukoobu ní ki bí tiŋku,
kpèè Yoob 9.13, 26.12, Yees 51.9.

- ¹⁵ A-beejal tókó deede nì tin tēēnee pu ní, ní dineendi nì ibaamɔn lī a-nyɔkɔpu.
- ¹⁶ Ti-Dindaan, binib bin nyí bi nín nyɔŋkí-si puee bí mmɔnneeee! Bi còom a-nimbiin walifinun ní.
- ¹⁷ A-yindi puee, bi fàal ní baabadal, a-deedeu puee, bi-yindi yíkí yilpu.
- ¹⁸ Sii di sá ti-pɔŋkpaanŋu, a-ŋanti pu ní ti còom ti-yil gáań.
- ¹⁹ Tiŋman ti-Dindaan di yì ti-gbampɔl, Isirayeel circir Nimbɔtiu di yì ti-bɔtiu.
- ²⁰ A sòon dalba dileedakal diban ki tükü bin sí nì si deedeeyee yii: «M tütün ubaatandaan ubɔ, m yòon m-nibul kansikin unaacimpɔɔn ubɔ yilpu.
- ²¹ M ká Daafiidi m-tɔntɔnliu, m bātì m-circir kpam ki sītì u-yil pu^u.
- ²² M-ŋal làá nīn ŋúb-u gbīngbim, m-ŋal làá tī-u mpɔn.
- ²³ Unannanli ubɔ kpá kí túuñ-u, unikpiti ubɔ mun kpá kí já kí pɔɔkiñ-u.
- ²⁴ M làá nà u-nannanliibi dúsi dusi u-nimbiin, m làá kpò bin kɔkɔ ná-uee.
- ²⁵ M-baamɔŋu nì m-neeŋkpaandi làá nīn bí u-cee,

- m-yindi puee, u làá nīn còom u-yil gáań.
- ²⁶ M làá dū tiŋku kí ŋá u-ŋaan, u làá nīn cáá ibun pu mpɔn.
- ²⁷ U làá dāá yīñ-mi yii: <M-baa, sii di sá m-Nimbɔtiu nì kutanƙpanaakoou kun fiil-mee! >
- ²⁸ M làá yàntì ú kpántí m-jipɔŋkpiliu, kí nīn sá ukpaan ki jítiñ kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ^w.
- ²⁹ M làá dākà-u m-neeŋkpaandi kí nīn cá jaanjaan, ní ki kpá kí kpìtì dipoondi din m pòon-uee.
- ³⁰ U-naantiibi kansikin ubɔ làá nīn pée sá ubɔti ní, ní u-beel n̄ yúntí kii kutagbɔŋu nīn làá yúntí puee.
- ³¹ «Bàà u-naantiibi yaa dū m-marab ki fá kaa nóo m-saŋŋu,
- ³² bi yaa yīntiñ m-bɔkpaanji ní kaa ŋúb m-koobilinjee,
- ³³ m làá dū ndɔ kí gbá-bi bi-yintitam pu ní kí dū dinaalabil kí dáal bi-tafal bi-kpitii pu.
- ³⁴ Ama maa làá ŋmìnti-bi m-neeŋkpaandi, kaa tí làá fātì m-boon kí tī m-poondi.
- ³⁵ Maa làá kpèè m-poondi fám, kaa tí làá kpántí tin nyáń m-nyɔkɔnee.
- ³⁶ M pütì m-circir yindi dibaba ja yii

- maa làá mōnti Daafiidi nnyimɔn.
- ³⁷ U-naantiibi làá nīn bí ki cá jaanjaan, ní u-beel n̄ nīn pée bí m-nimbiin baabadal kii ŋwiínee.
- ³⁸ U-beel làá nīn bí ki pɔɔ ki cá jaanjaan kii uŋmal un bí atagban poon ki sá deede seeradaanwuee.»
- ³⁹ Ama a fātì a-boon ki tī ubɔti un a lēēyee ki dū-u ki fá, ní ki gí u-pu diŋuul.
- ⁴⁰ A nyáń dipoondi din a nīn pòon a-tɔntɔnliuee boon, ní ki dū u-beefuuliiki ki lúkú kitiŋ ki kɔñ-kì tijokondi.
- ⁴¹ A yāntì digundi din māntii tú u-tiŋkee bātì bātì ki lítì, u-tiŋki kin bi mán digundi ki túee kpántì adigbuŋkati.
- ⁴² Bisanjitiibi fúkúl-u pílpiil, ní u-kɔŋkɔnnaatɔb bēel-u.
- ⁴³ A tī u-nannanliibi mpɔn, a yāntì u-pulincɔntiibi bí ki fàal.
- ⁴⁴ A fātì u-tàataajiki ki túl-u kaa tütün-u kujaaun.
- ⁴⁵ A yāntì u fá u-nyooti, ní ki téé u-beejal ki lúkú.
- ⁴⁶ A bātì u-naacimpɔnti wiinji pu, ki kɔñ-u icoo.
- ⁴⁷ Ti-Dindaan, kí cáá s̄ā nyunti ŋulɔŋu ní a làá dū a-ba kí bál-ti ní? Kí nīn cáá cá jaanjaanaaa? Kí cáá s̄ā nyunti ŋulɔŋu ní a-ŋuul din fòol liblib

- kii ŋŋmi nee làá gbèēn ní?
- ⁴⁸ Téetì m-pu, unil manfal wiinji kaa náań! A náań nisaal kí kúntiñ fám ní.
- ⁴⁹ Unil ulɔu di bí kaa làá kpú dalba dalba, kí làá ŋmā kí fū u-manfal kí taa kó ditanƙpiilin?
- ⁵⁰ Ti-Dindaan, dineenƙpaandi din a nīn dākā doooo cannaaku, din a nīn pütì ki pòon Daafiidee bí la?
- ⁵¹ Ti-Dindaan, téetì a-tɔntɔnliibi siibilin pu, asiibil ŋin ní anibul tikpil sī-mee.
- ⁵² Ti-Dindaan, a-nannanliibi bí ki sií-mi, man ubɔti un a lēēyee yaa jítée bi tíil timɔtan ní.
- ⁵³ Tí nyŋkimaan ti-Dindaan kí nīn cá jaanjaan! Án ŋá mín, án lafun ŋá mín!

KUGBɔNNANAATI IU (Ilan 90–106)

Unimbɔti bí kí nīn cá jaanjaan

- 90** ¹ Unimbɔti niliu Mooyiisi wimmeem.
(89) Ti-Dindaan, sii di sá ti-balilanƙi doooo abin abin.
- ² Kí wàatì ajoin n̄ nīn bée, kí wàatì á náań kitiŋ nì duulinyee, sii di nīn sá Unimbɔti ní ki làá nīn pée sá Unimbɔti.

^u 89.21 Kpèè 1 Sami 13.14, Atuun 13.22, 1 Sami 16.12-13.

^w 89.28 Kpèè Dilee 1.5.

- ³ A yàntí unil fàtíí gítí ntaamin^y, di sá a lí yii: «Nisaal, fàtíí gítí laakin a nyánnée.»
- ⁴ Sii ceeyee, abin kutuku sá kii ḡwiin ḡubóee ní, a lí kii fool un jíti nee, àà ḡyunti ḡun bijanjaliibi dūú síl sintil kunyeeuee ní^a.
- ⁵ A kúntí unil maḡfal wiḡyi. I bí kii ḡgeemee ní, ní kutaafaauuee í wāḡkì kii kumooeue.
- ⁶ Kutaafaauuee kumooou màtī ní kí wíiḡ, kujooeuee ní kú fáaḡ kí kpā.
- ⁷ Tiḡman, a-ḡuul púntí-ti, a-bum fàantí-ti.
- ⁸ A dū ti-yìntitam kí bí a-nimbiin, a-walḡḡu ḡmínti ti-kpitii in ti ḡaaḡ dibalinee pu.
- ⁹ A-ḡuul pu ní ti-maḡfal wiḡyi kúntí, ti-maḡfal wiḡyi kúntí malaa kii diniindee ní.
- ¹⁰ Unil yaa tin yúntèe di sá u bàḡ abin imuḡku ita ni saalaayee. Un pōōyee di bà abin imuḡku inaa. Ama kun ti kántí ḡi-poonee di sá aḡiḡ ni falaa. Ti-maḡfal wiḡyi jíti malaa ní tí búntí.
- ¹¹ ḡma di ḡuḡ kí béé a-ḡuul pōḡḡu? A-bum sá ḡkpaami kii an nín máaḡ bí fāḡkì-si puee ní.
- ¹² Yàntí tí béé yii ti-maḡfal wiḡyi kaa náaḡ,

- án nín làá ḡá pu tí ká iciin ti-pōbil poonee.
- ¹³ Ti-Dindaan fàtíí gítíí, kí cáá sàā ḡyunti ḡulōḡu ní a-ḡuul làá nīn ḡbintii bí ti-pu ní? Sō timbi a-tōntōnliibi saai.
- ¹⁴ Dàkà-ti a-neendi kutaafaau, ní tí nīn ḡà ilan kí fāal ti-maḡfal wiḡyi kōkō poon.
- ¹⁵ Yàntí tí fāal iwiin in nyōkōm a sīntiḡ-ti taapuee, abin ḡin nyōkōm ti ká nnaabuee.
- ¹⁶ Yàntí timbi a-tōntōnliibi ní ká a-tuḡkpaḡḡi, ní ti-biyaamu ní ká a nín sá ukpaan puee.
- ¹⁷ Ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, yàntí a-saasōl ní nīn bí ti-pu, yàntí án búti-ti ti-tuḡḡi kōkō poon, tiḡman, yàntí án búti-ti.

Yilpu fōḡḡ Nimbōtiu di sá kibalilaḡ

- 91** ¹Unil un sáḡ kí kō Yilpu Fōḡḡ Nimbōtiuee, (90) Mḡḡkōdaan boōḡḡu taapu ní udaan ḡuḡḡi.
- ² M tükù ti-Dindaan yii: «Sii di sá m-balilaḡki ní m-taḡkpanaakooku, kí sá m-Nimbōtiu un pu ní m mákéel!»
- ³ – Ti-Dindaan di làá fī-si kí nyāntí

- ukpan taliḡkun ni bíbil kúm ḡaan.
- ⁴ U làá dū u-kuti kí bíiḡ a-pu, ní á sàḡ kí kō u-feeḡyi taapu. U-baamōḡyi sá digbampōl ni tijaḡawan ní.
- ⁵ Aa làá fāḡkì dinyoondi din bí kunyeeueeyaaa, kaa làá fāḡkì ipiin in ḡaaḡ ḡwiimpueeyaaa,
- ⁶ kaa làá fāḡkì bíbil kúm min yíiḡ dibōmbōndineeyaaa, kaa làá fāḡkì kuweeḡkpíiu kun bílim kuwiḡkaḡu puee mun.
- ⁷ Bàā binib kutuku yaa líti kí kpíi a-caḡin, ní binib kutukub saalaa yaa líti a-ḡaḡḡiil pú, tiba kpá kí làá ḡá-si.
- ⁸ Nì a-nimbibulii ní a làá ká Unimbōti nín làá pà binikpitib tipaal tiḡyee.
- ⁹ – Tiḡman, sii ti-Dindaan ní m sáḡ kí kō. A yaa yānti Yilpu Fōḡḡ Nimbōtiu kpánti a-balilaḡkee,
- ¹⁰ tikpitil tiba kaa làá bàḡ-si, nnaabu ḡubō kaa làá sútí kí pílīḡ-si.
- ¹¹ Di sá yii ti-Dindaan làá tī u-tuḡḡyi mara í nīn cí-si laakin kamaa a làá cūee.
- ¹² I làá nīn tíkì-si i-ḡaaḡyín, án nín làá ḡá pu a-taal ní taa ḡbéetí ditaḡkpaalee^b.
- ¹³ A làá tāā ḡbikinti ni ukoowaati pu kí cōom,

- kí làá yáká digbikintipōmbil ni ukoobu ditaal^c.
- ¹⁴ Ti-Dindaan bí yii: «U nín dū u-ba kí nákaḡ-mee puee, m làá fī-u. U nín nyí-mee puee, m làá wún u-pu.
- ¹⁵ U yaa kúuḡ kí yíiḡ-mee, m làá kí-u. Man m-ba làá nīn bí u-cee dinimbinaamandi poon, m làá fī-u ní kí tī-u tinyool.
- ¹⁶ M làá tī-u mmaḡfafōkōn, ní kí dākà-u yii man di sá u-fiiliu.»

Ti-Dindaan, an ḡāḡ tí nyōḡkì-si

- 92** ¹Inyōḡkì laḡḡu ḡun bí ḡa ḡwiḡ-ḡuḡfikaa dalee.
- (91) ²Ti-Dindaan, an ḡāḡ yii tí nyōḡkì-si, kí ḡāḡ ilan kí tī sii Yilpu Fōḡḡ Nimbōtiu yindi tinyool!
- ³ An ḡāḡ yii kutaafaauuee tí sōḡḡ a-neeḡkpaandi pu, ní kunyeeuee, tí sōḡḡ a-baamōḡyi pu,
- ⁴ kí bōḡ ḡḡmii saalaa beeku ni saḡḡu kí nyōḡkì-si.
- ⁵ Ti-Dindaan, a-tuḡḡi tì-mi mḡḡḡ, atuun ḡin a ḡée puee, m làá ḡāḡ ilan kí fāal.
- ⁶ Ti-Dindaan, a-tuḡḡi sá akpaaneeee, a-landōkōi nyōḡ tikpil!
- ⁷ Un kaa dākafēe kaa nyí mīḡ, ugbaan kaa ḡuḡ kí ḡbīl taapu.

^y 90.3 ntaamin: kpèè Diny 3.19.

^a 90.4 Kpèè 2 Peet 3.8. ḡyunti ḡun... kunyeeuee ní Doooyee, Isirayeel yab yuntiḡuee, bijanjaliibi nīn sílīfí sintil tikúti tinaa ní bipōmbi ní fōō-bi.

^b 91.12 B. 11-12: kpèè Maat 4.6, Luuki 4.10-11.

^c 91.13 Kpèè Luuki 10.19.

- ⁸ Binikpitib nyēē ki bí fàlfal kii timoolee,
an búti bikpitiŋaliibi,
ama an kaa làá sūŋkì, bi làá kpú kí céetí.
- ⁹ Ama sii ti-Dindaan di tókó tikòkò pu
kí nīn cáa cá jaanjaan.
- ¹⁰ Kpèè a-nannanliibi, ti-Dindaan,
kpèè a-nannanliibi kòkò làá kpú kí céetí,
bikpitiŋaliibi kòkò làá yàl̄.
- ¹¹ A tī-mi upòona pòŋŋu,
a bāti ŋkpaam min sòfèe ki sītì m-pu.
- ¹² M-nimbil ká m-nannanliibi lítitam,
m-tafal gbìl̄ bin jáà nì mee biilii pu.
- ¹³ Deedeedaan wīntí kii bubabuee ní,
u f̀kòntí kii Leeban̄n subu bun bi yī seediree.
- ¹⁴ U bí kii busubu bun bi cóon kunimbòtidiinee ní,
bu p̀kòtì ti-Nimbòtiu cindin.
- ¹⁵ Bàà bu yaa púlāaa, bu gbíntì l̀oòn ní,
bu cáa ŋkpiim ní ki s̀m̄.
- ¹⁶ Bu s̀oòn ti-Dindaan deedeu pu yii:
«U sá m-taŋkpanaakooku ní!
Baa kántí tin kaa bí deedeeyee u-ni!»

Ti-Dindaan sá ubòti

- 93** ⁽⁹²⁾ ¹ Ti-Dindaan sá ubòti.
U dū tikpaandi ki pēēn kii dibòkutilee,
ní ki dū mp̄n ki gb̄n̄ kii dambalee.

- An pu ní duulinya bá ki p̄ō, kaa c̄ŋk̄i.
- ² Doooo cannaaku ní a-beel bí ki bá ki p̄ō,
doooo jaanjaan ní a bí.
- ³ Ti-Dindaan, am̄w̄ bí yíkí yilpu,
am̄w̄ yāntì bi gb̄l̄ ŋi-nyòkò pu,
am̄w̄ bí g̀ kuwoou.
- ⁴ A p̄ō ki jítīn̄ nnȳŋkpaam wooku
nì t̄ŋku nnȳŋbanti tin ŋāñee pu,
sii ti-Dindaan un bí yilpuee di ŋāñ.
- ⁵ A-bòkpaan̄i baasii sá ibaam̄n ní,
ti-Dindaan, a-diiku máān̄ kí n̄n̄ sá circir diiku,
kí n̄n̄ cáa cá jaanjaan.

Unimbòti t̀ tin kaa bí deedeeyee ip̄ntoon

- 94** ⁽⁹³⁾ ¹ Ti-Dindaan, sii Unimbòti un t̀ ip̄ntoonee,
l̄ē a-ba kí d̀k̀, sii Unimbòti un t̀ ip̄ntoonee.
- ² Ỳk̄im̄, kitiŋ pu nib b̀soonliu,
kí p̀ bilambidambi bi-tuun̄ji paati.
- ³ Kí cáa s̄ā nyunti ŋulòŋu ní binikpitib làá n̄n̄ bí ki f̀al̄ ní?
Kí cáa s̄ā nyunti ŋulòŋu ní, ti-Dindaan?
- ⁴ Bi ỳontí bi-ba yilpu ki s̀oòn tilambibòti,

- bikpitiŋaliibi nee k̀k̀ d̀k̀ bi-ba.
- ⁵ Ti-Dindaan, bi ẁb̄ a-nibul,
bi s̀antí bin sá a-yabee.
- ⁶ Bi k̀ ukpiipu nì unicaan,
ki k̀ atar̄kpiibil.
- ⁷ Ní ki bí ki lì yii:
«Ti-Dindaan kaa w̄l̄,
Jaakòb Nimbòtiu kaa f̄at̄i t̀d̄.»
- ⁸ Nimbi bigbaambi nee, ní cúumaan ni-ba,
nimbi bin kaa d̀kaf̄i nee,
ba dal ní ni làá gb̄l̄ taapu ní?
- ⁹ Un di ŋ́ unil tafalee kaa gb̄l̄aaa?
Ún un náān̄ unil nimbilee kaa w̄l̄aaa?
- ¹⁰ Ún un dát̄i atimbun tafalee di kaa ŋ̀n̄ kí d̀aal̄ unil tafalaaa?
Ti-Dindaan un t̀ unil dinyilee,
- ¹¹ u nyí unil land̀k̀ k̀k̀!
U nyí i n̄n̄ kaa bí tibanee^{ee}.
- ¹² Ti-Dindaan, unil un tafal a dát̄i,
ki cáa a-marab ki d̀k̀-uee bí mm̄n̄neeee!
- ¹³ Dinimbinaamandi yuntiŋuee,
a yāntì u bí ŋgbans̄ŋfin,
ki cí bí gb̀ mb̀ò kí c̄it̄i binikpitib.
- ¹⁴ Di sá yii ti-Dindaan kaa dù u-nibul kí fá,
waa f̄at̄i u-boon kí t̄i bin sá u-yabee.
- ¹⁵ Bi làá d̀ā f̄at̄i s̀oòn binib b̀ti nì ibaam̄n,
ní bin k̀k̀ p̀bil bí dibee ní d̀ā kí m̄n̄.
- ¹⁶ ŋma di làá s̀oòn m-b̀ti bikpitib nee cee kí t̄i-mi?
ŋma di làá m̀t̄i m-pu bikpitiŋaliibi nee cee?
- ¹⁷ Ti-Dindaan yaa kaa bàà j̀oòn-mi,
an bàà k̄n̄ fīi m-naŋki ní k̀ diŋm̄ŋmidikil t̄ŋkin̄^f.
- ¹⁸ M yaa bí yii: «M-taŋi bí ỳt̄ē»,
ní sii ti-Dindaan neeŋkpaandi ní t̄kiñ-mi.
- ¹⁹ Iland̀k̀ yaa bàà w̄īn̄ m-ni ki nȳŋfi m-puee,
ní á ŋm̄ēn̄-mi kí t̄i-mi dip̀w̄s̄ŋkil.
- ²⁰ Sii nì bib̀soonliibi binikpitib nee ŋ́ mp̄ēēe?
B̄n̄ bin n̄antí falaa kaa dū mara ki ȳiñ tibee.
- ²¹ Bi kp̄f̄i kinyòkò ki l̀ēk̄i deedeedaan maŋfal,
ki s̀oòn maanyiiba b̀ti ki k̀-
u.
- ²² Ama ti-Dindaan di n̄n̄ kp̄ant̄i m-balilaŋki.
M-Nimbòtiu di n̄n̄ sá kutaŋkpanaakoo
kun m s̄ān̄ ki k̄ŋee.
- ²³ U yāntì bi-kpitii ḡt̄i bi-pu,
u dū bi-kpitii ki n̄ān̄-bi.
Ti-Dindaan ti-Nimbòtiu di n̄ān̄-bi.

^d 94.7 Kpèè 10.4, 6, 11, 13, 14.1, 36.2, Yeer 5.12.

^{ee} 94.11 Kpèè 1 Kora 3.20.

^f 94.17 *Diŋm̄ŋmidikil t̄ŋkin̄*: An ŋ̀n̄ kí n̄n̄ sá dikaakul àá ditaŋkpiilin.

**Dāaṁmaan tí cùú
nyōṅkì ti-Dindaan**

95 ¹Dāaṁmaan tí cùú nyōṅkì
(94) ti-Dindaan,
tí fáámaan iwiliili kí dantì
kutaṅkpranaakoo kun
fiil-tee.

²Tí cùmaan u-nimbiin kí
jāaṁ-u,
tí gāāmaan ilan nì dipɔɔpindi
kí nyōṅkì-u.

³Di sá yii ti-Dindaan di sá
Unimbɔtikpaan,
ùṅ di sá ubɔtikpaan un tókó
inimbɔti kɔkɔ puee.

⁴Kitiṅ taapu taapu kā u-ḡaan
ní,
ùṅ di tí yì ajoin yilpu kúnti
kunti.

⁵Úṅ di tí yì tiṅku, di sá yii ùṅ
di náaṅ-u,
ní ki yì kitiṅ kin ní u dū u-ḡal
ki máṅee.

⁶Dāaṁmaan, tí bɔoṁmaan kí
gbàaṅ kí jāaṁ-u,
tí gbāaṁmaan ti-tabiyiliṅ pu
ti-Dindaan un náaṅ-tee
nimbiin.

⁷Di sá yii ùṅ di sá ti-Nimbɔtiu,
ní timbi sá dinibul din u
kpàáyee,
kupicanṅkpuṅu kun u kpɔotēe.

Dìṅ nee, ni yaa gbīl tin u
sòoṅee,

⁸ní taa ḡá mpɔɔgbifin kii ni nín
nìn ḡá pu Meeriibayee,
a lì kii tin nìn jíti Maasa,
kuteeuneeḡ.

⁹Ni-naanjab nìn kpákàṅ-mi ki
nìn cōṅkì-mi niin,
min kamaa bin nìn ká tin m
ḡee.

¹⁰Abin imuṅku ilee, binib gbanti
nìn yāntì m-naṅki nyáṅ nì
bi,
ní m nìn bí yii: «An sá dinibul
dìn yiliṅ gáatēe ní,
baa nyí kun m lēe.»

¹¹Niinee, m-ḡuul poonee ní m
pūtì ki lī yii:
«Bi kpá kí kó m-ḡuṅfil laṅkiḡ!»

**Gāāmaan nlampɔɔn kí
pàkà ti-Dindaan**

(Kpèè 1 Kroo 16.23-33)

96 ¹Gāāmaan nlampɔɔn kí
(95) pàkà ti-Dindaan,
duulinya kɔkɔ nib, gāāmaan
ilan kí pàkà ti-Dindaan.

²Gāāmaan ilan kí pàkà
ti-Dindaan,
ní nyōṅkimaan u-yindi.
Ní nìn sòoṅ u-fiil pu ḡwiin
kamaa.

³Ní māafimaan u-nyooti
atimbun poon,
kí māafi maamaacib bin u
ḡáaṅee anibul kɔkɔ poon.

⁴Di sá ti-Dindaan sá ukpaan ní
kí máaṅ inyōṅki,
ùṅ di sá kuwambiiu ki jítiṅ
inimbɔti kɔkɔ.

⁵Anibul ḡin kíṅee nimbɔtii
kɔkɔ sá fám ní,
ama ti-Dindaan di náaṅ yilpu.

⁶Tinyool nì jilma bí u-nimbiin,

mpɔn nì kunyaṅḡu gbí
u-kɔṅkooḡḡun.

⁷Kitiṅ pu nibuliṅ, tīmaan
ti-Dindaan
u-nyooti kí sòoṅ u-pɔṅḡu pu.

⁸Tīmaan ti-Dindaan u-yindi
nyooti,
ní cáaṁmaan ni-saraabi, ní
kómaan u-cindin.

⁹Bɔoṁmaan taapu ti-Dindaan
nimbiin,
ḡyunti ḡun ní u yaa lēe u nín
bí circir puee ki dākēe.
Nín jìkimaan nì tifaandi
u-nimbiin, kitiṅ pu nib
kɔkɔ.

¹⁰Tùkùmaan atimbun nib kɔkɔ
yii: «Ti-Dindaan jīn dibeel,
duulinya bá ki pɔɔ, kaa cìṅkī.
U sòoṅ anibul ɔti nì ibaamɔn
ní.»

¹¹Yilpu ní nìn fàal, kitiṅ ní nìn bí
dipɔɔpindin,
tiṅku ní nìn gà kuwoou,
kí kpáaṅ tin kɔkɔ bí
u-poonee!

¹²Tisati ní nìn fàal kí kpáaṅ tin
kɔkɔ bí ti-poonee!
Isufi in yú kubambaḡḡunee ní
nìn kūuntí nì dipɔɔpindi

¹³ti-Dindaan nimbiin.
Di sá yii u ddoṅ,
u ddoṅ kí dāá sòoṅ kitiṅ pu
nib ɔti.

U làá dū deede kí sòoṅ
duulinya ɔti,
kí dū u-baamḡyi kí sòoṅ
anibul ɔti.

**Ti-Dindaan sá ubɔti, kitiṅ
pu nib kɔkɔ ní nìn fàal**

97 ¹Ti-Dindaan sá ubɔti,
(96) kitiṅ pu nib kɔkɔ ní nìn fàal,
bin kòd ntimu mun kɔkɔ
nnyim

māntii túee poonee ní nìn bí
mmɔnni!

²Ditagbandi nì dibɔmbɔndi
māntii tú-u.
U-beejaṅ tókó deede nì tin
tēeṅee pu ní.

³ḡḡmi lī u-nyɔkɔpu,
ní ki wù u-nannanliibi bin
māntii tú-uee.

⁴U yāntì itaṅḡḡḡḡḡ ḡmíntí
duulinya pu,
kitiṅ kāntí-i ní ki jìkì nì
tifaandi.

⁵Ajoin dūnti kii
nsikampimuee
kitiṅ kɔkɔ Dindaan nimbiin.

⁶Yilpu sòoṅ u-deedeu pu,
ní anibul kɔkɔ kāntí u-nyooti.

⁷Icoo ní cúú bin kɔkɔ tɔotī
awaayee,
bin nyōṅkí awaa ḡin kaa bí
tibanee!
Inimbɔti kɔkɔ, gbāaṁmaan
ti-Dindaan nimbiin.

⁸Siiyɔn yab gbīl ní an
mɔkìṅ-bi.
Ti-Dindaan, a-bɔsooḡyi puee,
Juuda timmu bí fàal.

⁹Di sá yii sii ti-Dindaan,
Yilpu fḡḡḡḡ Nimbɔtiu un
kpɔotì kitiṅ kɔkɔee,
sii di tókó inimbɔti kɔkɔ pu.

ḡ 95.8 B. 7-8 ká Eebru 3.15. - Maasa nì Meeriiba ɔtee: kpèè Disa 17.1-7, Dikà 20.1-13.
ḡ^b 95.11 B. 7-11 ḡíti ká Eebru 3.7-11. - Ti-Dindaan nín pūtì puee, kpèè Dikà 14.21-23,
Ditee 1.34-35, Eebru 4.3.

ⁱ 97.2 Kpèè 89.15.

- ¹⁰ Nimbi bin néeñ ti-Dindaanee,
nín námaan ikpiti.
Ti-Dindaan wún
u-deedeedambi manfal pu,
u fiil-bi ki nyāntí binikpitib
ḡaan.
- ¹¹ Ŋwalifi ḡmíntí deedeedambi,
ní bin pɔbil bí diba nì
Unimbɔtee fàal.
- ¹² Deedeedambi, ti-Dindaan
puee, nín fàalmaan,
ní kí nīn nyɔḡkí u-circir yindi.

Tí nyɔḡkí ti-Dindaan un dɔoñee

- 98** ¹*Inyɔḡki lanḡu.*
Gāamaan nlanpɔɔn kí
(97) pàkà ti-Dindaan,
di sá yii u ḡaañ maamaacib.
U-ḡanḡiil, u-ḡal ḡun bí
circiree yāntì u jáñ ki jín.
- ² Ti-Dindaan dākā yii u sá u-fiil,
u lēe u nín bí deede puee ki
dākā atimbun kɔkɔ.
- ³ U téetì u-neeḡkpaandi nì
u-deedeu
un u cáá Isirayeel yab puee
pu.
Kí cáá sāa kitiḡ gbeennyɔkɔee,
bi ká ti-Nimbɔtiu fiil.
- ⁴ Kitiḡ pu nib kɔkɔ, fáamaan
iwiliili kí dāntì ti-Dindaan,
gāamaan ilan mpɔn nì
dipɔɔpindi kí nyɔḡkí-u.
- ⁵ Bɔḡmaan kubeeu kí nyɔḡkí
ti-Dindaan,
bɔḡmaan kubeeu kí gāa ilan kí
kintì.
- ⁶ Ní búmmaan akantán nì iyin
kí nyɔḡkí-u,
ní fáamaan iwiliili kí dāntì
ti-Dindaan, ubɔti.

- ⁷ Tiḡku n̄ nīn gā kuwoou, ki
kpāaḡ tin kɔkɔ bí u-poonee!
Kitiḡ nì tin kɔkɔ bí ki-puee
mun n̄ gāa kuwoou.
- ⁸ Ibut n̄ kpāafi abaal,
ajoon n̄ kpāfi dicilpuee kí gāa
ilan nì dipɔɔpindi
- ⁹ ti-Dindaan nimbiin.
Di sá yii u dɔoñ
kí sòoñ kitiḡ pu nib bɔti.
U làá sòoñ duulinya bɔti nì
ibaamɔn,
ní kí sòoñ anibul bɔti deede.

Ti-Dindaan sá ubɔti, ún baba di sá Unimbɔtibaamɔn

- 99** ¹ Ti-Dindaan di sá ubɔti,
(98) anibul n̄ nīn jikì nì
tifaandi!
U kā u-beejal din tɔkɔ
keerubimbi puee,
kitiḡ n̄ cìḡkì!
- ² Ti-Dindaan sá ukpaan Siyɔn
tiḡkin,
– ní kí tɔkɔ anibul kɔkɔ pu.
- ³ Bí nyɔḡkí a-yiḡkpaandi din
cáá tifaandee!
– Dì sá circir yindi ní!
- ⁴ Kun tii ubɔti mpɔnee di sá ú
nīn néeñ ibaamɔn.
Sii di yóoñ marab bin tēeñee.
Sii di ḡá tin bí deede nì tin
tēeñee Isirayeel tiḡkin.
- ⁵ Ní nyɔḡkímaan ti-Dindaan
ti-Nimbɔtiu,
ní gbāaḡmaan u-beejal taapu!
– U sá circirdaan ní.
- ⁶ Mooyiisi nì Aarɔn bin n̄n sá
u-saraaḡaliibi kansikin
bibe,

- nì Samiyeel un n̄n sá bin yfi
u-yindee kansikin ubɔee,
n̄n yfi ti-Dindaan ní u n̄n
kiikí-bi.
- ⁷ Unimbɔti n̄n sòoñ nì bi
ditagbancancaal poonj.
Bi n̄n ḡúb u-bɔkpaanji,
nì marab bin u n̄n tii-bee.
- ⁸ Ti-Dindaan Unimbɔti,
sii a-ba di n̄n kiikí-bi.
A n̄n sá Unimbɔti un j̄n bi-pu
kimɔtiiyee,
ama a n̄n dátí bi-tafal
bi-yintitam pu.
- ⁹ Nyɔḡkímaan ti-Dindaan
ti-Nimbɔtiu.
Gbāaḡmaan kí túl u-circir
jool.
– Di sá yii ti-Dindaan
ti-Nimbɔtiu sá circirdaan ní.

Ti sá u-nibul

- 100** ¹*Ijaam saraau lanḡu.*
(99) Kitiḡ kɔkɔ nib, ní
fáamaan iwiliili kí
dāntì ti-Dindaan.
- ² Jāaḡmaan-u nì ifaal,
dāaḡmaan u-nimbiin nì
dipɔɔpindi.
- ³ Béémaan yii ti-Dindaan di sá
Unimbɔti,
ún di náaḡ-ti ní ki yì-ti.
Ti sá u-nibul nì kupicaḡkpuḡu
kun u kpāáyee.
- ⁴ Ní dīmaan u-diiku punyɔmmu
kí kɔ kí n̄n jáaḡ-u,
ní kɔ u-cindin kí n̄n nyɔḡkí-u.

Ní nyɔḡkímaan-u, ní
pàkàmaan u-yindi.

- ⁵ Di sá yii ti-Dindaan ḡāñ,
u-neeḡkpaandi bí kí n̄n cá
jaanjaan,
ní u-baamɔḡyi bí kí n̄n cá
abin abin.

Ubɔti pɔoñ Unimbɔti nimbiin kí n̄n tɔ u-marab

- 101** ¹*Daafiidi di ḡmāñ nlan*
nee.
(100) M làá gāa ilan
a-neeḡkpaandi nì
a-deedeu pu.
Sii ti-Dindaan ní m làá gāa
ilan kí nyɔḡkí.

- ² M làá nóó deedeedambi saḡḡu.
Ŋyunti ḡulɔḡu ní a làá dāaḡ
m-cee ní?
– M làá n̄n bí nì dipɔbil diba
m-dicaḡkun.
- ³ Maa là tiwan tin kaa bí tibanee.
M ná bin fāti bi-boon ki tii
Unimbɔtee tuuḡḡi,
atuun gbanti kpá kí dáb-mi.
- ⁴ Biibiidambi làá n̄n dátiiñ-mi,
maa là kí béé ukpitiḡal gba.
- ⁵ Bin cāab bi-jutiibi disambiil
dibalinee,
m làá nāaḡ-bi.
Bilambidambi nì bin yòontí
bi-ba yilpuee,
maa gēetiiñ-bi.

- ⁶ M-nimbikpeeḡu làá n̄n cɔ
kitiḡ nee baamɔndambi
pu,

ní bí nīn kààl kǐ kǎl-mi.
Un còom̄ deedeedambi
saŋkindee
di làá nīn bí m-tundin.

⁷ Un mùul̄ u-jutee kaa làá nīn
cáá mpaan m-dicaŋkun.
M-nimbil kaa là kǐ wāl un
sòon̄ tinyim̄bótee.

⁸ Kutaafaau kamaayee,
m làá nīn nàantí
binikpitib bin kǎkǎ bí kitiŋ
nee puee,
kǐ kúntí bikpitiŋaliibi kǎkǎ
ti-Dindaan tiŋkin.

Dinimbinaamandi nì dimákal

102 ¹Ufalaadaan un kaa ti
cáá mpɔn ní kǐ tǐminsí
(101) ti-Dindaan nimbinee wimmeem.

² Ti-Dindaan, pílifi
m-wimmeem,
yàntí m-biilii n̄ bān-si.
³ Á taa fātí a-boon kǐ tī-mi
dinimbinaamandi wiŋŋu dal.
Kpòon̄ a-tafal kǐ pílifiñ-mi.
Dalŋkin m yaa yíin-see,
á kǐ-mi malaa.

⁴ M-maŋfal wiŋyi bí jītí kii
nnyimee,
m-kpabiŋ bí wù kii
am̄siŋkoonee.

⁵ M-pɔbil bí kōō kii kumoou
kun bi gāyee,
m súntí kǐ jī m-jinti gba.

⁶ Aniiim ŋin m fátée puee,
m dúntii kǐn̄ akpab ŋma ní.

⁷ Man nì kuteeun tulinjool di
kǐn̄ kǐ náan̄,
m bí kii kitulinjakpatibooi kin
bí adigbuŋkatinee ní.

⁸ ŋgeem kaa ti bí-mi,

m kpánti kii unoon un tókó
kudii yilpu u-babee ní.

⁹ M-nannanliibi sí-mi ní
baabadal,
bi bèel̄-mi ní kǐ cáá m-yindi kǐ
tòó binib mbusu.

¹⁰ ŋfantam di kpánti m-jinti,
nyinnyim ní m cáa ŋmàlntí
m-nyokaatin.

¹¹ A-ŋuul nì a-bum poonee,
a dúkúti-mi kǐ tó kǐ fá
ndandati.

¹² M-maŋfal wiŋyi bí jītí kǐ cá
kii mboonee,
ní m bí kōō kii kumoouee.

¹³ Ama sii ti-Dindaanee,
a làá nīn kǎ dibeel ní kǐ
nīn cá jaanjaan,
ní bi làá nīn tétí a-pu abin
abin.

¹⁴ A làá yíkí kǐ dākà Siiyɔn
a-ŋanti,
di sá yii ŋyunti bān̄ á sō
kǐ-saai,
tiŋman, ŋyunti lafun bān̄.
¹⁵ Timbi a-tɔntɔnliibi néen̄
kǐ-taŋkpeeŋi,
ki-tam gba cútí-ti isaa.

¹⁶ Atimbun làá fàŋkǐ sii
ti-Dindaan yindi,
ní kitiŋ pu bɔtiibi kǎkǎ n̄ fàŋkǐ
a-nyooti.

¹⁷ Di sá yii ti-Dindaan làá fātí
mā Siiyɔn tiŋki,
u làá dāá lēē u-ba kǐ dākà
u-nyooti poon.

¹⁸ U làá dāá pílifiñ bin bi
fúkúlee,
ní kaa làá dāá gbāfi
bi-wimmeem.

¹⁹ Bí ŋmà tin bí nee kǐ síin̄ bin
làá dāá páanní boonee,
ní dinibul din bi fātii náanee n̄
dāá nyōŋkǐ ti-Dindaan.

²⁰ U gbóonní doooo yilpu u-circir
kɔŋkooŋŋun kǐ kpēē,
ti-Dindaan gbóonní doooo
yilpu kǐ kpēē kitiŋ

²¹ kǐ pílifi bisarkadambi timinsii,
ní kǐ gbintí bin an sá yii bi lēē
kǐ kpōee kǐ líí.

²² Niinee bi làá dāá sòon̄
ti-Dindaan yindi pu Siiyɔn
tiŋkin,
ní kǐ dāá sòon̄ u-nyōŋkii pu
Jeerusaleem tiŋkin,

²³ ŋyunti ŋun anibul nì abee yaa
lāa kpáfí
kǐ jāam̄ ti-Dindaanee.

²⁴ M dāá bí nsanni kǐ cá
ní u bātí m-pɔŋŋu pu.
U bātí m-maŋfal wiŋyi pu.

²⁵ An pu ní m tēen̄ mpɔn yii:
«M-Nimbɔtiu,
sii un bí kǐ nīn cá jaanjaanee,
taa yòon̄-mi m-maŋfal wiŋyi
kansikin.»

²⁶ Dooooyee ní a náan̄ kitiŋ,
a dū a-ŋalii ní kǐ náan̄ yilpu.

²⁷ Tíñ gbanti kǎkǎ làá wāŋkǐ,
ama sii làá nīn péé bí ní.
Kitiŋ nì yilpu làá sátí kii
tiwampeeŋkaalee,
a làá kpántí-bi kii bi nín
kpántí dibokutil puee ní,
ní bí pō mpaan.

²⁸ Ama siiyee, aa kpántí,
ní a-maŋfal wiŋyi kaa kúntí
mun^k.

²⁹ Timbi a-tɔntɔnliibi biyaamu
làá nīn cáá ŋkɔŋkoon,
ní mu-naantiibi n̄ nīn bí
a-nimbiin.

M làá jāam̄ ti-Dindaan

103 ¹Daafiidi di ŋmān̄ nlan
nee.

(102) M làá jāam̄ ti-Dindaan nì
m-naŋkǐ kǎkǎ,
m làá jāam̄ u-circir yindi nì
m-pɔbil kǎkǎ.
² M làá jāam̄ ti-Dindaan nì
m-naŋkǐ kǎkǎ,
kaa làá súntí u-ŋanti bāa tiba
pu.

³ Ûn̄ di cáá m-yìntitam kǎkǎ kǐ
pūn̄-mi,
ní kǐ cāantí m-weeŋyi kǎkǎ.

⁴ U nyāntí-mi ŋkúm bookun,
ní kǐ cáá dineeŋkpaandi nì
disaasol
kǐ cĭkintí-mi kii kibeevuuliyee.

⁵ U tì-mi tiwamm̄ntiil m-puti
poon,
u yàntí m fātii kpántí unipɔon̄
kii ukaalunee.

⁶ Ti-Dindaan tūn̄ deede
tuuŋŋi,
u sòon̄ bin kǎkǎ bi sàantée bɔti
nì ibaam̄on.

⁷ U n̄n̄ yāntí Mooyiisi bēē
u-sàmbiyaamu,
ní Isirayeel yab bēē
u-tuŋkpaanŋi.

⁸ Ti-Dindaan poon mō ní kǐ cáá
kulanŋaŋfitiiu,
waa gífí diŋuul malaa ní
u-neendi wīkǐ tikpilkuk^p.

^k 102.28 Kpèè Yees 51.6-8. B. 26-28 fātii kǎ Eebru 1.10-12.

^{kp} 103.8 Kpèè Disa 34.6, Ilan 86.15, 145.8, Yaku 5.11.

- ⁹ Waa sòòn unil bɔti kaa gbèentí,
kaa tí díki ubɔ pu an kaa kúntí.
¹⁰ Waa dátí ti-tafal kii ti-kpitii
nín bàà máań puee,
waa tí pà ti-yìntitam paati nín
bàà máań puee.
- ¹¹ Kii kitiń nì kutagbɔɲu nín dátí
nì tɔb puee,
mín ní dineɛkpaandi din u cáá
bin fàńkí-uee puee wíikí.
¹² Kii ɲwíiń nyalan̄ki nín dátí nì
ɲu-jeetilan̄ki puee,
mín ní u kàkatí ti-kpitii ki
wàatí-ti.
- ¹³ Kii ubaati poon nín mɔ
u-biyaamu pu puee,
mín ní ti-Dindaan mun poon
mɔ bin fàńkí-uee pu.
- ¹⁴ Di sá yii ún̄ nyí kun u dūu
máń-tee,
waa súntí yii n̄tam ní ti sá.
- ¹⁵ Unilee, u-mańfal wiĩɲi bí kii
kumooúee ní,
kii tisatin supumpukumee,
mín ní u púkuń.
- ¹⁶ Di sá yii kubuɲu yaa fáá
nsupumpukumee, m̀i
wáńkí ní,
aa ti béetí laakin m̀i n̄n bée.
- ¹⁷ Ama ti-Dindaan neeɲkpaandi
bí bin fàńkí-uee pu ní ki cá
talku.
U-deedeu làá n̄n bí
bi-naantiibi pu,
- ¹⁸ ɲyunti ɲun bi yaa ɲúb
u-poondi
ní ki dàkafí ḱi ɲá u-bɔkpaan̄i
nín bí yii bí ɲá puee.

- ¹⁹ Ti-Dindaan dū u-beejaal ki
yóòń yilpu,
ní ki j̄iń dibeel tin kɔkɔ pée
bée pu.
- ²⁰ Jāammaan ti-Dindaan, nimbi
u-tuun̄yi
in di cáá m̄pɔn ki ɲáań
u-nyɔɔbundi nín l̄i puee,
ki tɔ-u ɲyunti ɲun ni yaa gb̄il
u-nyɔkɔpuee.
- ²¹ Jāammaan ti-Dindaan, nimbi
u-jan̄jakitiń kɔkɔ,
nimbi u-tɔntɔn̄liibi bin ɲáań u
nín là puee.
- ²² Ní jāammaan ti-Dindaan
nimbi u-wannaan̄kaati,
laakin kamaa ní ni yaa bí
u-beelinee.

M làá jāam̄ ti-Dindaan n̄i
m-nańki kɔkɔ.

**Unimbɔti unáanli,
m jáam̄-si**

104 ¹M làá jāam̄
(103) ti-Dindaan n̄i
m-nańki kɔkɔ!

- Ti-Dindaan m-Nimbɔti, a sá
ukpaan tikpilku!
Tinyool n̄i jilma ní a p̄eē,
² ní ki dū ɲwalifi ki b̄iĩn a-ba pu
kii dibɔkutikpaandee.
A kp̄atí kutagbɔɲu kii tantee.
³ A máń a-kɔɲkooɲu inyĩɲi in
bí yilpuee pu.
Atagban di sá-si jan̄jatɔrɔku,
a còom̄ kubuɲu feɛɲyi pu ní.
⁴ Kubuɲu di sá a-tuun̄yi,
ní aɲmilimbil sá a-tɔntɔn̄liibi^l.

- ⁵ A dū kitiń ki tɔkɔn̄ ki-nyeel pu,
kì kp̄á ḱi cińkì ɲwindal.
- ⁶ A dū tińku ki b̄iĩn ki-pu kii
dibɔkutilee,
inyĩɲi n̄n b̄i ajoin pu.
- ⁷ Ama ní a kp̄atí i-pu ní i sáń ki
kátí.
A téen̄ i-pu kii ditaadundee ní
i sáń
- ⁸ ki dàb̄ ajoin, ki s̄intí atantakan
ki nín cá laakin a bóntí ki
s̄iĩn-iee.
- ⁹ A s̄iĩn-i kikpaanyɔkɔ kin iaa
máań ḱi p̄uub̄ ḱi j̄itée,
án nín làá ɲá pu i taa ti dāań
ḱi b̄iĩn kitiń puee.
- ¹⁰ A cáń nnyim min nyēē
anyimbulnimbilinee
ibunni,
m̀i p̄uub̄ ajoin kansikin,
¹¹ ní ipeel kɔkɔ d̄oń ki nyù.
Niin ní kumoooun mammu nyù.
- ¹² Inoon kòd̄ ki kól-m̀i,
ní ki gà ilan tifaalin.
- ¹³ A yàntí utaa nyēēń yilpu ki n̄i
ajoon pu,
a yàntí nnyim bà kitiń.
- ¹⁴ Sii di yàntí timool nyēē ní
tiwan̄kuti k̄antí ki j̄iĩn,
ní ki yàntí tin unil k̄úee nyēē.
Kitiń di t̄i unil u-jikaati.
- ¹⁵ K̄iĩn di t̄i unil ndaam min u
nyù an m̄ɔn̄-uee,
ki t̄i-u ɲkpam min u ɲm̀ití
u-nimbiin ɲāńee,
ní ki t̄i-u tijin tin u j̄iĩn ki
k̄antí m̄pɔnee.
- ¹⁶ Ti-Dindaan sufii k̄antí
ntaanyim min máańee,
- Leeban̄on sufii in u còon̄ bi ȳi
seediree.
- ¹⁷ Inoon p̄aantí i-diti i-pu,
ní naakpaapiimbi kòd̄ siipreesi
sufii pu.
- ¹⁸ Njoon̄ɔjamu kòd̄ ajoin ɲin
f̄k̄dee pu,
ní itańkp̄alɔkɔ sá ɲkɔɲkoon ki
t̄i ijangbeenapul.
- ¹⁹ A náań uɲmal tí n̄n cáa béetí
iyunti,
n̄i ɲwíiń ɲu nyí kukúluu kun
ɲu máań ḱi j̄eeté.
- ²⁰ A yaa cáań dibɔmbɔndee ní
kunyeu n̄ m̄ɔ,
ní kubambaɲɲun peellii kɔkɔ n̄
k̄í ki bí còom̄.
- ²¹ Agbikintip̄ombil m̀uun̄ ki
nyāab upeel ḱi ɲm̄ɔ,
ní ki b̄alifi sii Unimbɔti á t̄i-ɲi
ɲi-jinti.
- ²² ɲwíiń yaa nyáńee ní ɲi j̄ití kó
ḱi d̄oń ɲi-diiɲin,
²³ ní unil n̄ nyā ḱi búntí u-tundi,
ḱi gb̄afi ḱi cáa s̄āa kujoou.
- ²⁴ Ti-Dindaan, a-tuun̄yi
w̄iikéee!
- A dū iciin ní ki ɲá atuun
gbanti kɔkɔ,
a-wannaan̄kaati di gbí kitiń
kɔkɔ.
- ²⁵ Kp̄èe tińku di d̄ɔ p̄aaa ḱi cée,
tiwan̄kuti tikpaandi n̄i
ɲwaamu
gbí poon an kaa cáa ɲkaan.
- ²⁶ Meelab tɔkɔ u-pu ki cá ki
ḡtíiń,
ní kupeebiliɲu Leefiyatan
kun a náańee
bí u-poon ki gb̄iil.

^l 104.4 Kp̄èe Eebru 1.7.

27 Tiwanḡkuti gbanti kɔkɔ máká
a-pu
á tī-ti tijin nyunti ḡun a
máañee tí jī.
28 A yaa tī-tèe ní tí yòòñ kǐ jī,
a yaa tānti a-ḡalee ní tí ká kǐ jī
kǐ díkǐ.
29 Ama a yaa fāti a-boon kǐ
tī-tèe, ní tifaandi n̄ cúu-ti.
A yaa cúu ti-fooku kǐ lēeyee ní
tí kpú
kǐ fātí gítí ntamin.
30 A yaa tī-ti a-fookuee,
a náañ-ti dee,
ní kǐ fātí pònti tikɔkɔ kitiḡ pu.
31 Ti-Dindaan nyooti n̄ n̄n bí kǐ
cá jaanjaan!
An n̄n m̄ñ ti-Dindaan
u-tuunḡḡi pu!
32 U yaa kpēe kitiḡee, k̄i c̄ḡk̄i ní,
u yaa gbēe ajoonee, ḡi dükù
ní.
33 M-manḡfal wiḡḡi kɔkɔ poonee,
m làá gāa ilan kǐ pàkà
ti-Dindaan,
iwiin in k̄iñ-mi nee,
m làá dūú gāa ilan kǐ
nyōḡk̄i m-Nimbɔti u ní.
34 M-yaliḡk̄ii n̄ n̄n fáatiñ-u.
Mamee, ti-Dindaan pu ní m làá
n̄n fàal.
35 Bikpitiḡaliibi n̄ kúntí kitiḡ pu,
binikpitiḡ n̄ taa ti n̄n bí!

Tiḡman, m làá jāam̄ sii
ti-Dindaan!
Aleeluya, nyōḡk̄i maan
ti-Dindaan!

Unimbɔti deede tuunḡḡi bɔti

(B. 1-15. kpèè 1 Kroo 16.8-22)

105 ¹Ní nyōḡk̄i maan
(104) ti-Dindaan kǐ yòòñ
u-yindi yilpu,
ní yànti maan anibul kɔkɔ
n̄ béé u-tuḡkpaanḡi.
2 Ní gāa maan ilan kǐ pàkà-u, kǐ
gāa ilan kǐ nyōḡk̄i-u,
ní dākafī maan u-maamaaci
tuunḡḡi kɔkɔ pu.
3 Nimbi bin nyàab ti-Dindaanee,
án n̄n m̄ñ-ni u-circir yindi pu,
ní n̄n bí dipɔɔpindin.
4 Ní nyàab maan ti-Dindaan n̄
u-pɔḡḡu,
nyàab maan kǐ n̄n bí
u-nimbiin.
5 Ní téetī maan maamaaci
tuunḡḡi ḡin u ḡáañee
n̄n u-tuḡkpaanḡi pu,
n̄n ibɔsoon in kɔkɔ ní u sòñee.
6 Nimbi u-tòntòliu Abraam
naantiibi,
nimbi Jaakɔb naantiibi bin u
lēeyee, téetī maan.
7 Úñ di sá ti-Dindaan
ti-Nimbɔti u,
úñ di sòñ kitiḡ pu nib kɔkɔ
bɔti.
8 Waa péee súntí u-poondi pu
dalba dalba,
tibɔti tin u yòòñ án n̄n sá
mara kǐ tī anaantitòntòkɔ
kutuku puee^m.
9 Dipoonḡi gbanti ní u n̄n pòòñ
Abraam,
díñ ní u n̄n pūtì kǐ pòòñ
Isaaki munⁿ,

10 díñ ní u n̄n dūu síñ Jaakɔb
dibɔkpaal,
talku poondi gbanti ní u n̄n
pòòñ Isirayeel^{ny},
11 kǐ lī-u yii:
«M làá tī-si Kanaan tiḡkǐ,
án n̄n sá sii n̄n a-naantiibi
wanti^ḡ.»
12 Baa n̄n náañ bāa fiii,
bi n̄n péee sá binikaanḡaabi ní
kǐ kāl̄ niin kunicaḡu^{ḡm}.
13 Bi n̄n kàal̄ atimbun ní kǐ
kpántí,
kǐ kàal̄ dibeel diba poon ní kǐ
yíki kǐ n̄k̄i din k̄iñ poon.
14 Ama Unimbɔti kaa kǐ bāa unil
n̄n sàañ-bi,
bi-pu ní u dáal̄ bibɔtiibi tafal
kǐ lī yii:
15 «Ní taa gbēe bin m lēeyee,
ní taa péee ḡá m-bɔnaatiliibi
tikpitiḡ tiba^{oo}.»
16 U n̄n cáañ ḡk̄um kitiḡee pu,
tijin kaa n̄n gítí bí binib n̄n jī.
17 U n̄n dū unil ubɔ kǐ tú
bi-nyɔkɔpu,
Jooseefi un bi n̄n nyáfí u
kpánti uyumbuee^ḡ.
18 Bi n̄n bá u-taanḡi akpambaa,

bi n̄n dū ikusaka kǐ tó u-need^p,
19 kǐ cáá sāa ḡyunti ḡun ní tin u
n̄n sòñee
dāa jíti m̄ñ deedeedeeyee.
Ti-Dindaan nyɔɔbundi n̄n
c̄ḡk̄i-u kǐ p̄ñ-u^r.
20 Ubɔti n̄n pú kinyɔkɔ bí
báatí-u u-kpambaanḡi,
anibul kpiliu n̄n yānti bí
lī-u^s.
21 U n̄n dū-u kǐ kāañ u-dicaḡku
pu ukpil,
ní kǐ n̄n yānti u kpòtí tin
kɔkɔ u cááyee^t,
22 kǐ ḡmā kǐ dākà u-bòtibiliḡ u
n̄n là puee,
ní kǐ ḡmā kǐ tī bitindaḡkpiḡlib
iciin.
23 M̄ñ boonee, Isirayeel n̄n cūti
Eejipiti tiḡkin,
Jaakɔb n̄n kpánti unicaan
Kaam tiḡkin^u.
24 Ti-Dindaan n̄n pú u-nibul
mmaal
ní kǐ tī-bi m̄pɔn kǐ jítiñ
bi-nannanliibi.
25 U n̄n cúu Eejipiti yab pɔbiliḡ
kǐ kpánti,
bi n̄n k̄iñ kǐ ná u-nibul
ní kǐ n̄n ḡmātiñ u-tòntòliibi^w.

^{ny} 105.10 Isirayeel: Jaakɔb yindi diba mun dee, kii an n̄n k̄a Diny 32.29 poon puee, kpèè B. 23.^ḡ 105.11 B. 10-11: kpèè Diny 12.3, 13.15, 17.8, 26.3, 35.12, 48.4, Ditee 1.8, 34.4, Atuun 7.5.^{ḡm} 105.12 Kpèè Diny 34.30, Ditee 7.7, 26.5.^{oo} 105.15 B. 14-15: kpèè Diny 20.3-7.^ḡ 105.17 Kpèè Diny 37.28, 45.5.^p 105.18 Bi n̄n p̄ñ Jooseefi sarka puee, kpèè Diny 39.20.^r 105.19 Kpèè Diny 41.16,25.^s 105.20 Diny 41.14.^t 105.21 Diny 41.39-41.^u 105.23 Jaakɔb n̄n cūti Eejipiti tiḡkin puee, kpèè Diny 46.6, 47.11. - Kaam: kpèè Ilan 78.51 n̄n tin bi ḡmāñ kugbɔḡu faaku taapuee.^w 105.25 B. 24-25. Disa 1.7-14.^m 105.8 Ditee 7.9ⁿ 105.9 Abraam: Diny 12.7, 17.8. - pòòñ Isaaki: Diny 22.16-17, 26.3.

- ²⁶ Niinee ní u dū u-tɔntɔnliu
Mooyiisi
nì Aarɔn un u nìn lēēyee ki
tú^y.
- ²⁷ Unimbɔti nìn yāntì bi ḡaañ
maamaaci daanti Eejipiti
tiŋkin,
bi nìn ḡaañ maamaaci tuuŋŋi
Kaam tiŋkin.
- ²⁸ Unimbɔti nìn cáañ dibɔmbɔndi
ní an dūu mɔ,
ama báà ubɔ kaa nìn kpákáñ
u-nyɔɔbundi.
- ²⁹ U nìn yāntì nnyim kpántì
fatiku
ní ki yāntì ijɔm in bí
mi-poonee kpí^a.
- ³⁰ Kpaabi nìn gbí Eejipiti tiŋkin
ki kpáañ bi-bɔtiu diiŋŋin^b.
- ³¹ Unimbɔti nìn sòoñ ní ikpiŋki
dómiñ
ní inaacib gbí kitiŋ kɔkɔ pu^c.
- ³² An nín bàà sá utaa n̄ n̄e, u
nìn yāntì ataanyikumbil
di líti,
ní utaa tɔ ní bi-tiŋki fōō ḡŋmi,
³³ ki bíl bi-fiinyi n̄ bi-fiigi sufii,
ní ki kɔfi bi-tiŋki pu sufii^d.
- ³⁴ Unimbɔti nìn tí sòoñ ní
inaakicaan,
n̄ inaakitooon in baa ḡūn kí
kàañee dómiñ.

- ³⁵ I nìn ḡmɔ bi-tiŋki pu mooti
kɔkɔ,
i nìn ḡmɔ kitiŋ nín lōoñ
tikpaaŋin tiŋyee^{ee}.
- ³⁶ U nìn kūū Eejipiti
yab biseebiyaamu
nninjabiyaamu kɔkɔ,
mun bi péé ki màl ḡyunti ḡun
bi-fatikuu dáá tūm̄ee^f.
- ³⁷ U nìn nyántì u-nibul bi tú
animbil n̄ sindaariya^g.
Bi-naakɔti kansikinee, ubɔ kaa
nìn gbíntì boon.
- ³⁸ Bi nín nyáñee, an nìn mɔk̄iñ
Eejipiti yab,
di sá yii dinyoondi nìn kɔ-bi^g.
- ³⁹ U nìn kpátì ditagbandi ki b̄iñ
bi-pu,
ní ki dū ḡŋmi ki ḡm̄int̄i-bi
kunyeeuⁱ.
- ⁴⁰ Bi nìn mēē ní u yāntì
ḡjikpacimamu dómiñ,
u nìn dū yilpu jinti ki
kp̄iñ-bi.
- ⁴¹ U nìn yāntì ditariŋkal poon
nnyim nyáñ^k,
ki p̄uub ki jíti kuteeu pu kii
mbunee.
- ⁴² Di sá yii waa nìn súntì u-circir
poondi

^y 105.26 Disa 3.1-4.17.

^a 105.29 Disa 7.14-25.

^b 105.30 Disa 7.26-8.11.

^c 105.31 Disa 8.12-28.

^d 105.33 B. 32-33. Disa 9.13-35.

^{ee} 105.35 B. 34-35. Disa 10.1-20.

^f 105.36 Disa 12.29-30.

^g 105.37 Disa 12.35-36.

^{gb} 105.38 Disa 12.33, 15.16.

ⁱ 105.39 Disa 13.21-22, 14.19-20.

^j 105.40 Disa 16.13-18.

^k 105.41 Disa 17.1-7, Dikà 20.2-13.

- din u nìn pōoñ u-tɔntɔnliu
Abraamee pu^{kp}.
- ⁴³ U nìn nyántì u-nibul n̄ ifaal,
bin bin u nìn lēēyee iwiliili
poon.
- ⁴⁴ U nìn fōō atimbun aba timmu
ki t̄i-bi,
ní b̄iñ jíñ anibul aba tuuŋŋi
paati^l,
- ⁴⁵ án nín làá ḡá pu bí n̄n ḡúb
u-bɔkpaanŋi
kí n̄n tɔ u-marabee.
Aleeluya, nyɔŋk̄imaan
ti-Dindaan!

Isirayeel yab bíi biiti bi-kpiti pu

(B. 1,47-48. kpèè 1 Kroo 16.34-36)

106

¹ Aleeluya, nyɔŋk̄imaan
ti-Dindaan!

(105)

Tí nyɔŋk̄i ti-Dindaan,
di sá yii u ḡāñ,
ní u-neeŋkpaandi bí ki cá
jaanjaan^m.

² ḡma di ḡūn kí sòoñ
ti-Dindaan tuŋkpaanŋi pu?
ḡma di làá yāntì bí gb̄il
u-nyɔŋk̄ii pu?

³ Bin ḡúb Unimbɔti marab,
ki ḡaañ ḡyunti kamaa tin bí
deedeeyee bí mm̄onneeee!

⁴ Ti-Dindaan, a yaa bíi dākà
a-nibul a-ḡantee,
á t̄eetí m-pu!
Jòoñ-mi a-fiil pu.

^{kp} 105.42 Diny 15.13-14, Disa 2.24, Luuki 1.54-55.

^l 105.44 Joos 11.16-23.

^m 106.1 Tí nyɔŋk̄i ti-Dindaan. Kpèè 100.5, 1 Kroo 16.34, 2 Kroo 5.13, 7.3, Eesi 3.11, Yeer 33.11.

ⁿ 106.7 Disa 14.10-12.

^{ny} 106.11 B. 9-11. Disa 14.21-29.

^ŋ 106.12 Disa 14.31, 15.1-21.

⁵ Yāntì m̄ ká bin a lútèe naam,
kí yāntì m̄ fāal n̄ a-nibul
ní kí n̄n bí dipɔɔpindin n̄ bin
sá a-yabee.

⁶ Ti ḡá ikpiti kii ti-baabee,
ti ḡá tin kaa kítèe ki fōō
dibɔkpiil.

⁷ ḡyunti ḡun ti-baabi nìn bí
Eejipiti tiŋkinee,
baa nìn gb̄il ti-Dindaan
maamaaci tuuŋŋi taapu.
Bi nìn súntì u-neeŋkpaandi
din u dākā-bi ḡfunyɔm
tikpilee pu,
bi nìn jáñ n̄ u dimɔɔl caŋin,
Tikati mɔɔl caŋinⁿ.

⁸ Ama ūñ u-ba yindi puee,
u nìn f̄i-bi,
ki lēē u-pɔŋŋu ki dākā.

⁹ U nìn kp̄ati Tikati mɔɔl pu
ní d̄iñ f̄ootì.
U nìn yāntì bi cōom̄ dimɔɔl
poon

kii bi nín cōom̄ kuteeun puee.

¹⁰ U nìn f̄i-bi ki nyántì bin kaa
nìn là bi-bɔtee ḡaan,
u nìn dá-bi bi-nannanliibi
ḡaan ki líi.

¹¹ Nnyim nìn f̄ati gb̄i ki lēēñ
bi-nannanliibi pu,
bi-kansikin báà ubɔ kaa nìn
k̄iñ^{ny}.

¹² Niinee ní bi fōō Unimbɔti
nyɔɔbundi ki k̄í,
ní ki ḡāñ ilan ki nyɔŋk̄i-u^ŋ.

- ¹³ Ama an kaa nìn péé súŋkì ní
bi súntì tin u ɣée pu,
baa nìn cíti ù ɣá tin u nìn
bóntì kí ɣée.
- ¹⁴ Bi nìn ɣá nnimbitaataam
kuteeun.
Laakin ubo kaa nìn bée, bi nìn
cɔŋkì Unimbɔti.
- ¹⁵ U nìn tī-bi tin bi nìn bālifée,
ama ní ki dū didúntil weeŋɣu
ki tɔ bi-pu.
- ¹⁶ Bi nìn ɣá Mooyiisi pu
ipoompoon dinaapaal pu
ki kpáañ Aarɔn un ní bi nìn
dūu sú ti-Dindaanee.
- ¹⁷ Kitiŋ nìn cúu látì ní ki dū
Daatan ki nál,
kì nìn bīñ Abiiram kitil pu.
- ¹⁸ Ŋŋmi nìn wūñ dikitil gbanti
kɔkɔ,
aŋmilimbil nìn wūñ binikpitib
gbanti^{ŋm}.
- ¹⁹ Bi nìn mɔ́ɔ dinabil Ooreeb jool
taapu,
bi nìn dū tikúti ki mɔ́ɔ diwaal
ki gbāañ ki jáañ-dì.
- ²⁰ Bi nìn dū unaa un ɣmòò
timoolee naŋku
ki kpántì Unimbɔti un sá
bi-nyootee.
- ²¹ Bi nìn súntì Unimbɔti bi-fiiliu
un di nìn túñ atunŋkpaan
Eejipiti tiŋkinee pu.
- ²² Bi nìn súntì maamaaci tuuŋŋi
ŋin u nìn ɣá Kaam tiŋkinee,
titumbilindi tin u nìn ɣá Tikati
mɔ́ɔl caŋinee.

^{ŋm} 106.18 Dikà 16.1-35.

^{oo} 106.26 B. 24-26. kpèè Dikà 14.1-35.

^ɔ 106.27 Akoo 26.33.

^P 106.31 B. 28-31: kpèè Dikà 25.1-13.

- ²³ Unimbɔti nìn lēē yii u làá
kúntí-bi,
ama Mooyiisi, unil un u nìn
lēēyee
nìn yúl u-nimbiin ki pīñ-u nšan
ú taa kpò-bi u-ɣuul poon.
- ²⁴ Míñ boonee, bi nìn kpēē
kitimmɔntii nee fám,
di sá yii baa nìn fōō Unimbɔti
poondi ki kíí.
- ²⁵ Bi nìn bí bi-tantibin ki
gbùkuñ,
baa nìn tɔ ti-Dindaan nyɔkɔ.
- ²⁶ Niinee ní u yōoñ u-ɣal yilpu ki
pūtì
kí kpò-bi kuteeun^{oo},
- ²⁷ kí jà bi-naantiibi bí yāl
atimbun kɔkɔn,
ní kí yàntì bí kpú
nnicantimun^ɔ.
- ²⁸ Bi bàñ Peewɔoree ní ki kíí ki
bíi tòotì diwaal Baal,
ní ki ɣmɔ́ tiwaŋkuti tin bi dūu
tòotì bitaŋkpiibee nanti.
- ²⁹ Bi nìn ɣá míñ ki gbítì
Unimbɔti ɣuul
ní nnaabu jéetì bi-pu.
- ³⁰ Ama Piinaasi nìn yíkìi yúl ki
ɣáŋkì tibɔti,
ní nnaabuee gbēēñ.
- ³¹ An pu ní ti-Dindaan yííñ-u
deedeedaan
kí nìn péé cáa cá abin abin^P.
- ³² Bi nìn tí gbítì ti-Dindaan ɣuul
Meeriiba nyimbuliŋu caŋin,

³² Bi nìn tí gbítì ti-Dindaan ɣuul
Meeriiba nyimbuliŋu caŋin,

- ki kón Mooyiisi digiñdin.
- ³³ Bi nìn kɔ́ Mooyiisi poon ki lēē
baadakam,
ní ùñ sòoñ kaa dākafīr.
- ³⁴ Ti-Dindaan nín nìn bí-bi yii
bí kpò kí céetí atimbun
ŋiŋyee,
baa nìn ɣá míñ^s.
- ³⁵ Ama bi nì binib bin kaa nyí
Unimbɔtee nìn ɣá mpèè
ní bi bífi bi-koobiliŋ ki kíñ ki
ɣáañ míñ.
- ³⁶ Bi nìn tōotì bi-waari
ní ɣíñ kpántì-bi kutaliŋɣut.
- ³⁷ Bi nìn kūū bi-jipɔmbi nì
bi-bisalib
ki ɣá saraabi ki tī arasiniibi^u.
- ³⁸ Bi kūū maanyiibab,
ki kūū bi-jipɔmbi nì bi-bisalib
ki ɣá saraa ki tī Kanaan yab
waari.
Bi kūū binib míñ ki kón kitiŋ
tijɔkɔndi^w.
- ³⁹ Bi-tuuŋŋi gbanti kón-bi
tijɔkɔndin,
bi-bimbim yāntì bi kpántì kii
kinimpulaakpaayee^y.
- ⁴⁰ Niinee ti-Dindaan fōō u-nibul
pu diŋuul,
u nìn kíñ ki ná bin sá u-yabee.
- ⁴¹ U nìn dū-bi ki líi nì atimbun
aba,
u nìn dū-bi ki ɣá
bi-nannanliibi taapu.

^r 106.33 B. 32-33: kpèè Disa 17.1-7, Dikà 20.1-13.

^s 106.34 Ditee 7.1-6, 20.17-18.

^t 106.36 B. 35-36: kpèè Bibò 2.1-3, 3.5-6.

^u 106.37 Akoo 18.21, Ditee 12.31, 2 Bib 17.17, Yeer 7.31, 19.5.

^w 106.38 Dikà 35.33.

^y 106.39 Bi nín kaa yúl nì Unimbɔti deedeē puee yāntì bi kpántì kii kinimpulaakpaayee:
Yeer 3.6-9, Oosee 1.2, 2.4, 4.12-14.

^a 106.46 Kpèè 1 Bib 8.50, Yeer 42.12, dūu ɣmàntì nì Bibò 2.14-18, Eesi 9.9.

- ⁴² Bi-nannanliibi nìn sāañ-bi
ní ki nyī-bi ki múl bi-taapu.
- ⁴³ Iyunti tikpilee,
ti-Dindaan nìn fī-bi,
ama bíñ nìn gbíntìi jàà nì u,
ní ki nìn mɔ́tī múl bi-kpitii
poon.
- ⁴⁴ Ti-Dindaan nìn ká
dinimbinaamandi din
poon bi bée
ɣyunti ɣun ní u gbīl bi-biilii
puee.
- ⁴⁵ U nìn téetì dipoondi din u nìn
pōoñ-bee pu.
U-neeŋkpaandi puee, u nìn
kpántì u-landɔkɔŋu.
- ⁴⁶ U nìn yāntì bin kɔkɔ cúú-bi
ki cūnnì kuyunŋuee súñ
bi-saai^a.
- ⁴⁷ Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, fī-ti!
Nyāntì-ti atimbuncean ɣaan kí
kóoñ-ti kí kpāfi.
Niinee ní tí jáañ a-circir yindi,
ní kí nìn nyɔŋkì-si
dipɔɔpindin.
- ⁴⁸ Tí jáañ ti-Dindaan, Isirayeel
Nimbɔtiu
kí nìn cáa cá jaanjaan.
Ní samaa kɔkɔ ñ kíí yii:
«Ameeni! Tiŋman,
an lafun ɣá míñ!
Aleeluya, Nyɔŋkìmaan
ti-Dindaan!»

KUGBƆŋŋMOOŋMOOTIU
(*Ilan 107–150*)

- Tí jāaŋ UnimbƆti ufiil**
107 ¹Tí NyƆŋkimaan
(106) ti-Dindaan, di sá yii
u ŋān,
ní u-neeŋkpaandi bí kí nān
cá jaanjaan.
- ²Bin kƆkƆ ti-Dindaan dá ki
líyee á lì míŋ.
Bin ní ti-Dindaan dá ki nyánti
unannanli ŋaanee,
³bin u kóoŋní ntimu kƆkƆn,
ŋwiín nyalanŋi pú nì ŋwiín
jeetilanŋi pú,
ŋgan pú nì ŋgiil pú ki kpáfèe
á lì míŋ.
- ⁴Biba nān tú ki yiín kuteeun,
ki còom̄ ki cá kitiŋkuliŋŋin,
kaa nān ká nsan ŋun cá kitiŋ
kin poon binib kódyee.
- ⁵Ŋkùm nì nnyinnyoo nān
cúú-bi,
ní bi-wunti yƆti.
- ⁶Bi-giŋŋi poonee, bi nān fáá
mbiil ti-Dindaan watil pú,
ní ún nān fī-bi ki nyánti
bi-nimbinaamandi poon.
- ⁷U nān dū-bi ki tākaŋ nsan ŋun
tēēnee poon
ki cūnni-bi kitiŋ kin poon
binib kódyee.
- ⁸Bí nyƆŋkì ti-Dindaan
u-neeŋkpaandi
nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u
ŋáaŋ ki tìl binibee pu!
- ⁹Di sá yii un ní nnyinnyoo nān
cááyee, u tī-u u nyūn,

ní ki tī un ŋkùm nān cááyee u
jín ki díkí.

- ¹⁰Biba nān kā dibƆmbƆndin nì
ŋkùm jiliŋku booŋŋun,
bi nān bí falaa sarkaun ní bi
bóob-bi ikusaka.
- ¹¹Di sá yii bi nān ján nì
UnimbƆti marab,
bi nān kpēē Yilpu FƆŋŋŋ
NimbƆtiu bƆkpaanŋi fám.
- ¹²U nān dū falaa ki sīnti-bi taapu,
bi nān gbéeti ki làá líti ní báá
ubƆ kaa nān tútuŋ-bi.
- ¹³Bi-giŋŋi poonee, bi nān fáá
mbiil ti-Dindaan watil pú,
ní ún nān fī-bi ki nyánti
bi-nimbinaamandi poon.
- ¹⁴U nān dáal-bi ki nyánti
dibƆmbƆndi
nì ŋkùm jiliŋku booŋŋuee
poon
ní ki nān tifi bi-kusakai.
- ¹⁵Bí nyƆŋkì ti-Dindaan
u-neeŋkpaandi,
nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u
ŋáaŋ ki tìl binibee pu!
- ¹⁶Di sá yii u wīl tasa kúti
punuubi
ní ki nákatì tikpàlkaal tin sá
tikútee^b.
- ¹⁷Biba nān kpánti bigbaambi ki
jín falaa bi-sanŋkpitii pu,
bi-kpitii puee, bi nān jín falaa
tikpil.
- ¹⁸Tijin kƆkƆ nān nūtì-bi,
baa nān giti dátiŋ ŋkùm.
- ¹⁹Bi-giŋŋi poonee, bi nān fáá
mbiil ti-Dindaan watil pú,

- ní ti-Dindaan kpōoti-bi ki
cūnni meelayulilaŋki,
laakin bi nān là kí cūee.
- ³¹Bí nyƆŋkì ti-Dindaan
u-neeŋkpaandi,
nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u
ŋáaŋ ki tìl binibee pu!
- ³²Bí yòoŋ u-yindi yilpu samaa
kansikin,
kí nyƆŋkì-u bitindaŋkpilib
kpafil poon.
- ³³Ún di yānti mbun á fóoti kí
kpánti kuteeu,
ní anyimbulnimbil á gún kí
kpā,
- ³⁴kí yānti kitiŋ kin cáá
ntiŋkpamee á kpánti kitiŋ
kin kpīyee,
binib bin kóo ki-puee
tuŋkpitiŋ pu.
- ³⁵U tí ŋūn kí yānti kuteeu á
kpánti kubƆƆu,
ní kí yānti kitiŋkuliŋŋi á
kpánti anyimbulnimbil.
- ³⁶U cāabiŋ bin ŋkùm cááyee kí
kāaŋ niin,
bí náaŋ kitiŋ kí nān kíŋ ki kóo
ki-pu.
- ³⁷Bi kù akpaan kí bōl,
ní kí cōoŋ fiinyi sufii
ní kí dāá kitiŋ abil.
- ³⁸Ti-Dindaan biinti bi-boon ní bi
būti,
waa bāti bi-waŋkuti wīŋŋu pu.
- ³⁹Ama biba wīŋŋu nān bāti,
ní bi nān dū diwƆbil nì nnaabu
nì kunimbaau
ki nyū-bi ki sīnti taapu.
- ⁴⁰Ti-Dindaan yānti bi kíŋ ki
kpèe abotibil fám.
- ní ún nān fī-bi ki nyánti
bi-nimbinaamandi poon.
- ²⁰U nān dū u-nyƆbundi ki
cāaŋ-bi
ní ki fī-bi ki nyánti ŋkùm
ŋaan.
- ²¹Bí nyƆŋkì ti-Dindaan
u-neeŋkpaandi,
nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u
ŋáaŋ ki tìl binibee pu!
- ²²Bí ŋá saraabi kí jāaŋ
UnimbƆti,
bí fáá iwiliili kí dānti-u
u-tuuŋŋi pu.
- ²³Biba nān kó meelab ki tókó
tiŋku pu,
bi nān bí tiŋku pu ki bānti.
- ²⁴Bíŋ gbantee nān ká ti-Dindaan
tuuŋŋi
nì maamaacib bin u ŋáaŋ
tiŋku puee.
- ²⁵U sòoŋ ní kubuŋkpaanŋu á kíl
ki yòontì tinyiŋŋban.
- ²⁶Tinyiŋŋbānee nān yòontì
bi-meelab ki tóo yilpu,
ní ki fātī dū-bi ki múl
nnyimin.
An nān bí ŋáaŋ mimmee ní bi
nyūŋ ŋkpatim.
- ²⁷Bi-nimbiliŋ nān bí bōnti ní bi
kpīnti kii udanyƆgbilee.
Baa nān giti nyí tin bi làá ŋee.
- ²⁸Bi-giŋŋi poonee, bi nān fáá
mbiil ti-Dindaan watil pú,
ní ún nān fī-bi ki nyánti
bi-nimbinaamandi poon.
- ²⁹U nān yānti kubuŋkpaanŋuee
ŋmíl,
ní tinyiŋŋban mun dōoŋ soooo.
- ³⁰An ŋmíl mimmee ní an
móƆkīn-bi,

^b 107.16 Kpèe Yeas 45.2.

U yānti ŋi tú ki yiìn kuteeu
kun pu nsan kpée.

⁴¹ Ama u nyāntí ufalaadaan
u-falaaun,
ní ki yāntí bi-dicaŋŋi bùtí kii
tiwaŋkutee^c.

⁴² Bin pɔbiling bí dibee yaa ká
mimmee, bi fàal ní,
ama binikpitib kɔkɔ piintí
bi-nyɔmmu!

⁴³ Ŋma sá uciŋfiti ní?
Udaan n̄ kpāafi tibɔti nee,
ní kí béé ti-Dindaan
neŋkpaandi!
Udaan n̄ béé yii ti-Dindaan ŋān.

M làá péen kutaa kí fintí

(B. 2-6. kpèè 57.8-12,

B. 7-14. kpèè 60.7-14)

108 ¹Nlan. Daafiidi di ŋmān
nlan nee.

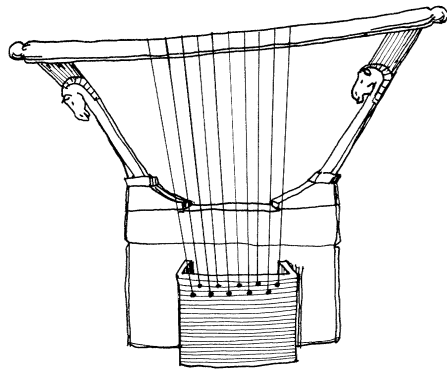
(107) ²M cáá dimákal,
m-Nimbɔtiu,
m làá gāa nlan kí nyɔŋki-si n̄
m-naŋki kɔkɔ.

³ Ŋmii saalaa beeku n̄ saŋgu,
fintīmaanee,
m làá péen kutaa kí fintí.

⁴ Ti-Dindaan, m làá nyɔŋki-si
anibul kansikin,
m làá gāa ilan kí pàkà-si
atimbun kansikin.

⁵ Di sá yii a-neeŋkpaandi wīkí
ki jítiñ kutagbɔŋu,
ní a-baamɔŋyi wīkí ki tin sāa
atagban.

⁶ Unimbɔti, a sá ukpaan ki jítiñ
kutagbɔŋu,

Ŋmii saalaa beeku (108.3)

yāntí a-nyooti n̄ gbí kitin
kɔkɔ!

⁷ Dū a-pɔŋkpaanŋu kí fī-ti kí
fōo ti-wimmeem,
án nín làá ŋá pu a-nib bin a
néénee n̄ ká difiilee.

⁸ Unimbɔti sòon u-circir diiku
poon.
M ján ki jíñ! M làá yàkatí
Siikeem tiŋki,
ní kí ŋmāntí Sukooti tantakal.

⁹ Man di yì Galaadi, man di tí
yì Manasee mun.
Eefiraayim di sá man
janjafuuliiki,
ní Juuda sá m-beel pɔŋŋu.

¹⁰ Moowaab sá kusampeeu kun
poon m fūulee ní.
M tákatí m-naatakal ki lúkú
Eedoom tiŋki pu^d,
m fátí dijajil kuŋkuuntii
Fiillistii tiŋki pu.

¹¹ Ŋma di làá cunnì-mi kitin
kin

bi máñ digundi ki túee poon
ní?

Ŋma di làá cunnì-mi Eedoom
tiŋkin,

¹² an yaa kaa sá sii Unimbɔti un
di dū-ti ki fá,
kaa ti cēentí ti-janjakitīŋee?

¹³ Dāá tūtuñ-ti tí já n̄ unannanli,
di sá yii unil tūtuntam sá fām
ní.

¹⁴ Unimbɔti yaa bí ti-ceeyee, ti
làá já kí jī,
ún di làá tāā kí mátí
ti-nannanliibi.

Unil un bi bíi kɔkɔlee bíi yū Unimbɔti n̄ jòon-u

109 ¹Daafiidi di ŋmān nlan
nee ki tī bilanŋaaliibi
(108) kpiliu.

Unimbɔti un m nyɔŋkée,
taa nín ŋmí mín,

² di sá yii binikpitib n̄
binyimɔndambi kɔkɔl-mi,
bi sòon ki bíil-mi.

³ Bi nín ná-mi ki sòon tiŋyee
māntii tú-mi an kɔkɔ pu,
maa ŋá-bi tiba ní bi jáa n̄ mi.

⁴ M yaa bíi dākà-bi m-neendee
ní bīn bí ki kɔkɔl-mi,
ama ní m mēe ki tì-bi.

⁵ M yaa ŋá-bi tiŋanee, tikpitil ní
bi dùú téen-mi,
ní m yaa tí dākà-bi dineendee,
bí dū kinán kí téen-mi.

⁶ Bi sòon m-pu yii: «Tí lēe unil
ubɔ ú jáñ-u,

ukɔkɔli ubɔ n̄ yūl u-ŋanŋiil
pú^{ee}.

⁷ Bi yaa sòon u-bɔtee, ú jī
dibɔkpil,
ní u-wimmeem n̄ kpántí-u
ikpiti.

⁸ U-manfal wiinyi n̄ bàtí,
ubɔ n̄ fōo u-tundi^f.

⁹ U-jipɔmbi n̄ kpántí atanŋkpiibil
ní u-nimpuu n̄ kpántí ukpiipu!

¹⁰ U-jipɔmbi n̄ kpántí naayeekub
kí n̄n mēe ki jīn̄,
bí n̄n nyēē bi-digbuŋkatiŋ
poon ki mēe ki jīn̄!

¹¹ Un u jíñ dipɔndee n̄ dāá kóon
u-wanti kɔkɔ,
ní binicambi n̄ dāá fūkul u nín
tún ditundi ki ká tiŋyee.

¹² Ubɔ n̄ taa dākà-u
kulanŋanŋfitiiu,
ubɔ n̄ taa sɔ u-taŋkpiibiling
saai!

¹³ U-naantiibi n̄ kúntí
bí taa ti gbìl bi-yiŋŋi pu abin
ŋin dōonee poon!

¹⁴ Bí téetí ti-Dindaan u-baabi
kpitii pu,
tiba n̄ taa pítí u-na kpitii!

¹⁵ Ti-Dindaan n̄ n̄n pée téetí
bi-kpitii pu
ní kí yāntí bí taa ti téetí bi-pu
kitin pu!

¹⁶ Di sá yii kijapaai nee kaa pée
dākafi kí ŋá tiŋan,
ama ní ki sāaŋ ki tin kūu
ufalaadaan n̄ unandaan
un wunti yōtēe.

¹⁷ U n̄n néen ki tòo binib
mbusu,

^c 107.41 B. 33-41: kpèè 1 Sami 2.4-8, Yeas 40.4, Amoo 5.8, Luuki 1.51-53.

^d 108.10 m tákatí m-naatakal ki lúkú ... kpèè 60.10.

^{ee} 109.6 ukɔkɔli ubɔ n̄ yūl u-ŋanŋiil pú. Isirayeel yab ceeyee, ukɔkɔli n̄n yūlif un
u kɔkɔlee ŋanŋiil pú ní.

^f 109.8 Kpèè Atuun 1.20.

- mbusu n gítí u-pu.
Waa nìn péé néeñ dibiindi
bɔti,
dibiindi n sàh kí wàatī-u.
18 U nìn dū mbusu kii pēeh kii
dibɔkutikpaandee,
dí kó u-poon kii nnyimee§
ní kí kó u-kpabiñin kii
ɲkpamee.
19 Dí nìn bī u-pu kii
tiwampeeñkaalee,
kí nìn péé gbiñ u-cañ kii
dambalee!»
- 20 Ti-Dindaan nìn làá pà bin
kókól-mi
kí sòoh kii bííl-mee puee dee!
21 Ama sii ti-Dindaan
m-Nimbɔtiu,
a-yindi puee, ɲá-mi tiñan,
a-neeñkpaandi ɲanti puee,
fī-mi.
22 Di sá yii ufalaadaan nì
unandaan ní m sá,
m-poon kaam còti.
23 M bíí cá dee kii mboon nìn
wáñkí puee,
bi bíí jì-mi kii unaakitoonee.
24 M bóob kinyɔkɔ áli
m-tabinyiliñ kìn kii jìkì,
ní m dúntì kii kìn akpab ɲma.
25 Bi bèel-mi,
ní bi yaa ká-mee,
bi gbákafí bi-yiliñ.
26 Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu,
jòoh-mi,
a-neeñkpaandi puee, fī-mi.
27 Yàntí bí béé yii sii di ɲá,

- sii ti-Dindaan di ɲá mín kii
tī-mi.
28 Bi tòoh mbusu, ama ní sii biintí.
Bi yaa bíí jáà nì mi, icoo làá
cúú-bi,
ní man a-tɔntɔnliu n nìn fàal.
29 Yàntí icoo n cúú bin
kókól-mee,
bí dū bi-cooi kí biñ bi-ba pu
kii dibɔkutikpaandee!
- 30 M làá gāā ilan mpɔn kí jāam
ti-Dindaan,
m làá nyɔñkí-u kunipaau
kansikin.
31 Di sá yii u yú ufalaadaan
ɲaɲgiiliñu pú
kí fī-u kí nyántí bin bíí kù
u-botee ɲaan.

Ubɔti nì usaraaɲakpil

110 ¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan*
nee.

- (109) Ti-Dindaan nìn sòoh pu kii
tùkù m-Dindaanee sèe:
«Dāá kàl m-ɲaɲgiil pú
kí nìn cí ɲyunti ɲun m làá dū
a-nannanliibi
kí bíí a-taani taapu á
tāāyee^{gb}.»
2 Doooo Siiyɔn jool pu
ní ti-Dindaan wāan a-beel
pɔɲɲu!
Jī a-nannanliibi bin mǎntii
tú-see pu dibeel.
3 Anibul ddoñ nì tiningjati
ɲwiin ɲun a kóoh a-ɲanjakitil
kii kpáfèe.
Unimbɔti jool puee,

§ 109.18 kii nnyimee: dūu ɲmànti nì Dikà 5.17-28.

^{gb} 110.1 Uyakatika nēe kà Dipoompondi gbɔnti tikpil poon: Maar 12.36, 14.62,
nì Atuuu 2.34-35, Room 8.34, 1 Kora 15.25, Eef 1.20, Kool 3.1, Eebru 1.3,13, 8.1.

- a-nipɔmbi ddoñ a-cee,
kii dimalindi nìn tòoh pu
ntaafaabɔmbɔmin puee ní.
4 Ti-Dindaan di pūtì kii pōoh,
u kpá kí kóntí u-nyɔkɔ yii:
«A sá usaraaɲakpil ní kí nìn cá
talku,
kii Meelkiiseedeeki nìn nìn sá
pueeⁱ.»
5 Ti-Dindaan bí a-ɲaɲgiil pú.
U-ɲuul wiñɲu dalee, u làá nà
bibɔtiibi ní.
6 U làá sòoh atimbun bɔti,
ní anikpil n nìn dō an kɔkɔ filfil,
u làá nà bikpootiliibi kitiñ
kɔkɔ pu.
7 Ubɔti làá nyò mbunni nyim
nsanni,
mín boonee ní kí gántí u-yil.

Kí téetí ti-Dindaan maamaaci tuuñɲi pu

111 ¹Aleeluya, nyɔñkimaan
ti-Dindaan!
(110)

- M làá nyɔñkí ti-Dindaan nì
m-pɔbil kɔkɔ
deedeedambi kpafil kansikin.
2 Ti-Dindaan tuuñɲi sá akpaan,
bin kɔkɔ néeñ-ɲee dákafí
ɲi-pu ní.
3 U-tuuñɲi sá tinyool nì jilma ní.
U-deedeu bí ní kii cá jaanjaan.
4 U là yii tí nìn téetí
u-maamaaci tuuñɲi pu.
Ti-Dindaan sá ulañɲaɲfiti ní
u-poon mō.
5 U tì bin fàñkí-uee tijin bi jīh,

ⁱ 110.4 Meelkiiseedeeki: kpèè Diny 14.18, Eebru 5.6,10, 7.3,17,21.

^j 111.10 iciin kílilañki: kpèè Yoob 28.28, Alañ 1.7, 9.10.

- waa súntí u-poondi pu
jaanjaan.
6 U dākā u-nibul u-tuuñɲi
pɔɲɲu
ɲyunti ɲun ní u fōoh atimbun
aba timmu kii tī-bee.
7 Tin u ɲáanee sá ibaamɔn nì
deede ní.
Unil ɲūh kí nìn máká
u-bɔkpaani pu.
8 ɲaa kpántí dalba dalba.
Ibaamɔn nì deede ní u dūu
náan-ɲi.
9 U fī u-nibul kii lī
ní kii pūtì kii pōoh-bi talku
poondi.
U-yindi bí circir kii cáá tifaandi.
10 Á fàñkí ti-Dindaanee di sá
iciin kílilañkí.
Bin fàñkí-u mimmee wálifi ní.
Ti-Dindaan nyɔñkii bí ní kii cá
jaanjaan.

Deedeedambi naam!

112 ¹Aleeluya, nyɔñkimaan
ti-Dindaan!
(111)

- Unil un fàñkí ti-Dindaan
ní kii néeñ u-marab tikpilee bí
mmɔneeeee!
2 U-naantiibi làá nìn sá bin cáá
mpɔn kitiñ puee ní.
Ti-Dindaan biintí bin pɔbiling
bí dibee maaliñu pu ní.
3 Tigaajawan nì tigaajati bí
u-dumpu,
ní u yú nì ti-Dindaan deede
kí nìn cá jaanjaan.
4 Dibɔmbɔndi poonee,
ɲwalifi nyēē ní

mbiyaamu nì bikpaambi kòkòʹ.
 14 – Ti-Dindaan n̄ yàntì ní bùtì,
 nì n̄ ni-biyaamu!
 15 Ti-Dindaan n̄ biin̄ ni-boon,
 ùn un di náan̄ yilpu n̄
 taapuee!

16 Ti-Dindaan di yì yilpu,
 ama ní ki dū kitij̄ ki tī binib.
 17 An kaa sá bitaŋkpiibi di
 nyóŋkí ti-Dindaan,
 kaa tí sá bin kòkò sintì
 diŋmiŋmidikil tiŋkinee.
 18 Ama timbee, ti làá jāam̄
 ti-Dindaan,
 kí yòon̄ kəŋkənee kí n̄n cáa
 cá jaanjaan!

Aleeluya, nyōŋkimaan
 ti-Dindaan!

**Unil un ŋmátì ŋkúm
 ŋaanee wimmeem**

116 ¹M néen̄ ti-Dindaan,
 di sá yii u p̄lifi
 (114-115) m-gbaamii.
²U kp̄oñ u-tafal ki túl
 m-watil pú.

M-manfal wiŋyi kòkò poonee,
 m làá n̄n kúuntì ki yî-u.

³Ŋkúm kusakai n̄n fiñ-mi,
 ditaŋkpiilin laŋku n̄n sàl-mi.
 M n̄n bí dinimbinaamandi n̄
 kunimbaaun.

⁴Niinee ní m kúuñ ki yíin̄
 ti-Dindaan yindi yii:
 «M-Dindaan, m gbàam̄-si,
 fiñ-mi!»

⁵Ti-Dindaan sá usaasol ní ki bí
 deedee,
 ti-Nimbòtiu poon m̄.
⁶Ti-Dindaan wún̄ ŋwəsɔfimu pu,
 m n̄n p̄efi tikpil ní
 ti-Dindaan fiñ-mi.

⁷M làá fātí ká m-ŋuŋfil,
 di sá yii ti-Dindaan ŋá-mi
 tiŋan.

⁸Tiŋman, a fiñ-mi ki nyántì
 ŋkúm ŋaan,
 a p̄tì m-nyinnyim,
 kaa yāntì m líti.

⁹M làá n̄n còom̄ sii ti-Dindaan
 nimbiin,
 binifoobi tiŋki nee poon.

*

¹⁰M n̄n gbíntii cáá fookii min
 kamaa m n̄n bí ki lí yii^{ŋm}:
 «M gbí isaa tikpilee!»

¹¹M-pobil n̄n bíil ní m n̄n lí yii:
 «Binib kòkò sá
 binyimɔndambi^{oo}!»

¹²Mana ní m làá ŋmā kí téen̄
 ti-Dindaan
 tiŋan tin kòkò u ŋá-mee?

¹³M làá yòon̄ difiil
 kəŋkənyəkaau yilpu
 ní kí yíin̄ ti-Dindaan yindi.

¹⁴M làá pà ti-Dindaan m-pooŋyi
 p̄ondi
 u-nibul kòkò nimbiin.

¹⁵Bin yú n̄n ti-Dindaan
 deedeeyee
 kúm cáá kunyampoou
 u-nimbiin.

¹⁶Àù ti-Dindaan, m sá
 a-təntəntliu ní,
 m lafun sá a-təntəntliu,
 a-təntəntliu unimpu jipɔɔn!
 A cúú m-kusakai ki búti.
¹⁷M làá ŋá ijaam saraau kí
 tī-si,
 ní kí yíin̄ sii ti-Dindaan yindi.

¹⁸M làá pà ti-Dindaan m-pooŋyi
 p̄ondi
 u-nibul kòkò nimbiin,
¹⁹u-diiku cindin,
 sii Jeerusaleem tiŋki kansikin.

Aleeluya, nyōŋkimaan
 ti-Dindaan!

**Atimbun kòkò,
 nyōŋkimaan ti-Dindaan**

117 ¹Atimbun kòkò,
 (116) nyōŋkimaan
 ti-Dindaan!
 Anibul kòkò, pàkàmaan-u?
²Di sá yii u-neeŋkpaandi din u
 cáá ti-puee p̄ɔɔ.
 Ti-Dindaan baaməŋyi bí ní ki
 cá jaanjaan.

Aleeluya, nyōŋkimaan
 ti-Dindaan!

**M làá n̄n bí dimaŋfalin kí
 māafi tin ti-Dindaan ŋée**

118 ¹Nyōŋkimaan
 (117) ti-Dindaan, di sá
 yii u ŋāñ,
 ní u-neeŋkpaandi bí kí n̄n
 cá jaanjaan.

²Isirayeel yab n̄ lí yii:

«U-neeŋkpaandi bí kí n̄n cá
 jaanjaan!»
³Aarən naantiibi n̄ lí yii:
 «U-neeŋkpaandi bí kí n̄n cá
 jaanjaan!»
⁴Bin bin fəŋkí ti-Dindaanee n̄ lí
 yii:
 «U-neeŋkpaandi bí kí n̄n cá
 jaanjaan!»

⁵M-nimbinaamandi poonee,
 m kúuñ ki yíin̄ ti-Dindaan,
 ti-Dindaan kí-mi ní ki yāntì m
 tó m-ba.

⁶Ti-Dindaan bí m-cee, an puee
 maa fəŋkí tiba,
 ba ní unil làá ŋmā kí ŋá-mi^p?

⁷Ti-Dindaan bí m-cee ní ki
 tútúñ-mi,
 m-nimbiil làá ká bin ná-mee
 lítitam.

⁸An ŋāñ á sàñ kí kó ti-Dindaan
 ki jítiñ á n̄n máká unil pu!

⁹An ŋāñ á sàñ kí kó ti-Dindaan
 ki jítiñ á n̄n máká kitij̄ pu
 nikpaambi pu!

¹⁰Atimbun kòkò nib n̄n m̄ántii
 tú-mi,
 ama ti-Dindaan yindi puee,
 m n̄nāñ-bi.

¹¹Ŋi n̄n m̄ántii tú-mi an kòkò pu,
 ama ti-Dindaan yindi puee,
 m n̄nāñ-bi.

¹²Ŋi n̄n m̄ántii tú-mi kii
 inaŋgbansiiyee.
 Bi kp̄î malaa kii ikuŋkum
 ŋmiŋuee,
 ti-Dindaan yindi puee,
 m n̄nāñ-bi.

^ŋ 115.13 Dū ŋm̄antì n̄n Dilee 19.5.

^{ŋm} 116.10 Kp̄èè 2 Kora 4.13.

^{oo} 116.11 Binib kòkò sá binyimɔndambi: kp̄èè Room 3.4.

² 117.1 Uyakatikaa nee ḡtì k̄a Room 15.11.

^p 118.6 Uyakatikaa nee ḡtì k̄a Eebru 13.6.

- ¹³ Bi téé-mi mpɔn m̀ bàà lítí,
ama ní ti-Dindaan jòoń-mi.
- ¹⁴ Ti-Dindaan di sá m-pɔŋŋu nì
m-nyɔŋkii laŋŋu,
ùh di fī-mi^r.
- ¹⁵ Ifaal nì dijajil laŋŋu
nyēēn deedeedambi tantib
poon yii:
«Ti-Dindaan ŋaŋgiil tūh
atuŋkpaan!
- ¹⁶ Ti-Dindaan yòoń u-ŋaŋgiil
yilpu,
ti-Dindaan ŋaŋgiil tūh
atuŋkpaan.»
- ¹⁷ Maa làá kpú, m làá nīn bí
dimaŋfalin
kí māafi tin ti-Dindaan ŋée.
- ¹⁸ Tiŋman ti-Dindaan dáal
m-tafal,
ama waa dū-mi ki ḡá ḡkúm
ḡaan^s.
- ¹⁹ Pīitīmaan-mi deedee
punyɔmmu^t,
m̀ dī kí kó kí nyɔŋkì
ti-Dindaan.
- ²⁰ Ti-Dindaan punyɔkɔki sèé:
deedeedambi n̄ dī kí kó!
- ²¹ M làá nyɔŋkì-si, di sá yii a
kíí-mi,
ní ki fī-mi.
- ²² Ditaŋkpal din bidimaliibi nīn
dūu féé
di kpántì ditaŋkpal din ḡúb
kudii pɔŋŋuee^u.

- ²³ An nyánní ti-Dindaan cee ní,
an gbí mmaam ti-cee^w!
- ²⁴ Ŋwiin ḡun ti-Dindaan ḡée sò.
Ŋu-puee, tí nīn fàal kí nīn bí
dipɔɔpindin.
- ²⁵ Àù ti-Dindaan, fī-ti!
Àù ti-Dindaan, tī-ti dijajil!
- ²⁶ – Ti-Dindaan n̄ biin un ddoń
u-yindi puee boon^y.
Doooo ti-Dindaan diikun ní ti
mèé ki biintí ni-pu.
- ²⁷ – Ti-Dindaan di sá Unimbɔti
ní ki ḡmíntí-ti!
– Nín ḡúbmaan asupan ki nóó
tɔb
kí tin bà nsaraafan yinŋyi.

- ²⁸ Sii di sá m-Nimbɔtiu,
ní m làá nyɔŋkì-si.
M-Nimbɔtiu, m làá yòoń
a-yindi yilpu.
- ²⁹ Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan,
di sá yii u ḡān
ní u-neendi bí kí nīn cá
jaanjaan.

Unimbɔti marab nyɔŋkii

- 119** ¹Unil un baa kántí
(118) tikpitol tiba
u-saŋkindi poon,
ní u ḡān ti-Dindaan
marab nín bí yii ú ḡá
puee bí mmɔnneeee!
- ² Bin ḡúb u-bɔkpaanŋi
ní ki nyàab-u nì bi-pɔbiling
kɔkɔee bí mmɔnneeee!
- ³ An nibee kaa ḡān tikpitol,

- bi nóó u-saŋŋu ní.
- ⁴ Sii ti-Dindaan di tī-ti
a-bɔkpaanŋi
ní ki làa yii tí nīn ḡúb-ŋi tiŋan.
- ⁵ Yàntì m̀ nīn cáá
mbimbimɔntiim
kí nīn tó a-koobiling.
- ⁶ Niinee, m-nimbikpeeru yaa bá
a-marab kɔkɔ puee,
icoo kaa làá cúú-mi.
- ⁷ M làá nyɔŋkì-si nì dipɔbil
diba
kí nīn bífí tin a sòoń ki síiń tì
bí deedeeyee.
- ⁸ M làá nīn ḡúb a-koobiling,
taa dū-mi kí fá kɔkɔ.

*

- ⁹ Mana ní unaacimpɔɔn ḡūh kí
nīn cáá mbimbim min bí
circiree?
– See ú nīn ḡúb a-nyɔɔbundi.
- ¹⁰ M nyàab-si nì m-pɔbil kɔkɔ,
taa yàntì m̀ kàkatì kí wàatì
a-marab.
- ¹¹ M kpáafi a-nyɔɔbundi
m-pɔbiling
án nín làá ḡá pu m̀ taa
yìntiń-see.
- ¹² Ti-Dindaan, si nì ditundi,
a nín dākā-mi a-koobilingee
pu.
- ¹³ M-nyɔkɔ làá māafi
tin ní a sòoń ki síińee.
- ¹⁴ M yaa nóó a-bɔkpaanŋee,
an mɔń-mi
kii m̀ ká tīgaaŋakpaandee.
- ¹⁵ M làá dākafi a-bɔkpaanŋi pu
ní m-nimbikpeeru n̄ nīn bá
a-saŋyi pu.
- ¹⁶ An mɔń-mi a-koobiling pu,
maa súntí a-nyɔɔbundi pu.

*

- ¹⁷ Ŋá man a-tɔntɔnliu tiŋan
m̀ nīn bí dimaŋfalin,
ní kí nīn ḡúb a-nyɔɔbundi.
- ¹⁸ Ŋúbitì m-nimbiling ní m̀ ḡmā
kí wāl
maamaacib bin bí a-marab
poonee.
- ¹⁹ Unicaan ní m̀ sá kitiŋ nee pu,
taa dū a-marab kí bál-mi.
- ²⁰ M-naŋki fēefi ki nyàab
tin a sòoń ki síińee ḡyunti
kamaa.
- ²¹ A kpātì bilambidambi bin bi tó
mbusu,
bi fātì bi-boon ki tì a-marabee
pu.
- ²² Kàkatì icoo nì kpeefam kí
wàatì-mi,
di sá yii m̀ ḡúb a-bɔkpaanŋi.
- ²³ Báa abɔtibil yaa kpáfi ki bí
sòoń
ki bóntí m-pu tibɔkpitilaaa,
man a-tɔntɔnliu làá nīn pée
dākafi a-koobiling pu ní.
- ²⁴ An mɔń-mi a-bɔkpaanŋi pu,
ḡín di sá m-saŋkiliibi.

*

- ²⁵ M dō kitiŋ ntamin,
fātì tī-mi dimaŋfal kí nóó nì
a-nyɔɔbundi.
- ²⁶ M tükü-si m-bimbim nín bí
puee ní a kíí-mi,
dākā-mi a-koobiling.
- ²⁷ Yàntì m̀ gbìl a-bɔkpaanŋi taapu,
ní m̀ dākafi a-maamaaci
tuuŋŋi pu.
- ²⁸ Kunimbaau yàntì nnyinnyim
nyáń-mi,
fātì tī-mi mpɔn kí nóó nì
a-nyɔɔbundi.

^r 118.14 Kpèè Disa 15.2, Yees 12.2.

^s 118.18 Kpèè 2 Kɔra 6.9.

^t 118.19 Kunimbɔtidii kun bí Jeerusaleemee punyɔmmu ɔti ní bi sòoń doo.

^u 118 22 Uyakatikaa nee giti ká Luuki 20.17, Atuun 4.11, 1 Peet 2.7, dūu ḡmàntì nì Yees 28.16.

^w 118.23 B. 22-23 fātii ká Maat 21.42, Maar 12.10-11.

^y 118.26 Kpèè Maat 21.9, 23.39, Maar 11.9, Luuki 13.35, 19.38, Yoow 12.13.

- 29 Kàkatī nnyimɔn saŋɔ ki wàatī-mi,
ní a-laŋŋaŋfitiiku poonee,
á yàntī m̄ béé a-marab.
- 30 M lēē ibaamɔn saŋɔ,
m tó tin a sòon̄ ki síinee.
- 31 M dū m-ba ki nákan̄
a-bɔkpaan̄ji,
ti-Dindaan, taa yàntī icoo n̄
jī-mi.
- 32 M bih̄n̄ ki nyàab̄ kí nóó
a-marab saŋɔ,
di sá yii a yàntī m tó m-ba.
- *
- 33 Ti-Dindaan, dàkà-mi
a-koobiliŋ saŋɔ,
m làá n̄n̄ nóó-ŋu kí tin cáá
kátí.
- 34 Tī-mi dinyil m̄ dūú ḡúb
a-marab,
m làá n̄n̄ tó-bi n̄ m-pɔbil
kɔkɔ.
- 35 Kpòotī-mi kí tàkan̄ a-marab
saŋɔ pu,
di sá yii bi-poon ní m kántí
m-mɔŋɔ.
- 36 Kpòon̄ m-pɔbil kí ḡiñ
a-bɔkpaan̄ji watil pú
kí taa yàntī dí kpòon̄ kí ḡtí
dulim gaajati pú.
- 37 Cúú m-nimbikpeɛŋu kí páatí
tin kaa bí tibanee pu,
kí yàntī m̄ n̄n̄ bí a-saŋɔ
poon.
- 38 A nín pòon̄ kí ḡá kí tī bin
fàŋkí-see puee,
ḡá m̄iñ kí tī man a-tɔntɔnliu.
- 39 Kàkatī m-cooi in fàantí-mi nee
kí wàatī-mi,
di sá yii tin a sòon̄ ki síinee di
ḡān̄.

- 40 Tiŋman, m lafun néeñ
a-bɔkpaan̄ji,
a-deedeeu puee,
fàtī tī-mi dimaŋfal.
- *
- 41 Ti-Dindaan, dàkà-mi
a-neeŋkpaandi,
fi-mi kí nóó n̄ a nín lī puee.
- 42 Niinee m làá ká dinyɔɔbundi
kí kí bin s̄i-mee,
di sá yii a-nyɔɔbundi pu ní m
máká.
- 43 Yàntī ibaamɔn nyɔɔbuŋɔ n̄
n̄n̄ pée nyēē m-nyɔkɔn
ŋyunti kamaa,
di sá yii tin a sòon̄ ki síinee pu
ní m máká.
- 44 M làá n̄n̄ pée ḡúb a-marau ní
kí n̄n̄ pée cáá cá jaanjaan.
- 45 M làá n̄n̄ còom̄ ki tó m-ba,
di sá yii a-bɔkpaan̄ji ní m
nyàab̄.
- 46 M làá sòon̄ a-bɔkpaan̄ji pu
bibɔtiibi nimbiin
ní an kaa làá n̄n̄ cáá-mi icoo.
- 47 A-marab tì mmɔn,
di sá yii m néeñ-bi ní.
- 48 M yòontí m-ŋalii kí túl
a-marab watil pú,
di sá yii m néeñ-bi.
M làá dàkafi a-bɔkpaan̄ji pu.
- *
- 49 Téetí dinyɔɔbundi din a lī man
a-tɔntɔnliu puee,
di-pu ní m máká.
- 50 Báa m yaa bí falaa poonaaa,
m kántí diŋmeendi,
di sá yii tin a sòonee di tì-mi
dimaŋfal.
- 51 Bilambidambi bēel̄-mi tikpil,

- ama maa fàtī m-boon ki tī
a-marab.
- 52 Ti-Dindaan, m téetí tin
a n̄n̄ sòon̄ ki síin̄
doooyee pu,
an di tì-mi diŋmeendi.
- 53 M yaa ká binikpitib n̄n̄ féeñ
a-marab puee,
m fòol̄ mbum ŋkpitim pu ní.
- 54 Kitiŋ kin pu m ká kunicaŋu
nee,
a-bɔkpaan̄ji di kpánti m-laŋyi.
- 55 Ti-Dindaan, m téetí a-yindi pu
kunyeeu,
ní ki ḡúb a-marab.
- 56 Tin di sá m-yatee
di sá m̄ n̄n̄ ḡúb a-bɔkpaan̄ji.
- *
- 57 Ti-Dindaan, m lī yii dijandi
din m lēēyee
di sá m̄ n̄n̄ ḡúb a-nyɔɔbundi.
- 58 M nyàab̄ kí n̄n̄ fáatiñ-si n̄
m-pɔbil kɔkɔ,
s̄o m-saai kí nóó n̄ tin a
sòonee.
- 59 M dākafi m-saŋkindi pu,
m là kí fàtī n̄n̄ tó a-bɔkpaan̄ji.
- 60 M làá ḡá malaa, maa làá tàan̄
kí ḡúb a-marab.
- 61 Binikpitib ŋmiii m̄antii tú-mi,
ama maa súntí a-marab pu.
- 62 M yíkí kunyataasiu ní kí
nyɔŋkí-si,
di sá yii tin a sòon̄ ki síinee bí
deede.
- 63 M-bɔɔbi di sá bin kɔkɔ
fàŋkí-si
ní ki ḡúb a-bɔkpaan̄je.
- 64 Ti-Dindaan, a-neeŋkpaandi
ḡbí kitiŋ kɔkɔ pu,
dàkà-mi a-koobiliŋ.
- *
- 65 Ti-Dindaan, a ḡá man
a-tɔntɔnliu tiŋan
ki nóó n̄ a-nyɔɔbundi.
- 66 Dàkà-mi nlandɔkɔm̄ont̄i n̄
dinyil,
di sá yii m máká a-marab pu.
- 67 Kí wàatī á sintiñ-mi taapuee,
m n̄n̄ ḡáat̄i ní,
ama kɔŋkɔnnee, m kíñ ki ḡúb
tin a sòonee ní.
- 68 A ḡān̄ ní ki ḡáan̄ tin ḡānee,
dàkà-mi a-koobiliŋ.
- 69 Bilambidambi sòon̄
tinyimɔmbɔti ki bíil̄-mi,
ama mamee, m ḡúb
a-bɔkpaan̄ji n̄ m-pɔbil kɔkɔ
ní.
- 70 Bi-pɔbiliŋ t̄ilifi,
ama mamee, a-marab di tì-mi
mmɔn.
- 71 A nín sintiñ-mi taapuee ḡá-mi
tiŋan,
di sá yii an t̄utuñ-mi m bífi
a-koobiliŋ.
- *
- 72 Marab bin nyán a-nyɔkɔnee
ḡān̄ m-cee
ki jítiñ sindaariya n̄ animbil
kúti kutukub cutimaanyi.
- 73 A dū a-ŋalii ní kí mán-mi ní kí
tī-mi m̄pɔn,
tī-mi dinyil m̄ dūú bífi a-marab.
- 74 Bin fàŋkí-see yaa ká-mee,
bí fàal̄ ní,
di sá yii a-nyɔɔbundi pu ní m
máká.
- 75 Ti-Dindaan, m nyí tin a sòon̄
ki síinee n̄n̄ sá deedeeyee,
ní a cáá ibaamɔn a n̄n̄
s̄intiñ-mi taapuee.

- ⁷⁶ A-neeŋkpaandee n̄ dāān
kɔŋkɔnnee kí ŋméesn̄-mi,
kii a n̄n̄ sòon̄ man a-tɔntɔnliu
puee.
- ⁷⁷ Dàkà-mi a-poommɔŋŋu m̄ n̄n̄
bí dimaŋfalin,
di sá yii a-marab di t̄i-mi
mmɔn.
- ⁷⁸ Icoo n̄ cúú bilambidambi bin
kókól-mi fámee!
Mamee, m làá n̄n̄ dákafī
a-bɔkpaan̄j pu.
- ⁷⁹ Bin f̄aŋkí-see n̄ dāān m-cee
kí béé a-bɔkpaan̄j.
- ⁸⁰ M làá n̄n̄ ŋúb a-koobilij̄ n̄
m-pɔbil kɔkɔ,
án n̄n̄ làá ŋá pu icoo n̄ taa
cúú-mee.
- *
- ⁸¹ M kāl̄ ki cíit̄i a-fiil ki tin kpáaa
ḡi,
m k̄a ki máká a-nyɔɔbundi pu.
- ⁸² M kpēē tin a sòon̄ee saŋŋu p̄ú
m-nimbiliŋ tin kpáaa lóol̄,
ní m b̄alifī yii: «Ŋyunti ŋulɔŋu
ní a làá ŋméesn̄-mi ní?»
- ⁸³ M sá kii kuloou kun
ŋŋminyim ŋófi ku b̄ont̄ee
ní,
ama maa súnt̄i a-koobiliŋ pu.
- ⁸⁴ Iwiin iŋa di kíñ man a-tɔntɔnliu
m̄ n̄n̄ bí dimaŋfalin ní?
Ŋyunti ŋulɔŋu ní a làá sòon̄
bin s̄aant̄i-mee b̄oti ní?
- ⁸⁵ Bin yòont̄i bi-ba yilpu kaa f̄at̄i
t̄ó a-marabee
gb̄in̄ mbòó ki píí kí s̄al̄-mi.
- ⁸⁶ A-marab kɔkɔ sá ibaamɔn
marab ní,
maa ŋá tiba ní bi b̄í
s̄aant̄i-mi, dāá jòon̄-mi.

- ⁸⁷ Bi n̄n̄ ŋman k̄ū-mi ki dòò ní,
ama maa d̄ū a-bɔkpaan̄j ki fá.
- ⁸⁸ A-neeŋkpaandi puee, t̄i-mi
dimaŋfal
ní m̄ n̄n̄ ŋúb a-bɔkpaan̄j.
- *
- ⁸⁹ Ti-Dindaan, a-nyɔɔbundi bí ní
ki cá jaanjaan,
di bá yilpu ki p̄ɔɔ kíŋkij̄.
- ⁹⁰ A-deedeuu bí kí n̄n̄ cá abin
abin.
A báan̄ kitiŋ ní k̄i bá ki p̄ɔɔ.
- ⁹¹ Tikɔkɔ bí ti-laŋki ki dāa s̄ā
d̄in̄ ki nóó n̄n̄ tin a sòon̄ ki
síinee,
di sá yii tin kɔkɔ bí
duulinyanee sá
a-tɔntɔnliibi ní.
- ⁹² A-marab yaa kaa bàà sá kun
t̄i-mi mmɔnnee,
kɔnampu falaa bàà k̄ū-mi.
- ⁹³ M kpá kí súnt̄i a-bɔkpaan̄j pu
jaanjaan,
di sá yii a d̄i ŋi-pu ní ki t̄i-mi
dimaŋfal.
- ⁹⁴ Sii di ȳi-mi, f̄i-mi,
di sá yii a-bɔkpaan̄j b̄oti di
páb-mi.
- ⁹⁵ Binikpitib cí kí lēē m-man̄fal,
ama m dákafī a-bɔkpaan̄j pu.
- ⁹⁶ M dáan̄ ki ká yii ki kpáan̄ tin
ŋānee cáá kigbeennyɔkɔ,
ama a-marab bí ní ki cá talku.
- *
- ⁹⁷ M néen̄ a-marabeeeee!
M dákafī bi-pu ŋwiin kamaa.
- ⁹⁸ A-marab yānt̄i m cáá iciin̄ ki
j̄itiñ m-nannanliibi,
di sá yii m d̄ū-bi ki gā
m-bindi kí n̄n̄ cá jaanjaan.

- ⁹⁹ M nȳin̄ m-dákaliibi kɔkɔ,
di sá yii m dákafī a-bɔkpaan̄j
pu.
- ¹⁰⁰ M nȳin̄ bitikpilib,
di sá yii m kpáafī a-bɔkpaan̄j.
- ¹⁰¹ M ȳi kí nóó isaŋkpiti
kí ŋmā kí n̄n̄ ŋúb
a-nyɔɔbundi.
- ¹⁰² Maa f̄at̄i m-boon ki t̄i a n̄n̄
sòon̄ pu ki síinee,
di sá yii sii di dákà-mi.
- ¹⁰³ Tin a sòon̄ee m̄ m-nyɔkɔn
c̄ɔncɔŋ
ki j̄itiñ tisiil.
- ¹⁰⁴ A-bɔkpaan̄j puee,
m cáá dinyil,
an pu ní m ná tinyimɔmb̄oti
kɔkɔ.
- *
- ¹⁰⁵ A-nyɔɔbundi sá fitila ní ki
ŋm̄int̄i laakin m còom̄ee,
ŋwalifī ki ŋm̄int̄i m-saŋŋu.
- ¹⁰⁶ M p̄ut̄i ki p̄on̄ kí ŋúb tin a
sòon̄ ki síin̄ t̄i bí deedeeyee,
ní ki lafun làá ŋá m̄in̄.
- ¹⁰⁷ M j̄in̄ falaa tikpilku,
ti-Dindaan, t̄i-mi dimaŋfal kí
nóó n̄n̄ a-nyɔɔbundi.
- ¹⁰⁸ Ti-Dindaan, nlam̄m̄ont̄iim
saraau un nyēē m-nyɔkɔnee
n̄ fáat̄in̄-si,
kí dákà-mi tin a sòon̄ ki síinee.
- ¹⁰⁹ M bí dinimbinaamandin ní
baabadal,
ama maa súnt̄i a-marau pu.
- ¹¹⁰ Min kamaa binikpitib píí-mi
kutaŋŋuee,
maa k̄akat̄i ki w̄at̄i
a-bɔkpaan̄j.
- ¹¹¹ A-bɔkpaan̄j di sá m-fakal kí
n̄n̄ cáá cá jaanjaan,

- ŋin̄ di t̄i m-pɔbil mmɔn.
- ¹¹² M lēē m-pɔbilin kí ŋá
a-koobiliŋ n̄n̄ bí yii m̄ ŋá
puee,
m-paat̄i dee kí n̄n̄ cáá cá
jaanjaan.
- *
- ¹¹³ M ná milimilidambi,
ama ní ki néen̄ a-marau.
- ¹¹⁴ Sii di sá m-balilaŋki n̄
m-gbampɔl.
M máká a-nyɔɔbundi pu.
- ¹¹⁵ Binikpitibee, sútimaan kí
w̄at̄i-mi,
ní m̄ n̄n̄ ŋúb m-Nimb̄ot̄iu
marab.
- ¹¹⁶ Nín̄ t̄ikí-mi kii a n̄n̄ sòon̄ puee
ní m̄ n̄n̄ bí dimaŋfalin,
taa k̄on̄-mi icoo m-mákal
poon.
- ¹¹⁷ T̄ikiñ-mi ní m̄ ká difiil,
m-nimbikpeeŋu làá n̄n̄ p̄ee c̄ó
a-koobiliŋ pu ní.
- ¹¹⁸ A d̄ū bin kɔkɔ k̄akat̄i ki w̄at̄i
a-koobiliŋee ki fá,
di sá yii bi-ŋāant̄am sá
nnyimɔn ní.
- ¹¹⁹ A féen̄ kitiŋ pu nikpitib kɔkɔ
kii timool tin bi féen̄
ditampundi puee ní,
an pu ní m néen̄ a-bɔkpaan̄j.
- ¹²⁰ M-wunti kɔkɔ j̄ik̄i n̄n̄ kufaaŋŋu
a-nimbiin̄,
ní a n̄n̄ sòon̄ pu ki síinee
f̄aant̄i-mi.
- *
- ¹²¹ M t̄ó tin a sòon̄ ki síinee ki ŋá
tin bí deedeeyee,
taa d̄ū-mi kí ŋá bin s̄aant̄i-mee
ŋaan.

- 122 Líí man a-tòntòntliu dimákal
yii m làá ká nnaam,
yii bilambidambi kaa ti làá
sàaṅ-mi!
- 123 M kpēē a-jòonḍi nì difiil din a
pōonēe saṅṅu pú
m-nimbiliṅ tin kpáaa gī.
- 124 Dàkà man a-tòntòntliu
a-neeṅkpaandi,
bīfi-mi a-koobiliṅ.
- 125 M sá a-tòntòntliu ní, tī-mi
dinyil
m bée a-bòkpaanḍi.
- 126 Ti-Dindaan, ḡyunti bàṅ á tō
a-tundi:
bi yīntiṅ a-marau.
- 127 An pu ní m néēn a-marab ki
jītiṅ sindaariya,
ki jītiṅ sindaariyamōmmōnti
pu.
- 128 M ká yii a-bòkpaanḍi kòkò bí
deedee ní,
m ná tinyimōmbōti kòkò.
- *
- 129 A-bòkpaanḍi sá maamaaci
bòkpaanḍi,
an pu ní m pōōntí ki dī-ḡi.
- 130 Unil yaa ká a-nyòòbundeē,
dì tì-u ḡwalifi ní,
dì tì sòkòmii nib dinyil.
- 131 M-nyòkò wāā bàaa m fátí
diniindi,
di sá yii m baasii néēn
a-marab ní.
- 132 Fàtīn a-ba kí túl-mi kí sō m-saai,
kii a nín sòon ki síiṅ kí ḡá bin
néēn-see puee.
- 133 Dū a-nyòòbundi kí tī-mi
dimákal,
taa yàntī tikpitiḷ tiba n
nyàṅkiṅ-mi.

- 134 Fōō-mi bin sàantí-mee ḡaan kí
líí,
ní m nīn ḡúb a-bòkpaanḍi.
- 135 Bútí man a-tòntòntliu pu
nnimbiin,
ní kí bīfi-mi a-koobiliṅ.
- 136 M-nyinnyim pùuḅ kii mbunee,
di sá yii baa ḡúb a-marab.
- *
- 137 Ti-Dindaan,
a sá deedeedaan ní,
ní tin a sòon ki síiṅ tēē.
- 138 A-bòkpaanḍi ḡin a tīyee sá
deedee
ní bi ḡūn kí nīn máká ḡi-pu.
- 139 M-bum fòol m-ni liblib kii
ḡḡmee,
kun puee m-nannanliibi súntí
a-nyòòbundi pu.
- 140 Bi còḡkí ki bée tin a sòonēe
baamōḡyi,
ní man a-tòntòntliu néēn-tì.
- 141 Maa bí tiban ní bi kpēē-mi
fám,
ama maa súnti a-bòkpaanḍi pu.
- 142 A-deedeēu sá deedee un bí ki
cá jaanjaanee,
ní a-marab sá ibaamōn marab.
- 143 Dinimbinaamandi nì
kunimbaau cúú-mi,
ama a-marab di tì-mi mmōn.
- 144 A-bòkpaanḍi bí deedee ní ki cá
jaanjaan,
tī-mi dinyil m nīn bí
dimanḡfalin.
- *
- 145 M kúuṅ ki yíiṅ-si nì m-pòbil
kòkò,
kíí-mi, ti-Dindaan,
m làá nīn ḡúb a-koobiliṅ.

- 146 M kúuṅ ki yíiṅ-si, dāā fī-mi
ní m nīn ḡúb a-bòkpaanḍi.
- 147 M yíki ntaafaabòmbòm ki
kúuṅ ki yíiṅ-si,
m máká a-nyòòbundi pu.
- 148 Kunyamōḡu kòkòee, maa pée
dáb,
ki bí ki dákafi tin a sòonēe pu.
- 149 Pīlifin-mi a-neeṅkpaandi
poon, ti-Dindaan,
tī-mi dimanḡfal kí nóó nì tin a
sòon ki síiṅ.
- 150 Bin sán ki pá ikpiti boonee
súti ki pīlīn-mi,
bi sán ki wāati a-marab.
- 151 Ama sii ti-Dindaan pīlīn-mi,
ní a-marab kòkò sá ibaamōn.
- 152 Doooooyee ní m nyí yii a tī
a-bòkpaanḍi
ḡi nīn bí ki cá jaanjaan.
- *
- 153 Kpēē m-falaau kí fī-mi,
di sá yii maa súnti a-marab
pu.
- 154 Mōtī m-pu ní kí dā-mi kí líí,
tī-mi dimanḡfal kii a nín sòon
puee.
- 155 Difiil dátin binikpitib,
di sá yii baa nyàab a-koobiliṅ.
- 156 Ti-Dindaan, a-pon mō
tikpilkū.
Tī-mi dimanḡfal kí nóó nì tin a
sòon ki síiṅ.
- 157 Bin sàantí-mee nì
m-nannanliibi wīkí tikpil,
ama maa fātī m-boon ki tī
a-bòkpaanḍi.
- 158 M ká bin nyēē binib boonee ní
m-naḡki nyán nì bi,
di sá yii baa ḡúb a nín sòon
puee.

- 159 Ti-Dindaan, kpēē m nín néēn
a-bòkpaanḍi puee.
Tī-mi dimanḡfal kí nóó nì
a-neeṅkpaandi.
- 160 A-nyòòbundi nyeel di sá
ibaamōn,
ní tin a sòon ki síiṅ bī
deedee kí nīn cá jaanjaan.
- *
- 161 Abòtibil sàaṅ-mi an kaa cáá
taapu,
ama kun m-pòbil fāḡkēe di sá
a-nyòòbundi.
- 162 M fàal tin a sòonēe pu,
a li kii tīgaaḡakpaandi tiba ní
m kēe.
- 163 M ná nnyimōn, an cáá-mi
titantan,
ama a-marab ní m néēn.
- 164 M nyòḡkí-si ḡfunyòm mita ní
ḡwiin
tin a sòon ki síiṅ nín sá
deedeeyee pu.
- 165 Bin néēn a-marabee bí
dipòòsḡkilin ní,
tiba kaa ḡūn kí yàntī bí gbéetí
kí lítí.
- 166 Ti-Dindaan, m máká a-fiil pu,
ní ki tō a-marab.
- 167 M ḡúb a-bòkpaanḍi,
m baasii néēn-ḡi ní.
- 168 M ḡúb a-bòkpaanḍi nì
a-bòkpaafikaati,
di sá yii a nyí tin kòkò m
ḡaaḡee.
- *
- 169 Ti-Dindaan, yàntī
m-kunḡkuuntii n bàṅ-si,
tī-mi dinyil kí nóó nì
a-nyòòbundi.

¹⁷⁰ Yàntī m-gbaamii n̄ bàñ-si,
fīī-mi kí n̄ó n̄i a n̄in s̄oñ
puee.

¹⁷¹ M-nyunculiñ n̄ tábití kí
nyōñkì-si,
di sá yīi a dākà-mi a-koobiliñ.

¹⁷² M-nyōkō lāá dū tin a s̄oñee kí
gāa ilan,
di sá yīi a-marab kōkō bí
deedee ní.

¹⁷³ Tàntī a-ñal kí j̄oñ-mi,
di sá yīi a-bōkpaañi ní m lēe.

¹⁷⁴ Ti-Dindaan, kun m baasii lèe
di sá á fīī-mi,
ní tin t̄i-mi mm̄onee di sá
a-marau.

¹⁷⁵ Tīī-mi dimañfal m̄ ñmā kí
nyōñkì-si,
ní kí yàntī tin a s̄oñ kí síñee
ñ t̄utuñ-mi.

¹⁷⁶ M tú kí yīiñ kii dipibil din
wāñkèe.
Nyàab̄ man a-t̄ont̄onliu,
di sá yīi maa s̄unt̄i a-marab
pu.

Unil un bi bí kōkōlee wimmeem

120 ¹Bi yaa cá Jeerusaleem
kí jāam̄ Unimbotee ní bi
(119) gā-ñu.

M-nimbinaamandi poonee,
m kúuñ kí yīiñ ti-Dindaan ní u
kíi-mi.

² «Ti-Dindaan, fīī-mi kí nyāntí
binyim̄ondambi
n̄i bikiililiibi ñaan.»

³ Nimbi bikiililiibee,

ditafadaaldi dilal bulifi ní
Unimbōti lāá tīī-ni ní?

⁴ – U lāá dū kujaau piñyi,
n̄i Am̄osiñkoon ñin
f̄ool liblibee ní kí dáal
ni-tafal^a.

⁵ Mbusu d̄ō kí cí-mi m n̄in k̄o
Meeseeki tiñkinee,
n̄i m n̄in kāl Keedaar yab
kansikinee^b.

⁶ M kāl binib bin ná
ñgbansōñfee
kansikin kí yúnti tikpil.

⁷ M yaa bíi s̄oñ n̄i bi n̄i
ñgbansōñfee,
ní b̄in là kujaau.

Ñma lāá ñmā kí j̄oñ-mi dee?

121 ¹Bi yaa cá Jeerusaleem
kí jāam̄ Unimbotee ní bi
(120) gā-ñu.

M wāañ kí kp̄ēe ajoon
watil pú:
la ní m-j̄oñdi lāá nyānní ní?

² – M-j̄oñdi nyānní ti-Dindaan
un náañ yilpu n̄i taapuee cee
ní.

³ Waa lāá yàntī a-taal n̄ ñat̄i,
un cí-see kaa gēen kí ȳnt̄i!

⁴ Kp̄èè, un cí Isirayeele
kaa dábaaa, kaa gēen mun.

⁵ Ti-Dindaan di sá un cí-see,
ti-Dindaan wún a-pu.
U bí a-tikindi.

⁶ Ñwiimpuw̄w̄, ñwiñ kaa lāá
gbá-si,

kunyeeuaaa, uñmal kaa lāá
ñá-si tiba^c.

⁷ Ti-Dindaan lāá nyāntí-si
tibōkp̄itil kamaa poon,
u lāá n̄in cí a-nañki.

⁸ Ti-Dindaan lāá n̄in cí-si
a-c̄utam n̄i a-gítintam
kí ȳoñ k̄oñk̄onnee kí n̄in cáa
cá jaanjaan!

Mèemaan Jeerusaleem n̄ ká ñgbansōñfi

122 ¹Daafiidi di ñmāñ nlan
nee. Bi yaa cá Jeerusaleem
(121) kí jāam̄ Unimbotee ní bi gā-ñu.

An m̄w̄okiñ-mi ñyunti ñun
bi bí-mi yīi:

«Tí c̄umaan ti-Dindaan
diikunee.»

² Jeerusaleem, ti bāañ
kí yú a-punyōmmu nyōkōpu!

³ Jeerusaleem tiñki, bi mán-si
tiñan,
a-jaññi kōkō kp̄áfi kí ñá
ubaanti kí ñāñ.

⁴ Niin ní Isirayeel naak̄oti,
ti-Dindaan naak̄oti d̄oñ
kí nyōñkí ti-Dindaan^d,
kii an n̄in sá dibōkpaal pu
Isirayeel tiñkinee.

⁵ Di sá yīi niin ní ib̄soon
beejaliñ,
Daafiidi dicañku beejaliñ bí.

⁶ Mèemaan yīi Jeerusaleem n̄
ká ñgbansōñfi:
Jeerusaleem, bin n̄eeñ-see n̄
n̄in bí dip̄w̄w̄oñkilin!

⁷ Ñgbansōñfi n̄ n̄in bí a-guññi
poon,

dip̄w̄w̄oñkil n̄ n̄in bí ub̄oti
dicañku poon!

⁸ M-nabiyaamu n̄i m-b̄w̄bi puee,
m mèe yīi: «Ñgbansōñfi n̄ n̄in
bí a-cee!»

⁹ Ti-Dindaan ti-Nimbōtiu diiku
puee,
m mèe yīi án búti-si.

**Bin bi kp̄ēe kí s̄iñkiñee mákal
123** ¹Bi yaa cá Jeerusaleem kí
jāam̄ Unimbotee ní bi gā-ñu.
(122) M wāañ kí kp̄ēe sii un k̄ā
a-beejal pu
yilpuee watil pú.

² Kii iyumbu nimbikp̄eeñu n̄in
c̄ó bi-kp̄iliu ñal pu puee^{ee},
kii ut̄ont̄onli unimpu

nimbikp̄eeñu n̄in c̄ó
u-kp̄iliu pu puee,
m̄iñ ní ti-mun nimbikp̄eeñu c̄ó
ti-Dindaan ti-Nimbōtiu pu,
kí cí ú s̄ō ti-saai.

³ S̄ō isaa, ti-Dindaan, s̄ō isaa!
di sá yīi bi ḡiti kp̄ēe-ti fām an
j̄it̄i mara pu.

⁴ Bilambidambi s̄iī-ti an ḡiti
lákati,
bin ȳoñt̄i bi-ba yilpuee
kp̄ēe-ti fām an nyāñki.

**Ti-Dindaan u-ba di sá ti-j̄oñliu
124** ¹Daafiidi di ñmāñ nlan
nee. Bi yaa cá Jeerusaleem
(123) kí jāam̄ Unimbotee ní bi gā-ñu.
Ti-Dindaan yaa kaa bàā
n̄in bí ti-ceeyee...

^a 120.4 Kujaau piñyi n̄i ññmi b̄otee, kp̄èè Yeer 9.7, Ilan 57.5, Alañ 12.8, 16.27, Yaku 3.6.

^b 120.5 Meeseeki... Keedaar sá n̄timu muli mun dát̄iñ Isirayeel tiñki ní binib ȳñ mu-nib yīi bi sá
bim̄nibee ní.

^c 121.6 An dākà yīi ti-Dindaan lāá n̄in cí-si ñwiimpu n̄i kunyeeu.

^d 122.4 d̄oñ: kp̄èè Ditee 16.16-17.

^{ee} 123.2 N̄i ññal ní uyumbu kp̄iliu dākà-u u n̄in là ú ñá puee.

– Isirayeel n̄ b̄sì kí lì yii:

² «Ti-Dindaan yaa kaa bàà n̄n b̄í ti-ceeyee» -

binib n̄n n̄n yíki ki b̄í jáà n̄n tee,

³ bi-ɲuul n̄n n̄n fòol̄ ti-pu liblib kii ɲɲmee, bi bàà n̄n dū-ti ki nál n̄n ti-nimbiliɲ.

⁴ Nnyim bàà n̄n yòon̄-ti, mbunni nyim bàà n̄n b̄iìn ti-pu.

⁵ Mbuɲkpaan nyim bàà n̄n b̄iìn ti-pu ti múl̄.

⁶ Ti jáaṁ ti-Dindaan u n̄n kaa yānti ti-nannanliibi t̄ont̄i-tee!

⁷ Ti s̄aṁ ki nyáṁ kii unoon n̄n s̄aṁ kí nyā ukpan laaɲkun puee ní, kulaaɲɲu cúu t̄il̄ ní ti s̄aṁ ki ɲmáti.

⁸ Ti-Dindaan u-ba di sá ti-jòoṁliu, ùn̄ di náaṁ yilpu n̄n taapu.

Bin máká ti-Dindaan puee

125 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaṁ Unimbotee ní bi gá (124) nlan nee.*

Bin máká ti-Dindaan puee b̄í kii Siiyɔn̄ joolee ní, dāa c̄ɲk̄i, di b̄í ní ki cá talku.

² Kii ajoin n̄n m̄ant̄i tú Jeerusaleem tiɲki puee, m̄iṁ ní ti-Dindaan m̄ant̄i tú u-nibul, kí yòon̄ k̄aɲk̄on̄nee kí n̄n cáa cá jaanjaan.

³ Ub̄oti un sá unikp̄itee

kaa làá ɲmā kí kp̄oṁt̄i deedeedambi tiɲki, an yaa sá fám, bi mun làá dāá k̄í kí n̄n b̄í ɲáaṁ tikp̄itil.

⁴ Ti-Dindaan, bin ɲáaṁ tiɲanee, bin p̄obil b̄í diba n̄n see, d̄ak̄a-bi a-laɲɲaɲfiitiiku.

⁵ Ama bin d̄i isaɲkp̄itee, ti-Dindaan, ɲ̄ati-bi kí fá, kí kp̄aaṁ bikp̄itiɲaliibi!

M mèé yii ɲgbansɔɲfi n̄ n̄n b̄í Isirayeel pu!

Nsiim kp̄ant̄i tilaal

126 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaṁ Unimbotee ní bi gá (125) nlan nee.*

Ti-Dindaan n̄n n̄n f̄atīi ḡīiṁn̄i ti-sarkadambi Siiyɔn̄ tiɲkinee, an n̄n b̄í-ti kii kudamint̄iuee ní.

² Ti n̄n p̄ee b̄í ní ki lāā ní ki gá dip̄oɲp̄indi laɲyi. Atimbun ɲin k̄iṁee n̄n b̄í ki lì yii:

«Ti-Dindaan túṁ atɲɲkpaan ki t̄i-bi.»

³ Tiɲman, ti-Dindaan n̄n lafun túṁ atɲɲkpaan ki t̄i-ti, ní ti n̄n b̄í dip̄oɲp̄indin.

⁴ Ti-Dindaan, f̄atīi ḡīiṁn̄i ti-sarkadambi, kii a n̄n ȳant̄i nnyim f̄atīi gbéé Neegeeb teekun b̄um̄biyaamu puee.

⁵ Un yaa b̄uul̄ nsiim poonee

dāa c̄ēē dip̄oɲp̄indi poon ní.

⁶ Un yaa tú iwambool ki cá kí b̄ōl̄ ki s̄ūnee

làá f̄atīi ḡitīn̄ ki tú tijin tin u cánee n̄n dip̄oɲp̄indi níf.

Ti-Dindaan di t̄i tik̄oṁ

127 ¹*Saloom̄n di ɲm̄aṁ nlan nee. Bi yaa cá Jeerusaleem (126) kí jāaṁ Unimbotee ní bi gá-ɲu.*

Ti-Dindaan yaa kaa m̄án kudiiyee, bidimaliibi b̄í p̄ōnt̄i fám ní. Ti-Dindaan yaa kaa cí kit̄iɲee, bin cí-k̄ē cí fám ní.

² An sá fám ní ni yíki kutaafaau p̄òlp̄ol

kí dāá dòon̄ kunyataasiiu, ki t̄ūn̄ dit̄undi ki ḡi ki p̄ee nyàab̄ kun ni làá j̄ē.

Ti-Dindaan t̄i bin u néénee min j̄iti mimmee, ɲyunti ɲun ní b̄iṁ d̄ō ki ḡēēnee.

³ Mbiyaamu sá t̄igaajati tin ti-Dindaan t̄iyyee ní, ní m̄maal sá d̄ibiindi.

⁴ Mbinin̄j̄abiyaamu mun uninja m̄aal̄ u-naacimp̄ont̄inee sá kii ip̄iin̄ in k̄a ujanjal ɲaane ní.

⁵ Un gb̄éēn̄ u-baatandi ip̄iinee b̄í m̄m̄neeee!

U n̄n u-nannanliibi yaa b̄í s̄oñ̄ tib̄oti kub̄ot̄inaakooonee, icoo kaa làá cúú-u.

Deedeedambi naam

128 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaṁ Unimbotee ní bi gá (127) nlan nee.*

Bin k̄oṁ f̄aɲk̄i ti-Dindaan, ki nóo u-saɲɲuee b̄í m̄m̄on̄neeee!

² A n̄n túṁ dit̄undi ki ká kunyee ní a làá j̄i.

A làá n̄n b̄í m̄m̄on̄ni, ní án b̄úti-si!

³ A-dump̄uee, a-nimp̄uu làá n̄n b̄í kii bufiinyisubu bun l̄oñ̄ tikp̄ilee,

ní a-j̄iɲombi n̄ n̄n b̄í kii ɔliifi sup̄ombiliɲee

ki m̄ant̄i tú a-teebiliu.

⁴ Ti-Dindaan n̄n làá b̄iìn un f̄aɲk̄i-uee pu puee dee.

⁵ Ti-Dindaan n̄ b̄iìn a-boon doooo Siiyɔn̄ jool pu, ní á ká án n̄n làá b̄úti Jeerusaleem pu a-maɲfal wiɲyi k̄oṁ poonee,

⁶ ní kí ká a-biyaamu biyaamu. Isirayeel n̄ n̄n b̄í ɲgbansɔɲfin!

Bi ɲá-mi tikp̄itil, ama...

129 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaṁ Unimbotee ní bi gá (128) nlan nee.*

Bi jáṁ n̄n mi ɲfunyɔm kupaau doooo m-naacimp̄ont̄in...

– Isirayeel n̄ lì yii:

² «Bi jáṁ n̄n mi ɲfunyɔm kupaau doooo m-naacimp̄ont̄in» –,

ama baa n̄n̄n̄ ki n̄á-mi tiba.

³ M-boon kpánti kii kitiŋee
bikpaabi kùn tikpaal,
bi cáti ŋu-pu adan ŋin f̄k̄k̄ee.
⁴ Ama ti-Dindaan sá deedeedaan,
u tifi binikipitib kusakai.

⁵ Bin k̄k̄k̄ ná Siiȳn̄ tiŋkee,
icoo n̄ cúú-bi bí gítí bi-boon!

⁶ Bí n̄n̄n̄ bí kii timool tin nyáñ
kudii yilpueeḡ.

Taa láá wíiñ ní k̄i kp̄a.

⁷ Kumooou gbanti kaa gbéè un
cēē-kūee ŋantil,
kaa b̄n̄ un kōontée n̄ páań
u-ŋalii pu.

⁸ Bisanjitiiliibi kaa li yii:
«Ti-Dindaan n̄ b̄iñ ni-boon!»

Ti mēè yii ti-Dindaan n̄ b̄iñ
ni-boon u-yindi pu.

Dinimbinaamandi poon

130 ¹Bi yaa cá Jeerusaleem kí
jāam̄ Unimb̄otee ní bi ḡa
(129) nlan nee.

Dinimbinaamandi
poonee, m k̄uuntí ki
ȳi-si, ti-Dindaan.

² Ti-Dindaan, p̄lifin̄-mi,
kp̄oñ a-tafal k̄i p̄lifí
m-gbaamii.

³ Ti-Dindaan, a yaa bàà ŋm̄a
ti-ȳintitam k̄i ȳoontée,
ti-Dindaan, ŋma bàà ŋm̄átí?

⁴ Ama sii di p̄ñ ikpiti,
an pu ní bi máań k̄i f̄aŋk̄i-si.

⁵ M c̄tí ti-Dindaan pu,

m c̄tí n̄ m-naŋki k̄k̄k̄,
ní k̄i m̄áká u-nȳoobundi pu.

⁶ M-naŋki f̄eefi k̄i nȳaáb
ti-Dindaan
k̄i j̄itiñ sooja un c̄i sintilee n̄n̄
là kutaa n̄ w̄untí puee,
k̄i j̄itiñ sooja un c̄i sintilee n̄n̄
là kutaa n̄ w̄untí puee.

⁷ Isirayeel yab, n̄n̄ m̄ákámaan
ti-Dindaan pu,
di sá yii ti-Dindaan cee ní
dineeŋkpaandi bí,
u cáá isan tikpil in pu u làá d̄i
k̄i f̄i-see.

⁸ Úñ di làá f̄i Isirayeel yab
k̄i nȳántí bi-kpitii poonḡb.

Ti-Dindaan, maa ȳoontí m-ba yilpu

131 ¹Bi yaa cá Jeerusaleem kí
(130) jāam̄ Unimb̄otee ní bi ḡa
Ti-Dindaan, maa ȳoontí

m-ba yilpu,
maa cáá nnimbif̄k̄k̄n̄.
Maa nȳaáb tikpaandi, kaa tí
nȳaáb tin j̄itiñ-mee.

² Ama m ŋm̄í d̄íkí diki ní k̄i k̄al̄
soooo
kii kibiki kin k̄a ki-na taan̄i
puee.

M-p̄obil s̄òm̄ kii kibiki gbantee
ní.

³ Isirayeel yab, n̄n̄ m̄ákámaan
ti-Dindaan pu,
k̄i ȳoñ k̄oŋk̄onnee k̄i n̄n̄ cáa
cá jaanjaan.

ḡ 129.6 Isirayeel tiŋkinee, bi n̄n̄n̄ b̄b̄ kudii yilpu ní timool n̄n̄ ŋñ̄ k̄i nȳa, ama ti n̄n̄n̄ kaa k̄antí
ntamee puee, taa ȳuntí ní k̄i kp̄a.

ḡb 130.8 Kp̄èè Maat 1.21, Tiiti 2.14.

Siiȳn̄, ti-Dindaan k̄oŋk̄oŋŋu
132 ¹Bi yaa cá Jeerusaleem kí
(131) jāam̄ Unimb̄otee ní bi ḡa
nlan nee.

Ti-Dindaan, t̄etí Daafiidi,
n̄ u-ḡiŋŋi k̄k̄k̄ pu.

² Daafiidi di n̄n̄ p̄t̄i k̄i p̄oñ
ti-Dindaan,
Jaak̄ob Nimb̄otikpaan̄wu yii:

³ «M k̄pá k̄i k̄ó m-diikun,
m k̄pá k̄i d̄oñ m-dooŋu pu,

⁴ m k̄pá k̄i ȳantí ŋgeem n̄
cúú-mi,

m k̄pá k̄i p̄ukuñ,

⁵ kin tin s̄āa ŋyunti ŋun
m làá k̄a mpaan k̄i t̄i
ti-Dindaan,

k̄i k̄a ŋk̄oŋk̄oon k̄i t̄i Jaak̄ob
Nimb̄otikpaan̄wuee!»

⁶ Ti n̄n̄ gb̄il̄ Dipoondi Dakaau
pu Eefiraata tiŋkin,
ti n̄n̄ k̄a-u Yaari satin.

⁷ Tí k̄ómaan ti-Dindaan
k̄oŋk̄oŋŋun,
tí gb̄aañ u-beejal taapu!

⁸ Ȳik̄im̄, ti-Dindaan, d̄aañ
a-ŋuŋfil paan̄ŋu pu,
sii n̄i Dakaau un poon ní
a-p̄oŋŋu b̄ee!

⁹ A-saraañaliibi n̄ d̄u ibaam̄n̄
k̄i p̄eñ kii
tiwampeeŋkaalee,
bin yú n̄i si deedeeyee n̄ n̄n̄
f̄aal!

¹⁰ A-t̄ont̄onliu Daafiidi puee,
taa f̄at̄i a-boon k̄i t̄i ub̄oti un
ní a l̄ēyeei.

¹¹ Ti-Dindaan n̄n̄ p̄oñ Daafiidi
dipoondi nee.

Ibaam̄n̄ pu u k̄pá k̄i nȳa
dipoondi gbanti boon:
«A-naantiibi kansikin ub̄o ní m
làá d̄āa l̄ēē
k̄i k̄aañ a-beejal pu.

¹² A-jip̄ombi yaa ŋúb m-poondi
n̄i ab̄okpaau ŋin m t̄i-bee,
bi mun jip̄ombi
làá d̄āa k̄al̄ a-beejal pu
k̄i n̄n̄ cá jaanjaan.»

¹³ Di sá ti-Dindaan lafun l̄ēē
Siiȳn̄ jool,
k̄i là d̄i n̄n̄ sá u-k̄oŋk̄oŋŋu.

¹⁴ U n̄n̄ l̄i yii:
«M-ŋuŋfil paan̄ŋu s̄èè k̄i
n̄n̄ cáa cá jaanjaan.
Doo ní m là k̄i n̄n̄ k̄oð.

¹⁵ M làá b̄iñ Siiȳn̄ tiŋki boon
k̄i t̄i-k̄i tin k̄k̄k̄ k̄i
nȳaáb̄ee,
m làá t̄i bisoodambi bin
k̄oð ki-nee tijin bí
j̄i k̄i b̄al̄.

¹⁶ M làá d̄u difiil k̄i p̄eñ
ki-saraañaliibi,
ní deedeedambi bin k̄oð
ki-nee n̄ n̄n̄ f̄aal̄.

¹⁷ M làá l̄ēē Daafiidi naantiu
ub̄o Siiȳn̄ tiŋkin niin
ú n̄n̄ cáa mp̄oŋkpaan̄.
Udaan làá n̄n̄ bí kii fitila un
kaa k̄uñ jaanjaanee ní^k.

¹⁸ M làá d̄āa d̄u icoo k̄i p̄eñ
u-nannanliibi,
ama ní ún̄ beefuuliiki n̄ n̄n̄ j̄il̄
u-yil pu.»

ⁱ 132.10 B. 8-10: d̄uñ ŋm̄ant̄i n̄i 2 Kroo 6.41-42.

^j 132.12 Kp̄èè 2 Sami 7.12-16, 1 Kroo 17.11-14, Ilan 89.4-5, Atuun 2.30.

^k 132.17 Kp̄èè 1 Bib 11.36.

An ḡān nnabiyaamu
ń nīn bí dicilpu

133 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam Unimbotee ní bi gà*
(132) *nlan nee. Daafūdi di gāa-ḡu.*

Kpèè, an nīn ḡān kí mō
binib ń nīn bí dicilpu
kunabitiiu poon puee!

²An bí kii ḡkpaam min sǒfi
bi bātì kí sītì Aarɔn yil pu,
mi pùub kí sīntīn u-nyimpul pu,
kí pùub kí sīntīn
u-wampeenkaati
nyɔɔgbaḡḡi pu puee ní.

³An bí kii Eermɔn jool malindi
nīn pùub kí sīntīn Siiyɔn
jooḡḡi pu puee ní.
Di sá yii niin ní ti-Dindaan lēē
kí tī dibiindi
nì dimaḡfal kí nīn cá cá
jaanjaan.

Nyɔḡkimaan ti-Dindaan,
nimbi u-tɔntɔnliibi kɔkɔ

134 ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam Unimbotee ní bi gà*
(133) *nlan nee.*

Ti-yab, jāammaan
ti-Dindaan,
nimbi bin kɔkɔ sá ti-Dindaan
tɔntɔnliibee,
nimbi bin bí ti-Dindaan diikun
kunyeuee.

²Yòommaan ni-ḡalii kí túl
Circir kɔḡkooḡḡu
ní kí jāam ti-Dindaan.

³Ti-Dindaan ń bīiñ ni-boon
doooo Siiyɔn jool pu,

ún un náan yilpu nì taapuee!

M nyí yii ti-Dindaan sá ukpaan
135 ¹Aleeluya, nyɔḡkimaan
(134) ti-Dindaan!

Nyɔḡkimaan ti-Dindaan
yindi,
nimbi ti-Dindaan tɔntɔnliibi,
nyɔḡkimaan-u,
²nimbi bin bí ti-Dindaan diikun,
kí bí ti-Nimbɔtiu diiku
cindinee.

³Nyɔḡkimaan ti-Dindaan,
di sá yii u ḡān,
gāamaan ilan kí nyɔḡkí
u-yindi, di sá yii di mō.

⁴Ti-Dindaan lēē Jaakɔb ú nīn
sá u-yɔu,
u lēē Isirayeel ú nīn sá
u-gaajawammontiiti.

⁵Tiḡman, man nyí yii
ti-Dindaan sá ukpaan,
timbi Dindaan jítiñ inimbɔti
kɔkɔ.

⁶Ti-Dindaan ḡāan tin kɔkɔ u
yaa lèe yilpu nì taapu,
tiḡkubin nì inyiḡfi taapu taapu.

⁷U yàntī atagban ń nyānní kitiḡ
gbeennyɔkɔ kí dāāñ,
u yàntī utaa ń ḡmó kí nì,
u nyāntí kubuḡu laakin u
kpáafi-kuee.

⁸Ún di kūu Eejipiti
yab biseebiyaamu
nninjabiyaamu
kí yòon binib kí cá sāa
tiwaḡkuti^{kp}.

⁹Sii Eejipiti tiḡki poonee,
u nīn ḡá tidaandi nì
maamaacib
kí dáal Faaroo nì u-tɔntɔnliibi
kɔkɔ tafal^l.

¹⁰Ún di náan atimbun kupaau,
kí kūu bibɔtiibi bin cáá
mpɔnee:

¹¹bīñ di sá Amɔɔr yab ɔtiu
Siiwɔn,
nì Baasan tiḡki ɔtiu ɔḡḡim,
nì Kanaan yab ɔtiibi kɔkɔ.

¹²Mīñ boonee ní u dū bi-timmu
kí tī difakal,
u dūu tī u-nibul Isirayeel yab
bí nīn yì.

¹³Ti-Dindaan, a-yindi làá nīn
pée bí ní kí cá jaanjaan.
Bi làá nīn pée tétí a-pu ní
abin abin.

¹⁴Di sá yii ti-Dindaan sòon kí pò
u-nibul,
u sūn u-tɔntɔnliibi saai.

¹⁵Anibil kúti nì sindaariya ní
bi dūu mós
atimbun ḡin kíñee waḡḡi,
binib di dū bi-ḡalii kí
mós-ḡi.

¹⁶ḡi cáá kinyɔkɔ, ní kaa sòon.
ḡi cáá anibil, ní kaa wāl.

¹⁷ḡi cáá atafal, ní kaa gbìl.
Bàa kufoou kaa bí
ḡi-nyɔmmun!

¹⁸Bin mós-ḡee ń nīn bí kii ḡi nín
bí puee,
kí kpáan bin kɔkɔ máká
ḡi-pueeⁿ.

¹⁹Isirayeel yab, jāammaan
ti-Dindaan.
Aarɔn naantiibi, jāammaan
ti-Dindaan.

²⁰Leefii yab, jāammaan
ti-Dindaan.
Nimbi bin fḡḡkí ti-Dindaanee,
jāammaan ti-Dindaan.

²¹Jāammaan ti-Dindaan un kòò
Jeerusaleem
Siiyɔn jool puee.

Aleeluya, nyɔḡkimaan
ti-Dindaan!

Isirayeel Fiiliu, si nì ditundi

136 ¹Nyɔḡkimaan
(135) ti-Dindaan, di sá
yii u ḡān,
u-neeḡkpaandi bí ní kí cá
jaanjaan.

²Nyɔḡkimaan inimbɔti kɔkɔ
Nimbɔtiu,
di sá yii u-neeḡkpaandi bí ní
kí cá jaanjaan.
³Nyɔḡkimaan bidindambi kɔkɔ
Dindaan,
di sá yii u-neeḡkpaandi bí ní
kí cá jaanjaan.

⁴Ún baba di ḡá
bimaamaacikpaambi,
di sá yii u-neeḡkpaandi bí ní
kí cá jaanjaan.

⁵U dū u-ciḡḡyí ní kí náan
yilpu^{ny},
di sá yii u-neeḡkpaandi bí ní
kí cá jaanjaan.

⁶ U kpáti kitiŋ ki páaŋ inyiŋfi pu^ŋ,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
⁷ U ɲá iwalfi ikpaan:
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
⁸ ɲwiín ɲú nīn bí ɲwiimpu ki ɲmíntí,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
⁹ uɲmal nì iɲmalbijaa í nīn bí kunyeeu ki ɲmíntí^{ŋm},
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹⁰ U kūū Eejiipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu^{oo},
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹¹ U nīn nyánti Isirayeel yab kitiŋ gbantin^ɔ,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹² Nì atunŋkpaan nì mpɔŋkpaan tuuŋɲi ní u nīn dūu ɲá mīn,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹³ U nīn cúú Tikati mɔɔl ki yākati mili,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
¹⁴ ki yānti Isirayeel yab cōom ki jítì,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁵ Ama u nīn yānti Faaroo nì u-janjaliibi gbínti niin^p,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹⁶ U nīn kpōoti u-nibul bi jítì kuteeu pu,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹⁷ U nīn nāaŋ bibɔtikpaambi,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
¹⁸ u nīn kūū bibɔtiibi bin cáá mpɔnee,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
¹⁹ Bín di sá Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn^r,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
²⁰ nì Baasan bɔtiu Ɔɔgi^s,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
²¹ U nīn dū bi-timpu ki tī difakal,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
²² ki tī u-tɔntɔnliibi Isirayeel yab bí nīn yì,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
²³ U nīn téeti ti-pu ɲyunti ɲun bi nīn sīntiŋ-ti taapuee,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,
²⁴ ní ki nyánti-ti ti-nannanliibi ɲaan,

^ŋ 136.6 Diny 1.2,9-10, ilan 24.2.

^{ŋm} 136.9 B: 7-9. kpèè Diny 1.14-18.

^{oo} 136.10 Disa 12.29.

^ɔ 136.11 Disa 12.51.

^p 136.15 B. 12-15. Disa 14.15-29.

^r 136.19 Dikà 21.21-30.

^s 136.20 Dikà 21.31-35.

di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
²⁵ U tì tiwan tin kɔkɔ cáá kufoouee tijin tì jīn,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.
²⁶ Tí nyɔŋkì yilpu Nimbɔtiu,
di sá yii u-neeŋkpaandi bí ní ki cá jaanjaan!

Ti ká Babiloon mɔɔɲi gbaŋɲi
137 ¹Ti nīn ká niin Babiloon
(136) mɔɔɲi gbaŋɲi,
ki sūn ki téeti Siiyɔn pu.

²Ti nīn dū ti-bati ki sákaŋ isufi in nīn bí niinee pu.
³Niin ní bin nīn cúú-ti kuyunuee nīn bálifi-ti yii tí gāa ilan. Bin nīn sàantí-tee nīn bálifi-ti yii tí gāa dipɔɔpindi laŋyi. Bi nīn lī yii: «Gāamaan-ti Siiyɔn laŋyi iba!»
⁴– Ama mana ní ti làá ɲmā kí gāa ti-Dindaan laŋɲu kitincaŋ poon?
⁵Jeerusaleem, daliŋkin m yaa súnti a-puee, m-ɲaŋgiil ní fáká!
⁶M yaa kaa bíi dàkafi a-pu, Jeerusaleem yaa kaa kpánti m-pɔɔpindi kɔkɔee, m-limbil ní nákaŋ m-lammi!

⁷Ti-Dindaan, taa súnti Eedoom yab nīn ɲá pu ɲwiin ɲun bi ján ki fōō Jeerusaleemee. Bi nīn bí ki lì yii: «Ní kpēelikì kitiŋ nee, ní kpēelikì-kì kí kpáaŋ ki-nyeel!»

⁸Babiloon yab, nnaabu dō ki cí-ni,
bin làá tēeŋ-si tikpitiŋ tin a ɲá-tee bí mmɔnneeee!
⁹Bin làá cúú a-bipɔmmu kí páaŋ ditaŋkpal pu kí nèe bí mmɔnni!

M làá nyɔŋkì-si nì m-pɔbil kɔkɔ
138 ¹Daafiidi di ɲmān nlan
nee.

(137) Ti-Dindaan, m làá nyɔŋkì-si nì m-pɔbil kɔkɔ.

M làá gāa ilan kí pàkà-si inimbɔti nimbiin.
²M làá gbàaŋ a-circir diikun, a-neeŋkpaandi nì a-deedeeu puee, m làá pàkà-si, di sá yii a ɲá a nín pōon puee ki jítì min ti bàà dākafēe.
³Ŋwiin ɲun m yīn-see, a kīf-mi, a tī-mi kunyannyaau nì mpɔn.
⁴Ti-Dindaan, kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ ní nyɔŋkì-si, ɲyunti ɲun bi yaa gbìl a-nyɔkɔ poon nyɔɔbuŋŋee!
⁵Bí gāa ilan kí pàkà ti-Dindaan tuuŋɲi yii: «Ti-Dindaan nyooti wīkéeee!
⁶Min kamaa ti-Dindaan bíŋ yilpu yilpuee, u wāl un sīntiŋ u-ba taapuee, u bí ndandati ní ki nyí un yòontí u-ba yilpuee.»

⁷M yaa bí dinimbinaamandinaaa, a tì-mi dimaŋfal.

A tànti a-ɲal ki jáà nì
m-nannanliibi,
ní ki cáá a-ɲaɲgiil ki fiil-mi.
8 Ti-Dindaan làá ɲá tikɔkɔ kí
tī-mi.
Ti-Dindaan, a-neeɲkpaandi bí
ní ki cá jaanjaan.
Taa fá bin a dū a-ɲal ki
náánee.

Ti-Dindaan, a nyí m-bɔti kɔkɔ

139 ¹Daafiidi di ɲmàñ nlan nee
ki tī bilanɲaaliibi kpiliu.
(138) Ti-Dindaan, a cɔɲkì-mi ki
béè-mi.

- ² M yaa káaa, m yaa yíkàaa,
a nyí,
a bí ndandati ní ki nyí
m-landɔkɔi.
³ M yaa còomáaa, m yaa dɔ ki
gèènaaa, a nyí,
a nyí tin kɔkɔ m ɲáánee.
⁴ Maa láá wáañ kinyɔkɔ ki lí
tiba
ní a nyí tin kɔkɔ m là kí lèe.
⁵ A bí m-boon ki bí m-nyɔkɔpu,
a dū a-ɲal ki páañ m-pu.
⁶ A nín nyí-mi pu tikpilee
cáá-mi maamaaci,
an jíti m-landɔkɔɲu pu m ɲmā
kí gbìl taapu.
⁷ La ní m ɲūñ kí cù kí nīn dátin
a-Fam ní?
La ní m ɲūñ kí sàñ kí cù ní aa
bí niin ní?
⁸ M yaa nín jóm yilpuɔɔ,
a bí niin,
m yaa tí dɔ ditaɲkpiilinaaa,
a bí niin.
⁹ M yaa tókú ifeen ki ɲáañ ki
búnti

- ditiɲkugbandi lapu pu yal kí
nīn kóɔyaaa,
¹⁰ a-ɲal bí niin mun kí kpòotì-mi,
a-ɲaɲgiil bí niin kí tikiñ-mi.
¹¹ M yaa bí yii: «Dibɔmbɔndi n
dāá bliñ m-pu,
ɲwalifi ɲun mānti tú-mee n
kpánti kunyeeuaaa!»
¹² sii ceeyee, dibɔmbɔndi kaa sá
dibɔmbɔndi,
ní kunyeeu wāl kii ɲwiiñee.
Dibɔmbɔndi n ɲwalifi sá sii
cee tiwambaantiil ní.
¹³ Sii di náañ m-landɔkɔjaatiɲu,
sii di máñ-mi ki tàkañ m-na
poon.
¹⁴ M jáam-si, kun puee a
náañ-mi
ní m-wunti sá maamaaci ní ki
ɲāñ tikpil.
A-tuɲɲi sá maamaaci tuɲɲi,
m nyí mín tiɲan.
¹⁵ ɲyunti ɲun a nīn bí nāantí-mi
dibalin,
ní ki nīn bí mā-mi ki tàkantí
m-na poonee,
m-wunti laaba kaa nīn bí
dibalin a-cee.
¹⁶ ɲyunti ɲun m nīn dáá sá
nnaantee, a nīn wāl-mi.
Kí wàatī iwiin in a tī-mi
m dūú kàl kitin puee n kílee,
a nīn ɲmāñ i-nyɔkɔm ki ɲá
a-gbɔɲkun ki síñ.
¹⁷ Unimbɔti, a-landɔkɔi pɔɔ m
ɲmā kí gbìl taapu,
i wīkí ní an kaa cáá ɲkaan.
¹⁸ M yaa bí yii m kàañ-iee,
i làá nīn wīkí ki jítiñ dibul
pu.

M yaa fintèe, m gbintii bí
a-cee.

- ¹⁹ Unimbɔti, an sá á kúntí
binikpitib
ní kí já binikpɔliibi kí
wàatī-mi.
²⁰ Bi cáá a-yindi ki ɲmàtín binib
ní,
bi yñ a-yindi ki cáá ɲáañ ikpiti.
²¹ Ti-Dindaan, mana ní m taa nín
ná bin ná-see,
maa là kí ká bin jáà nì see.
²² M baasii ná-bi ní,
bi kpánti man m-ba
nannanliibi ní.
²³ Unimbɔti, kpèè m-pɔbil poon
kí béé-mi,
cɔɲkì-mi ní kí béé m-landɔkɔi.
²⁴ Kpèè m yaa tàkà nsanɲkpiti
poon,
ní kí kpòotì-mi kí tàkañ
a-saɲɲu pu.

**Ti-Dindaan, fī-mi kí nyāntí
bin dākà tipɔmbɔtee ɲaan**

140 ¹Daafiidi di ɲmàñ nlan
nee ki tī bilanɲaaliibi
(139) kpiliu.

- ² Ti-Dindaan, fī-mi kí
nyāntí binikpitib
ɲaan,
wún m-pu bin dākà
tipɔmbɔtee cee.
³ Bi pée dākafí kí ɲá tikpiti
ɲma ní,
baabadalee, bi jāantí binib ní.
⁴ Bi-limbiliɲ jítí kii ukoobuee,
ukoowaati looti ká bi-nyɔkɔñt.

- ⁵ Ti-Dindaan, taa yànti m kó
binikpitib ɲaan.
Bin dākà tipɔmbɔti,
ki nyàab m lítée ceeyee,
wún m-pu.
⁶ Bilambidambi pí-l-mi
kutaliɲɲu.
Bi dū ɲmii nì kulaaɲɲu ki
pí-l-mi nsan caɲin,
bi pí-l-mi kpalaabi.
⁷ Ama m bí ti-Dindaan yii:
«A sá m-Nimbɔtiu!
Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí
piliɲ m-gbaamii.
⁸ Ti-Dindaan Unimbɔti, sii un di
sá mɔon ɲun fiil-mee,
dikòndi wiɲɲuee, a biinti
m-yil pu.
⁹ Ti-Dindaan, taa yànti
binikpitib nee n ká kun bi
nyàabee,
taa yànti bí ɲmā kí ɲá tin bi
bóntèe,
an yaa kaa sá mimmee, bi làá
nīn yòontí bi-ba yilpu.
¹⁰ Yànti bi nín sòon kí ɲá-mi
tikpitiɲ tiɲyee
n fātí gítí bín bi-ba yil pu!»
¹¹ Yànti amɔsiɲkoon n sítì bi-pu,
Unimbɔti n yànti bí jēetí ɲɲmin,
bí jēetí kuboou kun nyòò, baa
ti làá ɲmā kí nyēe poon!
¹² Bin cāab bi-jutiibi disambiilee
kaa máañ kí kàl kitin nee poon.
Nnaabu n nīn pée ká
unil un dākà tipɔmbɔtee pu!
¹³ M nyí yii ti-Dindaan làá sòon
unandaan bɔti kí tī-u,

u làá sòòh kí pò ufalaadaan.

¹⁴ Tiŋman, deedeedambi làá nyōŋkì a-yindi, binib bin pɔ̀bil bí dibee làá n̄n bí a-nimbiin.

Ti-Dindaan, ɲúb m-nyɔ̀kɔ

141 ¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee.*
(140) Ti-Dindaan, m kúuñ ki yíiñ-si, dáá jòoñ-mi malaa,

m yaa yíi-see, á kpòoñ a-tafal kí p̄lifiñ-mi.

² Yànti m-wimmeem n̄ n̄n sá kii talaalu tūukaayee a-nimbiin,

ní m-ɲalii in m yōoñ yilpuee n̄ n̄n sá kii kujooou saraauee^u.

³ Ti-Dindaan, ɲúb m-nyɔ̀kɔ, n̄n̄ cí m-nyunculiŋ punyɔ̀kɔ.

⁴ Taa yànti tibɔ̀kpitiñ n̄ nyān̄ni m-pɔ̀bil poon, kí taa yànti m̄ k̄ti bikpitiŋaliibi pu kí ɲá atuŋkpiti.

Maa làá dáká bi-jiŋaalib jinti.

⁵ Dineendi poonee, deedeedaan ɲūñ kí fáá-mi, kí dáal m-tafal, ama m yíi binikpitib n̄ dākà-mi dineendi.

Min kamaa bi bíi ɲáān̄ ikpatee, m làá n̄n gb̄inti m̄e.

⁶ Bi yaa láa dū bi-kpilib ki lúkú ditan̄kpal puee, m-nannanliibi làá dáá béé yii tin m n̄n sòoñee sá mbaam̄n.

⁷ Kii kitiŋ n̄n fátí ɲwèeñ puee, m̄n̄ ní ditan̄kpiil làá wāān̄ kinyɔ̀kɔ kí dū bi-kpabiŋ ɲin yālee kí ná̄l.

⁸ Ti-Dindaan Unimb̄oti, m-nimbikpeeñu cò a-pu ní, sii ní m s̄ān̄ ki kó. Taa yànti m̄ l̄antí dimaŋfal.

⁹ Nyānti-mi kutaliŋñu kun ní bi p̄l-mee n̄i bikpitiŋaliibi laanti poon.

¹⁰ Bikpitiŋaliibi talinti làá f̄at̄i s̄al̄-bi, ama man làá yùkū kí l̄akatí.

Ti-Dindaan baba di sá un bi s̄āntée balilaŋki

142 ¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee. U n̄n̄ n̄n̄ bí n̄taŋkpa-*
(141) *lɔ̀kɔnee ní u n̄n̄ m̄ē m̄iñ.*

² M fátí mbiil mp̄ɔn ki yíi ti-Dindaan, m fátí mbiil mp̄ɔn ki gb̄aam̄ ti-Dindaan.

³ M dū m-yaliŋkii ki bíl u-nimbiin, m dū m-nimbinaamandi ki bíl u-nimbiin.

⁴ M-wunti yaa yōt̄e, sii nyí laakin m cée.

Nsan ɲun poon m t̄ak̄ee, bi p̄l-mi kutaliŋñu.

⁵ Kp̄ē m-ɲaŋgiil pú, a làá ká yii, báa ubo kaa nyí-mi. Maa cáá laakin m làá s̄ān̄ kí bálee, m-boti kaa ká báa ubo.

⁶ Ti-Dindaan, m fáá mbiil ki yíiñ-si ki l̄i yii: «Sii di sá m-balilaŋki, kun m p̄e cáá binifoobi tiŋki nee puee.»

⁷ P̄ilifi m-biilii, di sá yii m gbí falaa!

F̄i-mi kí nyānti bin s̄ānti-mee ɲaan, di sá yii bi p̄ɔ̄ ki jítiñ-mi.

⁸ Nyānti-mi m-sarkaun m̄ ɲmā kí nyōŋkì-si. A yaa ɲá-mi tiŋan, deedeedambi làá m̄ant̄i tū-mi.

Ti-Dindaan, taa sòoñ m-boti

143 ¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee.*
(142) Ti-Dindaan, p̄ilifi m-wimmeem,

kpòoñ a-tafal kí p̄lifi m-gbaamii. A n̄n̄ ɲān̄ ki sá deedeedaan puee, kí-mi.

² Taa sòoñ man a-t̄ont̄onliu b̄oti, di sá yii unifoou ubo kaa bí ki sá deedeedaan a-nimbiin^w.

³ M-nannanliu s̄ān̄-mi, u dū-mi ki lúkú kitiŋ ki t̄ān̄ t̄ān̄.

U yānti m kó dibomb̄on̄din kii bin kp̄i dooooyee.

⁴ M-wunti yōt̄i, maa ti cáá mp̄ɔn.

⁵ M t̄eet̄i iyunti in jítēe pu, m d̄akaf̄i tin k̄k̄o a ɲee pu, m d̄akaf̄i a-tuuyi pu.

⁶ M yōoñ m-ɲal ki t̄ul̄-si,

m f̄eefi ki nyāab-si kii kitiŋ n̄n̄ f̄eefi ki nyāab utaa puee.

⁷ Ti-Dindaan, kí-mi malaa, maa ti cáá ɲfam.

Taa f̄at̄i a-boon kí t̄i-mi, an yaa kaa sá mimmee, an d̄ōd̄ m-pu.

⁸ Yānti m̄ gb̄il̄ a-neeŋkpaandi pu kutaafaa, di sá yii sii pu ní m máká. Dākà-mi nsan ɲun m máān̄ kí nóoyee,

di sá yii sii watil pú ní m f̄at̄i m-ba ki t̄ul̄.

⁹ Ti-Dindaan, f̄i-mi kí nyānti m-nannanliibi ɲaan, sii ní m s̄ān̄ ki kó.

¹⁰ Bifi-mi m̄ ɲmā kí ɲá tin fáatiñ-see, di sá yii sii di sá m-Nimb̄otiu. A-Fam ɲān̄ ní, mí kp̄ōt̄i-mi kí d̄i kitiŋ kin kaa cáá diganlakalee pu.

¹¹ Ti-Dindaan, a-yindi puee, t̄i-mi dimaŋfal.

A-deedeu puee, nyānti-mi dinimbinaamandin.

¹² A-neeŋkpaandi poonee, a làá k̄unt̄i m-nannanliibi, kí kp̄ò bin jáā n̄i mee k̄k̄o, di sá yii m sá a-t̄ont̄onliu ní.

Ub̄oti wimmeem

144 ¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee.*

(143) M jáān̄ ti-Dindaan, m-taŋkpanaakooku! U dākà-mi bi n̄n̄ jáā kujaaou puee,

^u 141.2 *m-wimmeem* min bi dūu ɲm̄antiñ talaalu tūukaayee: Dilee 5.8. - *m-ɲalii in m yōoñ yilpuee* (kp̄ē Ilan 28.2 n̄i tin bi ɲm̄ān̄ kugb̄oñu faaku taapuee).

^w 143.2 Kp̄ē Room 3.20, Gala 2.16.

- u bɔntí-mi ki cīití dikɔndi
wiŋɣu.
² U sá m-mákal nì
m-taŋkpanaakooku,
ki sá m-balilaŋki nì m-fiiliu,
ki sá m-gbampɔɔl, ùn ní m sán
ki kòd.
 Ùn di dū m-nibooliŋu ki ɲá
m-taapu.
³ Ti-Dindaan, unil sá ba ní
u-bɔti páb-si mín,
nisaal sá ba ní a dàkafi u-pu
mín?
⁴ Unil náan nì kubuŋu ní,
ní u-wiŋyi bí kii mboon nín
jítí puee.
⁵ Ti-Dindaan, kpáb kutagbɔŋu
kí kpákatiń.
Gbēē ajoon ɲí nīn bíi dükù.
⁶ Yànti utaa n̄ ɲmɔ́ kí jà
a-nannanliibi kí
yàan,
tɔń a-piŋyi kí jà-bi bí sàh.
⁷ Tànti a-ɲal doooo yilpu kí
fī-mi.
Fī-mi kí nyānti nnyŋkpaam
nee ni,
nì binicambi ɲaan.
⁸ Bín bin nyɔmmu sòon
tinyimɔmbɔti
ní bi yaa yòon bi-ɲaŋgiil ki
pūtì bi mɔntée.
⁹ Unimbɔti, m làá gāā nlampɔɔn
kí nyɔŋkì-si,
m làá bɔ̀d̄ ɲmii saalaa beeku
kí tī-si tinyool.
¹⁰ Sii di tìi bibɔtiibi dijajil,

- sii di fī a-tɔntɔnliu Daafiidi
kitàataajiki kin kùee cee
ki lī.
¹¹ Fī-mi kí nyānti binicambi
bin nyɔmmu sòon
tinyimɔmbɔti,
ní bi yaa yòon bi-ɲaŋgiil ki
pūtì bi mɔntée ɲaan.
¹² Yànti bi-pɔntinee,
ti-jipɔmbi n̄ nīn bí kii
isufi in wīin tiŋanee,
ní ti-bisalib n̄ nīn bí kii
jaantalkub bin bi kpítì ki dūu
nyáantì kubɔtinaakoouee!
¹³ Yànti ti-cakalaabi n̄ gbí,
kí nīn cáá tijin kɔkɔ nì ti-bulifi!
Yànti ti-piitì n̄ ti-ɲoobui n̄ bütì
ɲfunyɔm kutuku pu,
ɲfunyɔm kutukub saalaa pu
ti-naakpaapɔkɔkun!
¹⁴ Ti-naai n̄ nīn bí malmal!
Ti-tiŋki guŋɲi n̄ taa bátì
kí lítáaa, bí taa cúú-ti
kuyunuaaa,
kí taa gbil binib gbàà ibiil
ti-mɔŋkijaai pu!
¹⁵ Dinibul din cáá tin bí nee
kɔkɔee bí mmɔnneeee!
Dinibul din Nimbɔtiu sá
ti-Dindaanee bí mmɔnni!

A-beel sá jaanjaan beel ní
145 ¹Daafiidi di ɲmàñ inyɔŋki
lanɲu nee.

- (144) M-Nimbɔtiu, m-bɔtiu, m
làá yòon a-yindi yilpu,
m làá jāam-si kí nīn cáá cá
jaanjaan.
² M làá nīn jāam-si baabadal

- ní kí nīn nyɔŋkì a-yindi kí taa
gbèē.
³ Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki
máan inyɔŋki,
baa ɲūn kí dū u nín sá ukpaan
puee kí ɲmàntiñ tiba.
⁴ ɲyunti ɲubɔ poon nib làá
sòon a-tuunɲi pu
kí nàatì ɲun làá dāá páanee
yab,
bi làá māafi a-tuŋkpaanɲi ɲin
a túnee!
⁵ M làá sòon kí gti sòon
a-nyooti nín ɲān puee pu,
m làá sòon kí bùsi
a-maamaaci tuunɲi pu.
⁶ Bi làá sòon a-pɔŋkpaanɲu pu!
Mamee, m làá māafi
a-tuŋkpaanɲi pu.
⁷ Bí téetì a-ɲaŋkpaanti pu,
bí nīn gà ilan ki fāal a nín sá
deedeedaanee pu.
⁸ Ti-Dindaan poon m̄ ní ki cáá
kulaŋɲaŋfitiui,
waa gífi diŋuul malaa ní
u-neendi wīikí tikpilkú.
⁹ Ti-Dindaan ɲān ki tī bāa ɲma,
u-poon m̄ u-wannaanɲkaati
kɔkɔ pu.
¹⁰ Ti-Dindaan, a-wannaanɲkaati
kɔkɔ n̄ nyɔŋkì-si,
bin yú nì si deedeeyee n̄
jāam-si!
¹¹ Bí lì yii a-beel cáá tinyool,
bí sòon a-pɔŋɲu pu!
¹² Mimmee bi làá yànti binib n̄
béé a-tuŋkpaanɲi,
nì a-beel nyooti nín jil puee.
¹³ A-beel sá jaanjaan beel ní,
a-pɔŋɲu bí ní ki cá abin abin.

- Ti-Dindaan yaa pōon kí ɲá
puee, mín ní u ɲáan,
u dàkà u-neendi u-tuunɲi kɔkɔ
poon.
¹⁴ Ti-Dindaan di tikintí bin kɔkɔ
cá kí lítée,
ùn di yáatí bin bōoyee.
¹⁵ Bi-kɔkɔ nimbikpeenɲu cɔ a-pu
nì dimákal,
ní a tì-bi tijin ɲyunti ɲun an
māanee.
¹⁶ Sii di tànti a-ɲal
ní ki tìi tin kɔkɔ cáá kufoouee
tijin tí jī kí díkí.
¹⁷ Ti-Dindaan sá deedeedaan tin
u ɲáanee kɔkɔ poon,
u dàkà u-neendi u-tuunɲi kɔkɔ
poon.
¹⁸ Ti-Dindaan pilin bin kɔkɔ
yī-uee,
bin yī-u nì mbaamōnee.
¹⁹ Bin fāŋkí-uee yaa là kuŋyee,
u ɲáan ki tì-bi ní,
u pilif bi-biilii ní ki fiil-bi.
²⁰ Ti-Dindaan wún bin kɔkɔ
néen-uee pu,
ama u làá kp̄ kí céetì
binikpitib kɔkɔ.

- ²¹ M làá gāā ilan kí nyɔŋkì
ti-Dindaan,
tin kɔkɔ cáá kufoouee n̄ jāam
u-circir yindi
kí nīn péé cá jaanjaan.

Ti-Dindaan di wún
biwɔfib pu

- 146** ¹Aeeluya, nyɔŋkimaan
ti-Dindaan!
 (145) M làá nyɔŋkì ti-Dindaan
nì m-naŋki kɔkɔ!

² M làá nīn nyōŋkí ti-Dindaan
m-manfal wiinyi kɔkɔ poon,
nyunti ŋun ní m bí
dimanfalinee,
m làá nīn nyōŋkí m-Nimbōtiu
ní.

³ Ní taa nīn máká abōtibil,
àá unil un kaa cáá mpɔn kí
fiīyee pu.

⁴ Bi yaa kpī ki fātii gítii
ntaminee,
tin bi nīn bónti kí ŋée mun
kúnti dee.

⁵ Un jòoŋliu sá Jaakɔb Nimbōtiu
ní udaan máká ti-Dindaan
u-Nimbōtiu puee bí
mmɔnneeee!

⁶ Ti-Dindaan di náán yilpu nì
taapu,
nì tɪŋku nì tin kɔkɔ bí
u-poonee^a.
Ún di ŋúb ibaamɔn kí nīn cá
jaanjaan.

⁷ U sòon ki ŋáŋkí bin bi sàantée
bōti,
u tìi bin ŋkùm cááyee tijin.
Ti-Dindaan tìi bisarkadambi
dibatɔl,

⁸ ti-Dindaan ŋúbítí bijɔfub
nimbiliŋ,
ti-Dindaan yáatí bin bōōyee,
ti-Dindaan néeŋ dedeedambi.

⁹ Ti-Dindaan wún binikɔkaabi
pu,
u tükintí ditaŋkpiibil nì ukpiipu,
ama u yàntí binikpitib nín
bónti tɪŋyee ŋáán fám.

¹⁰ Ti-Dindaan sá ubōti ní kí nīn
cá jaanjaan.
Siīyɔn, u sá a-Nimbōtiu ní kí
nīn cá abin abin.

Aleeluya, nyōŋkimaan
ti-Dindaan!

**Ti-Dindaan sá ukpaan
ní ki cáá mpɔŋkpaan**

147 ¹Aleeluya, nyōŋkimaan
ti-Dindaan!
(146-147)

An ŋān tí gāā ilan kí
nyōŋkí ti-Nimbōtiu,

an mō ní kí máān tí nyōŋkí-u!

² Ti-Dindaan un fātii máŋ
Jeerusaleem tɪŋkee
làá kóon Isirayeel yab bin bi
cúú kuyunuee kí kpāfi.

³ Ún di cāantí bin pɔbibilij bíílee,
ní kí fíntí bi-buunyi.

⁴ U kàān iŋmalbijaa,
ki pūn i-kɔkɔ ayin.

⁵ Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki
cáá mpɔŋkpaan,
u-nyil kaa cáá kigbeennyɔkɔ.

⁶ Ti-Dindaan tükintí bin sīntiñ
bi-ba taapuee,
ama u sīntiñ binikpitib taapu
taapu.

⁷ Ní gāāmaan ilan kí jāam
ti-Dindaan,
bòðmaan kubeeu kí pàkà
ti-Nimbōtiu.

⁸ Ún di dù atagban kí biñ
yilpu,
ní kí yàntí utaa nì nì kitɪŋ pu.
U yàntí timool nyēē ajoin pu.

⁹ U tìi tiwanḡkuti nì digaliŋgaal
biyaamu
mun sūn ki nyàab tijinee tijin.

¹⁰ An kaa sá utaamu pɔŋŋu di
tìi-u mmɔn,
kaa tí sá utaatanli pɔɔntam di
mōñ-u,

¹¹ ama ti-Dindaan nyàab bin
fàŋkí-u
ní ki máká u-neeŋkpaandi
puee ní.

*

¹² Jeerusaleem, nyōŋkí
ti-Dindaan,

Siīyɔn, pàkà a-Nimbōtiu.

¹³ Di sá yii u mōtìi tī a-punuubi
kpàlkaati mpɔn.
U biñ a-nib bin kòð a-nee pu.

¹⁴ Ún di tìi a-tɪŋki ŋgbansɔŋfi,
ní ki tìi-si bileemɔnti á jī kí
díki.

¹⁵ U tin péee lì yii u tūn u-marab
kitɪŋ puee,
u-nyɔɔbundi kpàà sàñ malaa
malaa ki ŋá mín^b.

¹⁶ U yàntí ntaayim lítí ní ki piñ
káŋkaŋ kii gulfee.
U yàntí nnyim kíl ki kíñ ki dō
kii ŋfantamee.

¹⁷ U yàntí nnyim kíl ki kpántí kii
ataŋkpeeyee ní u cáa tòon.
An nín sòm puee, ubɔ kpá ki
làá ŋmátí.

¹⁸ Ama u yaa tī maree, ní an
kɔkɔ nì dùntí,
u yàntí kubunḡu nì fáá ní an
kpántí nnyim ki pùub.

¹⁹ U lēē u-nyɔɔbundi ki dākā
Jaakɔb,

u-bɔkpaanji nì tin u sòon ki
síinee ki dākā Isirayeel.

²⁰ Waa péee ŋá mín ki tī
ditimbundi diba,
ditimbundi diba kaa bí ki nyí
tin u sòon ki síinee.

Aleeluya, nyōŋkimaan
ti-Dindaan!

**Nyōŋkimaan ti-Dindaan
yilpu nì taapu**

148 ¹Aleeluya, nyōŋkimaan
ti-Dindaan!

Nyōŋkimaan ti-Dindaan doooo
yilpu,
nyōŋkimaan-u yilpu yilpu.

² Nimbi u-tuunyi kɔkɔ,
nyōŋkimaan-u,
nimbi u-janjakitil kɔkɔ,
nyōŋkimaan-u.

³ ŋwiñ nì uŋmal, nyōŋkimaan-u,
nimbi iŋmalbijaa in jìlee,
nyōŋkimaan-u.

⁴ Nimbi yilpu yilpu fɔŋŋŋ,
nyōŋkimaan-u,
nimbi inyiŋfi in bí yilpu
yilpuee, nyōŋkimaan-u^c.

⁵ Bi-kɔkɔ nì nyōŋkí ti-Dindaan
yindi,
di sá yii u nīn tī mara ní
tiwan gbanti kɔkɔ náán.

⁶ U dū-ti ki kàān ti-paanji kí
nīn cáá cá jaanjaan,
u síin-ti mara un kaa bí kí
kpántée.

⁷ Nyōŋkimaan ti-Dindaan,
doooo taapu,

^a 146.6 Kpèè Atuum 4.24, 14.15.

^b 147.15 Kpèè Yees 55.10-11.

^c 148.4 Dūú ŋmánti nì Diny 1.6-8.

tiŋkub nì tiŋku poon
 peebilinti,
 8 nì ŋŋmi nì ditaanyinƙumbil nì
 dipòndi
 nì kubuŋu nì kubuŋkpaanŋu
 kun bí u-nyɔɔbundi
 taapuee.
 9 Nyɔŋkimaan-u,
 ajoon nì ŋgbantamu,
 nì isufi in lɔoŋ abilee nì seedir
 dɔi kɔkɔ,
 10 nì ipeel nì tiwanƙuti kɔkɔ,
 nì inoon nì tin fù ti-pool puee.
 11 Nyɔŋkimaan-u, kitiŋ pu
 bɔtiibi,
 nì anibul kɔkɔ,
 nì abɔtibil nì kitiŋ pu
 kpootiliibi kɔkɔ,
 12 nì binaacimpɔmbi nì
 bisapɔmbi mun,
 nì bitikpilib nì mbiyaamu.
 13 Bí nyɔŋkì ti-Dindaan yindi,
 di sá yii ún baba yindi di sá
 diyinƙpaandi,
 u-nyooti tɔkɔ kitiŋ nì yilpu pu.
 14 U yánti u-nibul yil kɪn ki gáaŋ.
 An sá dinyandi ní ki tɪ̄ bin
 kɔkɔ nééŋ-uee,
 Isirayeel yab,
 dinibul din pilɪ̄n-uee.

Aleeluya, nyɔŋkimaan
 ti-Dindaan!

Bin nééŋ Unimbɔtee jilmau

149 ¹Aleeluya, nyɔŋkimaan
 ti-Dindaan!

Gāāmaan nlampɔɔn kí pàkà
 ti-Dindaan.

Nyɔŋkimaan ti-Dindaan bin
 nééŋ-uee kpafil poon!

² Isirayeel yab,
 nɪ̄n fāalmaan ni-náanliu pu,
 Siiyɔn yab, an nɪ̄n mɔ̀n-ni
 ni-bɔtiu pu.
³ Bí nyɔŋkì ti-Dindaan nì diŋool,
 bí bɔ̀d kigaŋgaŋ nì kubeeu kí
 nyɔŋkì-u.
⁴ Di sá yii ti-Dindaan nibul di
 tìi-u dipɔɔpindi,
 u tìi bin sɪ̄ntiɪ̄n bi-ba taapuee
 jilma ki fiil-bi.
⁵ Bin nééŋ Unimbɔtee n̄ n̄n fāal
 kí n̄n tìi-u tinyool!
 Bāà bi yaa dɔ bi-dooŋu
 puɔɔ, bí n̄n gā ilan nì
 dipɔɔpindi!
⁶ Bí gāā ilan mpɔn kí yòoŋ
 Unimbɔti yilpu,
 kí n̄n ŋú̄b bi-ŋaan kitàataajiki
 kin j̄t̄i ajan liitilee
⁷ kí t̄ò atimbun ipɔntoon,
 ní kí dáal anibul tafal.
⁸ Bí bóob bi-bɔtiibi ikusaka
 ní kí bā bi-kàliŋkpilib
 akpambaa.
⁹ Bí dáal atimbun gbanti tafal
 kii an n̄n ŋmàñ puee.
 An sá jilma ní ki tɪ̄ bin kɔkɔ
 nééŋ Unimbɔtee.

Aleeluya, nyɔŋkimaan
 ti-Dindaan!

Nyɔŋkimaan ti-Dindaan

150 ¹Aleeluya, nyɔŋkimaan
 ti-Dindaan!

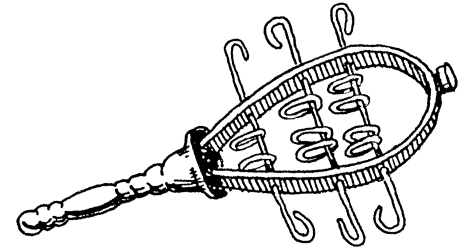
Nyɔŋkimaan Unimbɔti u-Circir
 kɔŋkooŋŋun,
 nyɔŋkimaan-u u-pɔŋŋu ŋun bí
 kutagɔŋunee pu!

² Nyɔŋkimaan-u u-tuŋkpaanŋi
 pu,
 nyɔŋkimaan-u u n̄n sá
 ukpaŋkpaanee pu!

³ Nyɔŋkimaan-u nì dikantáandi,
 nyɔŋkimaan-u nì iŋmii saalaa
 beeku nì saŋgu.

⁴ Nyɔŋkimaan-u nì kigaŋgaŋ nì
 diŋool,
 nyɔŋkimaan-u nì tibati nì
 awul.

⁵ Nyɔŋkimaan-u nì cancakantib
 ŋwaamu,
 nyɔŋkimaan-u nì cancakantib
 bikpaambi.

Cancakanti (150.5)

⁶ Tin kɔkɔ péé cáá kufoouee n̄
 nyɔŋkì ti-Dindaan!

Aleeluya, nyɔŋkimaan
 ti-Dindaan!